

036
[1927]

036
[1927]

PRZEGLĄD EMIGRACYJNY

ORGAN URZĘDU EMIGRACYJNEGO.

I KWARTAŁ 1927 r.

ZESZYT 1.

SKŁAD GŁÓWNY W URZĘDZIE EMIGRACYJNYM
W WARSZAWIE, UL. KRÓLEWSKA 23.

CENA 2 złote.



PRZEGLĄD EMIGRACYJNY.

Drukarnia Państwowa Nr. 36968. 8.VI.27. 1.500.

036
[1927]

PRZEGLĄD EMIGRACYJNY

ORGAN URZĘDU EMIGRACYJNEGO.

9283

I KWARTAŁ 1927 r.

ZESZYT 1.



SEMINARIUM SOCJOLOGICZNE
Uniwersytetu Warszawskiego

~~595~~

SKŁAD GŁÓWNY W URZĘDZIE EMIGRACYJNYM
W WARSZAWIE, UL. KRÓLEWSKA 23.

CENA 2 złote.



T R E Ś Ć .

Odszkodowanie za wypadki przy pracy w Stanach Zjednoczonych		12
STATYSTYKA RUCHU MIGRACYJNEGO:		
Uwagi do tablic		14
Ruch emigracyjny z Polski w 1926 r.		14
Ruch reemigracyjny do Polski w 1926 r.		16
Emigracja do krajów Europy w 1926 r. Podział według województw pochodzenia i krajów przeznaczenia		18
Emigracja do krajów Europy w 1926 r. Podział według krajów przeznaczenia, płci, narodowości i zawodów		19
Emigracja do krajów pozaeuropejskich, w r. 1926. Podział według województw, płci, narodowości i zawodów		20
Emigracja do krajów Europy w 1926 r. Podział według województw, płci, narodowości i zawodów		22
Emigracja do krajów pozaeuropejskich w 1926 r. Podział według krajów przeznaczenia, płci, narodowości i zawodów		24
Emigracja do krajów pozaeuropejskich w 1926 r. Podział według województw pochodzenia i krajów przeznaczenia		26
PRZEGLĄD KRAJOWY:		
Wewnętrzny rynek pracy		27
Sprawy emigracyjne na sejmowej rozprawie budżetowej		27
Posiedzenie Państwowej Rady Emigracyjnej z dnia 26 lutego 1927 r.		28
PRZEGLĄD RUCHU EMIGRACYJNEGO, POLITYKI EMIGRACYJNEJ, WARUNKÓW PRACY I PRODUKCJI W OBCYCH KRAJACH:		
EUROPA:		
Francja:		
Rynek pracy w końcu marca 1927 r.		30
Przeciwdziałanie bezrobociu		31
Nowe przepisy w sprawie kart tożsamości		32
Niemcy:		
Rynek pracy		35
Ruch migracyjny przez porty niemieckie		36
Austria:		
Bezrobocie i ruch emigracyjny		36
Utworzenie schroniska emigracyjnego w Wiedniu		37
Czechosłowacja:		
Przesilenie w ubezpieczeniu górniczym		37
Dania:		
Utworzenie szkoły emigracyjnej		39
Rumunia:		
Zarządzenia w sprawie pobytu cudzoziemców		40
Szwecja:		
Walka z bezrobociem		41
Włochy:		
Ruch migracyjny w 1926 r.		43
Warunki podróży emigrantów na statkach włoskich		45



	Str.
Wielka Brytania:	
Sprawy emigracyjne	47
AMERYKA:	
Stany Zjednoczone:	
Ruch migracyjny w drugim półroczu 1926 r.	49
Kanada:	
Żądania Kongresu Pracy i Rękodziel	50
Brazylja:	
Liczba polaków w stanach północnych i środkowych	51
Zarobki, koszty utrzymania i ceny w Rio de Janeiro i Sao Paolo	52
Rynek pracy	53
Sprawa kolonizacji	54
AZJA:	
Palestyna:	
Ruch imigracyjny w 1926 r. i widoki imigracji w 1927 r.	54
AUSTRALJA:	
Widoki osadnictwa	55
KONFERENCJA KRAJÓW IMPERJUM BRYTYJSKIEGO	56
DZIAŁ URZĘDOWY:	
Układy emigracyjne:	
Układ z dn. 3 listopada 1926 r. w sprawie wykonania polsko-francuskiej konwencji dotyczącej opieki społecznej	60
Okólniki, instrukcje i komunikaty:	
Okólnik Ministerstwa Spraw Zagranicznych z dnia 4 czerwca 1926 r. w sprawie nadsyłania przez podległe mu urzędy sprawozdań w sprawach związanych z emigracją	64
Okólnik Ministerstwa Spraw Zagranicznych z dnia 24 września 1926 r. w sprawie Instytutu Naukowego Badań Emigracji i Kolonizacji	67
Okólnik Ministerstwa Spraw Zagranicznych z dnia 26 grudnia 1926 r. w sprawie meldowania przez reemigrantów przywożonych pieniędzy, złota i srebra	68
Instrukcja dla urzędów gminnych w sprawie emigracji sezonowej do Niemiec w r. 1927, wydana w styczniu 1927 r.	68
Instrukcja Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej z dnia 8 stycznia 1927 r. dla wo- jewody w Łodzi w sprawie czasowego spełniania przez starostwa czynności państwowych urzędów pośrednictwa pracy przy emigracji sezonowej do Nie- miec	70
Okólnik Ministerstwa Spraw Wewnętrznych z dnia 13 stycznia w sprawie paszpor- tów zagranicznych dla rolników udających się na sezonowe roboty rolne do Niemiec w r. 1927	71
Instrukcja Ministerstwa Spraw Wewnętrznych z dnia 13 stycznia 1927 r. w sprawie zbiorowej emigracji sezonowej na roboty rolne do Niemiec	72
Instrukcja Ministra Pracy i Opieki Społecznej z dnia 26 stycznia 1927 r. w sprawie postępowania przy rekrutacji sezonowej do Niemiec	73
Okólnik Urzędu Emigracyjnego Nr. 2 w sprawie plakatu, zawierającego ostrzeżenia emigrantów przed złodziejami	75
Okólnik Urzędu Emigracyjnego Nr. 3 w sprawie zwolnienia emigrantów sezonowych od zaświadczeń władz skarbowych	76
Okólnik Urzędu Emigracyjnego Nr. 4 w sprawie zwolnienia emigrantów od opłat stemplowych przy uzyskiwaniu paszportów	77
Okólnik Urzędu Emigracyjnego Nr. 6 w sprawie kontraktów na roboty sezonowe do Niemiec przesłanych wprost robotnikom	77
Okólnik Urzędu Emigracyjnego Nr. 7 w sprawie emigracji sezonowych robotników rolnych do Niemiec z powiatów objętych kontyngentem na rok 1927	78
Okólnik Urzędu Emigracyjnego Nr. 8 w sprawie wypełniania kart rejestracyjnych przy emigracji sezonowej do Niemiec	79

	Str.
Okólnik Urzędu Emigracyjnego Nr. 9 w sprawie kartek zawierających ostrzeżenia przed złodziejami	79
Okólnik Urzędu Emigracyjnego Nr. 10 w sprawie plakatu pod tytułem „Wychodźco Polaku, pamiętaj o Twojej rodzinie”	80
Komunikat z dnia 14 lutego 1927 r. w sprawie emigracji do Kanady	80
Komunikat z dnia 22 lutego 1927 r. w sprawie emigracji do Urugwaju	81
Komunikat z dnia 22 lutego 1927 r. w sprawie emigracji do Niemiec	81
Komunikat z dnia 27 lutego 1927 r. w sprawie Państwowej Rady Emigracyjnej	82
Komunikat z dnia 5 marca 1927 r w sprawie emigracji do Niemiec	82
Komunikat z dnia 11 marca 1927 r. w sprawie emigracji robotniczej do Francji	83
Komunikat z dnia 18 marca 1927 r. w sprawie emigracji robotniczej do Urugwaju	83
PRAWODAWSTWO OBCE:	
GRECJA:	
Ustawa o emigracji i ekspatrjacji Nr. 2475 z dnia 24 lipca 1920 r.	85
WŁOCHY:	
Ustawa o emigracji Nr. 22 z dnia 19 listopada 1919 r.	92
BIBLIOGRAFJA	111

SOMMAIRE.

	<i>Page.</i>
L'indemnisation des accidents de travail aux Etats-Unis	1
STATISTIQUE DU MOUVEMENT MIGRATOIRE:	
Notes explicatives	12
Mouvement d'emigration polonaise en 1926	14
Mouvement de réémigration polonaise en 1926	16
Emigration vers les pays d'Europe en 1926. (Division par pays d'origine et pays de destination)	18
Emigration vers les pays d'Europe en 1926. (Division par pays de destination, sexes, nationalités et professions)	19
Emigrations vers les pays transocéaniques en 1926. (Division par départements, sexes, nationalités et professions)	20
Emigration vers les pays d'Europe en 1926. (Division par départements, sexes, nationalités et professions)	22
Emigration vers les pays transocéaniques. Division par pays de destination, sexes, nationalités et professions	24
Emigration vers les pays transocéaniques en 1926. Division par départements d'origine et pays de destination	26
REVUE NATIONALE:	
Le marché du travail	27
Les questions relatives à l'émigration discutées à la Diète pendant la session budgétaire	27
La session du Conseil National de l'Emigration du 26 février 1927	28
REVUE DU MOUVEMENT MIGRATOIRE, DE LA POLITIQUE D'EMIGRATION, DES CONDITIONS DE TRAVAIL ET DE PRODUCTION A L'ETRANGER:	
EUROPE.	
France:	
Le marché du travail à la fin de mars 1927	30
La lutte contre le chômage	31
Les nouveaux règlements relatifs aux cartes d'identité	32
Allemagne:	
Le marché du travail	35
Le mouvement migratoire à travers les ports allemands	36
Autriche.	
Le chômage et le mouvement migratoire	36
La fondation d'un hôtel pour les émigrants à Vienne	37
Tchécoslovaquie.	
La crise de l'assurance des mineurs	37
Danemark:	
La fondation d'une école pour les émigrants	39
Roumanie:	
Les règlements relatifs au séjour des étrangers	40

	Page.
Suède:	
La lutte contre le chômage	41
Italie:	
Le mouvement migratoire en 1926	43
Les conditions de voyage des émigrants sur les bateaux italiens	45
Grande-Bretagne:	
La question de l'émigration	47
AMERIQUE:	
Etats-Unis:	
Le mouvement de l'immigration dans le deuxième semestre de 1926	49
Canada:	
Les vœux du Congrès du Travail et des Métiers au sujet de l'immigration	50
Brésil:	
Le nombre des polonais dans les états du nord et du centre	51
Les salaires, les frais d'entretien et les prix à Rio de Janeiro et à Sao Paolo	52
Le marché du travail	52
Le problème de la colonisation	53
ASIE:	
Palestine:	
Le mouvement migratoire en 1926 et les possibilités de l'immigration en 1927	54
AUSTRALIE:	
Le problème de la colonisation	55
LA CONFERENCE DES PAYS DE L'EMPIRE BRITANNIQUE	56
TEXTES OFFICIELS:	
Accords sur l'émigration:	
Accord du 3 novembre 1926 pour l'exécution de la Convention franco-polonaise d'assistance	60
Circulaires, instructions et communiqués officiels:	
Circulaire du Ministère des Affaires Etrangères du 4 juin 1926 concernant l'envoi de rapports relatifs à l'émigration par les offices subordonnés au dit Ministère	64
Circulaire du Ministère des Affaires Etrangères du 24 septembre 1926 concernant l'Institut Scientifique des Etudes sur l'Emigration et la Colonisation	67
Circulaire du Ministère des Affaires Etrangères du 26 décembre 1926, concernant la déclaration des sommes d'argent, de l'or et de l'argent importés par les réémigrants	68
Instruction de l'Office d'Emigration donnée aux offices communaux au sujet de l'émigration saisonnière vers l'Allemagne, janvier, 1927	68
Instruction du Ministère du Travail et de l'Assistance Sociale du 8 janvier, 1927 donnée au voievode de Łódź au sujet de l'exécution provisoire par les starosties des fonctions d'offices publics de placement relatives à l'émigration saisonnière vers l'Allemagne	70
Circulaire du Ministère des Affaires Intérieures du 13 janvier, 1927, concernant l'émission de passeports pour les ouvriers saisonniers se rendant en Allemagne	71
Instruction du Ministère des Affaires Intérieures du 13 janvier, 1927 concernant l'émigration saisonnière collective vers l'Allemagne en 1927	72
Circulaire Nr. 2 de l'Office d'Emigration au sujet d'avertissements donnés aux émigrants contre les voleurs	75
Circulaire Nr 3 de l'Office d'Emigration concernant l'exemption des émigrants saisonniers du devoir de présenter des certificats relatifs aux impôts payés	76
Circulaire Nr. 4 de l'Office d'Emigration concernant l'exemption des émigrants des taxes dues pour les passeports	77



	<i>Page.</i>
Circulaire de l'Office d'Emigration Nr. 6 concernant les contrats de travail saisonnier en Allemagne, envoyés directement aux ouvriers	77
Circulaire de l'Office d'Emigration Nr. 6 concernant les contrats de travail saisonniers vers l'Allemagne dans les arrondissements inclus dans le plan de recrutement	78
Circulaire de l'Office d'Emigration Nr. 8 concernant le remplissage des fiches attachées aux passeports des ouvriers saisonniers se rendant en Allemagne	79
Circulaire de l'Office d'Emigration Nr. 9 concernant les fiches d'avertissements contre les voleurs	79
Circulaire de l'Office d'Emigration Nr. 10 concernant l'affiche intitulée: Emigrant, souviens-toi de ta famille	80
Communiqué du 14 février 1927 concernant l'émigration vers le Canada	80
Communiqué du 22 février 1927 concernant l'émigration vers l'Uruguay	81
Communiqué du 22 février concernant l'émigration vers l'Allemagne	81
Communiqué du 27 février 1927 au sujet du Conseil National de l'Emigration	82
Communiqué du 5 mars 1927 concernant l'émigration vers l'Allemagne	82
Communiqué du 11 mars concernant l'émigration ouvrière vers la France	83
Communiqué du 18 mars 1927 concernant l'émigration vers l'Uruguay	83
LEGISLATION ETRANGERE:	
Grèce:	
Loi Nr. 2575 du 24 juillet 1920 sur l'émigration et l'expatriation	85
Italie:	
Loi Nr. 22 du 19 novembre 1919 sur l'émigration	92
BIBLIOGRAPHIE	111

Odszkodowanie za wypadki przy pracy w Stanach Zjednoczonych.

Znaczna liczba robotników polskich, przebywających w Stanach Zjednoczonych, jest powodem zainteresowania społeczeństwa w kraju i władz rządowych kwestją materialnego zabezpieczenia robotników tych oraz ich rodzin w razie nieszczęśliwego wypadku przy pracy. Dokładna znajomość praw obowiązujących w tej mierze jest zwłaszcza potrzebna przy uzyskiwaniu rent należnych rodzinom zamieszkałym w kraju.

Ustawodawstwo społeczne Stanów Zjednoczonych nie jest jednolite i w każdym niemal stanie przedstawia znaczne rozbieżności, poznanie więc praw, przysługujących poszkodowanym wymaga szczegółowego zbadania ustaw poszczególnych stanów. W celu ułatwienia tej pracy wydana została w r. 1925 przez Biuro Statystyki Pracy przy Federalnym Departamencie Pracy broszura, zawierająca szereg przejrzystych tablic, które uwydatniają przepisy obowiązujące w każdym stanie w zakresie odszkodowań za wypadki przy pracy. Z polecenia Urzędu Emigracyjnego badają te sprawy również polskie placówki konsularne w Stanach Zjednoczonych. Opracowanie nadesłane w roku bieżącym przez Konsulat w Buffalo przedstawia dokładnie i wyczerpująco panujące w tym zakresie stosunki w stanach New York, Maine, Vermont i New Hampshire, które zasługują na bliższe zbadanie zarówno z powodu pewnych charakterystycznych cech, które można uważać za typowe dla ustawodawstwa ubezpieczeniowego Stanów Zjednoczonych, jak ze względu na zatrudnienie w przedsiębiorstwach tych stanów sporej liczby polaków.

Ustawodawstwo federalne.

Stanowe ustawy o odszkodowaniach stosowane są jedynie do wypadków zaszłych w przedsiębiorstwach działających na terenie jednego stanu. Wypadki zaszły na kolejach, okrętach i przedsiębiorstwach, uważanych za działające na terenie wszystkich stanów (Interstate Commerce), podlegają ustawodawstwu federalnemu, t. zw. Federal Liabilities Act. Ustawodawstwo to nie różni się zasadniczo od ustaw stanowych za wyjątkiem jednego postanowienia, nader niekorzystnego dla robotników. Żądane jest mianowicie udowodnienie, że wypadek zaszedł z winy lub niedbalstwa pracodawcy, wskutek czego uzyskanie odszkodowania jest połączone ze znacznymi kosztami procesu. Podobny przepis istniał we wszystkich stanach przed wprowadzeniem w życie ustaw o odszkodowaniach i usunięcie go jest jedną z najbardziej dodatnich cech nowego ustawodawstwa stanowego.

Rozwój stanowego ustawodawstwa ubezpieczeniowego.

Ustawy o odszkodowaniach za wypadki przy pracy (t. zw. workmen compensation laws) posiadają 42 stany na ogólną liczbę 48 oraz terytorja Alaska, Hawai i Porto-Rico. O stopniowym wzroście świadomości o potrzebie ustawowego regulowania tych spraw świadczy fakt, że r. 1911 w urzędowym federalnym Biuletynie Biura Pośrednictwa Pracy ogłoszone były ustawy o odszkodowaniach zaledwie 9 stanów, przyczem ustawy dwóch stanów dotyczyły wyłącznie wypadków w górnictwie. Obecnie jedynie stany Arkansas, Florida, Mississipi, Missouri, North Carolina i South Carolina oraz okrąg Kolumbia, w których przemysł nie jest silnie rozwinięty, nie posiadają ustaw w tym zakresie. Ustawy ogłoszone poprzednio uległy w wielu stanach zmianom rozszerzającym zakres ich działania, albo zwiększającym wynikające z nich korzyści dla robotników.

Przymus odszkodowania.

Wszystkie ustawy nakładają na pracodawców obowiązek odszkodowania za nieszczęśliwe wypadki, którym ulegli bez własnej winy pracownicy, zatrudnieni w ich przedsiębiorstwach. Większość tych ustaw jednak nie wskazuje przymusowej drogi wypełnienia obowiązku odszkodowania, lecz pozostawia pracodawcy wolny wybór sposobu odszkodowania przewidzianego w ustawie lub — w razie odrzucenia tego sposobu — załatwienie tej sprawy na zasadzie prawa publicznego.

Przymus odszkodowaniowy przewidują ustawy 14 stanów, przyczem nie wszystkie przedsiębiorstwa są objęte tym przymusem. W większości wypadków wolny wybór pozostawiony jest pracodawcom zatrudniającym niewielką liczbę robotników, robotników rolnych i robotników podziemnych, niestałych. W niektórych stanach przymus dotyczy jedynie przedsiębiorstw, w których praca jest specjalnie niebezpieczna lub szkodliwa dla zdrowia.

Zabezpieczenie wypłacalności odszkodowań.

Zagwarantowanie wypłacalności odszkodowań przez zabezpieczenie ich na majątności pracodawcy jest zasadniczą cechą prawodawstwa Stanów Zjednoczonych w tym zakresie. Jedynie w 4 stanach zasada ta nie jest postawiona. Formy zabezpieczenia przewidziane w ustawach są różne. W niektórych stanach (8), przewidziane jest przymusowe ubezpieczenie w funduszach państwowych, w inny sposób ten jest tylko zalecany, większość ustaw (33) przewiduje ubezpieczenie w towarzystwach prywatnych albo wprost udowodnienie wypłacalności bądź przez złożenie kaucji, bądź bez tego warunku.

Zakres stosowania ustaw o odszkodowaniach.

Ustawy o odszkodowaniach nie obejmują wszystkich przedsiębiorstw i zawodów. W niektórych (12) stanach podlegają im jedynie przedsiębiorstwa, w których praca jest „niebezpieczna” lub „wyjątkowo niebezpieczna”. Zwykle nie podlegają działaniu ustaw o odszkodowaniach przedsiębiorstwa niestałe i nie zarobkowe oraz niestałe pracownicy.

W 21 stanach ustawy o odszkodowaniach nie dotyczą przedsiębiorstw, zatrudniających małą liczbę robotników, przyczem prekluzyjna liczba waha się w stanach tych od 2 do 16. Jednak wyjątki te nie obejmują zawodów, w których praca jest niebezpieczna.

We wszystkich ustawach o odszkodowaniach za wyjątkiem ustaw stanów New Jersey i Hawaj wyłączone jest rolnictwo oraz służba domowa. W większości wypadków przewidziana jednak jest możliwość dobrowolnego stosowania tych ustaw w odniesieniu do tych zawodów. Specjalne akty prawodawcze w stanach Kentuchy, Minnesota i South Dakota włączają do zakresu działania tych ustaw pracę przy młocbie.

Urzędnicy stanowi i samorządowi podlegają ustawom o odszkodowaniach w 25 stanach, przyczem przewidziany tryb odszkodowania jest w niektórych stanach przymusowy dla pracowników tej kategorii, wówczas dla pracowników przedsiębiorstw prywatnych pozostawiony jest wolny wybór.

W niektórych stanach wyjęci się z pod działania tych ustaw pracownicy, pobierający płace wyższe od pewnej ustalonej normy. Norma ta wynosi w Hawaj 36 dolarów tygodniowo, w North Dakota dla urzędników 2.400 dolarów rocznie, w Porto Rico 1.500 dol., w Rhode Island 1.800, w Vermont 2.000.

Żadna ustawa w pierwotnym swym brzmieniu nie przewidywała odszkodowania za choroby zawodowe. Stopniowo jednak koncepcja wypadku przy pracy jako wyłącznej podstawy odszkodowania ustępuje szerszemu pojęciu uznającemu również skutki pracy zawodowej za dostateczną przyczynę do otrzymania odszkodowania. Obecnie 12 stanów oraz Rząd Federalny przewidują odszkodowanie bądź z tytułu chorób zawodowych w ogólności, bądź z tytułu specjalnie wymienionych chorób tej kategorii. Najliberalniejszą pod tym względem jest ustawa stanu Porto Rico przewidująca odszkodowanie za „wypadki lub choroby wywołane przez jakąkolwiek czynność lub akt wchodzący w zakres pracy lub zajęcia, mający miejsce w czasie zatrudnienia w danym przedsiębiorstwie i będący skutkiem tego zatrudnienia”. Inne ustawy zawierają więcej ograniczeń.

Okres oczekiwania.

Większość ustaw stanowi, że wypłacenie odszkodowania nastąpić może pod warunkiem trwania przez pewien okres czasu niezdolności do pracy, i przewiduje jedynie niezwłoczne udzielenie pomocy lekarskiej i szpitalnej.

Ten okres oczekiwania nie istnieje tylko w 3 stanach, w 4 stanach trwa 3 dni, w 1-ym 5 dni, w 28-miu 1 tydzień, w 5-ciu 10 dni, w 5-ciu 2 tygodnie. W niektórych stanach (22-ch), o ile niezdolność do pracy trwa przez pewną określoną liczbę tygodni, odszkodowanie wypłacone jest również za okres oczekiwania.

Wysokość odszkodowania.

Podobnie jak w ustawach ubezpieczeniowych innych krajów, odszkodowanie nie pokrywa całkowitych strat poniesionych przez wypadek przy pracy. W najbardziej liberalnych ustawach (w 11 stanach) przewidziane jest wypłacenie $\frac{2}{3}$ robotniczej płacy za całkowitą niezdolność do pracy.

w innych (4) 65%, w 8 — 60%, w 3 — 55%, w 17 — 50%, przyczem procent ten zwiększa się zależnie od liczby osób będących na utrzymaniu.

Ponadto większość ustaw ustala pewną maksymalną wysokość odszkodowania, co nie jest korzystne dla tych poszkodowanych, którzy pobierali znaczne wynagrodzenie i z tego powodu w razie zastosowania procentowych stawek uzyskaliby wyższą sumę. Przy określaniu maximum panuje również wielka różnorodność. W 6 stanach poszkodowani w razie całkowitej niezdolności do pracy otrzymują najwyżej 12 dolarów tygodniowo, w 9 stanach 15 dolarów, w 7 stanach 16, w 2 — 17, w 3 — 18, w 9 — wyżej 18 dolarów. W stanie Oregon ustalona jest maksymalna wysokość opłat miesięcznych na 97 dol. w stanie Wyoming na 90 dol.

W niektórych znów stanach ustalona jest minimalna wysokość tygodniowej wypłaty odszkodowania, co jest korzystne dla pracowników, otrzymujących niskie wynagrodzenie. Niektóre ustawy zastrzegają wszakże, że o ile płaca, którą otrzymywał poszkodowany, jest niższa od przewidzianego minimum, wypłata tygodniowa będzie równa tej płacy.

Dalszem ograniczeniem sumy odszkodowania jest ustalenie z góry okresu, w którym odszkodowanie to jest wypłacane, przyczem ten okres nie pokrywa się z trwaniem niezdolności do pracy.

W razie śmierci poszkodowanego wdowa otrzymuje rentę do końca życia lub do powtórnego małżeństwa jedynie w 7 stanach i w zakresie działania Statutu Federalnego. W innych stanach płacenie renty wdowie waha się pomiędzy 260 tygodniami (stan Vermont) a 500 tygodniami (stan Massachusetts), a najczęściej wynosi około 300 tygodni.

Wynika stąd, że po kilku latach wdowa po robotniku zmarłym wskutek wypadku przy pracy nie jest zabezpieczona przed nędzą i stać się może ciężarem dobroczynności publicznej.

W 23 stanach ustalona jest wysokość odszkodowania przypadające wdowie, które wypłacane jest bądź jednorazowo (8 stanów), bądź przez pewną liczbę tygodni. Najniższa suma odszkodowania (3.000 dolarów) przewidziana jest w 3 stanach (New Hampshire, South Dakota i Wyoming), najwyższa w Alasce (7.800 dol.) i w Ohio (6.500 dol.).

Wychodząc z założenia, że w razie trwałej i całkowitej niezdolności do pracy, materialna strata rodziny jest większa niż w razie śmierci poszkodowanego, ustawodawstwo stanowe przewiduje w tych wypadkach dłuższy okres wypłacania odszkodowań. W 18 stanach i w zakresie działania Statutu Federalnego odszkodowanie wypłacane jest bezterminowo, ale w 4 stanach wynikająca stąd korzyść osłabiona jest przez ustalenie maksymalnej sumy odszkodowania, która jedynie w Minnesota obliczona jest względnie wysoko, na 10.000 dolarów, a w innych nie przekracza normalnej wysokości 3 do 5 tysięcy dolarów. W 3 stanach przewidziane jest jednorazowe odszkodowanie, w 23 stanach okres wypłacania odszkodowania wynosi od 260 tygodni (Vermont) do 900 tygodni (Wisconsin), najczęściej zaś 500 tygodni.

I ta więc kategoria poszkodowanych po pewnej liczbie lat utrzymywana jest — o ile nie posiada własnych środków — z dobroczynności publicznej.

W razie częściowej czasowej niezdolności do pracy tylko 7 stanów i Statut Federalny przewidują wypłacanie odszkodowania w ciągu całego trwania niezdolności do pracy, w innych stanach wypłaty trwają od 104

tygodni (stan Oregon) do 520 tygodni (Connecticut). Suma odszkodowania wynosi w tych wypadkach od 1.500 dol. (Wyoming) do 6.240 dol. (Alaska), wysokość tej sumy i okres wypłat zależą od procentowego stosunku utraconej zdolności do pracy.

W razie częściowej, trwałej niezdolności do pracy Statut Federalny oraz stany Arizona, New Hampshire i Porto Rico przewidują wypłacanie pewnego procentu (50 do 66,67%) utraconego zarobku. Np. jeżeli zarobek robotnika z powodu uszkodzenia na skutek wypadku został niższy o 20 dol. tygodniowo, pewna część tej różnicy jest mu wypłacana tytułem odszkodowania. Ten system oparty jest na słusznej zasadzie, ale wymaga kłopotliwego wnikania w szczegóły. W innych stanach wysokość utraconego zarobku nie jest brana pod uwagę, ale zależnie od rodzaju częściowego trwałego uszkodzenia wypłacany jest przez pewną ilość tygodni pewien stały procent (najczęściej 50%) otrzymywanego poprzednio całkowitego zarobku. Np. w razie utraty ramienia, wypłata odszkodowania trwa w stanie Illinois 150 tygodni, w stanie Oregon 329 tygodni, w razie utraty wielkiego palca w stanie Illinois 60 tygodni, w stanie Oregon 104 tygodnie, w razie utraty małego palca w stanie Illinois 20 tygodni, w stanie Oregon 26 tygodni. W niektórych stanach wypłacane jest ponadto pewne odszkodowanie w czasie całkowitej niezdolności do pracy trwającej w okresie leczenia.

Według przybliżonego szacunku cytowanego wyżej wydawnictwa federalnego Biura Statystyki Pracy, na skutek przepisów ograniczających wysokość i okres wypłat, około 50% strat wynikających z nieszczęśliwych wypadków przy pracy obciąża poszkodowanego pracownika w stanach, w których ustawodawstwo w tym zakresie jest liberalniejsze. W innych obciążenie poszkodowanego wynosi 65 do 80%.

Pomoc lekarska.

Pomoc lekarska przewidziana jest we wszystkich stanach posiadających ustawy o odszkodowaniach, za wyjątkiem dwóch. 9 stanów oraz Statut Federalny pomocy tej udzielają bez ograniczenia w czasie i w kosztach, ale jeden z tych stanów (Washington) nakłada na pracowników obowiązek pokrywania połowy tych kosztów. W 8 stanach okres udzielania pomocy lekarskiej nie jest ograniczony, w Michigan natomiast określone jest maksimum kosztów tej pomocy.

W 9 stanach odwrotnie istnieją ograniczenia nie w kosztach lecz w czasie trwania.

W 27 stanach zarówno czas jak i wysokość kosztów lekarskiej pomocy są ograniczone, jednak w 18-tu stanach tej kategorii komisja może według uznania przekroczyć ustalone maksimum, w rezultacie więc zaledwie w 9 stanach istnieją bezwzględne ograniczenia udzielanej pomocy. Maksymalny okres korzystania z pomocy w stanach przewidujących ograniczenia trwa od 2 tygodni (Montana i Massachusetts) do 90 dni (Kentucky), maksymalny koszt pomocy wynosi od 100 do 500 dol.

Administracja spraw odszkodowaniowych.

Znaczna większość ustaw o odszkodowaniach przewiduje istnienie specjalnych urzędników (t. zw. komisarzy kompensacyjnych) do nadzoru nad ich wykonaniem. Jedynie w 10 stanach te czynności nadzoru sprawo-

wane są przez urzędników innych resortów. Spory przekazywane są sądom zwykłym. Jedynie w dwóch stanach przewidywane są polubowne sądy.

Dokładne i wyczerpujące meldowanie zaszłych wypadków z wymienieniem przyczyn, rodzaju i rozmiarów uszkodzenia, nie jest w dostatecznej mierze wymagane przez rozpatrywane ustawy o odszkodowaniach. Pod tym względem jak pod innymi istnieje wielka różnorodność przepisów. W 21 stanach wymagane jest meldowanie wszystkich wypadków, w innych jedynie wypadkach pociągających za sobą pewien okres niezdolności do pracy (1 dzień do 2 tygodni). W większości stanów, zwłaszcza silniej uprzemysłowionych, inspektorzy fabryczni i kopalniani, czuwając nad wykonaniem ustaw o ochronie pracy, wypełniają przez to samo pewne czynności prewencyjne w stosunku do odszkodowań. Odwrotnie w 17 stanach komisarze kompensacyjni, mianowani dla nadzorowania wykonania ustaw o odszkodowaniach, mają pewne kompetencje w zakresie ustaw o ochronie pracy, w szczególności co do inspekcji warunków bezpieczeństwa zatrudnionych robotników. Wogóle jednak uzgodnienie obowiązków — ochrony pracy i odszkodowań — jest dopiero w początkach.

Prawa cudzoziemców przebywających poza granicami Stanów Zjednoczonych.

Zasadniczą wagę dla rodzin emigrantów pozostałych w kraju rodzinnym posiada ustalenie ich praw do odszkodowania w razie śmierci emigranta z powodu wypadku przy pracy. O ile pod innymi względami mieliśmy sposobność zauważyć postęp korzystny dla robotników, o tyle pod względem traktowania cudzoziemców zamieszkałych poza granicami Stanów roszcujących prawo do odszkodowania, znamienym jest objaw coraz większych ograniczeń ich praw. Gdy w r. 1913 około $\frac{1}{3}$ istniejących wówczas ustaw o odszkodowaniach (7) zawierała zastrzeżenia niekorzystne dla wyżej wymienionych cudzoziemców, w r. 1916 na 35 ustaw połowa blisko (17), a w r. 1925 przeszło połowa (27 na 45) zawiera ograniczenia tego rodzaju.

Ze względu na znaczenie tych przepisów dla mieszkających w Polsce rodzin robotników, którzy zmarli w Stanach Zjednoczonych z powodu wypadku przy pracy, podaje się poniżej wyszczególnienie tych ograniczeń oraz stanów, w których ograniczenia te obowiązują.

S t a n	Prawa cudzoziemców przebywających poza granicami Stanów Zjednoczonych do świadczeń z tytułu odszkodowania za wypadki przy pracy.
Alabama	Nie mają prawa do odszkodowania.
Alaska	Otrzymują trzy czwarte sumy należnego odszkodowania.
Arizona	Brak przepisów.
California	"
Colorado	Otrzymują jedną czwartą sumy odszkodowania.
Connecticut	Korzystają z prawa do odszkodowania.
Delaware	Otrzymują połowę sumy odszkodowania; mają do niego prawo jedynie wdowy i dzieci.
Georgia	Otrzymują połowę sumy odszkodowania, nie więcej wszakże niż 1000 dolarów. Mieszkańcy Kanady nie podlegają tym ograniczeniom.

Idaho	Otrzymują połowę sumy odszkodowania, o ile to nie jest przeciwne układowi zawartemu z danem państwem, i o ile ustawy tego państwa przyznają nie mniejsze prawa obywatelom Stanów Zjednoczonych.
Illinois	Korzystają z prawa do odszkodowania.
Indiana	Brak przepisów
Iowa	Otrzymują połowę sumy odszkodowania, o ile ustawy danego państwa przyznają podobne prawa obywatelom Stanów.
Kansas	Otrzymują najwyżej 750 dol. To ograniczenie nie dotyczy mieszkańców Kanady.
Kentucky	Otrzymują połowę należnego odszkodowania. Prawo odszkodowania obejmuje jedynie wdowy i dzieci.
Louisiana	Brak przepisów
Maine	Otrzymują połowę sumy odszkodowania. Mieszkańcy Kanady nie podlegają tym ograniczeniom.
Maryland	Mają prawo do odszkodowania jedynie wdowy, dzieci i rodzice, których utrzymywał zmarły. Mogą żądać jednorazowego odszkodowania w wysokości $\frac{3}{4}$ należnej sumy, jednak nie więcej niż 2.400 dol.
Massachusetts	Brak przepisów
Michigan	Mają prawo do odszkodowania.
Minnesota	" " " "
Montana	Nie mają prawa do odszkodowania. O ile to ograniczenie jest sprzeczne z zawartym układem, otrzymują połowę sumy odszkodowania, jeżeli ustawy danego państwa nie wyłączają z praw podobnych obywateli Stanów Zjednoczonych.
Nebraska	Wyłączeni są wdowcy, bracia i siostry. Wdowy, dzieci i rodzice mogą otrzymać jednorazowo $\frac{3}{4}$ sumy odszkodowania.
Nevada	Otrzymują 60% sumy odszkodowania.
New Hampshire	Brak przepisów
New Jersey	" "
New Mexico	Nie mają prawa do odszkodowania.
New York	Mają prawo do odszkodowania jedynie wdowy i dzieci oraz rodzice, którzy byli utrzymywani przez zmarłego. Mogą wymienić perjodyczne wypłaty na jednorazowe odszkodowanie w wysokości połowy sumy należnej w Stanach.
North Dakota	Brak przepisów
Ohio	Mają prawo do odszkodowania.
Oklahoma	Nie mają prawa do odszkodowania w razie śmierci dotkniętego wypadkiem.
Oregon	Mają prawo do odszkodowania jedynie małżonkowie, dzieci i rodzice, o ile to ograniczenie nie jest sprzeczne z zawartym układem.
Pennsylvanija	Mają prawo do odszkodowania w wysokości $\frac{3}{4}$ należnej sumy. Prawo to obejmuje tylko wdowy i dzieci.
Porto Rico	Brak przepisów
Rhode Island	" "

South Dakota	Nie mają prawa do odszkodowania.
Tennese	Mają prawo do odszkodowania.
Texas	" " " "
Utah	Otrzymują połowę sumy odszkodowania. Ograniczenie to nie dotyczy mieszkańców Kanadv.

Pewna liczba stanów wyłącza z ustanowionych ograniczeń mieszkańców Kanady albo uznaje ograniczenia te za nieistniejące w razie sprzeczności z zawartymi układami między państwami albo wreszcie odmawia wszelkich praw do odszkodowania cudzoziemcom, których prawa krajowe odmawiają praw podobnych obywatelom Stanów Zjednoczonych.

Tak np. Sąd Najwyższy w Kansas orzekł, że ograniczenie prawa odszkodowania cudzoziemców przebywających poza granicami Stanów do 750 dol. jest sprzeczne z układem zawartym z Włochami i dlatego nie obowiązuje. Inny sąd w Pensylwanji orzekł, że ustawa ograniczająca sumę odszkodowania dla tej kategorii cudzoziemców do $\frac{3}{4}$ również jest sprzeczna z układem zawartym z Włochami i dlatego nie może obowiązywać.

W celu lepszego zorientowania się w tym lesie różnorodnych przepisów stanowych, wymienić należy, na zasadzie informacji konsulatu w Buffalo, ważniejsze wiadomości o odszkodowaniach obowiązujących w dwóch dość charakterystycznych pod tym względem stanach.

Stan New Hampshire.

Ustawa o odszkodowaniach obowiązuje od 1 stycznia 1912 r. i została znowelizowana w r. 1923. Stronom przysługuje prawo wyboru sposobu odszkodowania. Ustawa obejmuje pewne zawody „niebezpieczne” i stosowana jest tylko do robotników. Pracodawca obowiązany jest dać dostateczne dowody swej wypłacalności albo złożyć kaucję. Podlegają odszkodowaniu jedynie uszkodzenia powstałe wskutek wypadku wynikłego z powodu lub przy pracy, wyjąwszy tych, które są wywołane przez umyślne złe sprawozdanie, stan nietrzeźwy lub przekroczenie prawa. Okres oczekiwania trwa tydzień; w razie niezdolności do pracy trwającej dłużej niż tydzień, odszkodowanie liczy się od dnia wypadku. Poszkodowany robotnik otrzymuje 50% tygodniowego zarobku, nie więcej wszakże niż 15 dolarów tygodniowo. W razie trwałej niezdolności do pracy odszkodowanie nie jest wypłacane do końca życia, lecz tylko przez 300 tygodni. Maksymalna suma odszkodowania wynosi 3.000 dol.

W razie śmierci poszkodowanego żona, dzieci i rodzice otrzymują taką część jego tygodniowego zarobku, jaką zmarły dawał im na utrzymanie, wszakże nie więcej niż 3.000 dol. Odszkodowanie wypłacane jest w ciągu 150 tygodni tylko. Koszta pogrzebowe są pokrywane tylko do wysokości 100 dol. Odpowiednia opieka lekarska i szpitalna udzielana jest w przeciągu dni 14.

Z powyższego przeglądu widać, że ustawodawstwo odszkodowaniewe w tym stanie jest słabo rozwinięte i mało korzystne dla robotników, co się tłumaczy słabszym zorganizowaniem robotników niż np. w pobliskim stanie New York. Ponadto niekompletność przepisów, a między innymi brak zarządzeń w stosunku do cudzoziemców zamieszkających poza granicami Stanów, daje możność dowolnej interpretacji ustawy.

Stan New York.

Ustawa o odszkodowaniach obowiązuje od 1 lipca 1914 i ulega prze-róbkom w każdym roku. Przewidziany w niej sposób odszkodowania jest przymusowy w stosunku do pracowników państwowych oraz do pracowników prywatnych zatrudnionych w przedsiębiorstwach, w których praca jest niebezpieczna i w zarobkowych przedsiębiorstwach zatrudniających więcej niż 4 robotników. Przymusowi temu nie podlegają przedsiębiorstwa zatrudniające robotników rolnych i służbę domową.

Pracodawcy ubezpieczać się mogą bądź w papierach państwowych, bądź w instytucjach prywatnych, bądź dać dostateczną gwarancję wypła-calności. Podlegają odszkodowaniu uszkodzenia przypadkowe powstałe na skutek i w czasie zatrudnienia, wyjąwszy tych, które wynikły z zamiaru wyrządzenia szkody sobie lub innym lub stanu nietrzeźwego. Pewne określone choroby zawodowe również podlegają odszkodowaniu. Okres oczekiwania od daty wypadku lub choroby do nabycia prawa do odszko-dowania wynosi, 1 tydzień. Jeżeli niezdolność do pracy trwa dłużej niż 7 tygodni, odszkodowanie będzie się liczyło od dnia wypadku lub choroby. Poszkodowany robotnik, zarówno krajowy jak cudzoziemiec, otrzymuje 66⅔% przeciętnego tygodniowego zarobku przez liczbę tygodni zmienną w zależności od wypadku. Za utratę całej ręki odszkodowanie wypłacane jest przez 312 tygodni, za utratę nogi 288 tygodni, za utratę dłoni — 244 tygodni, stopy — 205 tygodni, oka 160 tygodni, dużego palca u ręki — 75 tygodni, wskazującego palca 76 tygodni, innych palców — 30 do 15 ty-godni, dużego palca u nogi — 38 tygodni, jakiegokolwiek innego palca u nogi — 16 tygodni. Gdy wypadek powoduje całkowitą niezdolność do pracy, odszkodowanie płatne jest do śmierci.

Suma odszkodowania nie może być wyższą niż 20 dol. tygodniowo i niższą niż 8 dolarów, albo niższą niż pełny tygodniowy zarobek, o ile za-robek ten wynosi mniej niż 8 dolarów.

W razie śmierci poszkodowanego wdowa otrzymuje odszkodowanie w wysokości 30% tygodniowego zarobku męża, wszakże nie więcej niż 20 dol. tygodniowo. Odszkodowanie wypłacane jest dożywotnio albo do powtórnego wyjścia za mąż. Z prawa do odszkodowania korzystają rów-nież cudzoziemki, ale tylko wtedy, o ile przebywają w Stanach Zjedno-czonych. Za każde dziecko wypłaca się dodatkowo 10% tygodniowego za-robku. Suma odszkodowania wypłacanego rodzinie zmarłego nie może przekraczać 66,67% zarobku. Spłacane są również koszty pogrzebu w wy-sokości nie przekraczającej 150 dolarów.

Poza odszkodowaniem w gotówce udzielana jest również potrzebna opieka lekarska, chirurgiczna i szpitalna. Zawiadomienie o wypadku lub śmierci nastąpić winno w ciągu dni 30, wyjąwszy usprawiedliwione przy-czyny zwłoki.

Żądanie odszkodowania może być zgłoszone w terminie rocznym. Pracodawca obowiązany jest zameldować wypadek w ciągu dni 10 ko-misji przemysłowej, która jest organem decydującym w sprawach odszko-dowaniowych. Od jej wyroków istnieje odwołanie do sądów. W celu za-bezpieczenia robotnika przed nadmiernymi kosztami prowadzenia sprawy, w razie trudności natychmiastowego rozstrzygnięcia, ustawa określa ma-kimum honorarium adwokata w wysokości 200 dolarów.

To ostatnie zarządzenie istnieje w większości stanów i usuwa możliwość nadużyć, które zdarzały się często przed ogłoszeniem ustaw o odszkodowaniach. Wówczas adwokaci pobierali do 50% sumy odszkodowania, a w razie gdy nieuświadomiony robotnik powierzał sprawę dwom adwokatom, honorarjum pochłaniało całą uzyskaną sumę.

Komentowane wyżej ustawy odszkodowawcze mają w Stanach szerokie zastosowanie, zwiększające się stale wraz z liczbą zatrudnionych robotników. Konsulat w Buffalo przedstawia wymowne pod tym względem cyfry, zebrane przez Kongres Bezpieczeństwa, który odbył się w grudniu 1926 r. w Rochester. Według danych tych, obejmujących jedynie stan New York, liczący przeszło 11 milionów mieszkańców, liczba zanotowanych wypadków przy pracy wyniosła w okresie od 30.VI.1923 do 30.VI.1926 roku 94. 556, przyczem liczba odszkodowań przyznanych, na mocy ustawy wyniosła 41.595.

Stosunkowo najmniej odszkodowań przyznano za śmierć (448 na sumę 1.771.943 dolarów) i za trwałą niezdolność do pracy (24 na sumę 275.969 dol.). Za trwałe uszkodzenie powodujące częściową niezdolność do pracy przyznano odszkodowania w 7.017 wypadkach, na sumę 5.581.760 dol. Najwięcej odszkodowań, a mianowicie w 34.106 wypadkach, przyznano za przemijające uszkodzenie częściowe w ogólnej sumie — według otrzymanych wyliczeń — 5.047.459 dolarów.

Tak znaczne sumy dowodzą, że ustawa o odszkodowaniach w tym stanie — jedna z najbardziej rozwiniętych i liberalnych jak było stwierdzone — wpływa wydatnie na złagodzenie skutków nieszczęśliwych wypadków przy pracy. Niezmierną ich ilość skłoniła wspomniany już Kongres w Rochester do zastanowienia się nad środkami, których użyć należy, aby polepszyć warunki bezpieczeństwa i ochrony pracy w warsztatach przemysłowych i zapobiedz tem stałemu zwiększaniu się liczby uszkodzeń.

STATYSTYKA
RUCHU MIGRACYJNEGO.

STATYSTYKA
RUCHU WYKONAWCZY

Uwagi do tablic.

Załączone tablice są opracowane na podstawie kart rejestracyjnych, wklejanych do paszportów emigracyjnych przez urzędy, wystawiające paszporty; karty te są wydzierane z paszportów przez posterunki policyjne kontroli granicznej w chwili przejazdu granicy przez emigranta.

Początkowo karty rejestracyjne nie zawierały rubryk dla płci, zawodu i narodowości; rubryki te wprowadzono dopiero w początkach roku 1926. Jednakże, dawniej wydane karty nie mogły być anulowane i zachowywały nadal swą ważność. Wskutek tego dla wielu osób nie udało się określić płci, narodowości i zawodu, tak, że opracowanie cech demograficznych i zawodowych za styczeń 1926 r. dla emigracji zamorskiej, a za cały kwartał I-szy 1926 r. — dla kontynentalnej musiało być zaniechane. Tem też tłumaczy się wielka liczba „niewiadomych”.

W stosunku do poszczególnych liczb, podanych w tablicach, można zauważyć, co następuje:

Stany Zjednoczone: liczba emigrantów jest conajmniej o 1.500 osób mniejsza od rzeczywistej. Etap Urzędu Emigracyjnego w Wejherowie, przez który przechodzi ogromna większość emigrantów do Ameryki Północnej, zanotował w r. 1926 emigrujących do Stanów Zjednoczonych obywateli polskich — 8615, obywateli innych państw — 1789. Poza tem pewna liczba osób wyjechała z pominięciem Wejherowa. Razem można szacować emigrację do Stanów Zjedn. na 10.000 osób.

Kanada: przez Wejherowo wyjechało do Kanady 15.972 obywateli polskich i 287 państw obcych; łącznie z osobami jadącymi z pominięciem Wejherowa, emigrację do Kanady można szacować śmiało na 16.500 osób.

Argentyna: dane argentyńskie podają liczbę imigrantów z Polski w r. 1926 o 500 osób większą, niż załączone tablice; zdaje się, że dane argentyńskie bliższe są rzeczywistości i że liczbę emigrantów do Argentyny można oszacować na 15.000 osób.

Brazylja: dane brazylijskie podają liczbę imigrantów z Polski w r. 1926 na 3.500 osób. Liczba ta wydaje się jednak zbyt wielką i prawdopodobnie wynosi ona około 3.000 osób.

Palestyna: liczba podana nieco przewyższa dane Wydziału Palestyńskiego; prawdopodobnie jest ona zgodna z rzeczywistością.

Francja: dane polskie przewyższają o 6.500 osób dane Misji Francuskiej. Biorąc pod uwagę braki w polskim materiale statystycznym, można określić emigrację do tego kraju na 70.000 osób.

Niemcy: oprócz podanej w tablicach liczby emigrantów (niemal wyłącznie robotników sezonowych) około 8.000 przekroczyło granicę, unikając kontroli władz granicznych.

Zestawiając powyższe uwagi, można dojść do wniosku, że liczby podane w tablicach obejmują około 92,5% emigracji kontynentalnej, 93,5% emigracji zamorskiej, a około 92,8% ogółu emigracji z Polski.

Trudno natomiast określić, jaką wartość posiadają dane o reemigracji. Można jednak stwierdzić, że braki w materiale źródłowym są tu większe, głównie wskutek niewklejania kart rejestracyjnych do paszportów konsularnych, za którymi wielu reemigrantów wraca do Polski.

Ruch emigracyjny *Mouvement d'émigration*

NAZWY KRAJÓW	NOMS DES PAYS	Wyjechało:	
		Razem <i>Total</i>	Styczeń <i>Janvier</i>
RAZEM	TOTAL	167509	6615
Kraje Europy	<i>Pays d'Europe</i>	117616	3448
Francja	<i>France</i>	68704	3295
Niemcy	<i>Allemagne</i>	43706	14
Czechosłowacja	<i>Tchécoslovaquie</i>	116	11
Rumunja	<i>Roumanie</i>	784	33
Belgia	<i>Belgique</i>	1970	68
Austrja	<i>Autriche</i>	71	3
Jugosławia	<i>Yougoslavie</i>	296	9
Danja	<i>Danemark</i>	999	1
Anglja	<i>Angleterre</i>	124	4
Węgry	<i>Hongrie</i>	47	4
Inne kraje Europy	<i>Autres pays de l'Europe</i>	769	6
Bez danych	<i>Non spécifiés</i>	30	—
Kraje pozaeuropejskie	<i>Autres pays du monde</i>	49893	3167
Stany Zjednoczone	<i>Etats-Unis de l'Amérique du Nord</i>	8249	598
Kanada	<i>Canada</i>	15810	318
Meksyk	<i>Mexique</i>	279	11
Kuba	<i>Cuba</i>	415	31
Inne kraje Ameryki Północnej	<i>Autres pays de l'Amérique du Nord</i>	5	—
Argentyna	<i>Argentine</i>	14435	970
Brazylja	<i>Brésil</i>	2490	133
Peru	<i>Pérou</i>	49	8
Urugwaj	<i>Uruguay</i>	537	23
Inne kraje Ameryki Południowej	<i>Autres pays de l'Amérique du Sud</i>	206	12
Afryka	<i>Afrique</i>	153	9
Palestyna	<i>Palestine</i>	6840	1018
Inne kraje Azji	<i>Autres pays de l'Asie</i>	82	—
Australja	<i>Australie</i>	339	36
Bez danych	<i>Non spécifiés</i>	4	—

z Polski w 1926 r.
polonaise en 1926.

— Il est parti:

Luty Février	Marzec Mars	Kwie- cień Avril	Maj Mai	Czerwiec Juin	Lipiec Juillet	Sierpień Août	Wrzesień Septem- bre	Paździer- nik Octobre	Listopad Novem- bre	Grudzień Décembre
8033	42930	23396	14237	15156	10463	11167	7561	10891	12042	5018
3287	37166	17657	10509	11274	6456	6299	5336	6567	7757	1860
2934	7169	7936	8054	10173	4892	5261	4235	6009	7238	1508
172	29787	9443	901	632	1126	583	725	197	59	67
13	4	14	5	23	11	7	2	13	5	8
25	60	47	138	93	35	76	44	45	135	53
96	109	83	365	166	179	267	277	126	138	96
11	3	7	6	17	2	7	1	1	11	2
14	—	6	14	27	88	6	4	66	61	1
1	1	4	989	1	2	—	—	—	—	—
8	9	8	10	6	18	10	17	17	7	10
1	1	3	1	2	17	2	2	4	7	3
12	23	106	26	134	86	55	24	89	96	112
—	—	—	—	—	—	25	5	—	—	—
4746	5764	5739	3728	3882	4007	4868	2225	4324	4285	3158
583	531	739	480	364	477	742	634	1178	1046	877
1918	2430	2220	736	2089	2156	1855	460	617	605	406
26	9	27	9	27	14	44	23	41	19	29
31	14	35	30	21	65	55	16	36	24	57
—	1	—	1	—	3	—	—	—	—	—
972	1294	1210	1152	970	731	1275	666	1696	2095	1404
146	344	318	265	163	147	322	105	226	188	133
5	—	7	7	1	5	—	1	12	2	1
26	51	37	31	39	25	75	22	64	83	61
12	27	25	24	19	6	10	12	42	15	2
11	20	19	18	6	3	17	10	28	4	8
981	1031	1074	924	170	346	364	252	353	166	161
3	—	5	13	1	9	13	16	11	2	9
32	12	23	38	12	20	93	8	19	36	10
—	—	—	—	—	—	3	—	1	—	—

Ruch reemigracyjny *Mouvement de réémigration*

NAZWY KRAJÓW	NOMS DES PAYS	Powróciło:	
		Razem Total	Styczeń Janvier
RAZEM	TOTAL	55449	773
Kraje Europy	<i>Pays d'Europe</i>	49432	578
Francja	<i>France</i>	6392	295
Niemcy	<i>Allemagne</i>	36304	175
Czechosłowacja	<i>Tchécoslovaquie</i>	47	1
Rumunja	<i>Roumanie</i>	60	1
Belgia	<i>Belgique</i>	15	—
Austria	<i>Autriche</i>	—	—
Jugosławia	<i>Yougoslavie</i>	35	—
Dania	<i>Danemark</i>	5	—
Anglia	<i>Angleterre</i>	1	—
Węgry	<i>Hongrie</i>	3	—
Inne kraje Europy	<i>Autres pays de l'Europe</i>	15	—
Bez danych	<i>Non spécifiés</i>	6555	106
Kraje pozaeuropejskie	<i>Autres pays du monde</i>	6017	195
Stany Zjednoczone Ameryki Północnej	<i>Etats-Unis de l'Amérique du Nord</i>	2552	53
Kanada	<i>Canada</i>	276	5
Meksyk	<i>Mexique</i>	—	—
Kuba	<i>Cuba</i>	—	—
Inne kraje Am. Półn.	<i>Autres pays de l'Amérique du Nord</i>	1	—
Argentyna	<i>Argentine</i>	574	29
Brazylja	<i>Brésil</i>	40	3
Peru	<i>Pérou</i>	—	—
Urugwaj	<i>Uruguay</i>	8	—
Inne kraje Amer. Poł.	<i>Autres pays de l'Amérique du Sud</i>	—	—
Afryka	<i>Afrique</i>	3	—
Palestyna	<i>Palestine</i>	1886	79
Inne kraje Azji	<i>Autres pays de l'Asie</i>	1	—
Australja	<i>Australie</i>	17	16
Bez danych	<i>Non spécifiés</i>	659	10

do Polski w 1926 r.
polonaise en 1926.

— Il est revenu:

Luty Février	Marzec Mars	Kwiecień Avril	Maj Mai	Czerwiec Juin	Lipiec Juillet	Sierpień Août	Wrzesień Septem- bre	Paździer- nik Octobre	Listopad Novem- bre	Grudzień Décembre
550	2832	1979	1241	1177	1567	1993	2363	2320	11283	27371
430	2466	1718	891	599	920	962	1791	1583	10647	26847
214	387	321	149	247	350	370	1151	469	1468	971
134	745	333	32	23	9	173	591	277	8987	24825
3	2	1	—	9	8	3	4	2	7	7
—	11	1	5	2	1	3	19	1	10	6
—	1	2	—	1	1	3	1	1	3	2
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	8	14	6	—	7
—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
—	—	—	—	—	1	—	2	—	—	—
—	1	—	—	—	4	—	—	1	4	5
79	1319	1060	705	317	546	402	9	826	164	1022
120	366	261	350	578	647	1031	572	737	636	524
35	169	120	235	388	316	405	203	277	178	173
7	6	11	22	12	26	43	20	21	28	75
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	85	52	27	41	81	68	49	64	28	28
3	5	5	1	2	1	1	5	3	4	7
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	1	2	2	—	2	—	1	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
32	81	48	4	101	72	336	266	335	345	187
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
21	18	23	59	33	148	178	28	37	52	52

Emigracja do krajów Europy w 1926 r. Emigration vers les pays d'Europe en 1926 r.

Podział według województw pochodzenia i krajów przeznaczenia.
Division par départemens d'origine et pays de destination.

WOJEWÓDZTWO DEPARTEMENTS	RAZEM TOTAL	KRAJ PRZEZNACZENIA — PAYS DE DESTINATION										U W A G I REMARQUES		
		Francja <i>France</i>	Niemcy <i>Allemagne</i>	Czechosłowacja <i>Tchécoslovaquie</i>	Rumunja <i>Roumanie</i>	Belgia <i>Belgique</i>	Austria <i>Autriche</i>	Jugosławia <i>Yougoslavie</i>	Dania <i>Danemark</i>	Anglia <i>Angleterre</i>	Węgry <i>Hongrie</i>		Inne kraje E- uropy <i>Autres pays d'Europe</i>	Bez danych <i>Non spécifiés</i>
OGÓŁEM—TOTAL	117616	68704	43706	116	784	1970	71	296	999	124	47	769	30	
Miasto Warszawa . . .	2992	2180	33	16	55	469	7	83	1	36	5	106	2	
Warszawskie . . .	3248	3100	21	1	6	68	2	4	—	24	—	20	1	
Łódzkie . . .	37954	7508	29372	7	524	227	9	161	5	35	16	88	2	
Kieleckie . . .	21326	10847	9664	6	10	660	2	—	41	6	8	80	2	
Lubelskie . . .	2709	2094	550	4	—	40	—	—	—	6	1	14	—	
Białostockie . . .	1799	1378	307	—	39	14	4	16	—	3	7	31	—	
Wileńskie . . .	831	755	2	—	1	13	—	1	—	2	—	57	—	
Nowogródzkie . . .	70	67	—	—	—	1	—	—	—	1	—	1	—	
Poleskie . . .	82	36	—	2	—	2	—	—	—	1	—	36	—	
Wołyńskie . . .	590	578	2	2	—	—	—	—	—	4	—	4	—	
Poznańskie . . .	11387	9800	1324	1	2	—	19	—	1	—	—	30	7	
Pomorskie . . .	2027	1709	308	—	5	199	—	—	—	—	—	4	—	
Krakowskie . . .	10446	8245	1177	35	14	121	11	12	795	—	3	29	4	
Lwowskie . . .	12767	11691	738	24	9	99	6	6	155	—	2	29	8	
Stanisławska . . .	1179	1036	13	3	89	20	2	4	—	—	—	12	—	
Tarnopolskie . . .	3385	3289	62	4	19	4	2	—	—	—	—	5	—	
Śląskie . . .	2606	2206	126	11	3	18	5	9	1	—	5	218	4	
W. M. Gdańsk . . .	3	1	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	
Niewiadome . . .	2215	2184	6	—	8	9	2	—	—	1	—	5	—	

Emigracja do krajów Europy w 1926 r. Emigration vers les pays d'Europe en 1926.

Podział według krajów przeznaczenia, płci, narodowości i zawodów.

Division par pays de destination, sexes, nationalités et professions.

KRAJ PRZEZNACZENIA PAYS DE DESTI- NATION	PŁEĆ—SEXE			NARODOW.—NATIONALITE						CZYNNI ZAWOD.—PROFESSION											
	Męska — Hommes	Żeńska — Femmes	Niewiadoma Non spécifiée	Polska — Polonaise	Rusińska — Ruthène	Białoruska Blanc-russienne	Niemiecka—Allemande	Żydowska — Juive	Inne — Autres	Niewiadoma Non spécifiée	Rolnictwo Agriculture	Górnictwo Mines	Przemysł Industrie	Handel, Banki, Biurowość Commerce, Banques, Admi- nistrations	Komunikacja, Transport Communications, Transport	Wolne zawody, Nauczycieli. Professions libérales, Ense- ignement	Służba domowa, Usługi osob. Service domest. et personnel	Bez bliższego określ. zawod. Profession mal définie	Bierni zawod. (towarzyszący członkowie rodzin) Sans profession (Rejoignants)	Zawód niewiadomy Profession non spécifiée	
Ogółem — Total	117616	93511	15632	66872	37588	5788	58	331	2797	718	70336	19248	2059	1639	204	145	209	391	10477	9499	73745
Francja — France	68704	31291	10988	26425	30963	5663	54	85	1569	678	29692	14289	1899	1018	71	28	79	250	10278	8164	32628
Niemcy — Allemagne	43706	1930	2315	39461	3955	19	—	132	55	1	39544	3847	—	21	24	—	18	37	51	121	39587
Czechosłowacja } Tchécoslovaquie }	116	25	41	50	26	3	—	28	2	2	54	1	—	3	6	—	11	7	4	20	64
Rumunia — Roumanie	784	394	212	178	373	84	—	55	94	2	176	4	—	205	4	84	37	2	34	207	207
Belgia — Belgique	1970	820	725	425	803	8	—	745	3	3	411	86	85	166	47	—	19	61	80	697	729
Austria — Autriche	71	26	18	27	14	—	—	21	—	—	36	5	1	2	4	—	6	2	1	11	39
Jugosławia } Yougoslavie }	296	193	67	36	205	5	—	34	13	8	31	4	—	145	3	33	2	5	—	62	42
Dania — Danemark	999	41	951	7	989	—	—	1	—	—	9	989	—	1	—	—	—	—	—	—	9
Anglia — Angleterre	124	26	68	30	15	—	—	1	71	—	37	—	—	20	—	—	12	5	5	33	47
Węgry — Hongrie	47	15	17	15	11	—	—	9	14	2	11	—	—	8	5	—	3	—	—	16	15
Inne kraje Europy } Autres pays d'Europe }	769	337	225	207	217	6	4	12	186	22	322	23	74	49	38	—	22	22	22	165	354
Bez danych } Non spécifiés }	30	14	5	11	17	—	—	—	—	—	13	—	—	1	—	—	—	—	2	3	24

Emigracja do krajów *Emigration vers les pays*

Podział według województw,
Division par départemens,

WOJEWÓDZTWO <i>DÉPARTEMENTS</i>	Razem — <i>Total</i>	PŁEĆ— <i>SEXE</i>			NARODOWOŚĆ — <i>NATIONALITÉ</i>						
		Męska— <i>Hommes</i>	Żeńska— <i>Femmes</i>	Niewiadoma <i>Non spécifiée</i>	Polska— <i>Polonaise</i>	Rusińska <i>Ruthène</i>	Białoruska <i>Blanc-russienne</i>	Niemiecka <i>Allemande</i>	Żydowska— <i>Juite</i>	Inna— <i>Autre</i>	Niewiadoma <i>Non spécifiée</i>
Ogółem— <i>Total</i>	117616	35112	15632	66872	37588	5788	58	331	2797	718	70336
M. Warszawa . . .	2992	1416	1032	544	461	445	—	8	1125	387	566
Warszawskie . . .	3248	1966	507	775	2137	—	—	2	132	10	967
Łódzkie	37954	4520	3076	30358	7512	4	—	130	454	6	29848
Kieleckie	21326	4333	2211	14782	5226	5	—	2	215	2	15876
Lubelskie	2709	1335	377	997	1387	88	—	—	165	62	1007
Białostockie . . .	1799	871	415	513	849	4	7	8	72	13	846
Wileńskie	831	562	107	162	422	—	41	—	38	52	278
Nowogródzkie . . .	70	54	13	3	3	—	—	—	4	—	63
Poleskie	82	34	24	24	1	5	10	—	18	12	36
Wołyńskie	590	298	59	233	125	167	—	1	15	36	246
Poznańskie	11387	4338	2220	4829	5808	2	—	107	14	1	5455
Pomorskie	2027	692	382	953	905	—	—	17	—	1	1104
Krakowskie	10446	4786	1978	3682	6486	8	—	9	200	30	3713
Lwowskie	12767	6083	1986	4698	3755	3214	—	5	298	100	5395
Stanisławowskie . .	1179	662	170	347	132	652	—	1	30	—	364
Tarnopolskie . . .	3385	1555	481	1349	824	1166	—	—	17	1	1377
Śląskie	2606	746	286	1574	865	4	—	37	—	5	1695
W. M. Gdańsk . . .	3	2	—	1	—	—	—	—	—	—	3
Niewiadome	2215	859	308	1048	690	24	—	4	—	—	1497

Europy w roku 1926. d'Europe en 1926.

plci, narodowości i zawodów.
sexes, nationalités et professions.

CZYNNI ZAWODOWO — PROFESSION								Bierni zawodowo (towarzystwo) członkowie ro- dzin)—Sans profession (Rejoignants)	Zawód niewiadomy Non spécifiée
Rolnictwo Agriculture	Górnictwo—Mines	Handel, Banki, Bii- rowość—Commer- ce, Banques, Adm.	Komunikacja, Transport—Commu- nications, Transp.	Wolne zawody, Nauczycielstwo Professions libéra- les, Enseignement	Przemysł Industrie	Służba domowa, usługi osobiste Service domestique et personnel	Bez bliż, określe- nia zawodu—Pro- fession mal définie		
19248	2059	204	145	209	1639	391	10477	9499	73745
517	—	85	35	109	286	164	294	912	590
722	1	1	—	1	37	6	963	295	1222
4852	45	31	—	28	623	52	1170	1199	29954
1381	337	5	1	7	108	28	1124	2260	16075
581	18	4	—	2	58	12	708	184	1142
700	2	5	—	6	44	2	72	92	876
509	2	2	1	5	3	—	49	63	197
—	—	—	—	—	—	—	2	3	65
6	—	1	—	—	4	—	3	21	47
30	1	—	—	—	1	1	184	31	342
1046	331	23	3	19	110	64	1453	2464	5874
139	16	—	—	1	36	6	286	318	1225
2613	574	22	22	21	203	19	1646	609	4717
3695	569	21	—	10	96	27	2063	413	5873
359	51	1	83	—	11	3	243	48	380
1816	2	3	—	—	10	2	32	111	1409
60	103	—	—	—	8	4	66	354	2011
—	—	—	—	—	—	—	—	—	3
222	7	—	—	—	1	1	119	122	1743

Emigracja do krajów *Emigration vers les pays*

Podział według województw,
Division par pays, départements,

WOJEWÓDZTWO <i>DÉPARTEMENTS</i>	Razem — <i>Total</i>	PŁEĆ— <i>SEXE</i>			NARODOWOŚĆ — <i>NATIONALITÉ</i>							
		Męska— <i>Hommes</i>	Żeńska— <i>Femmes</i>	Niewiadoma <i>Non spécifiée</i>	Polska— <i>Polonaise</i>	Rusińska— <i>Ruthene</i>	Białoruska <i>Blanc-rusienne</i>	Niemiecka <i>Allemande</i>	Żydowska— <i>Juibe</i>	Inne — <i>Autres</i>	Niewiadoma <i>Non spécifiée</i>	
OGÓŁEM <i>TOTAL</i>	49893	30182	13741	5970	13757	10454	527	418	19609	753	4375	
Miasto Warszawa) Warszawskie	5778	2779	1917	1082	761	17	—	44	4306	104	546	
Łódzkie	1807	845	655	307	428	15	2	77	1089	9	187	
Kieleckie	2880	1802	735	343	1106	44	1	3	1481	1	244	
Lubelskie	2633	1565	775	293	987	59	1	31	1350	34	171	
Białostockie	4016	2001	1541	474	851	55	32	7	2749	27	295	
Wileńskie	1466	824	433	209	504	13	28	—	756	33	132	
Nowogródzkie	968	469	371	128	181	5	38	—	642	17	85	
Poleskie	2825	1720	763	342	396	129	414	3	1407	208	268	
Wołyńskie	4859	2291	1251	1317	719	1186	9	104	1944	268	629	
Poznańskie	522	286	213	23	434	1	—	22	49	—	16	
Pomorskie	240	147	72	21	186	3	—	31	5	—	15	
Krakowskie	2820	2094	569	157	1917	190	—	5	583	3	122	
Lwowskie	7123	4785	1967	371	2614	2430	—	21	1516	13	529	
Stanisławowskie	3459	2249	860	350	528	1813	—	54	670	18	376	
Tarnopolskie	8121	6137	1546	438	1953	4465	—	12	1005	18	668	
Śląskie	95	53	32	10	71	1	—	3	17	—	3	
W. m. Gdańsk	5	3	2	—	2	1	—	—	2	—	—	
Bez danych	276	132	39	105	119	27	2	1	38	—	89	

pozaeuropejskich w 1926 r.
transocéaniques en 1926.

płci, narodowości i zawodów.
sexe, nationalité et profession.

CZYNNI ZAWODOWO — PROFESSION								Bierni zawodowo (towarzystwo, członkowie rodziny) <i>Sans profession (Rejoignants)</i>	Zawód niewiadomy <i>Non spécifiée</i>
Rolnictwo <i>Agriculture</i>	Górnictwo— <i>Mines</i>	Przemysł— <i>Industrie</i>	Handel, Biurowość. <i>Commerce, Banques, Administration</i>	Komunikacja, Transport— <i>Comunications, Transport</i>	Wolne zawody. <i>Nautycyści.—Professions libérales. Enseignement</i>	Służba dom. usługi osob.— <i>Service domestique et personnel.</i>	Bez bliż. okreś. zawodu— <i>Profession mal définie</i>		
19337	55	6536	1093	67	325	1035	842	10756	9847
445	—	1331	352	25	78	122	103	1836	1486
182	—	455	80	3	21	42	44	556	424
916	2	512	71	4	18	45	77	643	592
836	—	475	25	—	14	35	35	763	450
709	2	906	85	9	33	82	54	1203	933
467	1	184	50	2	20	20	24	308	390
202	—	167	18	2	16	31	10	233	289
1167	—	363	37	1	12	32	20	688	505
1406	—	543	72	7	17	77	61	1651	1025
165	1	56	12	2	13	6	12	211	44
102	—	16	4	—	5	5	7	67	34
1730	5	289	86	—	17	30	89	283	291
3995	30	527	113	2	36	136	172	981	1131
1861	9	251	34	1	12	93	22	490	686
5083	2	405	36	6	9	272	104	780	1424
16	1	20	9	2	—	1	3	35	8
1	—	1	—	1	—	—	—	—	2
54	2	35	9	—	4	6	5	28	133

Emigracja do krajów *Emigration vers les pays*

Podział według krajów przeznaczenia,
Division par pays de destination,

KRAJE PAYS	PŁEĆ — SEXE				NARODOWOŚĆ — NATIONALITE						
	Razem — Total	Męska — Hommes	Żeńska — Femmes	Niewiadoma Sexe non spécifié	Polska — Polonaise	Rusínska — Ruthene	Białoruska Blanc-Rusienne	Niemiecka Allemande	Żydowska. — Juibe	Inne — Autres	Niewiadoma Non spécifiée
OGÓŁEM — TOTAL .	49893	30182	13741	5970	13757	10454	527	418	19609	753	4375
Stan. Zjedn. Am. P. } <i>Etats Un. de l'Am.</i> } <i>du Nord.</i> }	8249	3545	3818	886	3396	400	91	82	3535	59	686
Kanada — Canada . . .	15810	11775	3369	666	5792	5858	243	212	2597	50	1058
Meksyk — Mexique . . .	279	122	125	32	4	1	—	—	262	1	11
Kuba — Cuba	415	180	168	67	13	8	—	—	351	4	39
Inne kraje Amer. Półn. } <i>Autres pays de l'Am.</i> } <i>du Nord.</i> }	5	3	2	—	—	—	—	—	5	—	—
Argentyna — Argentine	14435	9269	3044	2122	3715	3910	185	80	4750	505	1290
Brazylja — Brésil . . .	2490	1525	690	275	561	234	7	34	1376	117	161
Peru — Pérou	49	38	3	8	15	42	1	2	18	1	15
Urugwaj — Uruguay . .	537	369	112	56	167	—	—	—	294	8	23
Inne kraje Am. Połudn. } <i>Autres pays de l'Am.</i> } <i>du Sud</i> }	206	132	55	19	17	—	—	2	174	—	13
Afryka — Afrique . . .	153	98	41	14	6	—	—	—	136	2	9
Palestyna — Palestine .	6840	2910	2164	1766	5	—	—	—	5813	2	1020
Inne kraje Azji } <i>Autres pays de l'Asie</i> }	82	38	34	10	53	—	—	4	11	—	14
Australja — Australie .	339	175	115	49	11	—	—	2	286	4	36
Bez danych } <i>Non spécifié</i> }	4	3	1	—	2	1	—	—	1	—	—

pozaeuropejskich w 1926 r.
transocéaniques en 1926.

płci, narodowości i zawodów.
sexes, nationalités et professions

CZYNNI ZAWODOWO — PROFESSION									
Rolnictwo <i>Agriculture</i>	Górnictwo <i>Mines</i>	Przemysł <i>Industrie</i>	Handel, Banki, Biur. <i>Commerce, Banques Administration</i>	Komunikacja, Trans- port <i>Communications. Transport</i>	Wolne zawody, Nau- czycielstwo <i>Professions Libérales Enseignement</i>	Służba domowa, U- sługi osobiste <i>Service domest pers.</i>	Bez bliższego określe- nia zawodu <i>Profession mal défi- nie</i>	Bierni zawod. (towarzy- szący członkowie rodzin) <i>Sans profession (Rejoi- gnants)</i>	Zawód niewiadomy <i>Profession non spécifiée</i>
19337	55	6536	1093	67	325	1035	842	10756	9847
1869	5	822	183	7	67	168	229	3130	1769
10193	6	520	138	4	36	557	168	1856	2332
10	—	44	23	—	2	5	7	141	47
17	—	104	6	1	2	12	43	146	84
—	—	2	—	—	—	—	—	3	—
6148	15	2588	294	29	88	138	238	2738	2159
475	1	667	169	13	39	62	40	616	408
5	7	11	1	1	2	—	—	1	21
167	—	144	37	2	6	9	20	92	60
3	9	74	36	—	2	3	—	48	31
1	—	44	27	—	7	3	—	45	26
444	1	1459	133	8	63	70	91	1769	2802
—	11	8	5	1	3	—	2	32	20
2	—	49	41	1	8	8	3	139	88
3	—	—	—	—	—	—	1	—	—

Emigracja do krajów pozaeuropejskich w 1926 r. Emigration vers les pays transocéaniques en 1926.

Podział według województw, pochodzenia i krajów przelnaczenia.
Division par départemens d'origine et pays de destination.

WOJEWÓDZTWO DEPARTEMENT	KRAJ PRZEZNACZENIA — PAYS DE DESTINATION															
	Razem — Total	Stany Zjedn. Ameryki Północnej Etats Unis de l'Amérique du Nord	Kanada — Canada	Meksyk — Mexique	Kuba — Cuba	Inne kraje Ameryki Północnej Autres pays de l'Amérique du Nord.	Argentyna—Argentine	Brazylja — Brésil	Peru — Pérou	Urugwaj — Uruguay	Inne kraje Ameryki Południowej Autres pays de l'Amérique du Sud	Afryka — Afrique	Palestyna—Palestine	Inne kraje Azji Autres pays de l'Asie	Australja—Australie	Bez danych Non spécifiés
Ogółem — Total. Miasto Warszawa Warszawskie	49893	8249	15810	279	415	5	14435	2490	49	537	206	153	6840	82	339	4
Łódzkie	1807	377	528	63	119	1	1612	603	17	130	112	24	1197	20	238	—
Kieleckie	2880	338	250	5	18	—	356	189	3	36	1	6	538	10	27	—
Lubelskie	2633	556	1141	31	31	1	667	326	1	31	6	2	336	3	5	—
Bielskoctockie	4016	1127	638	98	60	—	667	226	—	20	5	17	428	3	11	—
Wileńskie	1466	235	141	25	6	3	805	143	8	43	13	37	1238	3	27	—
Nowogrodzkie	968	214	84	4	21	—	599	13	1	12	4	32	390	1	4	—
Poleskie	2825	431	785	1	43	—	221	14	—	4	17	—	347	5	—	—
Wołyńskie	4859	520	716	8	23	—	896	115	—	6	11	—	547	1	1	—
Poznańskie	522	185	187	2	2	—	2598	186	6	23	—	—	756	4	8	—
Pomorskie	240	70	116	—	—	—	84	51	—	1	—	—	9	1	—	—
Krakowskie	2820	707	1038	7	3	—	34	20	2	124	—	—	147	3	2	—
Lwowskie	7123	1319	3218	25	34	—	606	178	10	31	29	3	444	19	10	1
Stanisławowskie	3459	358	1546	1	4	—	1747	233	1	47	3	—	211	11	—	—
Tarnopolskie	8121	461	4881	2	42	—	1184	93	—	22	2	—	221	—	—	2
Slaskie	95	23	5	—	—	—	2322	166	—	7	1	—	10	—	—	—
W. M. Gdańsk	5	1	—	1	—	—	27	22	—	—	—	—	2	—	—	—
Niewiadome	276	213	23	—	1	—	9	11	—	—	—	—	19	—	—	—

PRZEGLĄD KRAJOWY.

WEWNĘTRZNY RYNEK PRACY.

Porównanie stanu rynku pracy w okresie sprawozdawczym ze stanem poprzedniego okresu nie jest możliwe z powodu zmiany systemu ewidencji bezrobotnych, prowadzonej przez państwowe urzędy pośrednictwa pracy. Na podstawie tygodniowych wykazów podaży i popytu na pracę, które zastąpiły prowadzone poprzednio miesięczne sprawozdania rozumowane, stwierdzić jednak można, że wzrost bezrobocia, ujawniający się od listopada, w pierwszych dwóch miesiącach roku postępuje w dalszym ciągu. W pierwszych trzech tygodniach stycznia liczba bezrobotnych zwiększyła się o przeszło 15.000 ludzi. W lutym wzrost słabnie — pomiędzy 5 marca i 5 lutego liczba bezrobotnych zwiększyła się zaledwie o 5.000 ludzi. W marcu, w związku z rozpoczynającym się okresem robót rolnych i budowlanych, liczba bezrobotnych zmniejsza się o blisko 10.000 ludzi. W końcu rozpatrywanego kwartału 203.630 osób poszukujących pracy jest zarejestrowanych w urzędach pośrednictwa pracy, w tem 70.088 uprawnionych do pobierania zasiłków z funduszu bezrobocia.

Największą liczbę bezrobotnych wykazują w okresie sprawozdawczym województwa śląskie, łódzkie, kieleckie i miasto Warszawa. Na Śląsku było 1 stycznia 42.125 bezrobotnych, 1 kwietnia liczba ich dosięgła 47.780 z powodu pogorszenia konjunktury zbytu węgla. W województwie łódzkim liczba bezrobotnych dosięgła najwyższego poziomu na początku lutego (49.702) i w ciągu dwóch następnych miesięcy spada o blisko 8.000 osób. W województwie kieleckim i w mieście Warszawie stan bezrobocia nie wykazuje znaczniejszych wahań w rozpatrywanym okresie.

W przemyśle górniczym liczba poszukujących pracy wzrosła o blisko 4.000, (16.224 1 stycznia, 20.170 1 kwietnia) co się tłumaczy jak było powiedziane wyżej osłabieniem produkcji z powodu zmniejszenia popytu na węgiel polski, w związku z ustaniem węglowego strajku w Anglii.

W przemyśle hutniczym, metalowym i drzewnym liczba zarejestrowanych poszukujących pracy pozostaje bez zmian znaczniejszych w rozpatrywanym kwartale, natomiast zmniejszyła się podaż pracy w przemyśle włókienniczym, a zwiększyła się w przemyśle budowlanym, co wszakże świadczy jedynie o zwiększonym zainteresowaniu robotników możliwościami zarobku wobec zbliżającego się sezonu robót. Podobnie tłumaczyć należy zwiększenie się liczby poszukujących pracy niewykwalifikowanych robotników (74.500 1 stycznia, 82.700 1 kwietnia). Liczba bezrobotnych umysłowo pracujących, wynosząca 21.429 osób (16.815 mężczyzn i 4.614 kobiet) na początku kwartału, nie wykazuje zmian poważniejszych do końca marca.

SPRAWY EMIGRACYJNE NA SEJMOWEJ ROZPRAWIE BUDŻETOWEJ.

Na tegorocznej sesji budżetowej sprawy emigracyjne omówione zostały w referacie generalnym posła Byrki oraz w czasie rozprawy szczegółowej przez posłów Puchałkę, Szmięglę, Milczyńskiego, Holder-Eggerową i Hellera.

Minister Pracy i Opieki Społecznej Stanisław Jurkiewicz wygłosił w dniu 7 lutego, w odpowiedzi na uwagi zgłoszone pod adresem Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej, przemówienie, w którym wyjaśnił stanowisko rządu w poszczególnych zagadnieniach emigracyjnych, omówionych przez wymienionych posłów. Co do emigracji robotniczej, wskazał na konieczność ograniczenia się na razie istniejącymi rynkami wobec braku innych terenów, zaznaczając, że działalność Urzędu Emigracyjnego idzie w kierunku polepszenia w miarę możliwości warunków opieki w krajach, do których kierują się robotnicy. W tej dziedzinie zanotować należy zawarcie umowy z Francją dnia 3 listopada, która ustaliła tryb repatriacji chorych i niezdolnych do pracy i zapewniła przewóz repatriantów polskich do Gdyni na koszt rządu francuskiego. Uzyskano wypłatę zaległych kwot, należnych od pracodawców za koszta pośrednictwa robotników i sumy te będą użyte na budowę domu polskiego we Francji, prawdopodobnie w Paryżu.

Umowa tymczasowa zawarta 9 grudnia z Niemcami posunęła korzystnie naprzód sprawę uregulowania emigracji sezonowej i zapewnienia należytej opieki. Jeżeli przy powrocie robotników polskich z Niemiec miały istotnie miejsce przykre zajścia, należy to przypisać temu, że Niemcy, nie zawiadamiając wcale władz polskich o wysyłce większej liczby robotników, skierowali naraz wielkie masy do Polski specjalnymi pociągami, które spotkały się po naszej stronie ze zwykłym i oczywiście w tym wypadku niewystarczającym ruchem kolejowym. Opłaty, które uzyskane będą od pracodawców za koszta pośrednictwa, użyte będą, w razie przyjęcia odpowiedniego wniosku, na budowę baraków granicznych i usprawnienie aparatu przyjmującego i wysyłającego robotników sezonowych.

Co się tyczy kolonizacji, główną rzeczą jest zawarcie odpowiednich umów, które gwarantowałyby opiekę dla kolonistów i zmierzały do tego, aby utrzymać łączność tych kolonistów z krajem ojczystym. Zawieranie tych umów jest połączone ze znacznymi trudnościami. Sprawa układu ze stanem Sao Paulo jest jednak na jaknajlepszej drodze i można przypuszczać, że będzie pomyślnie załatwiona. Pozostaje jednak trudność zdobycia odpowiednich kapitałów na akcję kolonizacyjną. Rząd nie może sam prowadzić kolonizacji na obcych terenach. Może tylko popierać usiłowania towarzystw kolonizacyjnych w zakresie środków, którymi dysponuje, o ile będzie miał gwarancję, że praca tych towarzystw będzie należycie pod względem handlowo-gospodarczym i społecznym prowadzona.

W czasie rozprawy nad budżetem zgłoszony został w Sejmie i Senacie szereg rezolucyj dotyczących zagadnienia emigracji, z których uchwalone zostały wraz z ustawą skarbową na rok 1927/8 następujące:

(Rezolucje zgłoszone przez posłanki Puzyniankę i Holder-Eggerową):

„Sejm wzywa Rząd:

aby zapewnił chorym wychodźcom we Francji opiekę polskich lekarzy i pielęgniarek przez złączenie, drogą porozumienia z odpowiednie-

mi władzami, istniejących w tej mierze przepisów o wykonywaniu praktyki lekarskiej przez cudzoziemców,

aby zapewnił wychodźcom w krajach pobytu, zwłaszcza we Francji, w Niemczech i w Danji, w których potrzeba ta jest szczególnie palącą, polską opiekę religijną przez stałych duszpasterzy lub objazdowe misje religijne,

aby zapewnił młodzieży polskiej na wychodźstwie naukę w języku polskim, odpowiadającą jej potrzebom, w szkołach i ochronach .

(Wniosek zgłoszony przez senatora Osińskiego):

„Senat wzywa Rząd:

aby w części 15 budżetu — „Ministerstwo Pracy i Opieki Społecznej” — z działu 6 § 12 „Opieka nad emigrantami i ich rodzinami”, z kwoty 850.000 zł. wyasygnowano 75.000 zł. na budowę domów polskich we Francji” .

POSIEDZENIE PAŃSTWOWEJ RADY EMIGRACYJNEJ

z dnia 26 lutego 1927 r.

Porządek dzienny zebrania Państwowej Rady Emigracyjnej, które odbyło się 26 lutego pod przewodnictwem Ministra Jurkiewicza i — w jego zastępstwie—wicedyrektora Urzędu Emigracyjnego, Romana Kutylowskiego — obejmował następujące sprawy:

1. Emigracja sezonowa do Niemiec.
2. Emigracja rolnicza do Francji. Projekty Towarzystwa Kolonizacyjnego.

3. Osadnictwo w Peru.

Dr. Dalbor, Radca Emigracyjny Poselstwa Polskiego w Berlinie, zdał sprawę z przebiegu rokowań emigracyjnych polsko-niemieckich, zakończonych układem tymczasowym z dniem 9 grudnia 1926 r. i przedstawił zarówno osiągnięte korzyści jak ujemne strony układu. Głównym plusem są zdaniem jego wyłączenie na przyszłość nielegalnej emigracji przez oddanie pośrednictwa w ręce państwowych urzędów, pewne poprawki do kontraktu najmu, zwolnienie robotników sezonowych od obowiązku płacenia składek na niemiecki fundusz bezrobocia, co nie uprawniało do otrzymywania zasiłków, zapewnienie w przyszłości rent wypadkowych dla robotników rolnych, wreszcie zobowiązanie rządu niemieckiego w sprawie powstrzymania się od urzędowego nacisku w zwalnianiu robotników zdawna osiadłych oraz w sprawie zatrzymania pewnych kategorii tych robotników.

Rokowania wznowione zostały w styczniu roku bieżącego i obie delegacje wymieniły projekty stałej konwencji emigracyjnej. Projekt polski, zbudowany pod względem formy zewnętrznej na wzór układów międzynarodowych tego rodzaju, uwzględnia potrzeby rynku pracy oraz ustawodawstwo robotnicze i socjalne obu krajów. Projekt niemiecki ma formę protokołu i zawiera szereg poważnych różnic, zwłaszcza w kwestji wyjazdu robotników dawniej osiadłych oraz nie posiada zobowiązań w sprawie emigracji nielegalnej i pewnych zasadniczych postulatów strony polskiej.

Po wysłuchaniu szeregu uwag krytycznych dotyczących zawartego prowizorium, Dr. Dalbor wyjaśnił, że niedość pozytywna forma układu wynika ze stylizacji, odpowiadającej pewnym cechom ustawodawstwa niemieckiego. Wszakże uważać można za rzecz zupełnie pewną, że robotnicy polscy nie będą płacili w r. 1927 składek na bezrobotnych i że renty

uzyskane za nieszczęśliwe wypadki, które zdarzą się w r. 1927, będą wypłacane robotnikom także po powrocie ich do Polski. W wyniku dłuższej dyskusji, która rozwinęła się w sprawie rokowań, Rada powzięła jednomyślnie uchwałę następującą:

„Rada Emigracyjna, po zaznajomieniu się z prowizorycznym układem zawartym w Berlinie 9-go grudnia 1926 r., przyjmuje do wiadomości sprawozdanie o zawarciu wymienionego porozumienia i wypowiada opinię;

1^o że układ prowizoryczny z dnia 9-go grudnia 1926 r. nie uwzględnia w dostatecznej mierze interesów robotników polskich i nie zapewnia bezpośredniej opieki nad emigrantami ze strony polskich władz konsularnych,

2^o że przy dalszych rokowaniach o konwencję emigracyjną należy bezwzględnie domagać się uzupełnienia braków prowizorium, a w szczególności nie godzić się na wyodrębnienie pewnej kategorii robotników polskich w Niemczech z pod ogólnych przepisów, które obowiązują, względnie będą w przyszłości obowiązywały ogół obywateli polskich, przebywających w Niemczech, w kwestji pobytu oraz osiedlenia się, oraz

3^o że należy uzyskać zabezpieczenie natychmiastowej wypłaty rent, uzyskanych przez robotników dawniej zatrudnionych w Niemczech.

Pozatem Rada Emigracyjna prosi Rząd, aby w dalszym ciągu energicznie interwenjował przy wydalaniu przez Rząd niemiecki polskich robotników z Niemiec oraz wypowiada się za jak najszybszem wprowadzeniem w życie dekretu o ochronie krajowego rynku pracy, zwłaszcza wobec obywateli tych państw, które ograniczają u siebie możliwość zarobkowania polskich robotników”.

Po wysłuchaniu referatu p. Giliczyńskiego, dyrektora T-wa Kolonizacyjnego, w sprawie rozpoczęcia czynnej akcji osadniczej przez to Towarzystwo poza granicami Polski i jego projektów dotyczących emigracji osadniczej do Francji, Rada wypowiedziała się za celowością projektu Towarzystwa ze względu na szanse stworzenia dogodniejszych warunków pracy na roli robotników polskich we Francji niż obecnie istniejące i danie im możliwości przejścia drogą organizacji do bardziej samodzielnych form gospodarki oraz usunięcie ujemnych skutków rozłączenia rodzin. Wszakże jako niezbędne warunki popierania tej akcji przez Rząd uznała Rada polepszenie dotychczasowych warunków pracy tak, aby emigranci mieli możliwość zrobienia oszczędności wystarczających dla spłacenia zaciągniętych zobowiązań i nabycia ziemi na własność oraz grupowy system osadnictwa, zapewnienie dostatecznej opieki społeczno-kulturalnej i fachowe szkolenie emigrantów.

Przechodząc do sprawy osadnictwa w Peru, p. Kutyłowski udzielił głosu inż. Gadomskiemu, kierownikowi Biura Naukowo-Informacyjnego Urzędu Emigracyjnego, który na podstawie opinii konsulatu polskiego w Limie, brzmiącej bardziej przychylnie niż poprzednie informacje o warunkach koncesji ofiarowanej przez rząd peruwiański osadnikom polskim oraz ze względu na objawiające się zainteresowanie emigracją do tego kraju, wypowiedział się za możliwością emigracji jednostkowej do Peru po uprzednim zbadaniu terenu koncesji.

Po wysłuchaniu tego oświadczenia oraz zdania profesora Krzywickiego o złych warunkach klimatycznych doliny Pangoa, Rada Emigracyjna wyraziła opinię, że emigracja do Peru nie powinna mieć miejsca do czasu zbadania warunków klimatyczno-zdrowotnych na terenach kolonizacji przez fachową komisję, wysłaną przez Rząd, dla zbadania warunków klimatyczno-zdrowotnych tych terenów.

Przegląd ruchu migracyjnego, polityki emigracyjnej, warunków pracy i produkcji w obcych krajach.

E U R O P A.

FRANCJA.

Rynek pracy w końcu marca 1927 r.

Bezrobocie, które przybrało już przy końcu 1926 r., poważne rozmiary ¹⁾, w pierwszych trzech miesiącach 1927 r. wykazuje dalszy i znaczny wzrost. Świadczą o tem następujące cyfry zaczerpnięte z urzędowej statystyki:

31 grudnia 1926 r. . . .	było 13.072 bezrobotnych, wspieranych z funduszków bezrobocia				
6 stycznia 1927 r. . . .	" 17.178	"	"	"	"
13 stycznia 1927 r. . . .	" 27.952	"	"	"	"
22 stycznia 1927 r. . . .	" 45.222	"	"	"	"
5 lutego 1927 r. . . .	" 64.434	"	"	"	"
21 lutego 1927 r. . . .	" 76.689	"	"	"	"
3 marca 1927 r. . . .	" 80.941	"	"	"	"
10 marca 1927 r. . . .	" 81.916	"	"	"	"
17 marca 1927 r. . . .	" 80.414	"	"	"	"
24 marca 1927 r. . . .	" 77.933	"	"	"	"
3 kwietnia 1927 r. . . .	" 70.381	"	"	"	"

Z powyższego zestawienia widać, że w styczniu wzrost liczby bezrobotnych był najgwałtowniejszy (między 6 stycznia a 5 lutego przybyło 47.000), w lutym tempo tego wzrostu nieco zmalało (od 5 lutego do 3 marca przybyło około 16.000), w połowie marca bezrobocie osiąga kulminacyjnego punktu (10 marca 81.916), poczem zaczyna słabnąć (do 3 kwietnia ubyło około 10.000 bezrobotnych).

Cyfry te są niższe od rzeczywistości, niewszyscy bowiem bezrobotni korzystali z zasiłków, udzielanych przez lokalne fundusze bezrobocia. W każdym razie można stwierdzić na ich podstawie, że kryzys, który dotknął Francję na początku r. 1921 był jeszcze ostrzejszy, w marcu tego roku było bowiem 91.225 bezrobotnych, wspieranych z funduszków bezrobocia.

Najwięcej bezrobotnych wykazują w roku bieżącym następujące działy produkcji: (według danych z 10 marca) przemysł metalowy (12.611),

¹⁾ P. Przegląd Emigracyjny, 1926, N. 3/4, str. 126.

przemysł drzewny (5.590), przemysł budowlany (5.496), przemysł odzieżowy (4.189), przemysł garbarski i obuwniczy (3.625), przemysł spożywczy (3.028), przemysł przewoźniczy (2.209). Znaczną stosunkowo liczbę bezrobotnych wykazują też biuraliści (2.191), i robotnicy niewykwalifikowani (17.207). Najbardziej dotknięty kryzysem jest departament Sekwany, w którym liczba wspieranych bezrobotnych dosięga około 70% ogółu w styczniu, około 40% w marcu.

Ogłaszane w „Journal Officiel” dane o urzędowym pośrednictwie pracy wykazują w ostatnim tygodniu rozpatrywanego kwartału (28 marca — 2 kwietnia) 22.056 zapośredniczeń, 80.697 niezaspokojonych zgłoszeń o pracę, 6.915 niezaspokojonych zapotrzebowań pracy.

Największa liczba zapośredniczeń przypada na następujące zawody: tragarze w portach — 10136, przemysł i handel spożywczy — 2852, przemysł budowlany i roboty publiczne — 2.437, rolnictwo — 1.270, przemysł metalowy — 810, przemysł odzieżowy — 651, przemysł przewoźniczy — 406, górnictwo — 194.

W porównaniu do poprzedniego tygodnia (21 — 28 marca) liczba niezaspokojonych zgłoszeń o pracę zmniejszyła się o około 5.800. Dwie trzecie tego zmniejszenia, które jest najlepszym wskaźnikiem poprawy rynku pracy, przypada na departament Sekwany. Okrąg ten — najbardziej uprzemysłowiony i najgęściej zaludniony — jest najwrażliwszy na wahania rynku pracy, tu bowiem ujawniła się najwcześniejsza fala bezrobocia, która rozszerzyła się stopniowo na inne departamenty, tu dosięgła największych rozmiarów i najszybciej zaczyna opadać.

Przeciwdziałanie bezrobociu.

Kryzys, który obecnie został już opanowany, dotknął najboleśniej robotników cudzoziemskich, i wywołał bardzo znaczną liczbę powrotów do krajów pochodzenia. Biura Ministerstw Pracy i Rolnictwa, kontrolujące imigrację notują w jednym tylko tygodniu — od 3 do 10 marca — 2.176 odjazdów robotników cudzoziemskich, w tem 330 polaków, 786 włochów, 295 hiszpanów, 234 czechosłowaków, 215 szwajcarów. W rzeczywistości wyjechało poza tą liczbą wielu robotników nienotowanych w wymienionych biurach. Szacunkowa liczba reemigrantów, którzy z powodu bezrobocia opuścili Francję, wynosi 30 do 40 tysięcy, co niewątpliwie wpłynęło na zmniejszenie liczby bezrobotnych. Imigracja robotników cudzoziemskich zanikła zupełnie w tym czasie, prócz sporadycznych wypadków, dzięki zarządzeniom Rządu francuskiego oraz krajów emigracyjnych, które nie chciały zmniejszyć widoków zatrudnienia swych obywateli już zamieszkałych we Francji i dotkniętych bezrobociem.

W celu przeciwdziałania brakowi pracy, który odczuwać się dawał wyłącznie w miastach, Rząd francuski, zwrócił się do francuskich organizacji robotniczych z prośbą o skłanianie swych członków, aby nie szukali pracy w wielkich centrach miejskich i zawiadomienie bezrobotnych, którzy poprzednio zajmowali się rolnictwem, że Rząd ułatwi im powrót do dawnego zawodu. Daleko radykalniejsze środki powzięte zostały w stosunku do cudzoziemskich robotników, a mianowicie zabroniono państwowym biuram pośrednictwa pracy, względnie pracodawcom, udzielania pracy przemysłowej tym, którzy zostali sprowadzeni jako rolnicy i po upływie

nawet kontraktu przeszli do fabryk lub kopalń. Niemożność otrzymania pracy z tego właśnie powodu była jak się zdaje główną przyczyną opuszczenia Francji przez rzesze cudzoziemców, między innymi polaków.

Dla złagodzenia skutków bezrobocia podwyższono udzielane zasiłki, które obecnie są dwa razy większe — jeżeli nie brać pod uwagę różnic cen — od zasiłków wypłacanych w 1921 r. Na ten cel przeznaczona została subwencja rządowa dla departamentalnych i samorządowych funduszów bezrobocia, w wysokości 10.000.000 franków.

Część bezrobotnych zatrudniono w robotach publicznych, które zostały uruchomione na większą skalę, dzięki temu, że poszczególne resorty otrzymały w tym celu specjalne kredyty. Tak np. według słów Ministra Pracy Fallieres wygłoszonych w Izbie Deputowanych 28 stycznia, Ministerstwo Wojny ma udzielić, względnie udzieliło zamówień na 200 milionów franków, Ministerstwo Robót Publicznych na 457 milionów. Przy robotach ziemnych na kolejach i szosach pracowało już w styczniu 6.000 robotników, a liczba ta ma być stopniowo zwiększoną do 34.000. Ministerstwa Opieki Społecznej, Oświecenia Publicznego, Marynarki oraz duże samorządy miejskie również mają przystąpić do prowadzenia robót na większą skalę. Paryż np. zwiększy o 175 milionów franków rozmiary robót dokonywanych normalnie w każdym roku, co pozwoli mu zatrudnić około 8.000 bezrobotnych.

Dla ułatwienia mu zadania reglamentacji pracy, Rząd powołał w roku ubiegłym do życia Radę Państwową do spraw Zatrudniania Robotników (Conseil National de la Main-d'oeuvre), złożoną ze znawców tego zagadnienia oraz przedstawicieli pracodawców i robotników. Radzie tej powierzono zostało zbadanie środków, najbardziej odpowiednich dla przeciwdziałania bezrobociu. Wyłoniona przez Radę komisja, przeprowadziła ankietę w kompetentnych wydziałach ministerstw oraz w organizacjach zawodowych i przedsiębiorstwach kolejowych, i rezultaty swych badań oraz wnioski przedstawiła w sprawozdaniu, które dało materiał do dyskusji na posiedzeniu plenarnem Rady w dniach 7 do 10 lutego.

Program prac, zaleconych przez komisję, został przez Radę z niewielkimi zmianami przyjęty. Program ten dzieli się na dwie części: środki proponowane niezwłocznie dla zmniejszenia rozmiarów i złagodzenia skutków bezrobocia, i środki proponowane na wypadek dalszego zaostrzenia kryzysu.

W streszczeniu przyjęte wnioski są następujące:

Środki natychmiastowe: Zwiększenie zamówień, które ministerstwa wojny i marynarki mają dać przemysłowym przedsiębiorstwom, rozdział tych zamówień pomiędzy okręgi dotknięte kryzysem; w celu ułatwienia samorządom i departamentom rozpoczęcia robót, uchwalenie projektu ustawy, dotyczącego ulepszenia kas zaliczkowych w departamentach i samorządach; przyspieszenie realizacji projektów, dla których kredyty zostały już wyznaczone; używanie w miarę możliwości do tych robót robotników należących do zawodów najbardziej dotkniętych przez bezrobocie, a mianowicie tych, którzy pracowali w przemyśle włókienniczym, skórzanym i spożywczym.

Środki zalecane w razie dalszego zwiększenia bezrobocia: zwiększenie subwencji państwowych na budowę tanich domów, przyspieszając wy-

konanie opracowanych już planów; ożywienie ruchu budowlanego; zorganizowanie w wielkich miastach, w których potrzeba ta będzie odczuwana, warsztatów, w których kobiety bezrobotne będą zatrudnione szcieniem i reperowaniem dla instytucji państwowych (wojska, szpitali i t. p.), przyznanie kolejom prywatnym i państwowym ułatwień niezbędnych dla wykonania dodatkowych planów robót oraz dla zamówienia potrzebnego materiału.

W dyskusji zwrócona została uwaga na stabilizację pieniądza jako niezbędnego środka odpowiedniego przystosowania cen do potrzeb rynku i zwiększenia wewnętrznej konsumpcji, bez czego proponowane środki będą niedostateczne dla radykalnego zwalczania bezrobocia.

Na jednym z następnych posiedzeń Rady, które odbyło się 28 marca, Minister Pracy podkreślił udział tej instytucji w opracowaniu tekstów prawnych dotyczących reglamentacji pracy i zwrócił uwagę na konieczność skodyfikowania wydanych dotychczas w tej sprawie dekretów, instrukcyj i przepisów, teksty te bowiem z powodu swej zbyt wielkiej liczby i różnorodności są zbyt mało znane.

Na posiedzeniu tem uchwalony został wniosek wzmocnienia kontroli nad prywatnymi i płatnymi biurami pośrednictwa pracy oraz wniosek o konieczności polepszenia warunków mieszkaniowych na wsi, zły bowiem stan budynków mieszkalnych jest zdaniem Rady jedną z zasadniczych przyczyn opuszczania pracy na roli. Wreszcie wypowiedziano się za potrzebą polepszenia warunków bytu personelu państwowych biur pośrednictwa pracy, których działalność w zwalczaniu kryzysu ma tak doniosłe znaczenie.

Nowe przepisy w sprawie kart tożsamości.

Na mocy dekretu z dnia 30 listopada, ogłoszonego dnia 2 grudnia 1926 r., który uzupełnia i częściowo zmienia obowiązujące poprzednio przepisy, wszyscy cudzoziemcy powyżej lat 15-tu, którzy zamierzają przebywać we Francji dłużej niż dwa miesiące, winni w ciągu 48 godzin po swym przyjeździe zgłosić się do komisarjatu policji, a w razie jego braku do urzędu gminnego miejsca zamieszkania, w celu złożenia podania o kartę tożsamości. Do podania dołączyć należy cztery fotografie i dane dotyczące zawodu, wieku, ostatniego miejsca zamieszkania i t. p.

W razie zmiany miejsca zamieszkania, cudzoziemiec obowiązany jest w ciągu 48 godzin od daty przyjazdu, przedstawić swą kartę tożsamości do wizy w komisariacie policji albo w urzędzie gminnym nowego miejsca zamieszkania. Komisarjat policji albo urząd gminny winien natychmiast o zmianie miejsca zamieszkania cudzoziemca zawiadomić centralny wydział kart tożsamości dla cudzoziemców w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych, który posiada kopje wszystkich kart.

Karta tożsamości jest jednoznaczna z pozwoleniem na pobyt i może być odebrana cudzoziemcom, którzy wykraczają przeciw obowiązującym przepisom lub utracili wymagane gwarancje. W razie odmówienia lub odebrania karty tożsamości, cudzoziemiec winien opuścić granice Francji w terminie ośmiodniowym. Termin ten może być zmieniony przez Ministra Spraw Wewnętrznych, na wniosek władzy administracyjnej.

Robotnicy cudzoziemscy, którzy zgłaszają się w jednym z urzędów imigracyjnych albo posterunków granicznych, będąc zaopatrzeni w kontrakt, który uznany będzie za ważny, otrzymają giejt do miejsca pracy, po przyjeździe do którego obowiązani będą wypełnić formalności przepisane

wyżej. Robotnicy cudzoziemscy, którzy nie zgłosili się w jednym z imigracyjnych urzędów lub granicznych posterunków, mogą również otrzymać kartę tożsamości, ale tylko w razie posiadania kontraktu pracy, który uznany będzie za ważny. W każdym wypadku karta tożsamości będzie wydana robotnikom cudzoziemskim jedynie w razie pomyślnego wyniku ankiety, którą przeprowadzi prefektura.

Pracodawcy, którzy angażują robotników cudzoziemskich, winni jednocześnie zawiadomić komisariat policji albo wójta gminy (mera), a ponadto stwierdzić winni, przed przyjęciem robotnika, czy nie było z jego strony przekroczenia przepisów wyżej wymienionych, dotyczących otrzymania karty tożsamości na podstawie kontraktu.

Jeżeli cudzoziemiec, będący w posiadaniu karty tożsamości, wyda jej mu jako robotnikowi rolnemu (co jest w karcie zaznaczone), stanie się robotnikiem przemysłowym, winien uprzednio zgłosić się o nową kartę tożsamości w trybie opisanym powyżej.

Karta tożsamości jest ważna w ciągu dwóch lat od chwili wydania, przyczem rok rozpoczęty liczy się jako cały. Podanie o odnowienie karty winno być zgłoszone w komisariacie policji lub w razie jego braku w urzędzie gminnym w ciągu pierwszego kwartału, następującego po ostatnim roku ważności karty. Po upływie tego terminu posiadacze przedawnionych kart będą uważani jako pozbawieni uregulowanej pozycji prawnej.

Przy wydawaniu lub odnawianiu karty tożsamości pobierana będzie opłata w wysokości 375 franków (300 fr. dla Skarbu Państwa, 25 do kasy departamentalnej, 50 do kasy gminnej).

Opłata ta będzie zniżona do 40 franków (25 dla Skarbu Państwa, 5 do kasy departamentalnej, 10 do kasy gminnej) dla osób następujących (oraz małżonków ich, rodziców i dzieci):

- 1) rodziców dziecka, które jest obywatelem francuskim na mocy naturalizacji lub małżeństwa jednego z rodziców z francuzem lub francuską;
- 2) robotników najemnych, którzy udowodnią ten swój charakter i odpowiadają warunkom określonym w instrukcji Ministrów Rolnictwa i Spraw Wewnętrznych;
- 3) studentów, osób oddających się pracy naukowej oraz literackiej lub publicystycznej, którzy przedstawia wymagane w tym celu dokumenty.

Zwolnieni od wszelkich opłat są ci, którzy służyli jako ochotnicy w armji francuskiej w czasie wojny 1870 — 71 lub wojny 1914 — 1918, oraz ubodzy, którzy przedstawia dowód ubóstwa, wystawiony przez wójta gminy pobytu i zaświadczony przez prefekta.

Do wyżej omówionego dekretu wprowadził dekret z dnia 20 stycznia 1927 r. następujące zmiany:

1) Termin ważności karty tożsamości skrócony został do jednego roku.

2) Do kategorii osób, płacących zniżone opłaty (40 fr.), doliczeni zostali osadnicy i połownicy (metayers), którzy uprawiają sami, bez stałej pomocy rąk najemnych, nie należących do rodziny, powierzone im grunta.

Wreszcie uchwała Senatu z dnia 18 marca obniżyła wysokość opłat normalnych do 100 fr. (zamiast 375), a opłat ulgowych do 20 fr. zamiast 40). Nowa taryfa opłat obowiązuje od 1 maja.

NIEMCY.

Rynek pracy.

W drugiej połowie pierwszego kwartału daje się zauważyć wydatne zmniejszenie bezrobocia. Liczba wspieranych głów rodzin (Hauptunterstützungsempfänger) bezrobotnych, która 15 lutego wynosi 1.954.000, 15 marca spada do 1.436.000 czyli o około 25%. W dniu 1 kwietnia zanotowanych już jest tylko 1.122.000 bezrobotnych głów rodzin, w tem 937.000 mężczyzn i 184.000 kobiet. Zmniejszenie więc liczby bezrobotnych od 15 marca wynosi około 22%.

W tym czasie pewna część bezrobotnych przestała być wspierana z funduszu bezrobocia z powodu przejścia do korzystania z doraźnej pomocy państwowej (Krisenfürsorge), ale to pozorne zmniejszenie bezrobocia dotyczy tylko kilku tysięcy głów rodziny. Niemożna też przypisywać tak znacznego spadku liczby wspieranych bezrobotnych normalnemu zwiększeniu zapotrzebowania, w związku z porą wiosenną. Natomiast uznać go należy jako objaw niewątpliwego polepszenia sytuacji gospodarczej kraju, o którym informują również inne źródła. Zauważyć się daje wzrost zapotrzebowania nie tylko w rolnictwie, i w przemyśle budowlanym, który zwykle ożywia się w tej porze roku, ale także w przemyśle drzewnym, metalowym i włókienniczym. Stosunkowo znaczne ożywienie w budownictwie jest wywołane wprowadzaniem w życie obszernego programu robót z asygnowanych na ten cel funduszy państwowych.

Ruch migracyjny przez porty niemieckie.

Ruch emigracyjny przez porty niemieckie trzeba podzielić na 2 rodzaje: ruch niemiecki i ruch cudzoziemców. Obie te emigracje wykazują tendencję zwykłą, a mianowicie:

wyjechało w r. 1924	niemców	56.058,	cudzoziemców	18.667
" " " 1925	"	58.395	"	20.840
" " " 1926	"	62.033	"	29.396

Reemigracja Niemców natomiast maleje, reemigracja cudzoziemców utrzymuje się na równym niemal poziomie:

przybyło w r. 1925	niemców	32.596,	cudzoziemców	45.375
" " " 1926	"	28.235	"	45.847

Głównymi portami migracji niemieckiej są Hamburg i Brema, przy czem Hamburg cieszy się coraz większymi względami emigrantów:

w r. 1926 wyjechało przez Hamburg 48.673, przez Bremę 42.756 osób, w tym samym roku powróciło przez Hamburg 41.462, przez Bremę 32.620.

Jako przejaw siły ekonomicznej emigracji niemieckiej można uważać fakt, że w r. 1926 na ogólną liczbę 62.033 emigrantów Niemców, 23.763 podróżowało II klasą, 35.100 — III klasą, 1.901 osób — I klasą i wreszcie

1.268 osób klasą średnią. Emigranci innych narodowości wyjeżdżający przez porty niemieckie, w olbrzymiej większości, bo 26.129 głów na ogólną liczbę 29.396, musieli zadawałniać się klasą trzecią.

AUSTRJA.

Bezrobocie i ruch emigracyjny.

Stale niepomysłny stan rynku pracy w tym kraju w związku z porą wiosenną wykazuje pewne polepszenie. Gdy w końcu stycznia było 235.475 wspieranych bezrobotnych, w połowie kwietnia liczba ta spadła do 190.981, przyczem prawie połowa (86.552) bezrobotnych przypada na miasto Wiedeń, które najwięcej ucierpiało z powodu odcięcia poprzednich rynków zbytu swoich produktów.

Silna dążność emigrowania, wywołana bezrobociem podobnie jak w innych krajach europejskich, hamowana jest brakiem zapotrzebowania, względnie niepomysłną konjunkturą gospodarczą krajów imigracyjnych, ograniczeniem prawa wjazdu cudzoziemców zarówno jak wysokimi kosztami podróży.

Według statystyk urzędowych w styczniu wyemigrowało 329 osób, w lutym 498, w marcu 765. W tym ostatnim miesiącu najsilniejszy prąd emigracyjny skierował się do następujących krajów: Kanada, która pochłonięła blisko połowę całej masy emigrującej (375 osób), Argentyna (100), Brazylja (93), Stany Zjednoczone (76), Turcja (56). Emigracja do krajów europejskich poza Turcją nie jest włączona do sumy, przedstawionej wyżej, wobec wszakże ograniczenia imigracji do Francji z powodu bezrobocia, rozmiary jej są słabe.

Następujące zawody były najliczniej reprezentowane wśród emigrujących: leśnictwo (412 osób), przemysł budowlany (100), służba domowa (29), przemysł maszynowy (27), handlowcy (26), przemysł metalowy (22).

Emigrujący mężczyźni są w znacznej większości (622); kobiet wyjechało 143. Objawia się przewaga liczebna osób stanu wolnego (515) nad rodzinami, których wyjechało w tym okresie 43, liczących 143 członków. Pewna liczba osób żonatych lub zamężnych wyjechała samotnie, pozostawiając swe rodziny w kraju lub dążąc do nich.

Utworzenie schroniska emigracyjnego w Wiedniu.

Znaczny ruch tranzytowy emigrantów przez Wiedeń zarówno jak potrzeba dania noclegu emigrantom, przybywającym z prowincji skłoniły Generalną Dyрекcję kolei państwowych w Austrii do utworzenia w Wiedniu schroniska emigracyjnego w obszernym, do tego celu przystosowanym budynku przy ulicy Laxenburger 2. Reprezentowane w Wiedniu towarzystwa okrętowe również wypowiedziały się za utworzeniem takiego schroniska, nocowanie bowiem emigrantów w stojących pociągach albo na dworcach było dla wielu względów niewłaściwe, przedewszystkiem zaś dla względów sanitarnych.

Dotychczas niewiele osób korzystało ze schroniska, co się tłumaczy niedostatecznym zaopatrzeniem w potrzebne sprzęty i osłabieniem ruchu tranzytowego z powodu czasowego wstrzymania wolnych przejazdów do stanu Sao Paolo, do którego kierowali się przez Wiedeń w dość znacznej liczbie emigranci jugosłowiańscy i inni.

Obecnie schronisko, mogące pomieścić do kilkuset osób, posiada dogodnie urządzenia i pościel na 50 łóżek oraz kantinę. Za nocleg pobiera się od osób dorosłych i dzieci powyżej 10 lat 2 szylingi, od dzieci od lat 4 do 10 — szyling.

(Wochenbericht des Bundeskanzleramtes, 1927, Nr. XIV i XVII).

CZECHOSŁOWACJA.

Przesilenie w ubezpieczeniu górniczym (na podstawie raportu konsularnego).

Kasy brackie, na obecnym terytorjum republiki Czeskosłowackiej, istniały przy poszczególnych przedsiębiorstwach, już od roku 1854. Ustawa z dn. 11 lipca 1922 wprowadziła system terytorjalny, stwarzając Rewirowe Kasy brackie, które są samodzielnymi instytucjami ubezpieczenia na wypadek choroby, oraz ekspozyturami Centralnej Kasy brackiej na wypadek niezdolności do pracy, ubezpieczenia na starość oraz ubezpieczenia wdów i sierot.

Główne zasady, na których oparła się ustawa o kasach brackich z 1922 r. są następujące:

- 1) Zachowanie odrębnego ubezpieczenia górniczego we wszystkich dziedzinach ubezpieczenia społecznego, z wyjątkiem ubezpieczenia od wypadku.
- 2) Zasada wzajemności w ubezpieczeniu na starość i inwalidzkim;
- 3) Jednolitość świadczeń z tytułu zaopatrzeń w całym państwie;
- 4) Zachowanie dla ubezpieczonych górników szeregu przywilejów, których pozbawieni są robotnicy podlegający ustawie o powszechnem ubezpieczeniu społecznem.

Przywileje te będą wymienione niżej.

Do 1922 r. przeciętna renta inwalidzka stanowiła 257,42 koron cz. rocznie, renta wdowia 50%, sieroca 25% renty inwalidzkiej. Według ustawy z 1922 r. wysokość renty inwalidzkiej wynosi 2.700 k. cz. rocznie, renty wdowiej 1.230 k. cz., sieroczej 380 k. cz.

Zwaloryzowanie rent, na skutek inflacji korony cz., przyczyniło się do kryzysu finansowego kas brackich, a ciężka sytuacja w jakiej znalazło się górnictwo w latach powojennych zaostrzyła jeszcze ten kryzys.

Wobec tego zainteresowane czynniki uznały potrzebę jaknajprędzej reorganizacji kas brackich. Istnieją różne zapatrywania, co do sposobu przeprowadzenia tej sanacji.

Czynniki rządowe, przychyłając się do życzeń przemysłowców, chcą jednocześnie przeprowadzić zasadniczą reformę ubezpieczenia górniczego, a mianowicie ustalić system pokrycia w zakresie ubezpieczenia inwalidzkiego i na starość, ustawa bowiem z 1922 r. odnośnych przepisów nie zawiera. Rewirowe Kasy brackie pozostałyby zakładami ubezpieczeniowymi na wypadek choroby, natomiast w zakresie ubezpieczenia inwalidzkiego i na starość miałyby być zredukowane renty obecnie wypłacane, a Centralna Kasa bracka była włączona do centralnego zakładu ubezpieczeniowego w Pradze.

O ile ta reforma zostałaby przeprowadzona, nastąpiłoby zniesienie odrębnego ubezpieczenia górniczego, na wypadek niezdolności do pracy i na starość, a górnicy straciliby cały szereg przywilejów, które im za-

pewniała ustawa o kasach brackich z 1922 r. Przywileje te są następujące:

1) Prawo do renty inwalidzkiej, stosownie do postanowień ustawy o kasach brackich powstaje z chwilą kiedy górnik staje się niezdolnym do dotychczasowego zawodu, (według ustawy o ubezpieczeniu społecznym renta inwalidzka należy się dopiero wtedy, gdy ubezpieczona osoba nie jest w stanie zarobić przynajmniej $\frac{1}{3}$ części normalnego zarobku w danym zawodzie).

2) Renta wdowia jest bezwarunkowa w ustawie o kasach brackich, (natomiast ustawa o ubezpieczeniu społecznym przyznaje rentę tylko wdowom po ubezpieczonych, na wypadek ich niezdolności do pracy).

3) Ustawa o kasach brackich przewiduje również istnienie obowiązkowego ubezpieczenia na starość i inwalidzkiego, bez względu na zgłoszenie (ustawa o ubezpieczeniu społecznym ustanawia przymus jedynie w zakresie ubezpieczenia na wypadek choroby, w innych razach uzależnia ważność ubezpieczenia od zgłoszenia).

4) Renta na starość, według ustawy o kasach brackich należy się po ukończeniu 55 roku życia i po 30 latach pracy, i jest bezwarunkowa, według zaś ustawy o ubezpieczeniu społecznym należy się ta renta dopiero po ukończeniu 65 roku życia i to pod warunkiem, że ubezpieczony nie zarabia przynajmniej $\frac{1}{3}$ normalnego zarobku.

W razie rozciągnięcia ustawy o ubezpieczeniu społecznym i na ubezpieczenie górników na wypadek choroby, straciliby górnicy swoje pozostałe przywileje, a mianowicie:

1) Otrzymujący rentę inwalidzką i na starość nie miałyby prawa do świadczeń na wypadek choroby.

2) Ustawa o ubezpieczeniu społecznym przyznaje zasiłek na wypadek choroby dopiero czwartego dnia po zachorowaniu i nie przyznaje zasiłku w pierwszych 14 dniach na niedzielę, podczas gdy ustawa o kasach brackich nie ustanawia żadnego okresu wyczekiwania i przyznaje od razu zasiłek niedzielny.

3) Nastąpiłoby ograniczenie składki ubezpieczeniowej do 5% a składki przedsiębiorców na rzecz ubezpieczonych zamiast 54 k. cz. miesięcznie, wynosiłyby według ustawy o ubezpieczeniu społecznym 16 k. cz. miesięcznie.

Sfery robotnicze odniosły się nieprzychylnie do projektu rządowego i wbrew przypuszczeniom wystąpiły zupełnie solidarnie przeciwko zniesieniu odrębnego ubezpieczenia górniczego i kas brackich. To zgodne wystąpienie robotników przyczyni się prawdopodobnie do utrzymania odrębnego ubezpieczenia górniczego. Zostaną jednak przeprowadzone pewne reformy nieuniknione przy obecnym stanie finansowym kas, jak np. zmniejszenie wysokości świadczeń o świadczeń o $\frac{1}{3}$.

Prowizjoniści zamieszkali w Polsce muszą się liczyć z tą ewentualnością.

Koła robotnicze, na obronę utrzymania odrębnego ubezpieczenia górniczego, wystawiają argument, że ubezpieczenie górnicze ma za sobą długoletnią tradycję, i że niebezpieczne i ciężkie zatrudnienie górników wymaga specjalnego sposobu zabezpieczenia.

Wreszcie powołują się górnicy i na te okoliczności, że w najbliższej przyszłości ma być rozpatrywane zagadnienie uregulowania międzynarodowego ubezpieczenia górniczego. Znosząc odrębne ubezpieczenia górnicze oddaliłaby się Czechosłowacja od tego umiędzynarodowienia i ograniczyłaby możliwość znalezienia pracy w górnictwie w innych krajach w wypadku kryzysu w Czechosłowacji.

Górnicy w celu poparcia swoich żądań uchwalili na konferencji wszystkich organizacji górników w dniu 11 marca 1927 r. 24 godzinny protestujący strejk przeciw projektowi rządowemu.

O ile reorganizacja kas brackich będzie przeprowadzona zgodnie z życzeniami kół robotniczych nie pociągnie ona dalszych następstw dla zamieszkałych w Polsce uprawnionych do pobierania rent. Natomiast, w razie włączenia Rewirowych Kas brackich do powszechnego ubezpieczenia społecznego mogłyby wynikać konsekwencje poważne, zagrażające interesom uprawnionych polskich, gdyż ustawa o ubezpieczeniu społecznym pracowników wszystkich zawodów przewiduje znaczne ograniczenia przy wypłacaniu rent cudzoziemcom, zamieszkałym poza granicami Czechosłowacji.

Wobec dużej ilości zamieszkałych w Polsce osób pobierających renty z kas brackich, jak również znacznej liczby czynnych członków kas bratnich, zatrudnionych w tutejszym rewirze, sprawa ubezpieczeń górniczych ma dla Polski poważne znaczenie i powinna być wzięta pod uwagę przy zawieraniu umowy o ubezpieczeniach społecznych między obu państwami.

DANJA.

Utworzenie szkoły emigracyjnej.

Na skutek inicjatywy rektora szkoły nawigacyjnej w Svendborgu, Aage W. Tuxen, grono duńczyków, interesujących się emigracją, zebrało fundusz w celu założenia szkoły, w której kształcić się będzie młodzież zamierzająca emigrować. Instytucja ta mieścić się będzie we własnym gmachu, na obszernym placu specjalnie w tym celu nabytym w mieście Svendborg, we Fjoni.

Kurs trwać będzie sześć miesięcy i obejmie wszystkie przedmioty, których poznanie ułatwi w przyszłości powodzenie w pracy, a więc języki, agronomję, mechanikę, pomoc sanitarną jazdę konną, kierowanie motorami, geografję ekonomiczną i t. p. W pierwszym semestrze szkoła będzie mogła pomieścić około 30 uczniów, którzy otrzymywać będą mieszkanie, pożywienie i naukę za skromną opłatą (150 koron duńskich).

Założenie tej szkoły wiąże się w planach organizatorów z zamiarem utworzenia w Danji ruchu analogicznego do angielskiego „Big Brother Movement, który dał podobno korzystne wyniki na polu emigracji. Inicjatywa ta polega na tem, że młodzi emigranci (mali bracia) kierowani są do rodaków już osiadłych w kraju imigracyjnym (starsi bracia), którzy ich przyjmują, udzielają potrzebnych wskazówek i opiekują się nimi w początkach ich pobytu na obczyźnie.

Opinia publiczna powitała z uznaniem powstanie szkoły emigracyjnej tembardziej, że, jak stwierdza miejscowa prasa, brak było dotychczas emigracji duńskiej organizacji i programu. Spodziewanem jest utworzenie przy szkole kilku stypendjów, przy pomocy państwa i samorządów.

(Bollettino dell'Emigrazione, Nr. 3, 1927).

RUMUNJA.

Zarządzenia w sprawie pobytu cudzoziemców.

Na mocy ustawy o emigracji i imigracji z dnia 11 kwietnia 1924 r zarządzona została doroczna rewizja zezwoleń na pobyt cudzoziemców i ustalona wysokość opłat za zezwolenia te na rok 1927.

Komisja rewizyjna rozpoczyna działalność swą 1 czerwca w następującym składzie: Inspektor pracy, delegat zakładu ubezpieczeń społecznych, delegat ministerstwa handlu i przemysłu, jeden pracodawca i jeden pracownik. Ci ostatni mianowani są przez ministerstwo pracy na wniosek odnośnej organizacji zawodowej.

Zezwolenia na pobyt do 1 czerwca 1928 r. wydawane będą: 1) cudzoziemcom, którzy w roku zesłany byli zbadani przez komisje rewizyjne albo imigracyjne i otrzymali pozwolenia na pobyt do 1 czerwca 1927 r.; 2) cudzoziemcom, którzy nie przeszli przez powyższą rewizję, ale mogą dowieść za pomocą urzędowych dokumentów, że mieszkali stale w Rumunii przed 1 września 1925 r., 3) cudzoziemcom, którzy przybyli po 1 czerwca 1926 r. i otrzymali pozwolenie pobytu do 1 czerwca 1927, o ile komisja rewizyjna uzna ich dalszy pobyt w Rumunii za wskazany. W przeciwnym razie komisja odeszła dokumenty cudzoziemców tej kategorii do ministerstwa pracy z odpowiednim wnioskiem, 4) cudzoziemcom, przybyłym przed 1 września 1924 r., którzy przedstawiają zaświadczenie ministerstwa sprawiedliwości, że złożyli podanie o naturalizację, nawet o ile nie posiadają pozwoleń na pobyt do 1 czerwca 1927 r.

Ogrodnicy, którzy przybyli w celu uprawy jarzyn po 1 stycznia 1927 roku, mogą otrzymać pozwolenie na przedłużenie pobytu do 1 grudnia 1927 r.

Wszystkim pozostałym cudzoziemcom komisja rewizyjna wyznaczy trzymiesięczny prekluzyjny termin wyjazdu, za wyjątkiem tych, których termin pobytu, oznaczony w pozwoleniu, już został przekroczony.

Od decyzji komisji rewizyjnej istnieje odwołanie do komisji imigracyjnej ministerstwa pracy. Z prawa tego nie korzystają ci, którzy po zesłorocznej rewizji lub na mocy orzeczenia komisji imigracyjnej przy ministerstwie pracy otrzymali prekluzyjny termin wyjazdu.

Cudzoziemcy, należący do wyżej wymienionych kategorii, którzy nie zgłoszą się do rewizji, mogą pozostawać w kraju do upływu terminu pozwolenia pobytu, Wszakże termin ten nie będzie mógł być w następstwie przedłużony.

Od 1 marca 1927 r. cudzoziemcy, przybyli do Rumunii na podstawie ustawy o imigracji, mają uiszczać opłaty roczne w następującej wysokości: robotnicy wykwalifikowani i niewykwalifikowani w przemyśle, handlu i rolnictwie — 200 lei, pracownicy biurowi i technicy kierownicy — 400 lei; osoby uprawiające jakikolwiek zawód na własny rachunek — 1000 lei.

Opłaty te są pobierane przez władze skarbowe i przelewane na rachunek funduszu emigracyjnego, do dyspozycji ministerstwa pracy. Odnośne pokwitowania składane są przez cudzoziemców w czasie rewizji inspektorem pracy, którzy zachowują je, przykładając wzamian na zezwolenia pobytu odnośne stemple. Cudzoziemcy, którzy przybędą do kraju po dokonaniu rewizji, obowiązani są uiszczyć opłaty i przedstawić inspektorowi

pracy kwity oraz zezwolenia pobytu dla ostemplowania w terminie miesięcznym, licząc od daty przyjazdu.

Cudzoziemcy, zatruczeni w Rumunii, którzy nie posiadają pozwoleń na pobyt, ostemplowanych po pobraniu należnej opłaty, będą zmuszeni do uiszczenia opłaty pięciokrotnie wyższej. Pracodawca, przyjmujący cudzoziemców, którzy nie uiszcili należnych opłat, również ulega karze.

Czuwanie nad należytem uiszczeniem tych opłat należy do władz administracyjnych, sądowych oraz do inspektorów ministerstw pracy i przemysłu. Fundusz powstały z tego tytułu użyty będzie w pierwszym rządzie na pokrycie kosztów związanych z rewizją cudzoziemców.

(Czernowitser Morgenblatt, Nr. 2616).

SZWECJA.

Walka z bezrobociem.

Głównymi środkami przeciwdziałania bezrobociu są we Szwecji zasiłki, roboty publiczne, a w mniejszej mierze pomoc mieszkaniowa i kursa dla bezrobotnych.

System zasiłków ustanowiony został przez dekret królewski z dnia 7 lipca 1922 r. Charakterystyczną cechą tego systemu jest udzielanie zasiłków nie przez państwo, lecz przez władze samorządowe. Organami tych władz są komitety bezrobocia, które wszakże przed rozpoczęciem akcji zapomogowej zwracają się o upoważnienie do Komisji bezrobocia, ustanowionej przez Rząd. Dekret ustala maksymalną wysokość zasiłku. W tych granicach komitety i komisje bezrobocia mogą określać jego rozmiary.

Otrzymujący zasiłki z tytułu bezrobocia winni odpowiadać następującym warunkom:

- 1) Mieć co najmniej lat 15.
- 2) Nie pobierać (prócz pewnych określonych wyjątków) zasiłków z dobroczynności publicznej w ciągu ostatnich 6 miesięcy.
- 3) Być zapisanym w państwowym urzędzie pośrednictwa pracy.
- 4) Być bez własnej winy pozbawionym pracy w ciągu sześciu dni z rzędu.

W razie zaofiarowania pracy bądź na wolnym rynku, bądź w robotach publicznych bezrobotny jest zmuszony ją przyjąć i zasiłki przestają mu być wypłacane.

Maksymalna wysokość zasiłku dziennego, wypłacanego z funduszu państwowego jest następująca:

- 1.50 koron dla małżeństwa,
- 1.— „ dla osoby samotnej powyżej lat 18,
- ,60 „ dla każdego ślubnego lub nieślubnego dziecka.

Zasiłek ten wypłacany jest w ciągu 6 dni tygodniowo, bądź w gotówce, bądź w naturze, bądź w obu postaciach. Wszakże na mocy uchwały Riksdagu Komisja utrzymuje pewną proporcję pomiędzy płacami robotniczymi w danej miejscowości i w danym zawodzie i wysokością zasiłku, który wskutek tego w niektórych wypadkach przekracza ustalone maksimum. Np., o ile płaca wynosi powyżej 8 koron, zasiłek wypłaca się dla osoby dorosłej samotnej w wysokości 2 koron, przy płacy w wysokości 6 koron, zasiłek wynosi 1.60 kor., przy płacy 3 kor. — 1 koronę.

Należy zaznaczyć, że Komisja Bezrobocia i komitety samorządowe mogą według uznania zmniejszyć wysokość zapomóg, które wskutek tego są zmienne i dlatego dokładne cyfry nie mogą być podane.

Ponadto począwszy od 1922 r. Komisja Bezrobocia stosuje pewne ograniczenia w akcji zapomogowej, a mianowicie zezwala komitetom samorządowym na udzielanie zasiłków z funduszków państwowych jedynie bezrobotnym płci męskiej, utrzymującym rodziny i należącym do pewnych określonych grup zawodowych, a mianowicie metalowcom, górnikom, hutnikom i handlowcom. Pewne wyjątki były dopuszczone w niewielu wypadkach.

Władze samorządowe mają prawo nakładać na pobierających zapomogi dla bezrobotnych przymus pracy, jednak na czas nie dłuższy niż 2 dni tygodniowo.

W celu zatrudnienia bezrobotnych zorganizowane zostały na dużą skalę roboty publiczne (Nodhjalsarbeten), z funduszków państwowych. Zarobki płacone na tych robotach są niższe od normalnych przyczem różnica waha się od 25% do 2% zależnie od wysokości normalnych płac. Bezrobotni nie mają prawa wyboru pomiędzy zapomogą w gotówce lub zaofiarowaną pracą, lecz przyjąć muszą pomoc w każdej zaofiarowanej postaci. Roboty publiczne z funduszków państwowych są bądź organizowane przez Komisję Bezrobocia, bądź przez samorządy, pod warunkiem wszakże przestrzegania ustalonych dla robót państwowych zasad, dotyczących rozmiaru płac i przyjmowania bezrobotnych.

Część kredytów, przeznaczonych na walkę z bezrobociem, została przekazana innym władzom centralnym dla użytkowania w celach podobnych, a mianowicie dla dania zamówień przedsiębiorstwom prywatnym, które dzięki temu zatrudnią większą liczbę bezrobotnych.

Pomoc mieszkaniowa dla bezrobotnych udzielana jest w stosunkowo nieznacznych rozmiarach w formie zapomóg na opłacenie komornego. Zasadniczo korzystać z niej mogą jedynie ci bezrobotni, którzy otrzymują również zapomogi innego rodzaju.

W nielicznych wypadkach fundusze przeznaczone na walkę z bezrobociem zużyte były również na finansowanie kursów organizowanych przez komitety samorządowe dla bezrobotnych, a w szczególności górników, nie mających rodzin na utrzymaniu.

WŁOCHY.

Ruch migracyjny w 1926 r.

Urzędowa statystyka włoska wykazuje w r. 1926 osłabienie ruchu emigracyjnego z Włoch. Wyjechało w tym roku 283,442 emigrantów, w roku 1925 — 312,038, w r. 1924 — 408,606. Zmniejszenie wynosi więc w porównaniu do roku poprzedniego, 1925 r. — około 10%, w porównaniu do 1924 r. — około 31%. Najbardziej spadła liczba emigrantów do krajów kontynentalnych. W r. 1926 wyjechało do tych krajów 164,387, w r. 1925 — 207,617, w r. 1924 — 271,089 emigrantów. Natomiast emigracja zamorska (119,055 osób) jest większa niż w r. 1925 (104,421), ale mniejsza niż w r. 1924 (137,517).

Przyczyną osłabienia ruchu emigracyjnego jest — jak świadczą przytoczone cyfry — zmniejszone zapotrzebowanie robotników do krajów kontynentalnych z powodu kryzysu ekonomicznego, który dotknął zwłaszcza Francję — największy rynek imigracyjny Włoch na kontynencie.

Ponadto zwiększyła się — według danych z urzędowego źródła — wewnętrzna pojemność włoskiego rynku pracy, o czym świadczy fakt, że zapotrzebowania z zagranicy często nie mogły być zaspokojone, a także to, że bezrobocie w roku ubiegłym trzyma się mniej więcej na tym samym poziomie, pomimo słabszych rozmiarów emigracji, pomimo zwłaszcza słabego salda emigracyjnego, które — wobec około 176.000 reemigrantów — wynosi zaledwie około 113.000. Polepszenie wewnętrznego rynku pracy przypisywane jest pomyślnemu rozwojowi wewnętrznej gospodarki i prowadzeniu robót publicznych.

Jak w latach poprzednich, największa liczba emigrantów zamorskich, wyższa niż w r. 1925, skierowała się do Argentyny (przeszło 60.000), pomimo zastoju ekonomicznego panującego w tym kraju. Pewien wzrost emigracji obserwujemy do Stanów Zjednoczonych, które przyjęły około 36.000 emigrantów włoskich, w tem znaczną większość poza kwotę, która dla Włoch wynosi niecałe 4.000. Są to po większej części reemigranci, stale zamieszkali w Stanach, którzy po krótkim pobycie we Włoszech powracają do miejsca swego pobytu. Zwiększyła się też liczba wyjazdów do Brazylii (do 10.000) i podwoiła się liczba wyjazdów do Kanady (około 3.000). Zmniejszył się ruch wyjeżdżających do Ameryki Centralnej (1.300), a zwiększył się ruch do Urugwaju (2.716). Do Australji wyjechało nieco mniej niż w r. 1925 (około 3.800 zamiast około 4.800), wszakże zważywszy trudności, z jakimi połączona jest emigracja do tego kraju, należy to uznać za dość pokazną cyfrę.

Pomimo kryzysu, który dotknął Francję, kraj ten pochłoniął w r. 1925 80% włoskiej emigracji kontynentalnej. Wszakże w porównaniu do roku poprzedniego spadek emigracji do Francji jest znaczny (około 132.000 wobec 174.000). Do Szwajcarii udało się w r. 1925 około 15.000, nieco więcej niż w roku poprzednim, do Belgji, Holandji i Luksemburgji około 4.500 łącznie, do Tunisu około 3.000. Godną uwagi jest liczba przeszło 2 tysięcy sycylijczyków, którzy wyemigrowali do Egiptu.

Jak zwykle emigracja kontynentalna kieruje się głównie z prowincji pogranicznych — Weneckiej (około 42.000), Piemontu (około 25.000), Lombardji (około 22.000), a dalej z Toskanji i Emilji.

Co się tyczy składu zawodowego emigracji kontynentalnej, notowana jest znaczna liczba murarzy, pomocników murarskich, strycharzy (około 22.000), mechaników (około 3.000), stolarzy, meblarzy i cieślów (około 3.000) i innych robotników wyspecjalizowanych w swych zawodach. Natomiast rolników wyjechało w tym roku zaledwie około 13.000, robotników niewykwalifikowanych około 10.000. Ta pomyślna zmiana składu zawodowego emigracji włoskiej przypisywana jest polityce waloryzacyjnej, dążącej do zwiększenia wartości mas emigrujących, i zdobycia dla nich należytego uznania zagranicą.

(Bolletino dell'emigrazione, Nr. 1, 1927).

Warunki podróży emigrantów na statkach włoskich.

Podróż emigrantów na statkach włoskich podobnie zresztą jak na statkach innych państw, odbywała się przed wojną w warunkach dalekich nietylko od elementarnego komfortu, ale wprost przeciwnych czystości i higienie, co wywoływało liczne zasląbnięcia, a nawet wypadki śmierci, zwłaszcza wśród dzieci, tem częstsze, że opieka lekarska nie była wystarczająca. Jeżeli te stosunki uległy dziś radykalnej zmianie, należy to przypisać energicznej i planowej działalności Generalnego Komisarjatu Emigracyjnego, który, dając przedsiębiorstwom włoskim ogromną większość koncesyj na przewóz emigrantów, jednocześnie — za pomocą szeregu rozporządzeń, przepisów i dyscyplinarnych zarządzeń — doprowadził stopniowo do znacznej poprawy warunków.

Najbardziej ożywioną była praca Komisarjatu nad ulepszeniem warunków przewozu emigrantów w latach ostatnich, od czasu gdy utworzona została, na podstawie dekretu Ministra Spraw Zagranicznych z dnia 27 stycznia 1925 r., wydanego na wniosek Komisarjatu, stała Komisja, mająca na celu badanie stanu statków, przewożących emigrantów, sprawozdań z podróży i wniosków komisarzy podróżujących, sprawozdań i decyzji komisyj, dokonywujących przeglądu statków, przestrzeganie klasyfikowania statków na odpowiednie kategorie o różnej skali cen, wreszcie studjowanie planów budujących się statków, przeznaczonych do przewozu emigrantów, zwłaszcza zaś urzędzeń 3-ej klasy oraz wykonywanie innych poleceń Komisarjatu Emigracyjnego.

Komisja ta, pod przewodnictwem Generalnego Inspektora Marynarki, zajęła się zbadaniem nietylko pomieszczeń 3-ej klasy, ale także wszelkich urzędzeń jak pościeli, materaców, stanu podłóg i ścian, ilości powietrza i światła, stanu szpitali, ambulatorjów, kucheni, łaźni, składów żywności, piekarni, pieców i t. p., zwracając jednocześnie baczną uwagę na urządzenie statków zagranicznych, w celu porównania i ewentualnego zebrania wzorów dla ulepszeń.

Prace te dały Komisarjatowi Generalnemu podstawy do podziału statków na kategorie w miarę możliwości jednolite, w celu zredukowania do minimum czynnika dowolności przy ocenie i ustalenie raz na zawsze formuł, opartych na kompleksie faktów, mogących służyć jako zasadnicze kryteria podziału.

Rozporządzenie Komisarjatu z dnia 10 sierpnia 1925 r., ustanawiające klasyfikację statków przyjęło następujące ogólne kryteria:

- 1) Przy kwalifikowaniu statków należy przywiązywać duże znaczenie do ich szybkości,
- 2) Wielką wagę przy klasyfikowaniu mieć winny również urządzenia stołowe, pościelowe i inne, przestrzeń wyznaczona dla każdego emigranta i t. d.

Najważniejszym skutkiem zarządzenia Komisarjatu jest urządzenie we wszystkich statkach osobnych jadalni ze stołami pokrytymi obrusami lub ceratą, w których emigranci korzystają z usługi personelu okrętowego. W ten sposób usunięte zostały na zawsze owe posiłki na deskach pokładu, pod otwartem niebem, z naczyniem na kolanach, bez obrusów lub serwet. Lista potraw zyskała również stopniowo pod względem różnorodności i wartości odżywczej. Na wielu statkach prócz refektorjów wyznaczono

ne zostały dla emigrantów sale, w których emigranci oddają się godziwym rozrywkom.

Komisariat dąży również stopniowo do wprowadzenia pomieszczeń kajutowych dla 3-ej klasy. Kajuty te, zgodnie z instrukcjami Komisariatu, winny mieć ściany nieruchome, i urządzenia, niezbędne dla wygody rodzin emigrantów, które podróżują obecnie w znacznej liczbie.

Obecność kajut nie wyłącza wszakże istnienia wspólnych sypialń i Komisariat usiłuje zaprowadzić tam również elementarne warunki wygody jak miejsca do jedzenia, haki, siatki dla umieszczenia rzeczy, drabinki do wstępywania na wyższe piętra łóżek, lustra i t. p. Łóżka zaopatrzone być winny w pościel i poduszki i w miarę możliwości w elastyczną siatkę.

Niemniejsza troska poświęcona została ulepszeniu urządzeń higienicznych, a zwłaszcza zwiększeniu ilości umywań, ustępów, aparatów dezynfekcyjnych i t. d.

Pomyślano wreszcie o wyborze odpowiedniego typu leżaków, wygodniejszych i trwalszych niż te, które sprzedawane są w portach przez przekupniów i w sklepach, aby dać emigrantom, bez dodatkowych kosztów, możność siedzenia na pokładzie na zdrowym powietrzu morskiem.

Jak było powiedziane, ulepszenia wprowadzane są stopniowo, a statki, które otrzymują polecenie dokonania potrzebnych w tym celu robót, są klasyfikowane prowizorycznie i po zaopatrzeniu w odpowiednie urządzenia, zaliczane są do wyższej kategorii, uprawnionej do pobierania większych cen za przejazd.

Prócz wygód materialnych, pomyślano także o zaspokojeniu potrzeb moralnych i umysłowych podróżujących emigrantów. Na mocy dekreту ministerjalnego z dnia 14 marca 1925 r. utworzona została Komisja, mająca na celu ułożenie typu wzorowej biblioteki okrętowej dla emigrantów. Wybrane zostały książki odpowiednie dla umysłowości emigranta i zdolne utrzymać w nim duch patriotyczny. Na wszystkich statkach włoskich takie biblioteki są już oddane do bezpłatnego użytku emigrantów, którzy pragną z nich korzystać, przy pomocy dołączonych katalogów, ułożonych systematycznie, według działów i autorów.

Badane są również sposoby zainstalowania na statkach aparatów radiowych i kinematograficznych, w których będą wyświetlane filmy o treści historycznej, patriotycznej i dydaktycznej, wykonane z inicjatywy lub przy pomocy Komisariatu.

Celowi wykorzystania przymusowej bezczynności emigrantów w czasie podróży dla wzbogacenia ich umysłów pożytecznymi wiadomościami, służą także wskazówki, przewodniki, broszurki, zawierające cenne i praktyczne rady, które Komisariat rozdaje bezpłatnie wyjeżdżającym.

(Bollettino dell'Emigrazione, Nr. 2, 1927).

WIELKA BRYTANJA.

Sprawy emigracyjne.

(na podstawie raportu konsularnego).

Według sprawozdania Komitetu Osadnictwa Zamorskiego za rok 1925, ogólna liczba emigrantów, którzy opuścili Anglję w tym roku z zamiarem osiedlenia się w krajach zamorskich wyniosła 140.594 osoby, w tej liczbie 59.665 mężczyzn, 56.062 kobiet i 24.867 dzieci. Liczba ta jest niż-

sza od liczby osób, które wyemigrowały w roku poprzednim 1924 (155.374). Jeżeli się przyjmie pod uwagę reemigrację, to różnica na korzyść emigracji wynosi: w roku 1924 — 91.000 osób, a w roku 1925 — 84.000 osób. Różnica przypada głównie na Kanadę, dokąd w roku 1924 wyemigrowało 63.016 osób, a w roku 1925 zaledwie 38.662 osoby. Co się tyczy liczby osób, które wyemigrowały przy pomocy rządowej, to liczba ta w porównaniu do roku 1925 była większą od takiejże liczby w roku 1924. Mianowicie w roku 1924 pomoc rządową otrzymało 41.565 osób, podczas gdy w roku 1925 taką pomoc otrzymało 43.057 osób, w tej liczbie 14.029 mężczyzn 11.821 kobiet i 17.207 dzieci. Emigracja do poszczególnych krajów przedstawia się w roku 1925 w porównaniu do roku 1924 jak następuje:

Kanada.	r. 1924	r. 1925
Liczba emigrantów	63.016	38.662
Liczba reemigrantów	15.822	13.939
Różnica	47.194	24.723
Australia.		
Liczba emigrantów	38.599	35.006
Liczba reemigrantów	8.259	7.737
Różnica	30.304	27.269
Nowa Zelandja.		
Liczba emigrantów	11.061	11.730
Liczba reemigrantów	2.321	1.964
Różnica	8.740	9.766
Brytyjska Południowa Afryka.		
Liczba emigrantów	7.568	7.004
Liczba reemigrantów	6.919	5.412
Różnica	649	1.592
Inne części Imperjum Brytyjskiego.		
Liczba emigrantów	11.973	12.823
Liczba reemigrantów	13.999	13.287
Różnica	2.026	464
Imperjum Brytyjskie razem.		
Liczba emigrantów	132.217	105.225
Liczba reemigrantów	47.356	42.339
Różnica	84.861	62.886

Stany Zjednoczone Ameryki Północnej.

Liczba emigrantów	17.315	29.549
Liczba reemigrantów	10.880	8.045
Różnica	6.435	21.504

Inne kraje cudzoziemskie.

Liczba emigrantów	5.842	5.820
Liczba reemigrantów	5.876	5.951
Różnica	34	131

Zauważyć należy, że Anglja wysyła najwięcej emigrantów do Kanady, Australji i Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej. Dane za rok 1926 nie zostały jeszcze opublikowane.

Głównym zagadnieniem w sprawie emigracji jest koszt przejazdu i na sprawę tę Komitet Osadnictwa Zamorskiego zwrócił baczną uwagę. W drodze porozumienia z Rządami Dominjów, koszty przejazdu zostały znacznie obniżone, a mianowicie, do Australji zasadnicza opłata za przejazd obniżoną została z L. 22 do L. 16.10 sz. Dla młodzieży w wieku 17 — 18 lat, służby domowej oraz małżeństw z dziećmi stawka wynosi obecnie L. 11, a dla młodzieży w wieku 12 — 17 lat L. 5.10 sz. Dzieci poniżej lat 12 mają przejazd bezpłatny. Koszty przejazdu do Nowej Zelandji są jeszcze niższe, a mianowicie stawka dla mężczyzn samotnych wynosi L. 13 15 sz., dla samotnych zaś kobiet oraz rodzin — L. 11. Służba domowa i osoby w wieku lat 17 — 18, mają przejazd bezpłatny, za wykiem chłopców w wieku lat 17 — 18, którzy płacą za przejazd L. 5.10 sz. Najniższe jednak stawki ustalone zostały dla emigrantów do Kanady, którzy za przejazd do portów wschodnich kanadyjskich płacą L. 3, do Winnipegu L. 5.10 sz., a do Vancouver — L. 9. Zauważyć wszakże należy, że tak niskie stawki kosztów przejazdu uwarunkowane zostały przez Rządy Dominjów pewnymi warunkami, a mianowicie z obniżonych stawek za przejazd korzystają jedynie następujące kategorie:

- a) osoby wezwane przez krewnych, przyjaciół lub instytucje filantropijne,
- b) osoby wezwane przez Rząd,
- c) samotni mężczyźni lub młodzieńcy, którzy zamierzają poświęcić się rolnictwu,
- d) kobiety poszukujące zajęcia w służbie domowej.

Komitet Osadnictwa Zamorskiego poświęca baczną uwagę takim sprawom jak szkolenie przedwstępne emigrantów, zasada współdzielczości przy zakładaniu osiedli oraz pomoc towarzystw filantropijnych. Aczkolwiek liczba emigrantów niekorzystających z pomocy rządowej zmniejszyła się w roku 1925 w porównaniu do roku poprzedniego, sfery zainteresowane wyrażają jednak zdanie, że w przyszłości zwiększy się ruch emigracji niewspieranej w związku z dobrymi rezultatami, które osiągną dotychczasowi emigranci.

A M E R Y K A. STANY ZJEDNOCZONE.

Ruch imigracyjny w drugim półroczu 1926 r.

Według danych Biura Statystyki Pracy przy Departamencie Pracy w Waszyngtonie, w drugim półroczu 1926 r., przybyło ogółem do Stanów Zjednoczonych 510.974 osoby, w tej liczbie 175.955 imigrantów, 112.290 nie-należących do kategorii określonych w ustawie 1924 r. jako imigranci i 222.729 obywateli Stanów Zjednoczonych. W tym samym czasie opuściło stany 320.796 osób i deportowanych zostało 6.248, saldo ruchu migracyjnego, czyli zwiększenie ludności z powodu imigracji wynosi 182.930.

Najwięcej imigrantów w rozpatrywanym okresie dostarczyły Kanada (55.160) i Meksyk (33.608). Imigracja z Kanady zwiększyła się o 5,2% w porównaniu do drugiego półrocza 1925 r., emigracja z Meksyka o 144,4%, imigracja z Europy o 12,4%, przyczem najwięcej imigrantów z tej części świata dostarczają jak i w zeszłym roku Niemcy (32.936) i Irlandja (16.584).

Emigracja ze Stanów Zjednoczonych kieruje się głównie do Europy. W rozpatrywanym okresie na każdych 100 imigrantów z tej części świata, powróciło 38. W niektórych krajach jak w Grecji, Włoszech, Portugalji, Rumunji, Hiszpanji i Jugosławji (według statystyki Stanów Zjednoczonych), liczba powracających z tego kraju jest wyższa od liczby wyjeżdżających. Natomiast na każdych 100 imigrantów przybyłych z Kanady, zanotowanych jest jedynie 2 powracających, na każdych 100 przybywających z Meksyka — 5. Cyfry te stwierdzają przewidywania, że wstrzymany przez ustawę kwotową dopływ robotników z Europy południowej i wschodniej będzie zastąpiony dopływem z krajów amerykańskich, nie podlegających ograniczeniom, przyczem dość poważną część tego nowego dopływu stanowić będzie ludność z silną domieszką rasy kolorowej (meksykanie).

W ogólności liczba mężczyzn przewyższa liczbę kobiet przybyłych w tym okresie do Stanów. Dotyczy to zwłaszcza imigracji z krajów amerykańskich, mającej charakter niemal wyłącznie robotniczy. Natomiast niektóre kraje europejskie, w tej liczbie Polska, Anglja, Szkocja, Rumunja, Grecja, dostarczają o wiele więcej kobiet. Z Grecji np. przybyło 301 mężczyzn i 785 kobiet. Ta przewaga kobiet tłumaczy się działaniem ustawy imigracyjnej, która dopuszcza żony obywateli amerykańskich poza kwotą.

Na podstawie zeznań przybywających imigrantów statystyka amerykańska notuje ich stan majątkowy. Według tych, bardzo niedokładnych danych, najbardziej zaopatrzeni w gotówkę w rozpatrywanym okresie, byli waliżczycy, a następnie hiszpanie, holendrzy i flamandzi, szkoci, słowacy, anglicy, francuzi i amerykanie hiszpańscy. Imigranci tych narodowości posiadać mieli przeciętnie przeszło 80 dolarów.

6.248 cudzoziemców było deportowanych w drugim półroczu 1926, w tej liczbie 2.651 do Europy, 1.618 do Kanady, 1.381 do Meksyka. Przeszło połowa deportowanych przybyła do Stanów (jak sądzić można nielegalnie) przez granicę lądową:—2.296 z Kanady, 1.627 z Meksyka. Przeszło jedna piąta deportowanych (1.343) była narodowości meksykańskiej. Następujące narodowości europejskie dostarczyły największej liczby deportowanych: anglicy (939), niemcy (468), włosi (383) i skandynawowie (308).

Pomimo obostrzenia czujności policji imigracyjnej istnieją w dalszym ciągu usiłowania przedostania się do Stanów na pokładzie statków przybijających do portów. 1.003 tego rodzaju pasażerów było schwytyanych w okresie sprawozdawczym (w drugim półroczu 1925 r. 816). Również ścigane są próby nielegalnego osiedlenia się w Stanach przez załogę statków przybywających z Europy. Takich marynarzy dezertersów schwyta-no w drugim półroczu 1926 r. 14.504, w drugim półroczu 1925 — 8.704.

(Monthly Labour Review, March 27, Immigration Statistics, J. Kunna).

KANADA.

Żądania Kongresu Pracy i Rękodziel w sprawie imigracji.

Kongres Pracy i Rękodziel, reprezentujący szerokie warstwy zorganizowanych pracowników, złożył Rządowi Federalnemu dnia 15 grudnia 1926 następujące postulaty dotyczące zagadnienia imigracji:

1) W celu zaludnienia Kanady za pomocą imigracji, w celu osiedlenia w niej obywateli wolnych, oświeconych, moralnych, dzielnych i szanujących na celu przynętę imigrantów, a przysyłać natomiast do krajów emigrujących na celu przynętę imigrantów, a przysyłać natomiast do krajów imigracyjnych wiadomości dokładne. Uznając potrzebę zapewnienia dobrych warunków osobom, zamierzającym wyemigrować do Kanady, należy jednak przede wszystkim mieć na względzie naród kanadyjski i z największą dbałością traktować rozwój kraju. Dlatego też narody i grupy, które ze względu na swój charakter, zwyczaje, sposób życia i nieumiejętność przystosowania nie są pożytecznym nabytkiem, nie powinny być zachęcane do emigracji do Kanady.

2) Należy znieść wszelkie koncesje i zyski z których korzystają agenci prywatni. Należy prosić Rząd Brytyjski, aby wzmocnił kontrolę nad agencjami emigracyjnymi, które działają na obszarze Wysp Brytyjskich.

3) Należy zabronić wstępu do kraju zakontraktowanym robotnikom za wyjątkiem robotników, uznanych za potrzebnych i zakontraktowanych za pomocą urzędu pośrednictwa pracy w Kanadzie. Zabroniony być winien również wstęp do kraju robotników sprowadzanych dla zastąpienia robotników krajowych w razie sporu ich z pracodawcami.

4) Na czele Ministerstwa Imigracji stać winien minister koronny mianowany wyłącznie dla tego celu. Utworzona być winna federalna Rada opiniodawcza, w której skład wchodziłoby przedstawicielstwo pracy.

5) W celu usunięcia objawów miejscowego przeludnienia istniejącego w ośrodkach przemysłowych, plany kolonizacyjne powinny być propagowane w samej Kanadzie, i ułatwienia podobne tym, z których korzystają mieszkańcy Wysp Brytyjskich, przyznane być winny kanadyjczykom.

6) Należy utrzymać zakaz wstępu do kraju młodocianych imigrantów, poniżej wieku uprawniającego do pracy w przemyśle, o ile nie towarzyszą im starsi członkowie rodziny i, o ile celem ich podróży nie jest złączenie z rodzinami.

7) Oględziny lekarskie i inne, którym podlegają imigranci, dokonywane być winny w miarę możliwości w porcie wyjazdowym.

8) Osoby sprowadzone do kraju jako imigranci subsydjowani albo poza regulaminem obowiązującym dla poszczególnych kategorii imigrantów oraz osoby, które w okresie dwunastomiesięcznym od daty przyjazdu przyjmą pracę w innym zawodzie, uleż winny deportacji.

(Bollettino dell'Emigrazione, Nr. 3, 1927).

BRAZYLJA.

Liczba Polaków w stanach północnych i środkowych.

Na terenie Brazylii, poza stanami południowymi (Parana, Rio Grande do Sul, Santa Catharina), w których Polacy mieszkają najliczniej, istnieją 3 większe skupienia polskie: Sao Paulo (miasto z okręgiem), Rio de Janeiro oraz Espirito Santo nad Rio Doce.

Według przypuszczalnych obliczeń Wydziału Konsularnego Poselstwa R. P. w Rio de Janeiro liczba Polaków wynosiła na 1.I.1927:

w Sao Paulo — mieście	około 1.500 osób
na plantacjach kawowych	„ 150 „
w Rio de Janeiro	„ 1.000 „
„ stanie Espirito Santo	„ 1.000 „
„ innych stanach Brazylii	„ 900 „
Razem	4.550 osób

Stan Sao Paulo zamieszkują częściowo rolnicy, rozproszeni po fazendach kawowych, częściowo rzemieślnicy, drobni kupcy oraz nieznaczny procent inteligencji, przeważnie techników.

Podobny charakter ma kolonja polska w stanie Rio de Janeiro z tą różnicą, że jest uboższa.

Kolonja polska w stanie Espirito Santo składa się wyłącznie z rolników i plantatorów kawy, inteligencji niema.

W głębi kraju są rozproszeni przeważnie technicy lub rzemieślnicy.

Zarobki, koszty utrzymania i ceny w Rio de Janeiro i Sao Paulo.

W Sao Paulo jak i w Rio Janeiro przyjęty jest system płacy od godziny, przyczem robotnik niewykwalifikowany otrzymuje 1 milrejs (według obecnego kursu przeszło złoty) za godzinę, wykwalifikowany 1,2—2 milrejsy.

Służba domowa zarabia od 100 — 150 milrejsów miesięcznie z utrzymaniem, kucharze od 200 — 300 milrejsów.

Pracownicy handlowi zarabiają od 200 milrejsów, buchalter od 500: stenografowie, korespondenci od 1000 — 1500 milrejsów. Koszty utrzymania w Rio de Janeiro wynoszą minimalnie 150 milrejsów, w Sao Paulo—120 milrejsów.

Życie w pensjonacie kosztuje miesięcznie od 200 do 300 milrejsów, w lepszym pensjonacie — od 500 do 600 milrejsów miesięcznie.

Pokój nieumeblowany kosztuje miesięcznie od 80 — 120 milrejsów.

1 kg. chleba — 1,2 m.

1 „ mięsa — 1,8 m.

- 1 „ słoniny — 3 m.
- 1 litr mleka — 0,6 m.
- 1 para obuwia męskiego — 25 — 50 m.
- 1 garnitur męski lekki — 120 — 300 m.
- 1 „ „ sukieny — 300 — 500 m.

Rynek pracy.

W dalszym ciągu rolnicy (robotnicy rolni) mogą liczyć na znalezienie pracy przy uprawie roli.

Pozatem istnieje pewne zapotrzebowanie na służbę domową (lokajów, kucharzy etc.). Wykwalifikowani technicy: geometry, miernicy etc. również mogą znaleźć pracę.

Wreszcie rzemieślnicy jak szewcy, krawcy mają widoki znalezienia możliwych warunków pracy.

Pracownicy tych wszystkich zawodów wiedzieć jednak winni, że czekać należy nieraz przez czas dłuższy na otrzymanie zajęcia i że nieznamość języka i miejscowych warunków stanowi poważną przeszkodę w urządzeniu się. Należy mieć z sobą pewną sumę pieniędzy na przetrzymanie pierwszych miesięcy.

Niewykwalifikowani robotnicy mogą znaleźć pracę przy budowie kolei i dróg bitych. Problem komunikacji nabiera w ostatnich czasach coraz większego zainteresowania i znaczenia. Projektowany jest cały szereg linii kolejowych, między innymi Sao Paulo — Santos (druga linja równoległa).

Trudniej jest o pracę inteligentom — rolnikom, osobom z wyższem wykształceniem, jak inżynierom, architektom etc., nie mówiąc o wolnych zawodach, od których wymagana jest w Brazylii nostryfikacja dyplomów, połączona z płatnemi egzaminami.

Zaznaczyć należy, iż Brazylja przeżywa obecnie kryzys gospodarczy, w szeregu fabryk przeprowadzane są redukcje.

Sprawa kolonizacji.

Z chwilą objęcia Rządu przez Dr. Washingtona Luisa, który postawił sobie za cel uzdrowienia stosunków gospodarczych i finansowych Brazylii — problem „rąk roboczych” i kolonizacji został podjęty przez wszystkie sfery zainteresowane. Prasa dyskutuje obszernie zagadnienia imigracyjne — a z drugiej strony zaiteresowanie wszystkich krajów imigracyjnych dla tutejszego kraju się wzmacnia.

W prasie pojawiły się notatki o podjęciu kolonizacji przez rząd federalny — ale narazie nie można jeszcze nic konkretnego w tej sprawie powiedzieć. Minister rolnictwa, któremu podlegają sprawy imigracyjne, jest zwolennikiem państwowego regulowania ruchu imigracyjnego i prowadzenia selekcji w materjale imigracyjnym. W prasie rządowej podniesiono już tezę, że imigracja należy do rządu federalnego, a kolonizacja do rządów stanowych — ale konkretnych przedsięwzięć rząd federalny narazie nie wszczyna.

Jedynym stanem, który ogniskuje cały problem imigracji, jest Sao Paulo. Tutaj skierowują się wszystkie prądy imigracyjne i znajdują odpowiednie zastosowanie.

Wobec chwilowego nasycenia imigracyjnego stanów południowych Brazylii i wobec zdecydowanego zamiaru stanu Sao Paulo dalszego wchłaniania emigracji europejskiej — stan Minas Geraes, stara się również podjąć prace kolonizacyjne. Obecny Prezydent Minas Geraes, Dr. Antonio Carlos objął po swym poprzedniku program imigracyjno-kolonizacyjny i traktuje te sprawy, wielką życzliwością, będąc zdecydowanym zwolennikiem zaludnienia kraju przez europejskich osadników. Warunki dla osadnictwa europejskiego ze względu na klimat i na uregulowane stosunki wewnętrzno-polityczne i finansowe stanu, jak i na bogactwa naturalne i możliwości rozwojowe — są tam pod wielu względami dogodne — lecz wymaga to jeszcze dokładniejszego zbadania.

Jak wiadomo sprawa imigracji do Sao Paulo była przedmiotem rokowań, prowadzonych przez przedstawiciela Rządu Polskiego, Dyrektora Urzędu Emigracyjnego St. Gawrońskiego i przedstawicieli Stanowego Rządu. Rokowania te doprowadziły do zawarcia układu, który będzie omówiony w następnym zeszycie Przeglądu.

Inne stany zachowują się biernie jakkolwiek są wszystkie przychylnie dla imigracji.

Z krajów europejskich oprócz Niemców, którzy wciąż powiększają tu swój stan posiadania, skupiając swą emigrację w stanach południowych i centralnych Brazylii, duże zainteresowanie okazują dla Brazylii Portugalia i Włochy. Portugalia dąży do przewyciężenia pozostałej jeszcze niechęci, będącej skutkiem dawnej politycznej należności i do przygotowania gruntu do przyszłego porozumienia w sprawie emigracji i kolonizacji.

Włochy po okresie wstrzymania układów, wywołanym przez rewolucję saopaulitańską, wszczęły znowu pertraktacje. Dr. Oscar Teffe, ambasador brazylijski przy Kwirynale, pod koniec zeszłego roku prowadził konferencje z rządem włoskim z jednej strony i z rządem Sao Paulo z drugiej strony, których tematem była sprawa ubezpieczenia wszystkich emigrantów włoskich, wyjeżdżających do Brazylii, przeciwko wypadkom, niezdolności do pracy, chorobom i t. d. Ubezpieczenia te mają przeprowadzać włoskie towarzystwa ubezpieczeń, składki zaś mają pokrywać fazenderzy brazylijscy, względnie rząd stanowy. Planowi Dr. Teffe są przychylnie obie strony i układ prędzej czy później dojdzie do skutku.

Najwięcej dyskutuje się problem imigracji japońskiej. Napływ japończyków w roku 1926 wzrósł niebywale i mimo pewnej niechęci ze strony ludności miejscowej stosunki między Brazylią i Japonją zacieśniają się coraz więcej.

Jakkolwiek dotychczas Brazylija nie utrudniała żadnej narodowości wstępu do swego kraju — zajęła wobec rumunów besarabskich zdecydowane stanowisko, zaostriwszy ogromnie przepisy imigracyjne dla tej grupy narodowościowej. Przyczyną tego było niepokojące zachowywanie się tej masy emigracyjnej, podburzanej przez agitatorów, i zawiedzionej w swych nadziejach poprawy losu w Brazylii.

Rok bieżący i następne będą niewątpliwie okresem wzmożonej emigracji do Brazylii i wskutek tego nowej polityki kolonizacyjnej i tworzenia się nowych ośrodków kolonizacyjnych.

A Z J A.
PALESTYNA.

Ruch imigracyjny w r. 1926 i widoki imigracji
w r. 1927.

Kryzys ekonomiczny, który ujawnił się w drugiej połowie 1925 r., trwa w dalszym ciągu i jest powodem stałego zmniejszania się imigracji. Na początku 1927 r. było, według danych cytowanych przez Konsulat Polski, około 8.000 bezrobotnych, cyfra niezbyt wysoka, jeżeli porównamy ją do cyfr wielu krajów europejskich, ale dla Palestyny specjalnie dotkliwa ze względu na nadzieje, z którymi przybywali imigranci i na nieustalenie stosunków gospodarczych tego kraju. Rząd Palestyński wyznaje zasadę dopasowania imigracji do pojemności gospodarczej kraju i niedość ściśle jej przestrzeganie w latach poprzednich było wynikiem niedostatecznego orjentowania się w możliwościach rozwoju palestyńskiego handlu i przemysłu.

Według t. zw. Labourschedule wydawana jest w okresach 9-miesięcznych, względnie półrocznych pewna liczba „certyfikatów robotniczych” to jest zezwoleń na wjazd pewnego kontyngentu robotników różnych określonych zawodów. W okresie 1.I.1924 do 1.IX.1924 wydano 2400 pozwoleń takich, ale następnie liczbę tę zwiększono — jak się okazało zbyt szybko — i w okresie 1.X.1925 do 1.III.1926 wydano rekordową cyfrę 7.500 zezwoleń.

Gwałtowny spadek liczby imigrujących kapitalistów (5% imigracji z 1925) oraz turystów (około 3% imigracji z 1925 r.) świadczy o dobrem orjentowaniu się zamożniejszej ludności żydowskiej o konjunkturach palestyńskich, turyści bowiem są, jak się wydaje, również przyszłymi imigrantami, którzy w ogromnej większości wypadków jadą w celu zapoznania się z miejscowymi warunkami i ewentualnego osiedlenia się w przyszłości na stałe. Kategoria wezwanych przez rodziny spadła do jednej trzeciej (1167), kategoria robotników kontyngentowych (certyfikaty) spadła najmniej (5055 wobec 6759 w r. 1925) wobec tego, że załamanie się rozwoju gospodarczego Palestyny było jak sądzić można niespodzianką dla sfer kierujących ruchem imigracyjnym. Ale już w okresie 1.X.1926 do 1.III.1927 wyznaczono tylko 1.500 certyfikatów, a na okres 1.III.1927 do 1.X.1927 — zaledwie 500.

Pozwolenia te rozdzielone są, jak informuje Centralny Sjonistyczny Wydział Palestyński w Warszawie, w sposób następujący:

275 pozwoleń imiennych, w tem 140 dla imigrantów z Polski, reszta głównie dla imigrantów z Rosji Sowieckiej.

225 in blanco do dyspozycji miejscowych organizacyj sjonistycznych. Z tej liczby żydom polskim przypadło 128, rosyjskim 35, rumuńskim 30, litewskim 12, czechosłowackim 12, niemieckim 7 i łotewskim 6.

Ponadto poza kontyngentem wyjadą ci, którzy otrzymają wezwania czyli affidavity od krewnych oraz fachowcy imiennie angażowani do różnych przedsiębiorstw.

Wreszcie istnieje od pewnego czasu nowa kategoria imigrantów, mniej zależna od fluktuacyj miejscowego rynku pracy. Są to ci, których krewni, zamieszkali bądź w Ameryce, bądź w jakimkolwiek innym kraju, składają pieniężną gwarancję lub inne zobowiązanie, które uznane będzie

za dostateczne, że utrzymywać będą stale imigrantów tych w Palestynie. Zwykle chodzi tu o rodziców w podeszłym wieku, małoletnie sieroty, uczniów w szkołach i t. p.

W związku ze stagnacją gospodarczą zwiększyła się znacznie reemigracja, która według otrzymanych ostatnio urzędowych cyfr wynosi w r. 1926 — 8959 (ściśle 7159, gdyż 1800 osób wyjechało z Palestyny nie do kraju pochodzenia, lecz do Ameryki i Australji). Do Polski powróciło według danych urzędowych palestyńskich 3.633 osoby czyli około 50% ogólnej liczby, co jest stosunkiem normalnym wobec tego, że około połowy imigrantów palestyńskich stanowią żydzi polscy.

A U S T R A L J A.

Zagadnienia osadnictwa.

Rząd australijski powołał niedawno komisję pod nazwą Development and Migration Commission, mającą na celu badanie sposobów zwiększenia gospodarczej, a co zatem idzie ludnościowej pojemności Australji, która jest nieodzownym warunkiem rozwoju imigracji. Wydaje się, że członkowie komisji uważają zdobycie kredytów zagranicznych za najważniejszy środek rozwiązania tego zawiłego zagadnienia. Możliwem jest, że zapatrywanie uznane zostało za słuszne przez sfery rządowe i że w związku z tem zdecydowano wysłanie do Stanów Zjednoczonych misji gospodarczej, złożonej z 4 przedstawicieli pracodawców i 4 przedstawicieli robotników, w celu przedstawienia pewnych projektów, dotyczących popierania rozwoju ekonomicznego Australji.

W warunkach obecnych, pomimo znacznej pomocy finansowej Rządu Australijskiego, udzielanej łącznie z pomocą rządu Brytyjskiego na podstawie układu o osadnictwie zamorskiem z 1922 r. (Oversea Settlement Act), dopływ angielskich osadników nie może przybrać większych rozmiarów. W miastach, zaludnionych nad miarę w stosunku do zaludnienia wsi, panuje bezrobocie, ziemie rządowe przeznaczone na kolonizację są po większej części oddalone od większych dróg komunikacyjnych. Ponadto imigranci brytyjscy nie są, pomimo prób szkolenia, dostatecznie przystosowani do czekających ich warunków pracy. Dlatego największy nacisk kładziony jest na imigrację młodocianych, jako podatniejszych do asymilacji z otoczeniem. W celu ułatwienia jej powstała i rozwija się pomyślnie od lat czterech działalność „Starszych Braci” (Big Brothers Movement). Zapoczątkował ją australijczyk Linton w r. 1923, proponując rządowi australijskiemu, aby zgodził się na wybranie z grona poważnych i znanych obywateli — duchownych, posłów, przemysłowców — osób, które zechciałyby przyjąć opiekę i do pewnego stopnia odpowiedzialność za los i warunki pracy młodzieży przybywającej z Anglii. Z bliższym czasem przyjęto zasadę wyznaczania na „starszych braci” ludzi zbliżonych pod względem pozycji społecznej do swych protegowanych, aby bardziej jeszcze ułatwić wzajemne zbliżenie i przyjaźń. System ten daje dobre wyniki, świadczą o tem próby zastosowania go w Kanadzie, nawet wśród innych narodowości.

Jeżeli emigracja anglosaska do Australji, pomimo tak wydatnego poparcia, nie może się należycie rozwinąć, tem większe trudności napotyka-

ją emigranci innych narodowości. Prócz wysokich kosztów podróży muszą oni jeszcze złożyć przed wyjazdem sumę 40 funtów, która — w razie odmówienia pozwolenia na wylądowanie — użyta ma być na koszty internowania i powrotu. Mniej trudności przedstawia podróż tych, którzy uzyskali przez znajomych zamieszkałych w Australji lub drogą osobistych starań w Londynie pozwolenie wjazdu od władz australijskich.

Przytem cudzoziemcy nie są chętnie przyjmowani do związków robotniczych, a bez ich poparcia otrzymanie pracy jest często niemożliwe. Zwłaszcza odczuwają te trudności Niemcy, którzy od czasu wojny są przedmiotem specjalnej niechęci ze strony australijczyków.

Stosunkowo najłatwiej obchodzą te trudności Włosi, którzy szeroko korzystają z prawa, na zasadzie którego każdy mieszkaniec Australji może sprowadzić jednego lub więcej imigrantów t. z. „nominated immigrants”, jeżeli ręczy za nich. W ten sposób co roku około 5.000 Włochów, sprowadzanych zwykle przez swoich współrodaków pracujących w Australji, przybywa do tego kraju. Są oni zwykle zatrudniani w okręgu Queenslandu przy roli, zwłaszcza przy warzywnictwie.

Konferencja krajów Imperjum Brytyjskiego.

Pomiędzy 19 października i 23 listopada 1926 r. odbyła się w Londynie Konferencja państw, wchodzących w skład Imperjum Brytyjskiego, a mianowicie Wielkiej Brytanji, Kanady, Australji, Nowej Zelandji, Unji Południowo-Amerykańskiej, Irlandji, Newfoundlandu i Indyj. Na Konferencji tej, której członkami byli prezesi ministrów i inni członkowie rządów tych państw, były omawiane sprawy dotyczące wzajemnych stosunków pomiędzy częściami składowymi Imperjum oraz różne zagadnienia pierwszorzędnej dla nich doniosłości. Między innymi poruszona była kwestja kolonizacji zamorskich krajów Imperjum przez imigrantów z Wielkiej Brytanji. Ze względu na to, że osadnictwo zamorskie jest dziś przedmiotem badań wielu krajów europejskich, w tej liczbie i Polski, przytacza się w całości urzędowe sprawozdanie obrad, poświęconych tej sprawie¹⁾:

„Kwestja zamorskiego osadnictwa była rozpatrywana przez osobny Podkomitet pod przewodnictwem Prezesa Komitetu Osadnictwa Zamorskiego w Londynie, Lorda Clarendon. Sprawozdanie tego Podkomitetu zostało zatwierdzone przez Konferencję 19 listopada, przyczem Prezesi Ministrów najbardziej zainteresowanych Dominjów — Kanady, Australji i Nowej Zelandji — wyrazili uznanie dla postępów we współpracy, dokonanych od czasu Konferencji z 1923 r. i podkreślili szczerą chęć popierania zaludnienia swych krajów w granicach ich pojemności, osadnikami z Wielkiej Brytanji. Wszakże, jak to było zaznaczone na poprzedniej Konferencji, rozmiary rozsiedlenia ludności w granicach Imperjum muszą być zależne od tego jaka liczba nowych osadników może być wchłonięta przez te kraje. Ustalono przytem, że zdrowa polityka w tym zakresie musi opierać się na naukowych, starannie opracowanych planach, dążących do osiedlenia odpowiednich osób w warunkach zapewniających zarówno ich własny dobrobyt jak pomyślny rozwój kraju osiedlenia.

¹⁾ Imperial Conference, 1926. Summary of proceedings, London, 1926.

Prezes Ministrów Unji Południowo - Amerykańskiej zaznaczył, że Afryka Południowa z całą gotowością dąży do zwiększenia swej europejskiej ludności i w ostatnich latach powzięła zarządzenia, mające na celu popieranie osadnictwa ludzi białych, wszakże kraj ten posiada pewne odrębne warunki, a mianowicie znaczną liczbę ludności tubylczej i potrzebnem jest, aby osadnicy przybywający z Europy posiadali pewien kapitał dla założenia gospodarstwa.

Zarządzenia ogólne.

Podkomitet w sprawozdaniu swem poruszył w pierwszym rzędzie kwestję dotyczącą selekcji i rekrutacji migrantów, przejazdów subwencjonowanych i zarządzeń w sprawie przyjmowania i zapewnienia pomyślnych warunków przybywającym osadnikom w Dominjach. Nadmieniono, że władze kanadyjskie postanowiły zorganizować w Wielkiej Brytanji osobny urząd dla uregulowania i bezpłatnego dokonywania oględzin lekarskich kandydatów na osadników i że władze australijskie przystąpiły również do rewizji swego dotychczasowego stanowiska w stosunku do oględzin lekarskich. W próbie ma być wprowadzony w życie plan, ustanawiający stałe opiekunki („Matrony”) wyznaczone do towarzyszenia na pokładzie statków na koszt rządów Jego Królewskiej Mości w Wielkiej Brytanji i Australji, transportom samotnych kobiet, wyjeżdżających bez opieki. Stałe opiekunki są zatrudnione na okrętach, wiozących kobiety tej kategorii do Kanady i Nowej Zelandji.

Jako idealną formę migracji uznano osiedlenie rodzin w krajach zamorskich. Plan osiedlenia 3.000 rodzin w Kanadzie był wykonany pomyślnie i mają być podjęte próby popierania osadnictwa w podobnej formie na niezagospodarowanych ziemiach państwowych w tym kraju i na prywatnych gruntach nieuprawnych. Przewidywanem jest, że w związku z niedawnym utworzeniem Komisji Rozwoju i Migracji w Australji nastąpi znaczne ożywienie osadnictwa, na podstawie układu, zawartego w 1925 roku pomiędzy Rządem Jego Królewskiej Mości i Wielkiej Brytanji i Republiką Australijską, do którego proponowane są zmiany. Zawarty ma być nowy układ, mający na celu popieranie osadnictwa rolnego w Australji. Aby pobudzić osadników do pozostawania na wsi, Podkomitet zalecił udzielanie pomocy odpowiednim osadnikom z Wielkiej Brytanji w celu ułatwienia im nabycia własnych farm. Zarysowany został konkretny plan, uzupełniający istniejące w tej mierze zarządzenia w Nowej Zelandji.

Szkolenie.

Podkomitet uznał zgodnie konieczność dalszego prowadzenia i w miarę możliwości, rozszerzania w Wielkiej Brytanji ośrodków doświadczalnych, mających na celu szkolenie w pracy na roli dla przygotowania do przyszłego bytu osadnika. Przedstawiciele Dominjów nie uznali za możliwe zalecać w chwili obecnej finansowe wspieranie tego szkolenia udzielanego w Wielkiej Brytanji, wszakże przedstawiciele Kanady i Australji wyrazili gotowość wzięcia pod uwagę kwestji dostarczenia instruktorów, narzędzi i urządzeń. Według powszechnej opinji przedstawiciele Dominjów, potrzebę wyszkolenia osadników zaspokończyły mogły krótkie, intensywne

kursy, mające na celu wyeliminowanie nieodpowiednich jednostek i zaopatrzenie tych, którzy przechodzą takie kursy, w pewne podstawowe kwalifikacje.

Przedstawiciele Australji zgodzili się zalecić wzięcie udziału w kosztach wyszkolenia w Wielkiej Brytanji kobiet, zamierzających trudnić się służbą domową w Australji.

Ubezpieczenia społeczne.

Podkomitet uznał zgodnie korzyści, wynikające z koordynacji na całym obszarze Imperjum systemów ubezpieczeń społecznych takich jak ubezpieczenia na wypadek choroby, renty wdów, sierot i starców i zaproponował, aby przyszłe ustawodawstwo w tym zakresie było opracowane tak, aby wzajemność przy stosowaniu była ułatwiona. Jako pierwszy krok w tym celu zaproponowano podjąć próbę, przy ewentualnej finansowej pomocy zainteresowanych państw, w celu polepszenia położenia migrantów w zakresie rent starości.

Wymiana nauczycieli.

Zwrócono również uwagę na potrzebę wzajemnego porozumienia w sprawie emerytur w celu ułatwienia wymiany nauczycieli pomiędzy Wielką Brytanją i Dominjami.

Na zalecenie Podkomitetu Konferencja przyjęła następującą uchwałę: „Konferencja zatwierdza sprawozdanie Podkomitetu Osadnictwa Zamorskiego. Konferencja wyraża zdanie, że zagadnienie osadnictwa zamorskiego czyli rozmieszczenia białej ludności Imperjum na korzyść całego Brytyjskiego Związku Państw, jest zagadnieniem niezmiernej doniosłości, zwłaszcza dla Wielkiej Brytanji z jednej, a dla Kanady, Australji i Nowej Zelandji z drugiej strony. Konferencja przyjmuje z zadowoleniem do wiadomości, że pożądane rozmieszczenie ludności jest popierane przez politykę, która była przeprowadzana od chwili jej przyjęcia na mocy uchwały zapadłej na Konferencji Prezesów Ministrów w r. 1921¹⁾. Konferencja po-

1) Uchwała ta była następująca:

„1. Uznając, że wnioski zawarte w sprawozdaniu Konferencji o subsydjowanym przez państwo Osadnictwie w Imperjum są oparte na zdrowych podstawach i że niektóre Dominja są gotowe, w razie uzyskania zgody parlamentów i powzięcia niezbędnych finansowych zarządzeń, do realnej współpracy ze Zjednoczonym Królestwem w celu wprowadzenia w życie planów opartych na tych wnioskach, ale zastosowanych do specjalnych okoliczności i warunków każdego Dominjum, Konferencja zatwierdza rzeczzone sprawozdanie.

Przedstawiciele Unji Południowo-Amerykańskiej pragną wyjaśnić, że ograniczone pole dla pracy białych w Południowej Afryce określa granice współpracy Rządu Unijnego na podstawach przewidzianych przez inne Dominja.

2. Konferencja wyraża nadzieję, że Rząd Zjednoczonego Królestwa w możliwie jak najszybszym czasie uzyska pełnomocnictwa, które dadzą mu możność wykonania swej części zadań we wszelkich planach, które w przyszłości mogą być postanowione. To upelnomocnienie winno mieć w miarę możności formę aktu, który wyjaśni, że przyjęta obecnie polityka współpracy ma mieć cechy trwałości.

3. Konferencja zaleca Rządom niektórych Dominjów zbadanie w jakim stopniu ich ustawodawstwo w zakresie osadnictwa rolnego, wojskowego oraz imigracji może wymagać pewnej intensyfikacji lub rozwinięcia, w celu umożliwienia realnej współpracy, oraz uważa za właściwe opracowanie wniosków, które wydadzą się im najbardziej wykonane i najlepiej zastosowane do ich interesów i danych okoliczności, w celu przedyskutowania ich z Rządem Wielkiej Brytanji”.

dziela pogląd wyrażony na tej Konferencji, że polityka ta winna mieć charakter stały. Uznaje, że ze względów finansowych, ekonomicznych i politycznych popieranie masowych ruchów ludnościowych byłoby niemożliwe, ale wystarczy, jeżeli przez konsekwentne przeprowadzanie obecnej polityki da się osiągnąć stałe zwiększanie dopływu ludności do tych części Imperjum, w których jest on najbardziej potrzebny dla rozwoju i powszechnego bezpieczeństwa i w których ruch ten znajdzie najpomyślniejsze dla siebie widoki".

DZIAŁ URZĘDOWY.

UKŁADY EMIGRACYJNE.

UKŁAD Z DNIA 3 LISTOPADA 1926 r., O REPATRYJACJI CHORYCH W WYKONANIU POLSKO-FRANCUSKIEJ KONWENCJI DOTYCZĄCEJ OPIEKI SPOŁECZNEJ.

Protokół.

Powołując się na Protokół z dnia 3 lutego 1925 r., Konferencja polsko-francuska, powołana do zbadania ulepszeń, które winny być wprowadzone w organizacji imigracji robotników polskich do Francji, opracowała w wykonaniu artykułów 10 i 14 konwencji polsko-francuskiej, dotyczącej opieki i ubezpieczeń społecznych, zawartej w Warszawie, 14 października 1920 r. następujący układ:

UKŁAD W SPRAWIE WYKONANIA POLSKO-FRANCUSKIEJ KONWENCJI, DOTYCZĄCEJ OPIEKI SPOŁECZNEJ.

Artykuł 1.

Przewidziane w artykułach 4, 5 i 6 konwencji, zawiadomienie wysyłane jest do konsula przez prefekta departamentu, w którym pomoc jest udzielana, we Francji i przez urząd wojewódzki w Polsce.

Zawiadomienie to wydaje się w postaci formularza Nr. 1 dla czasowo wspieranych, załączonego do niniejszego układu i w postaci formularza Nr. 2 dla stale wspieranych.

Zawiadomienie doręcza się konsulowi, który wydaje natychmiast potwierdzenie odbioru, od daty którego liczy się termin 60-dniowy. Zawiadomienie to może być również przesłane pocztą, listem poleconym. Wówczas termin 60-dniowy liczy się od daty pokwitowania pocztowego adresata lub zwrotu wysyłającemu.

Konsul wysyła natychmiast zawiadomienie urzędnikowi władzy centralnej obowiązującej przez swój rząd do dania sprawie dalszego należytego biegu, a mianowicie do użycia w wymaganych terminach decyzji rządu.

Artykuł 2.

W razie gdyby osoba, wymieniona w formularzu Nr. 1 lub Nr. 2, przestała być wspierana, prefekt prześle konsulowi zawiadomienie, które będzie miało formę formularza Nr. 3, załączonego do niniejszego układu.

Artykuł 3.

Nie później niż na 15 dni przed upływem terminu 60-dniowego prefekt przesyła konsulowi w ten sam sposób, według wzoru formularza Nr. 4, załączonego do niniejszego układu zawiadomienie, że osoba wspierana będzie mogła być przewieziona po upływie terminu.

Artykuł 4.

Tą samą drogą, ale w kierunku odwrotnym i zgodnie z wyżej wskazaną procedurą, rząd kraju pochodzenia zawiadamia, na 10 dni co najmniej przed upływem terminu, czy zamierza przystąpić do repatriacji. W razie jeżeli przynależność państwowa wspieranego jest wątpliwa, naprzykład z powodu braku paszportu, odnośne zawiadomienie udzielone jest w ten sam sposób.

W razie braku odpowiedzi, zwrot kosztów będzie należny od chwili upływu terminów wymaganych, jeżeli wspierany jest zdolny do podróży.

W każdym wypadku kosztu repatriacji do miejsca przekazania wspieranego drugiemu państwu, kosztu opieki w czasie przewozu, a także ewentualne koszty pogrzebu obciążają kraj pobytu.

Artykuł 5.

Dla Polski miejscem przekazania jest port w Gdyni.

Dla Francji miejscem przekazania jest port w Dunkierce.

Miejsca przekazania będą mogły być zmienione za zgodą władz obu państw.

Prefekt zawiadomi konsula, zgodnie z procedurą ustaloną w 1-szym artykule, o dniu i godzinie przekazania. Zawiadomienie to winno dojść do przeznaczenia co najmniej na 5 dni przed datą przekazania. Jednocześnie zawiadomiona będzie lokalna władza w miejscu przekazania.

Artykuł 6.

Data, od której ma być liczony termin piętnastu, dziesięciu lub pięciu lat, przewidziany w art. 9 konwencji, ustala się w sposób następujący:

W Polsce będą służyły jako dowód, o ile nie będzie dowodu przeciwnego pozwolenia pobytu lub zgodne z oryginałem wypisy aktów. Mogą być również uznane inne dowody, wynikające z urzędowego śledztwa.

We Francji będą służyły jako dowód, o ile nie będzie dowodu przeciwnego, karta tożsamości dla cudzoziemców oraz wpis do rejestru matrikulacyjnego lub wyciąg zgodny z oryginałem. Mogą również być uznane inne dowody, wynikające z urzędowego śledztwa.

Ciągłość pobytu ustala się, o ile niema przeciwnego dowodu, a) dla Polski sposobem przewidzianym w 2-gim ustępie niniejszego artykułu, b) dla Francji za pomocą dowodów używanych dla stwierdzenia zmian pobytu w celu ustalenia miejsca przynależności pod względem opieki, a mianowicie za pomocą kontraktów pracy.

Artykuł 7.

W celu ustalenia praw do opieki, władze kraju pobytu będą mogły zwracać się bezpośrednio do władz kraju pochodzenia dla otrzymania niezbędnych informacji, które dostarczone będą w trybie i w postaci, będących w użyciu w każdym kraju.

Urzędnik władzy centralnej, wymieniony w 4-tym ustępie art. 1, będzie mógł korespondować bezpośrednio z odpowiadającym mu pod względem funkcji urzędnikiem drugiego kraju, w sprawach dotyczących wykonania niniejszego układu. Obaj urzędnicy podadzą sobie wzajemnie do wiadomości ogólne instrukcje, wydane w odnośnych krajach w celu wykonania niniejszego układu.

Artykuł 8.

W razie, gdy osoba wspierana lub inne osoby, prawnie zobowiązane do jej wspierania, mają możliwość częściowego lub całkowitego jej opłacania, można będzie zażądać od nich zwrotu kosztów.

Oba Rządy zobowiązują się do wzajemnego świadczenia sobie usług, w granicach swoich ustaw, w celu ułatwienia zwrotu wymienionych kosztów tym, którzy je ponieśli.

Artykuł 9.

Gdy zachodzi potrzeba zwrotu kosztów, za podstawę obliczeń, brany jest cennik urzędowy, obowiązujący w państwie pobytu, a w razie jego braku ceny używane w praktyce administracyjnej.

W razie pomocy udzielonej w gotówce, zwrot kosztów obliczony jest według rzeczywistej wartości udzielonej pomocy.

Artykuł 10.

Natychmiast po zaprzestaniu wspierania osoby, utrzymywanej przez państwo pochodzenia, prefekt, względnie wojewoda zawiadomi konsula, zgodnie z procedurą ustaloną w artykule 1, według formularza Nr. 5, załączonego do niniejszego układu i zawierającego wyliczenie należnych kosztów.

Artykuł 11.

Oba rządy będą przysyłały sobie wzajemnie w drodze dyplomatycznej, nie później niż w lutym, rachunek ogólny kosztów, zamykany w każdym roku 31 grudnia.

W maju nastąpi ostateczne uregulowanie rachunków i dokonanie wpłat do wysokości sum wzajemnie należnych.

Ponadto Konferencja uchwaliła utworzenie francusko-polskiej Komisji doradczej, która badać będzie sposoby udzielania odpowiedniej pomocy lekarskiej we Francji chorym Polakom, objętym Konwencją z dnia 1 października 1920, którzy nie znają języka francuskiego.

Sporządzono w Paryżu, w podwójnym egzemplarzu, 3 listopada 1926 r.

(—) Alfred Chłapowski.

(—) St. Gawroński.

(—) M. Picquenard.

**ZALĄCZNIK DO UKŁADU W SPRAWIE WYKONANIA POLSKO-FRANCUSKIEJ
KONWENCJI, DOTYCZĄCEJ OPIEKI,**

FORMULARZ Nr. 1.

Czasowo wspierani (Art. 10 konwencji).

Dane w sprawie ¹⁾

zamieszkałego w

otrzymującego wsparcie w domu (oznaczyć wysokość wsparcia)

albo przyjętego dnia

do szpitala (infirmierji, schroniska, przytulku)

z powodu ²⁾

za cenę (koszt dzienny utrzymania)

1. Miejsce i data urodzenia i gmina pochodzenia wspieranego ³⁾

2. Miejsce i data urodzenia jego ojca i matki

3. Czy wspierany jest stanu wolnego lub małżeńskiego, wdowcem lub rozwiedzionym?

4. Miejsce i data ślubu wspieranego

5. Nazwisko i imię małżonka

6. Miejsce i data urodzenia małżonka

7. Dokumenty, stwierdzające przynależność wspieranego ⁴⁾

8. A) Dane o stanie majątkowym wspieranego oraz osób obowiązanych do łożenia na jego utrzymanie, pisemna deklaracja tych osób, w sprawie pomocy, której chcą i mogą mu udzielić.

B) Czy opieka lekarska domowa lub szpitalna jest zapewniona staraniem i kosztem pracodawcy?

9. Kolejne miejsca pobytu:

A. We Francji lub w Polsce (kolejne miejsca i czas trwania pobytu).

B. W Polsce lub we Francji (oznaczyć daty przybycia i opuszczenia każdej miejscowości).

10. Warunki rodzinne wspieranego ¹⁾:

11. Czy wspierany korzysta z pomocy lub zasiłku instytucji dobroczynności i w jakiej mierze?

12. Z jakich dodatków rodzinnych korzysta wspierany?

Miejsce

Data

Podpis (prefekt lub wojewoda):

FORMULARZ Nr. 2.

Stale wspierani (Art. 9 Konwencji).

Dane w sprawie ¹⁾

zamieszkałego w

, otrzymującego wsparcie w domu (wskazać wysokość

wsparcia):

lub przyjętego do szpitala (infirmierji, schroniska, przytulku i t. p.) w charakterze starca, kaleki ²⁾ nieuleczalnego ²⁾

umysłowo chorego, podrzutka lub opuszczonego dziecka, za cenę

od dnia

1. Miejsce i data urodzenia i gmina pochodzenia wspieranego ³⁾

2. Miejsce i data urodzenia ojca i matki

3. Czy wspierany jest stanu wolnego, małżeńskiego, wdowcem lub rozwiedzionym?

4. Miejsce i data ślubu, względnie rozvodu wspieranego:

5. Nazwisko i imię małżonka

¹⁾ Nazwisko i imię.

²⁾ Należy załączyć świadectwo lekarskie, wymieniające chorobę ostrą lub chroniczną.

³⁾ Jeżeli wspierany urodził się we Francji lub w Polsce wskazać czy czynił starania o uzyskanie przynależności polskiej lub francuskiej i datę tych starań.

⁴⁾ Do zawiadomienia dołączony będzie zaświadczony odpis dokumentu stwierdzającego przynależność państwową wspieranego (paszport, akt urodzenia, wyciąg z metryki) lub w razie braku takiego dokumentu, inne informacje, na których podstawie może być stwierdzona przynależność.

¹⁾ Przy stosowaniu każdego wypadku interesowane rządy będą miały na względzie nie tylko sprawność załatwienia, ale także stronę humanitarną, a mianowicie warunki rodzinne wspieranego. W miarę możliwości, żona nie będzie rozdzielona od męża, dziecko od rodziców ani też odwrotnie.

6. Miejsce i data urodzenia małżonka.
7. Dokumenty stwierdzające przynależność wspieranego ⁴⁾
8. Dane o stanie majątkowym wspieranego oraz osób obowiązanych prawnie do łożenia na jego utrzymanie, względnie pisemna deklaracja tych osób dotycząca pomocy, której mogą i chcą udzielić wspieranemu.
9. Kolejne miejsca pobytu:
 - a) we Francji lub w Polsce;
 - b) w Polsce lub we Francji:
(Wskazać daty przybycia i odjazdu z każdej miejscowości).
10. Warunki rodzinne wspieranego ⁵⁾
11. Czy wspierany korzysta z pomocy lub zasiłku instytucji dobroczynności i w jakiej mierze?
12. Jakie dodatki rodzinne otrzymuje wspierany?
13. Dodatkowe informacje.
 - A) W sprawie kalek i nieuleczalnych:
 - a) Czy inwalidztwo jest skutkiem choroby zawodowej?
 - b) Czy opieka lekarska domowa, szpitalna, infirmaryjna, — jest zapewniona staraniem i kosztem pracodawcy?
 - B) W sprawie umysłowo chorych:
Czy upłynął pięcioletni okres ciągłego pobytu? (we Francji lub w Polsce).
 - C) W sprawie dzieci mających mniej niż 15 lat; znalezionych i opuszczonych albo zaliczonych do jednej z tych kategorii, wskazać miejsca kolejnego pobytu:
 - a) Jeżeli chodzi o dzieci znalezione — osoby, mającej nad nimi pieczę;
 - b) Jeżeli chodzi o dzieci opuszczone — ojca, matki, opiekuna dziecka lub osoby mającej nad nim pieczę.

Miejsce:

Data

Podpis: (prefekt lub wojewoda).

- 1) Nazwisko i imię;
- 2) Należy dołączyć świadectwo lekarskie;
- 3) Jeżeli wspierany urodził się we Francji lub w Polsce, wskazać czy i kiedy poczynił starania w celu uzyskania przynależności polskiej lub francuskiej;
- 4) Do każdego zawiadomienia dołączony będzie zaświadczony odpis dokumentu, stwierdzającego przynależność państwową wspieranego (paszport, akt urodzenia, wyciąg z metryki i t. p.) lub w razie braku takiego dokumentu inne informacje, na których podstawie może być stwierdzona przynależność.
- 5) Przy stosowaniu każdego wypadku interesowane urzędy będą miały na względzie nie tylko sprawność załatwienia, ale także stronę humanitarną, a mianowicie położenie rodziny wspieranego. W miarę możliwości żona nie będzie rozłączona z mężem ani dziecko z rodzicami ani też odwrotnie.

FORMULARZ Nr. 3.

Ustanie opieki udzielanej na koszt państwa pobytu.

Wspierany (nazwisko i imię) _____ wymieniony w formularzu Nr. 1) lub 2) z dnia _____ przestał otrzymywać wsparcie, dnia _____

Miejsce:

Data

Podpis (prefekt lub wojewoda):

FORMULARZ Nr. 4.

Zdolność transportowa wspieranego.

(Termin otrzymania przez państwo pochodzenia — co najmniej 15 dni przed upływem terminu sześćdziesięciodniowego).

W sprawie wspieranego _____ wymienionego w formularzu Nr. 1 lub 2) z dnia _____

1. Czy wspierany będzie zdolny do podróży w dzień upływu terminu?

(Ewentualnie wskazać personel niezbędny dla towarzyszenia wspieranemu).
2. Wymienić dzień, godzinę i miejsce przekazania.

Miejsce:

Data

Podpis (prefekt lub wojewoda):

FORMULARZ Nr. 5.

Ustanie opieki udzielanej na koszt państwa pochodzenia.

Wspierany (nazwisko i imię)

wymieniony w formularzu
przesłał

Nr. 1 lub 2 z dnia

otrzymywać wsparcie dnia

Przyczyna ustania opieki:

Wyleczenie

Śmierć

Inne przyczyny.

Wyliczenie kosztów

Miejsce:

Data

Podpis (prefekt lub wojewoda):

OKÓLNIKI, INSTRUKCJE I KOMUNIKATY.

OKÓLNIK MINISTERSTWA SPRAW ZAGRANICZNYCH

z dnia 4 czerwca 1926 r.

w sprawie nadsyłania przez podległe mu urzędy sprawozdań w sprawach
związanych z emigracją.

I.

Sprawozdania emigracyjne są 3-ch rodzajów:

- a) Sprawozdania emigracyjne kwartalne z terminem wysłania przez placówkę najpóźniej 10-go dnia po każdym okresie sprawozdawczym;
- b) Sprawozdania emigracyjne roczne z terminem wysłania najpóźniej 25-go lutego roku następnego po sprawozdawczym;
- c) Sprawozdania nieperjodyczne z przebiegu spraw bieżących z zakresu emigracji, wymagających niezwłocznego podania do wiadomości właściwych czynników rządowych.

Wszystkie wymienione rodzaje sprawozdań należy nadsyłać Urzędowi Emigracyjnemu przy Ministerstwie Pracy i Opieki Społecznej (Warszawa, Królewska 23) i w odpisie Ministerstwu Spraw Zagranicznych (Departament Konsularny).

SPRAWOZDANIA KWARTALNE.

Sprawozdanie kwartalne jest bezpośrednią podstawą informacji dla Rządu polskiego z zakresu statystyki emigracji polskiej oraz rynku pracy, konjunktury gospodarczej i emigracyjnej okręgu danego urzędu konsularnego Rzeczypospolitej Polskiej. Sprawozdanie powinno zawierać odpowiedzi na następujące zasadnicze pytania:

P y t a n i a.

Uwagi w sprawie redagowania odpowiedzi.

1. Jaka liczba emigrantów obywateli polskich przybyła do okręgu urzędu w okresie sprawozdawczym?

Do p. 1 i 2-go. Dane statystyczne należy, o ile możliwości oprzeć na liczbach urzędowych, przytem uwzględnić co najmniej narodowość imigrantów oraz zawód.

W razie braku danych urzędowych podać liczby szacunkowe (przybliżone).

2. Jaka liczba emigrantów obywateli polskich wróciła do Polski, lub wyjechała do innego kraju (i dokąd mianowicie) w okresie sprawozdawczym?

Przy cytowaniu odnośnych liczb należy zawsze podawać ich źródło, a przy szacunkowym obliczeniu metodę tego szacunku.

3. Jakie były przyczyny wyjazdów emigrantów w okresie sprawozdawczym?

4. Jaka jest przybliżona liczba emigrantów obywateli polskich w okresie sprawozdawczym?

5. Jakie są:

a) stan miejscowego rynku pracy,

b) konjunktura gospodarcza,

c) konjunktura emigracyjna w okręgu placówki w okresie sprawozdawczym

6. Jakie są płace dzienne (tygodniowe, miesięczne) robotników przemysłowych, rolnych, handlowych w okresie sprawozdawczym?

7. Jaka jest przeciętna cena:

1 kg. chleba;

1 „ mięsa;

1 „ tłuszczu zwierz.

1 litra mleka;

1 pary obuwia męsk.;

1 garnituru.

8. Jaki jest kurs waluty krajowej w stosunku do a) złotego polskiego, b) franka szwajcarskiego, c) dolara Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej?

9. Czy zostały ogłoszone w okresie sprawozdawczym nowe ustawy, rozporządzenia, normujące sprawy imigracji lub emigracji?

10. Jakie ważniejsze dzieła, broszury, referaty, sprawozdania z konferencji, umowy, artykuły w sprawach emigracyjnych ukazały się w okresie sprawozdawczym?

11. Ogólne uwagi.

Do p. 3. Należy tu podać przyczyny wyjazdu emigrantów obywateli polskich z okręgu placówki, a mianowicie przytoczyć dominujące powody tego ruchu, jak chwilowy wyjazd celem sprowadzenia rodziny, chęć powrotu do kraju macierzystego, brak pracy w dotychczasowym miejscu pobytu, spodziewane lepsze warunki w innym kraju i t. p.

Do p. 4-go. Na podstawie szacunku z okresu sprawozdawczego i bilansu punktów poprzednich należy określić przybliżoną liczbę emigrantów w okresie sprawozdawczym.

Do p. 5-go. a) Należy tu w krótkiej formie, na podstawie wiarygodnych źródeł urzędowych i innych, opisać zapotrzebowanie, na terenie danego urzędu konsularnego, pracowników w poszczególnych gałęziach produkcji; przy stagnacji podać przyczyny bezrobocia i specjalne niebezpieczeństwo stąd wypływające dla emigrantów obywateli polskich;

b) scharakteryzować konjunkturę gospodarczą i rozwój poszczególnych gałęzi produkcji, jak również określić związane z punktami poprzednimi możliwości dla ekspansji emigracyjnej w okręgu placówki.

Do p. 6-go. Należy podawać dane o płacach (w walucie danego kraju), o ile możliwości we wszystkich ważniejszych zawodach, na podstawie danych urzędowych, danych, zaczerpniętych we właściwych związkach pracowników i pracodawców, oraz na podstawie obserwacji bezpośredniej. O ile część wynagrodzenia jest wydawana w formie naturaljów (mieszkanie, opał, wyżywienie i t. p.), wyszczególnić te świadczenia i podać ich przybliżoną wartość.

Do p. 7-go. Ceny należy podać w walucie danego kraju. O ile możliwości, nadsyłać dane miejscowych urzędów statystycznych i innych co do indeksu cen.

Do p. 8-go. Należy podawać notowania giełd miejscowych lub dane co do operacji bankowych.

Do p. 9 i 10-go. Należy dołączyć do raportu tłumaczenia ustaw i rozporządzeń z zakresu imigracji lub emigracji (o ile nie zostały wydane w języku francuskim, niemieckim i angielskim) oraz przysyłać, o ile możliwości, Urzędowi Emigracyjnemu wydane drukiem dzieła lub podawać ich tytuły, nazwiska autorów, treść (ogólnikowo) oraz cenę i adres wydawnictw; zawiadamiać o wydanych drukiem nowych wydawnictwach periodycznych z zakresu zagadnień emigracji, pracy, statystyki ludnościowej i gospodarczej; przysyłać wycinki odnośnych artykułów, umów i t. p.

Do p. 11-go. Należy tu zamieścić ogólne uwagi w sprawach, nie objętych poprzednimi pytaniami, a aktualnych w dziedzinie zagadnienia emigracji.

Sprawozdania kwartalne winny bezwzględnie dawać odpowiedzi na wszystkie punkty; szczególnie ważne jest szybkie i dokładne informowanie Urzędu Emigracyjnego w sprawach, wymienionych w p. 5-tym, dotyczącym rynku pracy oraz konjunktury gospodarczej i emigracyjnej w okresie sprawozdawczym; dane, zawarte w sprawozdaniu, winny być możliwie ściśle i pewne, gdyż mogą one być jedynym materiałem informacyjnym, na którym musi się oprzeć polityka emigracyjna Państwa.

III. Sprawozdania emigracyjne roczne.

Sprawozdania emigracyjne roczne winny przez ogólną charakterystykę życia wychodźców dać pogląd Rządowi na ich liczebność, specyficzne przejawy ich życia, warunki pracy, specjalne warunki, sprzyjające osadnictwu, oraz pogląd ogólny na właściwości emigracji do danego okręgu czy też wreszcie na konieczność skierowania emigracji w innym kierunku lub nadania jej innego charakteru. Sprawozdanie roczne winno odpowiadać zasadniczo na następujące pytania:

1. Statystyka emigracji polskiej, zamieszkałej w okręgu placówki w ciągu roku sprawozdawczego.

Do p. 1-go. Na podstawie danych urzędowych i innych źródeł oraz sprawozdań kwartalnych z ruchu emigracyjnego polskiego w ciągu roku, uwzględniając: a) liczbę emigrantów w dniu 1 stycznia roku sprawozdawczego, b) liczbę emigrantów, przybyłych w ciągu roku sprawozdawczego, c) liczbę emigrantów, którzy wyjechali z okręgu placówki w roku sprawozdawczym, i d) liczbę emigrantów, zamieszkałych w końcu roku sprawozdawczego, należy dokonać szacunku ilości wychodźców w danym kraju lub okręgu. Na podstawie posiadanych przez placówkę materiałów i źródłowych informacji szczegółowo scharakteryzować ważnejsze cechy emigracji, przyczyny jej wzrostu lub zaniku, warunki rozwoju i t. d., powołując się każdorazowo na odnośne źródła.

2. Statystyka gospodarcza i rynek pracy.

Do p. 2-go. Należy tu możliwie szeroko ująć w cyfrę stan i rodzaj produkcji, bilans handlowy, horoskopy rozwoju pewnych gałęzi produkcji i wogóle całość zagadnień gospodarczych specjalnie w oświetleniu interesującej głównie kwestii emigracji polskiej w danym kraju lub okręgu. Należy również scharakteryzować rynek pracy według poszczególnych zawodów, popyt i podaż na rynku pracy ze specjalnem ujęciem całości kształtu tych zjawisk z punktu widzenia emigracji polskiej.

3. Konjunktury emigracyjne.

Do p. 3-go. Na podstawie danych ad p. 2-gi należy wyrazić opinię co do możliwości wyzyskania odnośnych rynków dla emigracji.

4. Ochrona pracy i warunki sanitarne. Opieka lekarska.

Do p. 4-go. Należy scharakteryzować warunki, w jakich polski robotnik wychodźca pracuje, płace, liczbę godzin pracy i t. d., nadto warunki sanitarne i opiekę lekarską.

5. Opieka i ubezpieczenie od nagłych wypadków.

Do p. 5-go. Należy przesłać Urzędowi Emigracyjnemu ustawy i rozporządzenia z zakresu opieki i ubezpieczeń, wydane w roku sprawozdawczym, scharakteryzować stopień równouprawnienia emigrantów robotników polskich z robotnikami krajowymi. Podać liczbę wiadomych wypadków przy pracy z robotnikami polskimi i ewentualnych interwencji.

6. Współżycie wychodźstwa polskiego z miejscową ludnością. Przyjmowanie obywatelstwa danego kraju. Małżeństwa mieszane.

Do p. 6-go. Należy tu scharakteryzować wzajemny stosunek wychodźstwa polskiego do miejscowej ludności, ewentualne antagonizmy i ich tło, łączność, oddziaływanie, wynarodowienia się i jego przyczyny, przyjmowanie obywatelstwa danego kraju oraz, jaki to wpływ ma na odrębność narodową osób naturalizowanych; co do małżeństw mieszanych dane należy podać na podstawie obserwacji bezpośredniej lub źródeł statystycznych, jeśli one uwzględniają to zjawisko.

7. Choroby najczęściej panujące wśród emigrantów. Warunki klimatyczne.

8. Jakie są warunki życia osadnictwa polskiego?

a) ziemia, sposób nabycia; cena, kredyt; kapitał, potrzebny do nabycia i zagospodarowania przeciętnej (określić wielkość w jednostkach powierzchni) działki rolniczej;

b) gleba; system gospodarki rolnej;

c) dochodowość gospodarki rolnej;

d) organizacja ekonomiczna - narodowa wychodźstwa.

9. Uwagi ogólne.

Do p. 7 i 8-go. W sprawach, dotyczących warunków klimatycznych oraz szczegółów p. 8-go winny wypowiedzieć się możliwie dokładnie te urzędy, na których terenie istnieją kolonie osadnicze lub mają tam warunki powstania.

Szczególnie chodzić będzie o stwierdzenie, czy nieszkodliwy jest dla Polaków klimat; następnie opisać w/g poszczególnych punktów p. 8-go z przytoczeniem danych źródłowych główne przejawy i warunki życia osadników polskich oraz ich liczebność i rozmieszczenie, wreszcie horyskopy dalszego rozwoju osadnictwa.

Do p. 9-go. Należy tu omówić sprawy aktualne dla emigracji, nie objęte w punktach poprzednich, a w szczególności wyrazić ogólną opinię co do celowości emigracji do danego terenu oraz pożądanego charakteru emigracji, jako też wskazanych zmian.

SRAWOZDANIA NIEPERJODYCZNE.

Sprawozdania nieperjodyczne należy nadsyłać, poza zwykłymi sprawozdaniami kwartalnymi i rocznymi, w każdym wypadku, gdy przez specjalne rozporządzenia z zakresu imigracji i emigracji lub też zasadnicze zmiany w konjunkturze bądź gospodarczej, bądź emigracyjnej, bądź w życiu samych emigrantów wynika konieczność natychmiastowych specjalnych zarządzeń władz, kierujących polityką emigracyjną w kraju.

V.

Jednocześnie z wydaniem niniejszego Okólnika traci moc obowiązującą postanowienia Okólnika Ministerstwa Spraw Zagranicznych Nr. K. III. b. 2085/25 (Dz. Urz. M. S. Z. Nr. 4).

Warszawa, dn. 4 czerwca 1926 r.

Za Ministra
(—) **W. Babiński.**
 Dyrektor Departamentu.

OKÓLNIK MINISTERSTWA SPRAW ZAGRANICZNYCH

z dnia 24 września 1926 r.

w sprawie Instytutu Naukowego Badań Emigracji i Kolonizacji.

Polskie Towarzystwo Emigracyjne w Warszawie powołało do życia Instytut Naukowy Badań Emigracji i Kolonizacji, którego zadaniem będą studia z zakresu zagadnień emigracyjnych polskich, ujętych w jaknajszerszym zakresie. Instytut zostaje utworzony w porozumieniu z zainteresowanymi czynnikami rządowymi. Do współpracy mają być zaproszeni liczni profesorowie uniwersytetów polskich oraz wybitni znawcy stosunków emigracyjnych z kół pozauniwersyteckich, między innymi z grona urzędników służby zagranicznej Ministerstwa Spraw Zagranicznych.

Wobec doniosłości społecznej i państwowej zamierzonej pracy Ministerstwo Spraw Zagranicznych uważa za pożądane, aby urzędnicy Ministerstwa, zaproszeni przez Instytut do współpracy, zechcieli w miarę możliwości współdziałać w akcji Instytutu.

Chodzi tu więc przedewszystkiem o prawodawstwo migracyjne, statystykę migracyjną, badania z dziedziny pojemności rynku pracy, metodologię kolonizacji wewnętrznej i zewnętrznej, historję ruchów migracyjnych, recenzję obcych prac z tej dziedziny

i t. p. Pożądane byłoby oczywiście, aby sprawy polskie były wysuwane na pierwszy plan, oraz, aby opisywane stosunki były w miarę możności badane pod kątem widzenia polskiej racji stanu, tak państwowej jak i narodowej.

Instytut mieści się w Warszawie przy ul. Brackiej 13 m. 1.

Za Ministra
(—) W. Babiński.
Dyrektor Departamentu

OKÓLNIK MINISTERSTWA SPRAW ZAGRANICZNYCH Nr. 121

z dnia 28 grudnia 1926 r.

w sprawie meldowania przez reemigrantów przywożonych pieniędzy, złota i srebra.

Ministerstwo Spraw Zagranicznych, po porozumieniu z Urzędem Emigracyjnym przy Ministerstwie Pracy i Opieki Społecznej, prosi podległe urzędy konsularne o zwracanie uwagi wychodźców, powracających do kraju, na konieczność deklarowania na granicy polskiej w kolejowym urzędzie celnym lub w granicznej kontroli skarbowej ilości przywożonych pieniędzy oraz złota i srebra. Na podstawie uzyskanego imiennego zaświadczenia władz celnych można wywieźć z powrotem te same wartości, które podane są w zaświadczeniu. Zaświadczenia te są ważne w ciągu dwóch miesięcy. Stosowanie się do powyższego uchroni emigrantów od późniejszych starań o pozwolenie na przewiezienie pieniędzy i kosztowności ponad normę 1.000 zł. na jeden paszport, podaną w przepisach, regulujących wywóz walut, złota, srebra, kosztowności i papierów wewnętrznych z dnia 15 sierpnia 1926 r. w sprawie regulowania obrotu pieniężnego z zagranicą, ogłoszone w Dzienniku Ustaw Rz. P. Nr. 86 z dnia 20 sierpnia 1926 r., poz. 482).

Za Ministra
(—) W. Babiński.
Dyrektor Departamentu.

INSTRUKCJA DLA URZĘDÓW GMINNYCH

w sprawie emigracji sezonowej do Niemiec w r. 1927

wydana w styczniu 1927 r.

Rząd Polski zawarł z Rządem Niemieckim umowę w sprawie emigracji sezonowej robotników rolnych do Niemiec w r. 1927. Zgodnie z tą umową robotnicy rolni będą mogli otrzymywać paszporty na wyjazd sezonowy do Niemiec w dwojaki sposób: 1) na podstawie zarejestrowania w Urzędach Gminnych i zakontraktowania przez Komisję Rekrutacyjną, oraz 2) na podstawie nadesłanych z Niemiec wezwań imiennych od pracodawców.

I. Rejestrowanie w Urzędach Gminnych i kontraktowanie do pracy w Niemczech.

a) W których gminach odbywać się będzie rejestracja?

Rejestracja odbywać się będzie tylko w tych gminach, które oznaczy Starostwo. W gminach nieoznaczonych przez Starostwo rekrutacji na wyjazd do Niemiec nie będzie i dlatego rejestracja jest w tych gminach niedopuszczalna; mieszkańcy takich gmin będą mogli otrzymać bez rejestracji paszporty do Niemiec tylko wtedy, o ile nadejdą dla nich do Starostwa lub Państwowego Urzędu Pośrednictwa Pracy oznaczone ich nazwiskami i imionami wezwania od pracodawców z Niemiec (patrz niżej).

b) Ile osób wolno Urzędowi Gminnym zarejestrować?

Liczba osób, które Urzędy Gminne mogą zarejestrować, jest oznaczona osobno dla każdej gminy przez Starostwo. Nie wszystkie osoby wpisane na listę rejestracyjną otrzymają paszporty i pojedą do Niemiec, gdyż pewna ich ilość zostanie przez Komisję Rekrutacyjną przy rekrutacji odrzucona.

c) Kto nie może być zarejestrowany?

1) nie posiadający obywatelstwa polskiego (nie wpisani do ksiąg ludności stałej, nie posiadający przynależności gminnej i t. d.),

2) poborowi urodzeni w roku 1906 oraz ci z pośród urodzonych w r. 1905, 1904 i 1903, którzy obowiązani są stawić się do komisji poborowej, jakoteż szeregowi służby czynnej, urlopowani na przeciąg kilku miesięcy.

3) nie będący z zawodu rolnikami, (np. robotnicy przemysłowi), dalej osoby, co do których zachodzi uzasadnione podejrzenie, że zamierzają udać się do Niemiec w celach innych, aniżeli dla objęcia sezonowej pracy na roli, względnie w przedsiębiorstwach rolniczych,

4) nie posiadający pełnej zdolności do pracy z powodu młodocianego wieku, starości, kalectwa, choroby i t. p.; kandydatów na wyjazd należy przestrzec przed dotkliwymi skutkami ukrywania chorób,

5) kobiety w ciąży,

6) dziewczęta w wieku niżej lat 21, o ile nie jadą wraz z rodzicami lub godnymi zaufania osobami starszemi, za złożeniem w Urzędach Gminnych zezwoleniami rodziców (opiekunów),

7) rodziny z niezdolnymi do pracy dziećmi,

8) posiadacze większych gospodarstw rolnych (t. j. takich, które całkowicie wystarzczają na utrzymanie ich i ich rodzin) mogą być rejestrowani dopiero, o ile wyznaczona na gminę liczba nie zostanie wyczerpana przez kandydatów z pośród bezrolnych lub posiadających drobne gospodarstwa rolne.

d) Pierwszeństwo przy wpisywaniu na listę rejestracyjną posiadają:

1) przede wszystkim te osoby, które wyemigrowawszy do Niemiec przed dniem 1 stycznia 1919 r., zostały w ostatnich miesiącach przez pracodawców niemieckich zwolnione z pracy i temsamem zmuszone do powrotu do Polski i posiadają odpowiednie stwierdzające to dokumenty; osoby powyższe winny dokumenty te przynieść ze sobą do rekrutacji,

2) po wyżej wymienionych osobach — wszyscy posiadacze starych paszportów zagranicznych (krajowych lub konsularnych) na wyjazd na roboty rolne w Niemczech.

e) Sposób dokonywania rejestracji: Urzędy Gminne wypełnią pismem czytelnym w dwu jednobrzmiących egzemplarzach dostarczone im przez Starostwa listy rejestracyjne. Najpierw należy zarejestrować na listach koloru różowego osoby posiadające pierwszeństwo (patrz wyżej), przyczem podkreślić należy nazwiska tych osób, które wyemigrowawszy przed rokiem 1919 zostały obecnie zmuszone do powrotu do Polski (patrz wyżej ust. d, pkt. 1). Dopiero po zarejestrowaniu wszystkich osób posiadających pierwszeństwo, o ile podana Urzędem Gminnym przez Starostwo liczba nie została jeszcze osiągnięta, urzędy te dokonują rejestracji osób innych na liście rejestracyjnej koloru białego. Z chwilą osiągnięcia liczby podanej przez Starostwo, rejestracji należy zaprzestać.

Przy rejestracji w roku 1927 Urząd Gminny nie będzie żądał od osób rejestrowanych okazania kontraktów niemieckich, nie będzie od nich pobierał żadnych opłat ani też nie będzie zatrzymywał ich dokumentów i fotografii. Jedynie osoby nie posiadające starych paszportów należy informować, że winny przygotować do rekrutacji po dwie oznaczone nazwiskiem i imieniem fotografie.

Rejestracja powinna być dokonana jaknajrychlej, wedle wskazówek Państwowego Urzędu Pośrednictwa Pracy wzgl. Starostwa.

Po jej zakończeniu Urząd Gminny winien jeden egzemplarz listy rejestracyjnej przelać natychmiast do Państwowego Urzędu Pośrednictwa Pracy (względnie, o ile otrzyma takie instrukcje, do Starostwa), drugi zaś egzemplarz zatrzymać.

Listę rejestracyjną oznacza Urząd Gminny odpowiednim numerem porządkowym i odnotowuje na niej datę jej wysłania.

g) Rekrutacja osób zarejestrowanych zostanie dokonana w czasie późniejszym; jej termin i miejsce zostaną gminom podane przez osobne obwieszczenia Starostwa. Do rekrutacji winni przyprowadzić wójtowie osobiście wszystkich zarejestrowanych, przynosząc ze sobą pozostały w Urzędzie Gminnym egzemplarz listy rejestracyjnej. Kandydaci na wyjazd winni przynieść ze sobą posiadane stare paszporty zagraniczne, o ile zaś ich nie posiadają, winni przynieść kwotę 50 groszy na koszty blankietu paszportu i po dwie oznaczone nazwiskiem i imieniem fotografie.

Do rekrutacji przybędzie przedstawiciel niemieckiej Centrali Robotniczej, który wraz z przedstawicielem władz polskich dokona z pośród osób zarejestrowanych wyboru na wyjazd do Niemiec. Osoby przyjęte otrzymają odpowiednie zaświadczenia.

h) Paszporty i kontrakty osób przyjętych przy rekrutacji odbierają wójtowie lub upoważnione przez Urzędy Gminne osoby w Starostwie w dniu podanym przy rekrutacji.

tacji do wiadomości wójtom i osobom zarekrutowanym (dzień ten winni wójtowie w czasie rekrutacji wpisać w przeznaczoną na to rubrykę pozostającej w Urzędzie Gminnym listy rejestracyjnej). Prócz tego osoby jadące koleją otrzymują wraz z paszportami zaświadczenia na zniżone do połowy koszty przejazdu kolejowego do granicy (od granicy niemieckiej do miejsca pracy w Niemczech koszty przejazdu ponoszą pracodawcy niemieccy).

Otrzymanie paszportów winni emigranci potwierdzić podpisem na pozostałym w Urzędzie Gminnym egzemplarzu listy rejestracyjnej.

III. Emigracja na podstawie przysłanych z Niemiec wezwań imiennych.

Państwowe Urzędy Pośrednictwa Pracy względnie Starostwa zawiadomią (na blankietach koloru żółtego) o otrzymanych wezwańiach do pracy dla oznaczonych nazwiskami i imionami robotników Urzędy gminne tych miejscowości, gdzie robotnicy ci mieszkają.

Urząd Gminny otrzymawszy takie zawiadomienie bada, czy wezwani robotnicy odpowiadają wymaganiom, stawianym przy emigracji sezonowej do Niemiec (nazwiska osób nie odpowiadających tym wymaganiom należy z zawiadomień wykreślić), wypełnia rubryki tego zawiadomienia, poczem wypełnione zawiadomienie przesyła do Starostwa. Do zawiadomienia dołączyć należy: 1) stare paszporty zagraniczne robotników, a w razie ich braku po dwie oznaczone nazwiskiem i imieniem fotografie i 50 groszy na blankiet paszportu; 2) otrzymane wraz z zawiadomieniem karty rejestracyjne i kontrakty.

Starostwo na podstawie powyższych zawiadomień wystawia paszporty, które wraz ze zniżkami kolejowymi i kontraktami oddaje Urzędowi Gminnemu. Przed doręczeniem ich emigrantom winni oni w Urzędzie Gminnym podpisać nadesłane z Niemiec kontrakty. Na kontraktach zbiorowych. Wójt podkreśla nazwisko tej osoby, która kontrakt otrzymuje do przechowania.

Odjazd wszystkich emigrantów do Niemiec następuje grupami, w skład których wchodzi emigranci objęci tym samym kontraktem zbiorowym. Grupy te zostają sformowane przez wójtów, którzy są odpowiedzialni za to, by odjechały one na czas, to znaczy tak, by mogły przybyć do Niemiec na termin przewidziany w kontrakcie. Emigrantów należy przytem przestrzegać przed zbyt wczesnym lub przed spóźnieniem przybyciem na granicę, co może pociągnąć za sobą przykre następstwa.

Kontrakt zbiorowy przechowuje osoba, której nazwisko zostało podkreślone na kontrakcie. Inni robotnicy przechowują jedynie otrzymane przy rekrutacji zaświadczenia.

Paszporty emigrantów sezonowych do Niemiec nie wymagają wizy Konsulatu Niemieckiego.

W. z. Dyrektora Urzędu Emigracyjnego
(—) R. Kutyłowski.
Wicedyrektor.

INSTRUKCJA MINISTERSTWA PRACY I OPIEKI SPOŁECZNEJ

z dn. 8 stycznia 1927 r.

dla wojewody w Łodzi w sprawie czasowego spełniania przez Starostwa czynności państwowych urzędów pośrednictwa pracy przy emigracji sezonowej do Niemiec.

Na podstawie porozumienia z Ministerstwem Spraw Wewnętrznych i Ministerstwem Komunikacji, w związku z rozpoczynającą się w czasie najbliższym emigracją sezonową do Niemiec, zarządza się:

1) Czynności Państwowych Urzędów Pośrednictwa Pracy i Opieki nad Wychodźcami przy emigracji sezonowej do Niemiec w r. 1927, w szczególności zaś regulowanie ruchu emigracyjnego na terenie odnośnych powiatów, kontrola i współdziałanie przy rekrutacji robotników rolnych na wyjazd do Niemiec oraz przeprowadzanie formalności paszportowych w danym zakresie, będą w powiatach: Koło, Konin, Łask, Łęczycza, Sieradz, Sępca i Turek załatwiane przez właściwe Starostwa.

2) Zaświadczenia na zniżki kolejowe, wydawane przez Państwowe Urzędy Pośrednictwa Pracy i Opieki nad Wychodźcami na mocy Taryfy Polskich Kolei Normalnotorowych, Rozdz. 1, D. III (Rozporz. Min. Kolei z 16.XII. 1925 r. Dz. Ust. Nr. 123, poz. 913) dla robotników wyjeżdżających do Niemiec na roboty sezonowe, będą w wyżej wymienionych powiatach wydawane przez Starostwa, o czym odnośne władze kolejowe zostaną powiadomione.

3) Tryb postępowania Starostw przy pełnieniu poruczonych im w zakresie emigracji sezonowej do Niemiec czynności regulują dyspozycje wydane przez Ministerstwo Pracy i Opieki Społecznej (Urząd Emigracyjny).

4) Powyższe zechce Pan Wojewoda podać jak najrychlej do wiadomości Starostw i Państwowych Urzędów Pośrednictwa Pracy i Opieki nad Wychodźcami Województwa Łódzkiego.

Minister:
(—) Dr. Jurkiewicz.

OKÓLNIK MINISTERSTWA SPRAW WEWNĘTRZNYCH Nr. 10

z dnia 13 stycznia 1927 r.

w sprawie paszportów zagranicznych dla rolników udających się na sezonowe roboty rolne do Niemiec w r. 1927.

do wszystkich PP. Wojewodów i Pana Komisarza Rządu na m. st. Warszawę.

W związku z mającą się w czasie najbliższym rozpocząć emigrację sezonową robotników rolnych do Niemiec, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministerstwami Pracy i Opieki Społecznej, Spraw Wojskowych oraz Skarbu zarządza:

I. Paszporty dla emigrantów sezonowych do Niemiec wydawane będą w r. bieżącym na podstawie nadesłanych do Państwowych Urzędów Pośrednictwa Pracy (P. U. P. P.) i Komunalnych Urzędów Pośrednictwa Pracy w Województwie Śląskiem wezwań (kontraktów) niemieckiej Centrali Robotniczej, przeznaczonych dla imiennie oznaczonych robotników. P. U. P. P., otrzymawszy takie wezwanie, zawiadomi o tem urzędy gminne miejsc zamieszkania wezwanych robotników, przesyłając zarazem tymże urzędom gminnym otrzymane wezwanie (kontrakt) wraz z kartą rejestracyjną (statystyczną) i ewentualną żniżką kolejową.

Urząd gminny otrzymawszy takie zawiadomienie zbada czy wezwani robotnicy odpowiadają wymogom punktu II niniejszego okólnika i wypełni rubryki zawiadomienia P. U. P. P. (patrz załącznik Nr. 1), poczem prześle wypełnione zawiadomienie odnośnej władzy administracyjnej 1-ej instancji (Starostwu). Do zawiadomienia dołączyć należy:

1) paszporty zagraniczne, o ile interesowani je posiadają, w przeciwnym zaś razie po dwie oznaczone nazwiskiem i imieniem fotografie i po 50 gr. na koszta blankietu paszportowego od każdego interesowanego;

2) karty rejestracyjne (statystyczne);

3) kontrakty zainteresowanych osób;

II. Urząd gminny winien odmówić wypełnienia rubryk zawiadomienia P. U. P. P. i wykreślić nazwiska:

a) osób nie posiadających obywatelstwa polskiego (nie zapisanych do ksiąg ludności stałej, nie posiadających przynależności gminnej i t. d.);

b) mężczyzn obowiązanych do stawienia się przed Komisją Poborową w roku bieżącym t. j. poborowych urodzonych w 1906 roku oraz tych z pośród urodzonych w latach 1905, 1904, 1903, którzy obowiązani są stawić się do Komisji Poborowej, jakoteż szeregowych służby czynnej urlopowanych czasowo na przeciąg kilku miesięcy;

c) osób niebędących z zawodu rolnikami (np. robotników przemysłowych), oraz osób, co do których zachodzi uzasadnione podejrzenie, że zamierzają udać się do Niemiec w celach innych aniżeli dla objęcia sezonowej pracy na roli, wzgl. w zakładach i przedsiębiorstwach rolniczych;

d) nieposiadających pełnej zdolności do pracy z powodu młodocianego wieku, starości, kalectwa, choroby, jakoteż kobiet w ciąży;

e) dziewcząt poniżej lat 21, o ile nie jadą wraz z rodzinami lub godnymi zaufania osobami starszemi za złożonemi w urzędach gminnych zezwoleniami rodziców (opiekunów);

f) rodzin z niezdolnemi do pracy dziećmi.

III. Władze administracyjne 1-ej instancji (Starostwa) po otrzymaniu z urzędów gminnych wyżej wymienionych wezwań z załącznikami obowiązane są w trybie jaknajbardziejziej przyspieszonym:

a) wystawić osobom wymienionym w nadesłanem zawiadomieniu, bez żądania okazania świadectwa kwalifikacyjnego, zaświadczenia wojskowego i zaświadczenia o opłaceniu podatku, bezpłatne paszporty do Niemiec z terminem ważności do dnia 31 grudnia 1927 r.

b) zaopatrzyć paszporty te na stronie trzeciej po słowach „udaje się do” w adnotację następującej treści: (czerwonym atramentem) „Niemiec na sezonowe roboty rolne”;

c) w wypadkach posiadania starych paszportów — prolongować terminy ważności tychże do dnia 31.XII.1927 r., skuteczniając przy tem notatkę jak w punkcie b);

d) przesłać wystawione w ten sposób względnie prolongowane paszporty wraz z kontraktami oraz wklejonemi do paszportów kartami rejestracyjnymi Urzędowi gminnym z poleceniem doręczenia paszportów, kontraktów i żniżek kolejowych ich właścicielom po uprzednim podpisaniu przez nich kontraktów — jakoteż, odnośnie do osób, którym wystawiono nowe paszporty zagraniczne po podpisaniu także i paszportów, względnie wyciśnięciu przez nich na str. 4-ej odcisków kciuka (dużego palca prawej ręki).

W razie wyjazdu robotników za kontraktem zbiorowym Urząd gminny wręczy kontrakt jednemu z robotników, podkreślając jego nazwisko na kontrakcie;

e) zawiadomić odnośną Powiatową Komendę Uzuppełnień o wyjeżdżających w myśl § 565 rozporządzenia wykonawczego do ustawy o powszechnym obowiązku służby wojskowej.

Zarazem poleci Pan Wojewoda (wzgl. p. Komisarz Rządu) urzędowi gminnym podać do wiadomości interesowanych, że rezerwiści i szeregowi pospolitego ruszenia wyjeżdżający na podstawie paszportów na roboty sezonowe do Niemiec powinni swój wyjazd meldować w gminie względnie Urzędzie meldunkowym po myśli par. par. 497 i 498 rozporządzenia wykonawczego do ustawy o powszechnym obowiązku służby wojskowej, oraz meldować się w odnośnym Konsulacie R. P. w myśl § 500 powyższego rozporządzenia wykonawczego.

Równocześnie zwrócić należy uwagę Urzędów gminnych, na to że pod odpowiedzialnością dyscyplinarną i sądowo-karną nie wolno im pobierać żadnych opłat ani wynagrodzeń poza opłatą 50 gr. na kosztą blankietu paszportowego.

Ze względu na okoliczność, że emigracja sezonowa na roboty rolne do Niemiec rozpoczyna się z końcem miesiąca stycznia i w pierwszych dniach lutego — zechce Pan Wojewoda (wzgl. p. Komisarz Rządu), niezwłocznie zarządzić ściśle i sprawne wykonanie niniejszego okólnika przez podległe organy.

Jednocześnie uchyla się zarządzenia, wydane okólnikiem Nr. 13 Nr. BO. 1188/26 z dn. 19 stycznia 1926 r.

Dyrektor Departamentu:
(—) Kirst.

INSTRUKCJA MINISTERSTWA SPRAW WEWNĘTRZNYCH

z dnia 13 stycznia 1927 r.

w sprawie zbiorowej emigracji sezonowej na roboty rolne do Niemiec,
dla wojewodów w Łodzi, Kielcach, Krakowie, Poznaniu i Lwowie.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministerstwami Pracy i Opieki Społecznej, Skarbu i Spraw Wojskowych zawiadamia, że, niezależnie od emigracji sezonowej na podstawie wezwań imiennych, unormowanej okólnikiem Ministerstwa Spraw Wewnętrznych Nr. AP. 466/27 z dn. 13 stycznia 1927 r., zostanie dopuszczona na terenie powiatów, które oznaczy Ministerstwo Pracy i Opieki Społecznej, emigracja na podstawie rejestracji zbiorowej w urzędach gminnych i dokonywanej następnie rekrutacji.

Oznaczywszy wyżej wymienione powiaty, Ministerstwo Pracy i Opieki Społecznej poda właściwym dla tych powiatów Państwowym Urzędowi Pośrednictwa Pracy (wzgl. pełniącym ich funkcje Starostwom) cyfry, w których granicach powyższa rejestracja może być dokonana; cyfry te rozdzielił P. U. P. P. w porozumieniu z władzami administracyjnymi 1-ej instancji (Starostwami) na poszczególne gminy. Urzędy gminne wpiszą zgłaszających się, a odpowiadających wymogom punktu II-go okólnika Min. Spraw Wewn. Nr. AP. 466/27 z dn. 13 stycznia 1927 r., kandydatów pismem czytelnym na listach rejestracyjnych (patrz zał. Nr. 1 i 2), które wypełnią w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach.

Na listę rejestracyjną wzoru Nr. 1 wpisywać należy osoby posiadające pierwszeństwo t. zn.

a) osoby, które wyemigrowały do Niemiec przed dniem 1 stycznia 1919 r. zostały w ostatnich miesiącach przez pracodawców niemieckich zwolnione z pracy i tem samem zmuszone do powrotu do Polski i posiadają odpowiednie stwierdzające te dokumenty; (powyższe osoby winny dokumenty te przynieść z sobą do rekrutacji);

b) po wyżej wymienionych osobach wszyscy posiadacze starych paszportów zagranicznych (wydanych przez władze administracyjne w kraju wzgl. placówki Rzeczypospolitej zagranicą) na wyjazd do Niemiec na sezonowe roboty rolne.

Na listę rejestracyjną wzoru Nr. 2 wpisywać należy pozostałe zgłaszające się osoby. W obu listach wpisywać należy przede wszystkim kandydatów z pośród bezrolnych lub posiadających drobne gospodarstwa rolne. Posiadacze większych gospodarstw rolnych t. j. takich, które całkowicie wystarczają na utrzymanie ich i ich rodzin, mogą być wpisywani dopiero, o ile wyznaczona na gminę liczba nie zostanie wyczerpana przez kandydatów z pośród bezrolnych lub posiadających drobne gospodarstwa rolne.

Blankiety list rejestracyjnych zostaną przesłane Urzędem Administracyjnym I-ej instancji (Starostwom) przez Ministerstwo Pracy i Opieki Społecznej.

Przy dokonywaniu rejestracji Urząd gminny winien zaniechać żądania od osób zarejestrowanych okazywania kontraktów niemieckich, pobierania od nich jakichkolwiek opłat, jak również zatrzymywania ich dokumentów lub fotografii. Jedynie osoby nieposiadające starych paszportów, należy poinformować, że winny przygotować po dwie fotografie do rekrutacji.

Rejestracja winna być dokonana jaknajrychlej wedle wskazówek P. U. P. P. i władzy administracyjnej I-ej instancji (Starostwa).

Po jej zakończeniu Urząd gminny winien jeden egzemplarz listy rejestracyjnej przesłać natychmiast do P. U. P. P. drugi zaś egzemplarz, po odnotowaniu na nim daty przesłania danej listy, zatrzymać. Listę rejestracyjną oznaczy Urząd Gminny odpowiednim numerem porządkowym.

Rekrutacja osób zarejestrowanych zostanie dokonana w terminach i miejscach ustalonych przez P. U. P. P. i władze administr. I-ej instancji (Starostwa) na podstawie wskazówek Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej. Terminy te i miejsca przez władze administracyjne I-ej instancji (Starostwa) zostaną podane mieszkańcom odnośnych gmin do wiadomości zapomocą plakatów; plakaty te będą przesłane władzom administracyjnym I-ej instancji (Starostwom) przez Ministerstwo Pracy i Opieki Społecznej. Do rekrutacji przyprowadzą wójtowie osobiście wszystkich zarejestrowanych, przynosząc z sobą własny egzemplarz listy rejestracyjnej. Każdy kandydat na wyjazd winien przynieść z sobą posiadany stary paszport, o ile zaś go nie posiada, winien przynieść dwie oznaczone nazwiskiem i imieniem fotografie oraz 50 groszy na koszt blankietu paszportowego. Dokumenty te oraz opłaty, zainteresowany winien złożyć na ręce obecnego przy rekrutacji urzędnika P. U. P. P. dopiero po zarekrutowaniu go.

Do rekrutacji przybędzie przedstawiciel Niemieckiej Centrali Robotniczej, który w porozumieniu z kierownikiem P. U. P. P. dokona z pośród osób zarejestrowanych wboru na wyjazd do Niemiec. Osoby zarekrutowane otrzymają odpowiednie zaświadczenia. Fakt ich zarekrutowania zostanie uwidoczniony na liście rejestracyjnej, przyczem w przeznaczanej na to rubryce listy, zaznaczony zostanie dzień, na który polecono wójtom zjawić się w urzędzie administracyjnym I-ej instancji (Starostwie) po odbiór ich paszportów.

P. U. P. P. bezwzględnie po rekrutacji wystawi na podstawie listy rejestracyjnej karty rejestracyjne, (ewidencje) oraz zniżki kolejowe dla zarekrutowanych robotników, poczem prześle je wraz z listą rejestracyjną, kontraktami, starymi paszportami, wzgl. fotografiami oraz opłatami za blankiety pszpportowe, odnośnej władzy administracyjnej I-ej instancji (Starostwu).

Władza administracyjna I-ej instancji (Starostwo), otrzymawszy listę rejestracyjną z załącznikami, winna wystawić paszporty zagraniczne wzgl. przedłużyć termin ważności paszportów starych w trybie przewidzianym w punkcie III okólnika Nr. AP. 466 27 z dnia 13 b. m., zachowując kolejność według daty oznaczonej w liście rejestracyjnej przy rekrutacji, poczem prześle paszporty wraz z załącznikami odnośnemu Urzędowi gminnemu, celem dołączenia ich właścicielom, wreszcie powiadomi odnośnie P. K. U. jak również interesowanych w myśl pkt. III i następnego ustępu powyżej wymienionego okólnika.

Dyrektor Departamentu:
(—) Kirst.

INSTRUKCJA MINISTRA PRACY I OPIEKI SPOŁECZNEJ

z dnia 26 stycznia 1927 r.

w sprawie postępowania przy rekrutacji sezonowej do Niemiec.
dla wojewodów w Warszawie, Łodzi, Kielcach, Poznaniu, Toruniu, Białymstoku,
Krakowie i Lwowie.

Ministerstwo Pracy i Opieki Społecznej zawiadamia, że emigracja robotników rol-

nych na roboty sezonowe do Niemiec z terenów podległych Panu Wojewodzie odbywać się będzie w r. 1927 na zasadach następujących:

Na podstawie umowy polsko-niemieckiej z dnia 9 grudnia 1926 r. cała akcja pośredniczenia między niemiecką Centralą Robotniczą a robotnikami polskimi skupi się w rękach Państwowych Urzędów Pośrednictwa Pracy względnie tych Starostw (w Województwie Łódzkim), którym zarządzenie Ministra Pracy i Opieki Społecznej Nr. 114 Pw. Gab. z dnia 8 stycznia 1927 roku powierzyło spełnianie funkcji P. U. P. P. Usunąć to ma dotychczas praktykowane pośrednictwo prywatne agentów i t. zw. przodowników jako też umożliwi odpowiednią selekcję i ściślejszą reglamentację emigracji.

Przewidziany jest następujący tryb postępowania:

1) W uwidoczniionych w załączonym zestawieniu powiatów winna być bezzwłocznie przeprowadzona rejestracja gminna kandydatów na wyjazd, z zachowaniem przepisów zawartych w zarządzeniu Ministerstwa Spraw Wewnętrznych Nr. IV. A. P. 467/27 z dnia 13 stycznia 1927 r.

Cyfry, w granicach których rejestracja ta ma być dokonana, zawarte są w rubryce 1 załączonego zestawienia. Cyfry te winny P. U. P. P. w ścisłym porozumieniu z Starostwami natychmiast po otrzymaniu niniejszego zarządzenia rozdzielić na poszczególne gminy, kierując się przytem liczbą bezrobotnych pracowników rolnych w poszczególnych gminach jako też cyframi szeszciorocznej faktycznej emigracji sezonowej z tych gmin i poczynieniami przytem doświadczeniami.

2) Urzędy graniczne niemieckiej Centrali Robotniczej prześlą właściwym P. U. P. P., względnie pełniącym ich funkcje Starostwom, zapotrzebowania na robotników polskich w formie kontraktów na rok 1927. Zapotrzebowania pracodawców prywatnych, niesporządzone w formie normalnego kontraktu niemieckiej Centrali Robotniczej na rok 1927 i niezaopatrzone pieczęcią tej Centrali uwzględniane być nie mogą.

Kontrakty Centrali Robotniczej będą bądź:

a) bezimiennne, to znaczy opiewające na pewną cyfrowo oznaczoną liczbę robotników (mężczyzn, kobiet, dziewcząt, chłopców), bądź

b) imiennne, to znaczy takie, w których zostały podane nazwiska, imiona i adresy wszystkich zapotrzebowanych robotników.

3) Kontrakty bezimiennne winny być zatrzymane w P. U. P. P. wzgl. Starostwie do czasu przybycia urzędnika Centrali Robotniczej, zaopatrzonego w odpowiednie zaświadczenie placówek konsularnych w Niemczech, dla rekrutacji.

Rekrutacja ta dokonana będzie z pośród osób zarejestrowanych w urzędach gminnych (jak wyżej pod 1).

Terminy i miejsca rekrutacji ustalą P. P. Kierownicy P. U. P. P. względnie P. P. Starostwie w osobistym porozumieniu z urzędnikami Centrali Robotniczej. Urzędnicy ci przybędą w tym celu do każdego z zainteresowanych urzędów, poczem powtórnie zgłoszą się już celem przeprowadzenia rekrutacji. Przy ustalaniu terminów i miejsc rekrutacji zechcą P. P. Kierownicy P. U. P. P. i P. P. Starostwie mieć na uwadze stosunki miejscowe i liczbę robotników emigrujących z poszczególnych gmin.

Rekrutacja ma być zapowiedziana ludności odnośnych gmin za pomocą dostarczonych Starostwom przez Ministerstwo Pracy i Opieki Społecznej afiszów.

Przed rozpoczęciem rekrutacji celowe opracowanie planu tejsze przez oznaczenie gmin, które dostarczą robotników na poszczególne kontrakty, należy przytem dążyć, o ile możności do tego, by na poszczególne gminy przypadały kontrakty o wspólnej dacie rozpoczęcia pracy w Niemczech.

Art. 4 umowy polsko-niemieckiej z dnia 9 grudnia 1926 r. przewiduje, że rekrutacji dokonają urzędnicy Centrali Robotniczej w towarzystwie przedstawicieli Państw. Urz. Pośr. Pracy z pośród osób przedstawionych przez tych ostatnich.

Ponieważ porozumienie obu Rządów w sprawie powrotu polskich robotników rolnych z dnia 9.XII.1926 r. przewiduje, że robotnicy rolni, zwolnieni z pracy w półroczu zimowym 1926/27 i tem samem zmuszeni do powrotu do Polski, będą w pierwszym rzędzie uwzględniani jako robotnicy sezonowi na wiosnę b. r., chyba, że w poszczególnych wypadkach ważne powody będą przemawiać przeciwko temu, — przeto zechcą obecni przy rekrutacji przedstawiciele P. U. P. P. wzgl. Starostw przez odpowiednie korzystanie z prawa przedstawiania kandydatów do rekrutacji, dołożyć wszelkich starań, by odnośne postanowienie zostało istotnie urzeczywistnione.

Podpisywanie kontraktów przez robotników zarekrutowanych winno się odbywać w obecności urzędników P. U. P. P. wzgl. Starostw.

Ze względu na to, że wyjazdy robotników do Niemiec regulowane będą przez wydawanie im w odpowiednim czasie paszportów, przeto w rubryce 19 listy rejestracyjnej kandydatów na wyjazd oznaczać należy przy rekrutacji dzień odbioru paszportów w Sta-

roście w zależności od podanych w kontraktach dat rozpoczęcia pracy, tak, by emigranci z jednej strony nie przybyli zbyt wcześnie do Niemiec, z drugiej zaś strony, by przyjazdu swego do Niemiec nie opóźnili.

Szczegółowy tryb postępowania P. U. P. P. i Starostw przy wydawaniu paszportów emigrantom zarekrutowanym reguluje zarządzenie Ministerstwa Spraw Wewnętrznych Nr. IV. A. P. 467/27 z dn. 13.I.1927 r.

4) Kontrakty imienne będą stanowić podstawę do kontraktowania robotników w nich wymienionych w krótkiej drodze, a więc bez poddawania tych robotników rekrutacji zbiorowej.

P. U. P. P. względnie Starostwa otrzymawszy taki kontrakt, zgodnie z przepisami zawartymi w Okólniku Ministerstwa Spraw Wewnętrznych Nr. 10 z dn. 13 stycznia 1927 roku (Nr. IV. AP. 466/27), zawiadomią o tem (blankietem koloru żółtego) właściwy urząd gminny, który postępuje dalej w myśl wyżej wymienionego okólnika.

5) Pomimo, że przewidziane są jedynie kontrakty bezimienne i imienne, ustalone wyżej pod 2), Niemiecka Centrala Robotnicza w dniu 21.I. b. r. uprzedziła władze polskie, że z powodu niedających się jeszcze w tym roku usunąć trudności natury technicznej liczyć się należy z możliwością nadejścia kontraktów, w których obok jednego lub kilku robotników oznaczonych imiennie figurować będzie li tylko cyfrowo oznaczona ilość reszty zapotrzebowanych robotników. Robotnicy oznaczeni imiennie wpisani będą wtedy bądź na str. 4-ej kontraktu, bądź w odnośnej rubryce strony 1-ej.

W takich wypadkach P. U. P. P. wzgl. Starostwa zawiadomią właściwe urzędy gminne, w trybie przewidzianym w Okólniku Min. Spr. Wewn. Nr. 10 z dnia 13.I.1927 r. jako też w pkt. 4 niniejszego zarządzenia (na blankietach koloru żółtego) o nazwiskach, imionach i adresach imiennie zapotrzebowanych robotników, nie dołączając jednakowoż do zawiadomień odnośnych kontraktów; w zawiadomieniach tych należy zaznaczyć, że kontrakt zostanie doręczony w czasie późniejszym.

Kontrakt ten, po uczynieniu przy nim odpowiedniej adnotacji, należy dołączyć do kontraktów przeznaczonych dla rekrutacji zbiorowej. Przy rekrutacji tej należy na zasadach ogólnych zarekrutować pozostałą, cyfrowo oznaczoną, resztę zapotrzebowanych robotników.

6) W powiatach niewymienionych w załączniku Nr. 1 zdarzać się będą sporadyczne wypadki nadsyłania kontraktów Centrali Robotniczej bądź wprost do P. U. P. P., bądź za pośrednictwem Urzędu Emigracyjnego przy Min. Pracy i Op. Społecznej.

W wypadkach tych postępować należy w myśl Okólnika Min. Spr. Wewn. Nr. 10 z dnia 13.I.1927 r. jako też pkt. 4 niniejszego okólnika.

7) Regulowanie, kontrolowanie i załatwianie kwestyj wynikających z emigracji sezonowej do Niemiec, Ministerstwo Pracy i Opieki Społecznej powierzy osobnemu Inspektorowi do spraw emigracji sezonowej do Niemiec.

8) Ze względu na konieczną szybkość w załatwianiu czynności, wynikających z niniejszego zarządzenia, odpis tegoż zostaje przesłany Państwowym Urzędem Pośrednictwa Pracy jako też Starostwom powiatów podległych Panu Wojewodzie.

Minister:

Dr. Jurkiewicz.

OKÓLNIK URZĘDU EMIGRACYJNEGO Nr. 2.

z dnia 8 lutego 1927 r.

w sprawie plakatu zawierającego ostrzeżenie emigrantów przed złodziejami

Do Urzędów Wojewódzkich.

Wobec powtarzających się wypadków kradzieży, których ofiarą padają emigranci, Urząd Emigracyjny postanowił rozpowszechnić ostrzeżenia w miejscowościach, z których wyjeżdżają emigranci, aby informacje te dotarły do nich przed rozpoczęciem podróży.

W tym celu przesyła się odpowiednią liczbę egzemplarzy plakatu, zawierającego ostrzeżenie przed złodziejami, z prośbą o rozesłanie wraz z odpowiednimi instrukcjami do znajdujących się w obrębie województwa: 1) państwowych urzędów pośrednictwa pracy, 2) starostw, 3) gmin, 4) parafii katolickich, grecko-katolickich, prawosławnych i żydowskich, 5) stacji kolejowych, 6) posterunków policyjnych oraz o pozostawienie kilku egzemplarzy dla Urzędu Wojewódzkiego.

Plakaty przeznaczone dla parafii i gmin zechce Urząd Wojewódzki rozesłać w porozumieniu z władzą duchowną odnośnego obrządku, mającą siedzibę w województwie

Wobec tego, że ostrzeżenie emigrujących leży w interesie mieszkańców gminy należałoby zalecać podklejenie plakatów kartonem, a w miarę możliwości oszklenie w celu ochrony przed zniszczeniem.

Urząd prosi o potwierdzenie odbioru plakatu i zawiadomienie go w jakiej liczbie zostały rozesłane do urzędów i instytucji wymienionych w piśmie.

Za Dyrektora:
(—) R. Kutylowski.
Wicedyrektor.

Do PP. Radców Emigracyjnych, Attaché Emigracyjnego w Gdańsku, Komisarzy Etapów, Ekspozytur i Inspektorów Urzędu Emigracyjnego.

Wobec powtarzających się wypadków kradzieży, których ofiarą padają emigranci Urząd Emigracyjny przesyła w załączeniu plakat zawierający ostrzeżenie przed złodziejami z prośbą o wywieszenie go w lokalu biura.

Za Dyrektora:
(—) R. Kutylowski.
Wicedyrektor.

Do Towarzystw Okrętowych.

Wobec powtarzających się wypadków kradzieży, których ofiarą padają emigranci Urząd Emigracyjny przesyła w załączeniu odpowiednią liczbę egzemplarzy plakatu, zawierającego ostrzeżenie przed złodziejami w celu umieszczenia w lokalu biura oraz rozesłania oddziałom na prowincji.

Za Dyrektora:
(—) R. Kutylowski.
Wicedyrektor.

OKÓLNIAK URZĘDU EMIGRACYJNEGO Nr. 3

z dnia 21 lutego 1927 r.

w sprawie zwolnienia emigrantów sezonowych od zaświadczeń władz skarbowych.

do PP. Kierowników Państwowych Urzędów Pośrednictwa Pracy, Ekspozytur i Komunalnych Urzędów Pośrednictwa Pracy w Woj. Śląskiem.

Urząd Emigracyjny okólnikiem Nr. 12 z dn. 24 kwietnia 1926 r. ust. I, podał do wiadomości PP. Kierowników P. U. P. P. i Komunalnych Urz. Pośr. Pr., że Ministerstwo Skarbu uchyliło obowiązek przedstawiania zaświadczeń o niezaleganiu z podatkami przez robotników, wyjeżdżających na roboty sezonowe.

Ponieważ władze administracyjne mają nieraz wątpliwości, kogo należy uważać za robotnika sezonowego, przeto Ministerstwo Spraw Wewnętrznych okólnikiem Nr. 24 z dn. 26 stycznia 1927 r. wyjaśniło, że powyższe zwolnienie od przedstawiania zaświadczeń o niezaleganiu z podatkami dotyczy tych robotników, którym P. U. P. P., w wydanych zaświadczeniach na uzyskanie paszportów bezpłatnych, zaznacza, że wyjeżdżają na roboty sezonowe.

W związku z powyższem zechcą PP. Kierownicy P. U. P. P., wzgl. Komun. Urz. Pośr. Pr. w Wojew. Śląskiem, spowodować umieszczanie na zaświadczeniach, wydawanych robotnikom, wyjeżdżającym na roboty sezonowe do krajów kontynentalnych, (np. do Danji) adnotacji: „Wyjeżdża na roboty sezonowe”.

Jedynie przy emigracji sezonowej do Niemiec w r. b., umieszczanie powyższej adnotacji nie jest potrzebne, gdyż emigracja ta została wyczerpująco unormowana szczegółowymi zarządzeniami Min. Pr. i Op. Społ. i Min. Spraw Wewn., przewidującymi wydawanie paszportów dla emigrantów sezonowych do Niemiec na zasadzie specjalnych, wypełnianych przez P. U. P. P. wzgl. urzędy gminne, blankietów.

Za Dyrektora:
(—) R. Kutylowski.
Wicedyrektor.

OKÓLNIK URZĘDU EMIGRACYJNEGO Nr. 4.

z dnia 21 lutego 1927 r.

w sprawie zwolnienia emigrantów od opłat stemplowych przy uzyskiwaniu paszportów

Do PP. Kierowników Państwowych Urzędów Pośrednictwa Pracy, Ekspozytur i Komunalnych Urzędów Pośrednictwa Pracy w Wojew. Śląskiem.

Zdarza się często, że emigranci, nie znając przepisów, podanych w okólniku Urzędu Emigracyjnego Nr. 12 z dnia 24 kwietnia 1926 r. ust. II, ponoszą przy staraniu się o paszporty nieraz większe wydatki na koszty opłat stemplowych w wypadkach, w których są od tych opłat zwolnieni.

W związku z powyższem Urząd Emigracyjny prosi o odpowiednie informowanie emigrantów przez Państwowe i Komunalne Urzędy Pośrednictwa Pracy, jakoteż o wyjaśnienie im, że wszelkie świadectwa, wymagane przez władze administracyjne przy wydawaniu paszportów, jak np. świadectwa kwalifikacyjne, zaświadczenia o niezaleganiu z podatkami, i t. d., oraz podania o wydanie takich świadectw, nie podlegają opłatom stemplowym:

- a) gdy petenci posiadają świadectwo ubóstwa, lub,
- b) gdy są oni zarejestrowani w P. U. P. P. jako bezrobotni i z tego tytułu posiadają zasiłki, lub wreszcie,
- c) gdy ubóstwo ich jest oczywiste, o czem jednak (w razie braku świadectwa ubóstwa lub dowodu pobierania zasiłków) decydują na podstawie swego swobodnego uznania odnośnie władze.

Zarazem, dla umożliwienia Państwowym i Komunalnym Urzędom Pośr. Pracy ewentualnej interwencji na rzecz emigrantów u odnośnych władz, Urząd Emigracyjny podaje do wiadomości, że treść zarządzenia Ministerstwa Skarbu w sprawie powyższej została władzom administracyjnym zakomunikowana w okólniku Nr. 24 Ministerstwa Spraw Wewnętrznych (Nr. IV. AP. 6678/26) z dnia 26 stycznia 1927 r.

Za Dyrektora:
(—) R. Kutylowski.
Wicedyrektor.

OKÓLNIK URZĘDU EMIGRACYJNEGO Nr. 6.

z dnia 25 lutego 1927 r.

w sprawie kontraktów na roboty sezonowe do Niemiec, przesłanych wprost robotnikom.

Do PP. Kierowników Państwowych Urzędów i Ekspozytur Urzędów Pośrednictwa Pracy oraz Komunalnych Urzędów Pośrednictwa Pracy w Województwie Śląskiem.

Układem polsko-niemieckim z dnia 9 grudnia 1926 r. zastrzeżono, że zapotrzebowania, niemieckich pracodawców na polskich sezonowych robotników rolnych przesyłane będą w formie kontraktów niemieckiej Centrali Robotniczej w 4 egz. jedynie do Państw. Urzędów Pośrednictwa Pracy.

Tymczasem zdarza się b. często, że do P. U. P. P. lub Starostw zwracają się robotnicy, którzy otrzymali bezpośrednio im przesłane wezwania niemieckich pracodawców, lub nawet kontrakty niem. Centrali Robotniczej.

Urząd Emigracyjny zaznacza, że w ten sposób przesłane kontrakty nie mogą być podstawą do zarekrutowania ich posiadaczy na wyjazd sezonowy do Niemiec. Kontrakty te należy ich posiadaczom odbierać, wyjaśniając, że dzieje się to na podstawie prośby niemieckiej Centrali Robotniczej, która uznała kontrakty takie za nieważne jako wysłane wskutek nieporozumienia.

Kontrakty takie po ich odebraniu posiadaczom należy:

- a) w tych P. U. P. P., na terenie których ma miejsce emigracja sezonowa na zasadzie rekrutacji przy udziale delegata Centrali Robotniczej — wręczyć delegatowi Centrali, stwierdzając ich niezgodność z układem z 9 grudnia 1926 r. i żądając przesłania dla odnośnych robotników kontraktów prawidłowych: o ileby do kontraktów dołączone były jakiegokolwiek pisma placówek Centrali Robotniczej do robotników, należy pisma te niezwłocznie przesłać Urzędowi Emigracyjnemu przw M. P. i O. S

b) w innych P. U. P. P. — kontrakty takie należy wraz z ewentualnymi pismami Centrali Robotniczej do robotników przesłać P. Inspektorowi do spraw emigracji sezonowej do Niemiec w Częstochowie, (ul. Jasnogórska 24), który je przedstawi niemieckiej Centrali Robotniczej,

Za Dyrektora:
(—) R. Kutylowski.
Wicedyrektor.

OKÓLNIK URZĘDU EMIGRACYJNEGO Nr. 7

z dnia 25 lutego 1927 r.

w sprawie emigracji sezonowych robotników rolnych do Niemiec z powiatów objętych kontyngentem na rok 1927.

Do PP. Kierowników Państwowych i Komunalnych Urzędów Pośrednictwa Pracy.

Zdarza się często, iż do poszczególnych P. U. P. P. napływają (wprost lub za pośrednictwem Inspektora Emigracyjnego do spraw emigracji sezonowej do Niemiec w Częstochowie wzgl. Urzędu Emigracyjnego przy M. P. i O. Sp.) kontrakty niemieckiej Centrali Robotniczej, w których obok jednego lub kilku robotników rolnych, oznaczonych imiennie, figuruje li tylko cyfrowo oznaczona reszta zapotrzebowanych do Niemiec robotników sezonowych.

Fakt ten nie nasuwa żadnych wątpliwości, gdy kontrakty takie przeznaczone są dla mieszkańców powiatów, w których przewidziana jest emigracja sezonowa do Niemiec na podstawie rekrutacji zbiorowej, dokonywanej przy udziale urzędników niemieckiej Centrali Robotniczej; postępowanie wtedy uregulowane jest przez punkt 5 pisma p. Ministra Pracy i Op. Społ. Nr. 477/O.IV z dn. 26.I.1927 do PP. Wojewodów w Warszawie, Łodzi, Kielcach, Poznaniu, Toruniu, Białymstoku, Krakowie i Lwowie.

Gdy natomiast kontrakty takie nadchodzą do P. U. P. P. dla mieszkańców powiatów nieuwzględnionych w planie rekrutacji zbiorowej do Niemiec, poszczególne P. U. P. P. nie wiedzą, jak w takich wypadkach postąpić, a to ponieważ zarówno przesłany im do wiadomości okólnik Nr. 10 Min. Spraw Wewn. z dn. 13.I.27 (Nr. IV.AP.466/27), jak i pkt. 6 wyżej wymienionego pisma P. Ministra Pracy i Op. Społ. (względnie — w innych Województwach — pismo P. Ministra Pracy i Op. Społ. Nr. 549/O. IV z 29 I.27) przewidują w tych powiatach wyłącznie kontrakty dla imiennie, (a nie cyfrowo), oznaczonych robotników.

W związku z powyższym Urząd Emigracyjny przy Min. Pracy i Opieki Społecznej wyjaśnia:

W wypadku otrzymania kontraktów częściowo imiennych, częściowo cyfrowych, dla mieszkańców powiatów nieuwzględnionych w planie rekrutacji zbiorowej do Niemiec, P. U. P. P. winny:

a) robotników oznaczonych w kontrakcie nazwiskami i imionami — zarekrutować w drodze przewidzianej dotychczasowymi przepisami;

b) robotników oznaczonych cyfrowo — zarekrutować z pośród mieszkańców powiatu. Robotników tych dobiera P. U. P. P. na podstawie własnej decyzji, z pośród bezrolnych i małorolnych, uwzględniając jednak w miarę możliwości życzenia robotników, którzy już poprzednio u tego samego pracodawcy w Niemczech byli zatrudnieni i fakt tego zatrudnienia mogą udowodnić. W żadnym razie nie należy dopuścić do tego, by o doborze robotników decydował wyłącznie przodownik wzgl. robotnik wskazany w kontrakcie imiennie.

O ileby wraz z kontraktem nadeszło zaakceptowane przez Urząd Emigracyjny wzgl. Inspektora do spraw emigracji sezonowej do Niemiec w Częstochowie zawiadomienie, że celem zarekrutowania robotników na odnośny kontrakt przybędzie do P. U. P. P. delegat niemieckiej Centrali Robotniczej, natenczas P. U. P. P. po przybyciu tegoż delegata wraz z nim dobierze w trybie wyżej określonym, robotników oznaczonych cyfrowo. Delegatowi Centrali Robotniczej należy towarzyszyć przez czas jego pobytu na terenie P. U. P. P.

Nazwiska wszystkich dobranych na kontrakt robotników należy wypisać na str. 4-ej kontraktu jakoteż na blankiecie zawiadomienia koloru żółtego, poczem należy postąpić w sposób wskazany w okólniku Nr. 10 Min. Spraw Wewn. z dn. 13.I.1927 r. (Nr. IV. AP. 466/27).

Za Dyrektora:
(—) R. Kutylowski.
Wicedyrektor.

OKÓLNIK URZĘDU EMIGRACYJNEGO Nr. 8.

z dnia 25 lutego 1927 r.

w sprawie wypełniania kart rejestracyjnych przy emigracji sezonowej do Niemiec.

Do PP. Kierowników Państwowych Urzędów Pośrednictwa Pracy.

Ponieważ przy emigracji sezonowej robotników rolnych do Niemiec szereg rubryk „kart rejestracyjnych” (statystycznych) zostaje wypełniany w sposób stale powtarzający się i jednakowy, przeto dla ułatwienia i uproszczenia postępowania przy wypisywaniu tych kart, Urząd Emigracyjny wyraża swą zgodę na niewypełnianie pewnych rubryk pod warunkiem zastępowania ich przez przyłożenie odpowiedniej pieczętki.

W szczególności dopuszczalne jest niewypełnienie następujących pozycji:

„P. U. P. P. w”

„Rok rejestracji i Nr. arkusza rejestracyjnego”;

„Wyznanie”

„Język ojczysty”;

„Fach głowy rodziny”;

„Kraj do którego jada”;

Jedynie w wypadkach, w których wyznanie osób wyjeżdżających jest inne, niż rzymsko-katolickie, lub gdy język ojczysty tych osób jest inny, niż polski, odnośne pozycje muszą być wypełnione.

Bezwzględnie wypełnione być winny wszystkie pozostałe pozycje „kart rejestracyjnych”, a zatem:

„Nr., serja, data i miejsce wydania paszportu” (wypełnia Starostwo);

„Nazwisko głowy rodziny”;

„Ilość osób jadących w tem mężczyzn kobiet”;

„Podpis rejestrującego”.

Na wystawionych w ten sposób „kartach rejestracyjnych” należy na obu odcinkach przyłożyć pieczętkę podającą: a) Urząd, który kartę rejestracyjną wystawił (P. U. P. P. wzgl. Starostwo, któremu M. P. i O. S. powierzyło spełnianie funkcji P. U. P. P. przy emigracji sezonowej), b) słowa „emigracja sez. do Niemiec”, c) rok wystawienia karty, np.:

„P. U. P. P. Kielce — emigracja sezonowa do Niemiec 1927”;

„Eksp. P. U. P. P. Radomsko — emigracja sezonowa do Niemiec 1927”;

„Starostwo Sieradz — emigracja sezonowa do Niemiec 1927” i t. p.

Powyższe dotyczy jedynie emigracji sezonowej robotników rolnych do Niemiec, a nie innych wypadków emigracji, przy których wszystkie rubryki „kart rejestracyjnych” muszą być bezwzględnie wypełniane.

Za Dyrektora:

(—) R. Kutylowski.
Wicedyrektor.

OKÓLNIK URZĘDU EMIGRACYJNEGO Nr. 9

z dnia 4 marca 1927 r.

w sprawie kartek zawierających ostrzeżenie przed złodziejami.

Do Starostw (za pośrednictwem Urzędów Wojewódzkich).

Wobec powtarzających się wypadków kradzieży, których ofiarą padają emigranci, Urząd Emigracyjny ponownie przesyła odpowiednią ilość kartek zawierających ostrzeżenia przed złodziejami i prosi o wkładanie ich do paszportów wydawanych emigrantom, którzy udają się do Warszawy w celu wypełnienia formalności.

Za Dyrektora:

(—) Ludwik Kulczycki.

OKÓLNİK URZĘDU EMIGRACYJNEGO Nr. 10

z dnia 12 marca 1927 r.

w sprawie plakatu pod tytułem „Wychodźco Polaku! Pamiętaj o Twojej rodzinie!”

Do Państwowych i Komunalnych Urzędów Pośrednictwa Pracy.

Wobec zdarzających się wypadków zaniedbywania przez wychodźców swych obowiązków względem rodziny oraz wobec szerzenia się na wychodźstwie chorób wenerycznych, zwłaszcza we Francji, Urząd Emigracyjny przesyła w załączeniu 2 egzemplarze plakatu propagandowego, zawierającego odpowiednie ostrzeżenia i prosi o wywieszenie ich na widocznym miejscu w lokalu Urzędu.

Za Dyrektora:
(—) **R. Kutyłowski.**
Wicedyrektor.

KOMUNIKAT

z dnia 12 stycznia 1927 r.

w sprawie konferencji towarzystw opieki nad emigrantami.

Dnia 11 stycznia odbyło się w Urzędzie Emigracyjnym zebranie porozumiewawcze towarzystw opieki nad emigrantami. Porozumienie to zapoczątkowane zostało w związku z opinią Państwowej Rady Emigracyjnej, wyrażoną na ostatniem posiedzeniu dnia 8 października r. ub., w sprawie uzgodnienia działalności instytucyj w zakresie opieki nad wychodźcami.

Na konferencji obecni byli przedstawiciele Polskiego Towarzystwa Emigracyjnego, stowarzyszenia „Opieka Polska nad Rodakami na Obczyźnie”, Wydziału Emigracyjnego Centralnej Komisji Związków Zawodowych, Polskiego Komitetu Walki z Handlem Kobietami i Dziećmi, Polskiego Stowarzyszenia Młodych Kobiet, Towarzystwa Bibliotek dla Wychodźców i Wydawnictw Popularnych im. Józefa Okołowicza, Żydowskiego Centralnego Towarzystwa Emigracyjnego, Ukraińskiego Towarzystwa Opieki nad Emigrantami. Zebraniu przewodniczył Naczelnik Wydziału, prof. Ludwik Kulczycki.

Wszyscy zebrani uznali jako niezbędną zasadę uzgodnienia prac. Po ożywionej dyskusji, która wywiązała się nad projektem Polskiego Towarzystwa Emigracyjnego, osiągnięto porozumienie co do niektórych wytycznych zasad współpracy. Ustalono mianowicie, że odbywać się będą periodyczne konferencje porozumiewawcze, złożone z przedstawicieli instytucyj opieki nad wychodźcami. W celu wewnętrznego skoordynowania działalności, instytucje dążyć będą do porozumienia, uwzględniającego w pierwszej mierze interesy wychodźstwa i do osiągnięcia w ten sposób najlepszych wyników pracy przy zastosowaniu największej ekonomji sił. Zebrani zwrócili się do pani Dąbskiej, przedstawicielki Polskiego Towarzystwa Emigracyjnego, z prośbą o zwołanie najbliższej konferencji porozumiewawczej.

KOMUNIKAT

z dnia 14 lutego 1927 r.

w sprawie emigracji do Kanady.

Urząd Emigracyjny zawiadamia, że transporty emigrantów robotników rolnych do Kanady odchodzą w roku bieżącym z Gdyni i z Gdańska, począwszy od 1 lutego. Podobnie jak w zeszłym roku przedsiębiorstwa kolejowe Canadian National Railways i Canadian Pacific Railways, które zawarły układ z rządem kanadyjskim, organizują przewóz tych robotników i zapewniają im pracę. Według ustalonego dotychczas kontyngentu, który w przyszłości może być zwiększony, wyjechać może z Polski około 11.000 robotników rolnych w wieku od 18 do 50 lat, odpowiadających wymaganym przez rząd kanadyjski warunkom. Liczbę tę rozdzielono pomiędzy poszczególne linje okrętowe, przewożące emigrantów do Kanady.

Mogą się starać o wyjazd jedynie ci robotnicy rolni, którzy posiadają sumę 132,50 dolarów na opłacenie biletu z Warszawy do kanadyjskiego portu oraz sumę 25 dolarów na opłacenie podróży z kanadyjskiego portu do miejsca przeznaczenia i sumę 25 dolarów, które należy okazać w Winnipegu. Robotnicy ci mogą się zgłaszać do jednego

z biur prowincjonalnych koncesjonowanych linii okrętowych i wnosić zadatki jedynie wówczas jeżeli urzędnik biura oświadczy im, że odpowiadają wymaganym warunkom przyjęcia. W celu ułatwienia starań o emigracyjne paszporty, Urząd Emigracyjny zezwolił na składanie podań o zaświadczenia, potrzebne dla uzyskania tych paszportów, za pośrednictwem linii okrętowych — pośrednictwo to jest zupełnie bezpłatne. Uprzedza się, że pośrednictwo w tych sprawach osób nieupoważnionych jest zakazane, a o wszelkich żądaniach dodatkowej opłaty — poza ustaloną ceną biletu okrętowego — należy donieść Urzędowi Emigracyjnemu.

Całkowitą należność za bilet okrętowy wpłacić należy dopiero po otrzymaniu paszportu emigracyjnego.

Emigrant, który po wypełnieniu wszystkich formalności wyruszy w podróż na wezwanie linii okrętowej i po przyjeździe do Warszawy, Lwowa, Gdyni albo do Gdańska będzie odrzucony, żądać winien od linii okrętowej zwrotu kosztów podróży do Warszawy, Lwowa, Gdyni lub Gdańska i z powrotem do miejsca zamieszkania.

Poza robotnikami rolnymi będzie mogła wyjechać do Kanady, pewna liczba rodzin rolników, posiadających, prócz sumy potrzebnej na zakup biletów okrętowych, od 50 do 300 dolarów zależnie od liczby członków rodziny i warunków gospodarczych miejscowości w której mają być osiedleni.

Wreszcie przyjęta będzie pewna ograniczona liczba służących domowych i robotnic rolnych, które również posiadać winny pieniądze na zakup biletów okrętowych oraz 50 dolarów.

Poza powyższymi kontyngentami mają wolny wstęp do Kanady i możność urządzenia się na gospodarstwach rolnych rodziny rolnicze, posiadające kwoty od 350 dolarów kanad. wzwyż.

Ponieważ wiadomem jest Urzędowi, że osoby mianujące się przedstawicielami Towarzystwa Osadników albo Biura Informacyjno-Kolonizacyjnego w Winnipegu, próbowały uprawiać niedozwoloną agitację za wyjazdem do Kanady i pobierały zadatki od emigrantów, Urząd ostrzega przed dawaniem wiary obietnicom tych osób i zaleca stosować się ściśle do niniejszych wskazówek.

KOMUNIKAT

z dnia 22 lutego 1927 r.

w sprawie emigracji do Urugwaju.

Urząd Emigracyjny zawiadamia, że na skutek otrzymanych wiadomości o niepomyślnych widokach znalezienia pracy w Urugwaju wstrzymał wydawanie zaświadczeń na paszporty emigracyjne do tego kraju dla wszystkich kategorii emigrantów, za wyjątkiem:

1) rodzin, mogących wykazać się posiadaniem 300 dolarów lub osób pojedynczych, mogących się wykazać posiadaniem 150 dolarów amerykańskich po opłaceniu kosztów podróży;

2) osób, posiadających wezwanie (affidavit) od rodziny lub od pracodawców Towarzystwom okrętowym, przewożącym do Ameryki Południowej, Urząd przesłał instrukcję nieprzyjmowania zadatków na karty okrętowe do Urugwaju od emigrantów, nieposiadających wyżej wymienionej gotówki lub wezwania.

KOMUNIKAT

z dnia 22 lutego 1927 r.

w sprawie emigracji do Niemiec.

Emigracja polskich robotników sezonowych do pracy na roli w Niemczech jest oparta w roku bieżącym na zasadach ustalonych układem z dn. 9 grudnia roku ubiegłego. Plan rekrutacji został już opracowany na podstawie zgłoszeń pracodawców niemieckich, przyczem pierwszeństwo przy wyjeździe będą mieli robotnicy polscy, zwolnieni z pracy w Niemczech w końcu roku ubiegłego, a przebywający tam do tego czasu od kilku lat.

Urząd Emigracyjny wydał zarządzenia, mające na celu ochronę robotników polskich przed wyzyskiem różnych pośredników. Rejestracja i rekrutacja odbywa się

całkowicie za pośrednictwem Gminnych i Państwowych Urzędów Pośrednictwa Pracy. Repartycja zapotrzebowań obejmuje niektóre powiaty województw: poznańskiego, pomorskiego, śląskiego, łódzkiego, kieleckiego, krakowskiego, lwowskiego, warszawskiego i białostockiego. Urząd stanowczo ostrzega mieszkańców pozostałych powiatów, na które nie wyznaczono zapotrzebowań, przed rozpoczynaniem starań o wyjazd na roboty sezonowe do Niemiec, gdyż starania te nie będą uwzględniane. W innych powiatach będą uwzględniane jedynie imienne zapotrzebowania do pracy, przesyłane zainteresowanym przez Państwowe Urzędy Pośrednictwa Pracy. W interesie robotników leży ściśle przestrzeganie instrukcji i wskazówek, ogłaszanych przez Urząd Emigracyjny, Informacji należy zasięgać w Urzędach Gminnych, Starostwach, Państwowych Urzędach Pośrednictwa Pracy oraz u Inspektora Emigracyjnego dla spraw emigrantów sezonowych do Niemiec, który urzęduje w Częstochowie przy Państwowym Urzędzie Pośrednictwa Pracy (ul. Jasnołowska Nr 24, tel. 73).

KOMUNIKAT

z dnia 27 lutego 1927 r.

w sprawie Państwowej Rady Emigracyjnej.

Dnia 26-go lutego w Ministerstwie Pracy i Opieki Społecznej odbyło się posiedzenie Państwowej Rady Emigracyjnej. Obradom przewodniczył p. Minister Pracy i Opieki Społecznej dr. Stanisław Jurkiewicz oraz Wicedyrektor Urzędu Emigracyjnego p. Roman Kutylowski. Tematem obrad była emigracja sezonowa do Niemiec, projekty Towarzystwa Kolonizacyjnego w sprawie emigracji rolnej do Francji oraz sprawa osadnictwa w Peru.

Rada wypowiedziała opinię, że polsko-niemiecki układ prowizoryczny z dnia 9-go grudnia 1926 r. nie uwzględnia w dostatecznym stopniu interesów robotników polskich i nie zapewnia im bezpośredniej opieki konsularnej. Przy dalszych rokowaniach należy bezwzględnie domagać się uzupełnienia braków prowizorjum, a w szczególności nie godzić się na wyjęcie z pod ogólnych przepisów pobytu i osiedlania pewnych kategorii robotników polskich oraz bezwzględnie osiągnąć zabezpieczenie natychmiastowej wypłaty rent, uzyskanych przez robotników, dawniej zatrudnionych w Niemczech. Ponadto Rada Emigracyjna wyraziła pod adresem Rządu prośbę, aby w dalszym ciągu energicznie interwenjował przy wydalaniu robotników polskich z Niemiec oraz wypowiedziała się za jaknajszyszym wprowadzeniem w życie dekretu o ochronie krajowego rynku pracy, zwłaszcza wobec obywateli tych państw, które ograniczają u siebie możliwość zarobkowania polskich robotników.

Dalej Rada, po zapoznaniu się z dotychczasową działalnością Towarzystwa Kolonizacyjnego wyraziła zdanie, że zamierzona akcja w sprawie kolonizacji rolnej we Francji jest celowa i zasługuje na poparcie, o ile uzyskane będą lepsze warunki pracy, które pozwolą na zaoszczędzenie sum potrzebnych dla spłacenia zaciągniętych przez emigrantów zobowiązań oraz na nabycie ziemi; w akcji kolonizacyjnej winna być zapewniona należyta kontrola ze strony Państwa, a emigranci winni mieć fachowe wykształcenie i musi być nad nimi roztoczona odpowiednia opieka społeczno-kulturalna.

Wreszcie Rada Emigracyjna, podtrzymując swą opinię z dnia 8 października ub. r., wypowiedziała się stanowczo przeciw emigracji do Peru. Jednocześnie Rada uznała za wskazane wstrzymanie wszelkiej emigracji do Peru do czasu zbadania terenów kolonizacji przez fachową Komisję, wysłaną przez Rząd dla zbadania warunków klimatycznych i zdrowotnych tych terenów.

KOMUNIKAT

z dnia 5 marca 1927 r.

w sprawie emigracji do Niemiec.

Urząd Emigracyjny ponownie ostrzega robotników rolnych przed lekkomyślnym wyruszeniem w podróż do Niemiec w nadziei otrzymania tam pracy, z pominięciem Państwowych Urzędów Pośrednictwa Pracy i bez kontraktów należycie podpisanych w obecności urzędnika polskiego.

Emigracja robotników rolnych do Niemiec odbywa się na zasadzie układu, który Rząd polski zawarł z Rządem niemieckim, w celu zapewnienia polskim robotnikom jak najlepszych warunków pracy i opieki. Kto wbrew ostrzeżeniom Urzędu Emigracyjnego

słuchać będzie rad agentów-pośredników, chcących wyzyskać jego łatwowierność, i będzie próbował przedostać się nielegalnie do Niemiec, narazi się na znaczne straty i zawód, robotnicy bowiem, nie posiadający paszportów i prawidłowych kontraktów, nie będą przyjęci do pracy i będą musieli powrócić do miejsca swego zamieszkania po wielu daremnych trudach, kosztach i zmarnowaniu czasu.

Wszystkie zapotrzebowania do pracy przysłane z Niemiec, zostały już rozdzielone. Mieszkańcy tych gmin, które zapotrzebować nie otrzymały lub wyczerpały je, nie będą mogli w tym roku wyjechać do Niemiec, i nie powinni marnować czasu na bezskuteczne starania.

KOMUNIKAT

z dnia 11 marca 1927 r.

w sprawie emigracji robotniczej do Francji.

Ambasada francuska zawiadomiła Rząd polski, zgodnie z § 10 polsko-francuskiej konwencji z dnia 3 października 1919 r. o następujących zarządzeniach, wydanych przez Rząd francuski w związku z obecnym niepomyślnym stanem rynku pracy we Francji, w celu ograniczenia dopływu obcych robotników:

Począwszy od 2 grudnia 1926 r. zapotrzebowania robotników obcych tak zbiorowe jak jednostkowe, są uznawane za ważne w razie gdy po zatwierdzeniu przez właściwy prowincjonalny urząd pośrednictwa pracy, uzyskają przychylną opinię Centralnego Wydziału do spraw Robotników Cudzoziemskich przy francuskim Ministerstwie Pracy. Wydawanie przychylnych opinii w sprawach tego rodzaju zostało obecnie wstrzymane.

Robotnicy, którzy wyjechali czasowo do kraju na podstawie urlopu opatrzonego wiza francuskiego Ministerstwa Pracy, będą mogli wrócić na miejsce pracy jedynie w razie przedstawienia pisma pracodawcy wzywającego do powrotu, które będzie opatrzone przychylną opinią Centralnego Wydziału do spraw Robotników Cudzoziemskich. Wstrzymane zostało również wykonanie zapotrzebowań zbiorowych i jednostkowych, zatwierdzonych poprzednio, jakoteż wyjazd robotników już zarekrutowanych na podstawie tych zapotrzebowań.

Wreszcie zarządzono, że termin ważności zapotrzebowań jednostkowych upływa po jednym miesiącu, zapotrzebowań zbiorowych — po dwóch miesiącach, licząc od daty wydania przychylniej opinii do dnia stawienia się robotnika na granicy francuskiej.

Powyższe zarządzenia, mają na celu ochronę obcych robotników przed skutkami panującego obecnie bezrobocia, które byłyby dla nich tem dotkliwsze, że na mocy istniejących przepisów zasiłki dla bezrobotnych wydawane są jedynie w razie stwierdzenia co najmniej sześciomiesięcznego pobytu w miejscowości, wchodzącej w zakres działania funduszu bezrobocia.

KOMUNIKAT

z dnia 18 marca 1927 r.

w sprawie emigracji do Kanady.

Urząd Emigracyjny zawiadamia, że Kanadyjski Inspektor Emigracyjny w Gdańsku, udzielający wiz emigrantom jadącym do Kanady, wymaga od kobiet jadących samotnie do tego kraju, świadectw moralności, wystawionych bądź przez urząd gminny bądź przez właściwego proboszcza. Od obowiązku przedstawiania tych świadectw zwolnione są jedynie żony jadące do mężów zamieszkałych w Kanadzie. Emigrantki, wyjeżdżające bądź na zasadzie imiennego pozwolenia (permitu), bądź na zasadzie zbiorowych zapotrzebowań, winny przeto przed wyruszeniem w podróż zaopatrzyć się w wymieniony dokument, bez którego wiza może im być odmówiona.

KOMUNIKAT

z dnia 29 marca 1927 r.

w sprawie emigracji do Urugwaju.

Urząd Emigracyjny został zawiadomiony przez Poselstwo Polskie w Buenos Aires, że wskutek znacznego napływu imigrantów do Urugwaju niezmiernie trudno znaleźć tam pracę i wychodzący polscy znajdują się z tego powodu w trudnych warunkach.

Aby uchronić osoby, zamierzające emigrować do Urugwaju, na podstawie błędnych o tym kraju informacji, od złych następstw wyjazdu, Urząd Emigracyjny ponownie zawiadamia, że wstrzymał wydawanie paszportów emigracyjnych (bezpłatnych) do Urugwaju dla wszystkich kategorii emigrantów, za wyjątkiem:

1) osób, które udowodnią, w sposób dostateczny, że posiadają większą gotówkę, (rodziny 300 dolarów amer., osoby pojedyncze 150 dol. po opłaceniu kosztów podróży, które wynoszą 100 dol. od osoby);

2) osób jadących do swych rodzin. Ta ostatnia kategoria emigrantów przedstawić winna wezwania (affidavity) pracodawców lub krewnych lub też oryginalne listy (z kopertą) od bliskich krewnych, wzywających daną osobę do przyjazdu i zapewniających jej utrzymanie.

Ostrzega się przeto zarówno rzemieślników jak robotników rolnych i fabrycznych oraz inteligentów, aby nie rozpoczynali starań o wyjazd do Urugwaju, o ile nie posiadają wyżej wymienionej gotówki lub dokumentów.

PRAWODAWSTWO OBCE.

GRECJA.

USTAWA O EMIGRACJI I EKSPATRYJACJI NR. 2475

z dnia 24 lipca 1920 r.

ROZDZIAŁ I.

Postanowienie ogólne.

Art. 1. Emigracja i ekspatrjacja są wolne w granicach ustanowionych przez niniejszą ustawę.

Określenie emigrant oznacza każdą osobę, wyjeżdżającą zagranicę z portu greckiego, bądź bezpośrednio, bądź za pośrednictwem portu zagranicznego, do krajów, położonych poza kontynentem europejskim i Azją Mniejszą i poza północnem wybrzeżem Afryki aż do cieśniny Gibraltarskiej, w klasie trzeciej lub innej, uznanej za równorzędną przez władze emigracyjne na wniosek komisji wskazanej w art. 39.

Podróże do obcych państw w ogólności będą określone słowem ekspatrjacja.

Art. 2. Każdy obywatel grecki może emigrować i wyjeżdżać zagranicę, po otrzymaniu od właściwego prefekta przepisanego paszportu, jeśli nie podlega obowiązkowi służby wojskowej w okresie wyjazdu lub w czasie późniejszym, jeśli nie jest wszczęte przeciw niemu postępowanie karne i jeśli nie podlega karze sądowej jeszcze nieodcierpianej.

Nadto każda osoba podlegająca postanowieniom art. 63 ustawy o służbie wojskowej winna równocześnie uzyskać pozwolenie, wymagane na mocy postanowienia rzeczzonego artykułu. Wysokość kaucji, która winna być złożona w myśl rzeczzonego artykułu, nie może być ustalona w sumie mniejszej niż 500 drachm, lub wyższej niż 10,000 drachm.

Art. 3. Dzieciom obojga płci w wieku poniżej lat 16 zezwala się emigrować tylko łącznie ze wstępnymi krewnymi lub z bratem pełnoletnim, albo dla złączenia się z rodzicami, osiadłymi na stałe zagranicą, albo wreszcie dla względów szczególnych, których uznanie pozostawione jest Ministrowi Spraw Wewnętrznych.

W wypadkach przytoczonych powyżej oraz jeżeli chodzi o wyjazd osób niepełnoletnich, przedstawione winno być pozwolenie ojca lub matki albo opiekuna ze wskazaniem osoby, która ma towarzyszyć im w podróży.

Art. 4. Emigracja lub ekspatrjacja z Grecji, bądź w ogólności, bądź do pewnego kraju, osób płci męskiej lub żeńskiej, lub osób w pewnym wieku, lub wszystkich osób bez różnicy wieku, lub osób pewnej kategorii, może być na czas określony lub nieokreślony wzbroniona lub poddana szczególnym ograniczeniom, w drodze dekretu królewskiego, wydanego na wniosek Ministra Spraw Wewnętrznych i na mocy uchwały Rady Ministrów.

Postanowienia niniejszego rozdziału będą stosowane również do osób wyjeżdżających koleją.

ROZDZIAŁ II.

Władze emigracyjne i ekspatrjacyjne

Art. 5. Najwyższa kontrola nad emigracją i ekspatrjacją będzie wykonywana przez osobną sekcję Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, podległą dyrekcji III-ej Opieki i Hygieny Publicznej, pod kierownictwem Ministra Spraw Wewnętrznych. Jed-

nakże rzeczona Sekcja może być dekretem królewskim podporządkowana innej dyrekcji, Sekcja ta składać się będzie z Szefa Sekcji (I lub II klasy), urzędującego już w obecnym systemie organizacyjnym, z sekretarza pierwszej lub drugiej klasy i dwóch urzędników biurowych, którzy będą zaliczeni do personelu ministerstwa.

Funkcje i obowiązki rzeczony Sekcji jako też podległych biur emigracyjnych będą określone dekretem królewskim.

Art. 6. Biura emigracyjne, których zakres działania obejmie także ekspatrjacje, będą utworzone w Pireusie, w Patras, i we wszystkich miastach wskazanych w dekreście królewskim, wydanym na wniosek Ministra Spraw Wewnętrznych i na mocy postanowienia Rady Ministrów. Biura te będą przyłączone do prefektur, których urzędy centralne znajdują się w portach emigracyjnych, z wyjątkiem biura emigracyjnego w Pireusie, które będzie pod bezpośrednim nadzorem Sekcji Emigracyjnej Ministerstwa Spraw Wewnętrznych.

Pewne porty mogą być uznane na mocy dekretu królewskiego, wydanego na wniosek Ministra Spraw Wewnętrznych, za wyłączne porty, w których może się odbywać załadowanie emigrantów.

Wszystkie wydziały emigracji i ekspatrjacji będą włączone do biur emigracyjnych, na wniosek właściwego prefekta, za zgodą Ministra Spraw Wewnętrznych; inne wydziały prefektur mogą być również przyłączone do rzeczonych biur.

Biuro emigracyjne w Pireusie może również, w razie zarządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych, sprzedawać karty okrętowe.

Art. 7. Personel biur będzie wybrany z pośród personelu rozmaitych działów Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i prefektur, który będzie odpowiednio powiększony. Nominacje rzeczonego personelu, jego przenoszenie z innych lub do innych działów służby, jakoteż zwolnienie będą dokonywane na podstawie obowiązujących rozporządzeń, odnoszących się do funkcjonariuszów Ministerstwa Spraw Wewnętrznych.

Skład każdego biura i jego funkcje będą określone w miarę potrzeby dekretem królewskim. Każde biuro będzie złożone z jednego lub dwóch sekretarzy pierwszej lub drugiej klasy, z jednego albo dwóch urzędników biurowych lub daktylografów i z jednego gońca, jeżeli biuro nie znajduje się w budynku prefektury.

Rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych i Ministra Marynarki mogą być do każdego biura czynnego przydzieleni, w charakterze pomocniczym, do służby emigracyjnej funkcjonariusze policji lub strzelcy morscy w niezbędnej liczbie. Będą oni podlegali podoficerowi, który obowiązany będzie wykonywać rozporządzenia Dyrektora Biura Emigracyjnego.

Art. 8. Funkcjonariusze, którzy otrzymali nominację od Ministra Spraw Wewnętrznych, przy podróżach kolejami i okrętami w sprawach służbowych mają prawo do tych samych zwrotów i ulg taryfowych co funkcjonariusze kolei żelaznych i telegrafu przy podróżach służbowych, na liniach kolejowych i morskich państwowych lub tych, z którymi zawarte są umowy specjalne.

Art. 9. Dyrektorzy biur emigracyjnych i ich prawni przedstawiciele mają przy wykonywaniu swych obowiązków służbowych uprawnienia funkcjonariuszów śledczych w zakresie ustalonym przez kodeks karny.

Art. 10. Oficer sanitarny marynarki w służbie czynnej lub w rezerwie, mianowany przez Ministra Marynarki na żądanie Ministra Spraw Wewnętrznych będzie jeździł, w charakterze kontrolera emigracyjnego, na wszystkich okrętach żeglujących z Grecji do jednego z krajów wymienionych w art. 1, które wiozą więcej niż 25 emigrantów; oficer ten obowiązany jest do roztaczania opieki nad emigrantami, do czuwania nad przestrzeganiem i stosowaniem podczas podróży przepisów i zarządzeń, dotyczących emigracji, udzielania pomocy emigrantom chorym, jakoteż załódze okrętowej, w razie braku lekarza okrętowego.

Poza zwykłą pensją, rzeczony oficer sanitarny będzie otrzymywał diety w wysokości 10 drachm dziennie, wypłacane przed odjazdem statku przez właściwego agenta, za pośrednictwem władz emigracyjnych. Rzeczone diety będą przysługiwały mu począwszy od trzeciego dnia włącznie przed odjazdem statku, do trzeciego dnia po powrocie do portu wyjazdu, z którego był wysłany, staraniem i na koszt właściwego agenta.

Oficer sanitarny podróżuje pierwszą klasą okrętową, a koszty jego utrzymania ponosi agent. Jeżeli oficer sanitarny jest zmuszony do przebywania przez pewien czas na lądzie, otrzymuje diety po 20 drachm dziennie.

Art. 11. Jeżeli Minister Marynarki z powodów służbowych nie może wyznaczyć oficera sanitarnego, Minister Wojny, na żądanie Ministra Spraw Wewnętrznych, wyznaczy wojskowego oficera sanitarnego, na tych samych warunkach, jakie przysługują oficerom sanitarnym marynarki albo Minister Spraw Wewnętrznych wyznaczy lekarza cywilnego, który będzie otrzymywał, poza wskazanemi poborami na utrzymanie i diety, pensję miesięczną w wysokości 300 drachm.

Wszystkie przepisy kodeksu karnego stosujące się do osób, znajdujących się na pokładzie statku, będą również stosowane do oficera sanitarnego.

Obowiązki oficera sanitarnego będą szczegółowo wyłożone w instrukcji służbowej, wydanej przez Ministra Spraw Wewnętrznych.

ROZDZIAŁ III.

Agencji emigracyjni i ich przedstawiciele. Komisja i obowiązki.

Art. 12. Jedynie osoby, które otrzymały koncesje na eksploatację agencji emigracyjnej, mogą sprzedawać bilety okrętowe i organizować transporty emigrantów.

Koncesja, za którą winna być wniesiona opłata w wysokości 1000 drachm, będzie przez Ministra Spraw Wewnętrznych, na wniosek Komitetu, składającego się z Dyrektora Biura Emigracyjnego w Pireusie i właściwego kapitana portu oraz właściwego szefa policji, udzielana każdemu obywatelowi greckiemu, wyznaczonemu oficjalnie na przedstawiciela krajowego lub cudzoziemskiego towarzystwa okrętowego albo armatora krajowego lub cudzoziemskiego, po stwierdzeniu, że rzezzone towarzystwo lub rzezczony armator, którzy starają się o koncesję, posiadają okręty, odpowiadające wskazanym celom i po stwierdzeniu uczciwości agenta.

Koncesja będzie ważna przez rok i będzie mogła być odnowiona, jeżeli agent nie utracił kwalifikacji, od których zależy wyznaczenie go. Odnowienie będzie ważne na okres czasu tej samej długości.

Art. 13. Towarzystwa i armatorzy cudzoziemscy mogą otrzymać rzezczoną koncesję, o ile ustawy państw, do których są przynależni, nadają te same uprawnienia towarzystwom i armatorom greckim.

Rzezczone towarzystwa cudzoziemskie mogą być reprezentowane przez osoby tej samej przynależności państwowej, jeżeli osoby te odpowiadają innym warunkom, wymaganym przez niniejszą ustawę dla otrzymania koncesji na prowadzenie agencji emigracyjnej i jeżeli prawa ich państw nadają te same uprawnienia towarzystwom greckim. Jednakże w takim wypadku wyznaczają one stałego przedstawiciela do biura centralnego agencji, z którym będą mogły być załatwione w każdym czasie, przez władzę emigracyjną i przez emigrantów wszystkie bez wyjątku czynności, dotyczące towarzystwa.

Nadto, wyjątkowo, koncesja na prowadzenie agencji emigracyjnej będzie mogła być nadana przedstawicielowi cudzoziemcowi innej przynależności państwowej niż towarzystwo osiadłemu w Grecji i będącemu już przedstawicielem najmniej od lat trzech przed ogłoszeniem niniejszej ustawy, jeżeli prawo państwa, do którego jest przynależnym, nadaje te same prawa obywatelom greckim.

Towarzystwa cudzoziemskie i ich przedstawiciele obowiązani są w każdym wypadku do przestrzegania przepisów niniejszej ustawy i praw greckich w ogólności.

Art. 14. Okręty przeznaczone do transportu emigrantów, zgodnie z przepisami specjalnych praw o marynarce handlowej, będą poddane w Grecji, przed użyciem ich po raz pierwszy na podstawie niniejszej ustawy, przeglądowi dla stwierdzenia ich pojemności, specjalnych urządzeń dla transportu emigrantów, stanu utrzymania, czystości i ogólnego przystosowania dla wskazanych celów.

Ponowny przegląd dokonywany będzie przed każdym następnym odjazdem okrętu z portu greckiego.

Emigranci mogą być przewożeni na innym okręcie, wychodzącym z portu zagranicznego, jeżeli prawa danego państwa zawierają podobny przepis w odniesieniu do portu greckiego.

Art. 15. Każda osoba, składająca podanie o koncesję lub o jej odnowienie, winna złożyć przedtem w Kasie Depozytów i Pożyczek do dyspozycji Ministra Spraw Wewnętrznych tytułem kaucji, bądź w gotówce, bądź w papierach państwowych, sumę w wysokości ustalonej przez Ministra, która jednak nie może być niższą od 25,000 drachm, a wyższą od 100,000 drachm.

Rzezczona kaucja będzie służyła na uiszczenie kar nałożonych na mocy niniejszej ustawy na agenta lub jego przedstawiciela, odszkodowania przysługującego na mocy

prawa emigrantom, oraz na zabezpieczenie innej odpowiedzialności majątkowej, spadającej na agenta na mocy postanowień niniejszej ustawy lub w niniejszej ustawie przewidzianej, w sprawach korzystających z tego uprzywilejowania w stosunku do kaucji.

Jeżeli wysokość kaucji zmniejszy się dla jednego z powodów wyżej wymienionych, agent obowiązany jest do uzupełnienia jej w terminie miesięcznym. Jeżeli nie zastosuje się do niniejszego postanowienia we wskazanym terminie, koncesja będzie czasowo zawieszona, a po upływie trzech miesięcy straci ostatecznie ważność. Odebranie koncesji będzie uskutecznione zarządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych. Rzeczony agent może otrzymać nową koncesję tylko po złożeniu kaucji w podwójnej wysokości.

Jeżeli koncesja straci moc dla jakiegokolwiek przyczyny prawnej, zwrot kaucji następuje na zarządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych pod warunkiem, że zobowiązania gwarantowane kaucją są całkowicie uiszczone; jeżeli zobowiązania nie są uiszczone w ciągu trzech miesięcy po wygaśnięciu koncesji Minister Spraw Wewnętrznych może zarządzić zatrzymanie sumy, odpowiadającej zobowiązaniom nie uiszczonym przed zwrotem reszty kaucji.

Art. 16. Każda osoba, posiadająca koncesję na agencję emigracyjną, może mianować przedstawicieli. Będzie ona bezpośrednio i bez żadnych ograniczeń odpowiedzialna za wszystkie czynności i zaniechania rzeczonych przedstawicieli, przeciwne postanowieniom niniejszej ustawy lub dekrétów królewskich i rozporządzeń administracyjnych.

Funkcjonariusze państwowi i komunalni, duchowni oraz osoby uznane przez Ministra Spraw Wewnętrznych za niedające gwarancji wymaganej uczciwości, nie mogą być przedstawicielami.

Każde pozwolenie na działanie w charakterze przedstawiciela podlega opłacie 200 drachm i jest ważne na rok; pozwolenie to może być odnowione na tych samych warunkach, jeżeli koncesja wydana agentowi nie wygasła, chyba że jest również odnowiona.

Art. 17. Każdy agent będzie obowiązany dostarczyć, na koszt towarzystwa okrętowego, którego jest przedstawicielem, co rok do dyspozycji Ministra Spraw Wewnętrznych lub władz przez niego wyznaczonych 20 biletów okrętowych trzeciej klasy z Nowego Jorku do jednego z portów greckich darmo i 50 biletów tego samego rodzaju za pół ceny w celu repatriowania niezamożnych obywateli greckich.

Art. 18. Nadto agencje emigracyjne będą przewoziły na swój koszt do portu załadowania każdego emigranta, który nie będzie dopuszczony przez Amerykę lub inne państwo dla przyczyn istniejących już przed wyjazdem jego z Grecji; nadto zwróca one emigrantowi sumę wniesioną za przejazd, jak też każdą stratę, która nastąpiła z winy agencji nie wyłączając lekkiego niedbalstwa.

Agent może wezwać podróżnego, aby wyjawiał mu wszystkie okoliczności konieczne dla ustalenia czy posiada on warunki dopuszczenia go do kraju przeznaczenia.

Art. 19. Każdy agent emigracyjny będzie składał Ministrowi Spraw Wewnętrznych jeden całkowity egzemplarz, zaświadczony przez Generalnego Konsula w Nowym Jorku, deklaracji sporządzonej przez kapitana każdego okrętu, płynącego z Grecji do Ameryki i złożonego władzom imigracyjnym na Ellis Island.

Art. 20. Armatorzy lub agencji nie mają prawa sprzedawać biletów zagranicę obywatelom greckim, bez różnicy wieku i płci, nie zaopatrzonim w paszporty.

Dla ułatwienia nadzoru nad podróżnymi i kontroli liczby przewozów dokonanych, armatorzy i agencji będą przysyłać co miesiąc wykazy osób, którym sprzedali bilety, wymieniające (1) emigrantów (2) ekspatriantów oraz w specjalnej kolumnie cudzoziemców do tej liczby włączonych (osób podróżujących z obcymi paszportami).

Art. 21. Agenci emigracyjni oraz ich przedstawiciele nie mogą pobudzać do emigracji obywateli greckich za pomocą publikacji, okólników lub ogłoszeń dotyczących emigracji, ani ogłaszać lub puszczać w obieg na obszarze Królestwa wskazówek lub informacji dotyczących tejsze sprawy lub służących wspomnianemu celowi.

Okólniki lub publikacje, ogłaszane przez agentów emigracyjnych, mogą zawierać tylko nazwę i tonaż odpływającego okrętu, datę odjazdu, nazwy poszczególnych portów i miejsc postoju, czas trwania całej podróży i ograniczenia obowiązujące w miejscu przeznaczenia.

Zabronione jest podawanie do wiadomości tego rodzaju danych, odnoszących się do okrętów wypływających z portów zagranicznych, prócz wypadków wskazanych w ostatnim ustępie art. 14.

Art. 22. Określony dzień lub okres czasu (najwyżej tydzień), w ciągu którego pasażer może wsiąść z portu zagranicznego na wyraźnie oznaczony okręt, winien być wskazany na każdym ważnym lub prowizorycznym bilecie podróży morskiej, oraz na każdej innej odnośnej korespondencji, umowie lub zaświadczeniu.

Jeżeli wyznaczony okręt nie może od płynąć w ustalonym terminie, agent, który sprzedał bilet, zabezpieczy podróżnego od straty przez wypłatę odszkodowania w wysokości 10 drachm dziennie, aż do daty odjazdu. Rzeczony odszkodowanie przysługuje podróżnemu tylko za dni 15 najwyżej od upływu terminu wskazanego na bilecie. Podczas powyższego okresu podróży może zawsze unieważnić umowę przewozową i w tym wypadku winna mu być zwrócona należność za bilet. Po upływie tych dni 15 lub jeśli z jakiegokolwiek powodu podróż morska nie odbędzie się, agent będzie obowiązany zwrócić opłatę za bilet jako też kosztu podróży od miejsca wyjazdu do portu odjazdu, które rzeczona osoba musiała ponieść, zwróci również kosztu przejazdu powrotnego do tej samej miejscowości bez względu na marszrutę, bezpośrednią lub pośrednią, poza przewidzianem odszkodowaniem.

Rzeczony odszkodowanie zarówno jak inne wypłaty będą wpłacone przez agenta na podstawie deklaracji, złożonej przez interesowaną osobę i zaświadczonej przez dyrektora właściwego biura emigracyjnego. Jeżeli agent odmawia dokonania wpłaty, odpowiednia władza przedstawi sprawę tę, łącznie z odnoszącym się do niej raportem, Ministrowi Spraw Wewnętrznych, który bez żadnych innych formalności zarządzi aby wypłata była dokonana przez potrącenie z sumy zdeponowanej tytułem kaucji przez właściwego agenta.

Jeżeli podróż morska nie może odbyć się z powodu siły wyższej, agent może unieważnić umowę przed upływem piętnastodniowego terminu; w tym wypadku wypłaca tylko odszkodowanie zgodnie z poprzednimi przepisami odpowiednio do liczby upłynionych dni, kosztu przejazdu w obie strony oraz cenę karty okrętowej.

Art. 23. Przed odjazdem okrętu, agent emigracyjny, który go reprezentuje, przedstawi Ministrowi Spraw Wewnętrznych do aprobaty tabelę taryfową, którą zamierza stosować do przewożonych emigrantów i określi okres czasu stosowania tej taryfy. Nie będzie wolno żądać pod jakimkolwiek pozorem więcej niż ceny ustalone w zatwierdzonej taryfie. Podróżny, ofiarujący ceny taryfowe nie może być odrzucony.

Osoby, które nie podróżują na swój koszt, lecz których podróż morską opłacają w całości lub części pracodawca albo obcy rząd, nie mogą być przyjęte jako emigranci.

Art. 24. Minister Spraw Wewnętrznych będzie również zatwierdzał i ustalał w ogólnych zarysach przepisów, dotyczące odżywiania emigrantów podczas podróży. Niniejsze postanowienie będzie również stosowane do wszelkich zobowiązań kapitanów, dotyczących podróży morskiej, za wypełnienie których agent jest odpowiedzialny; zdeponowana kaucja będzie służyła jako gwarancja w tych wszystkich wypadkach.

Art. 25. Od każdego biletu okrętowego zagranicę na całe miejsce będzie pobierany specjalny podatek, który będzie wynosił 8 drachm od biletu do Azji Mniejszej i Egiptu, a 20 drachm od biletu do innych krajów. Powyższy podatek będzie pobierany łącznie z opłatą za bilet i wpłacany co miesiąc do Skarbu Państwa.

Art. 26. W braku innego środka karnego Minister Spraw Wewnętrznych może nałożyć karę pieniężną w wysokości od 200 do 500 drachm w drodze postępowania administracyjnego, na każdego agenta emigracyjnego winnego czynu lub zaniedbania sprzeciwiającego się przepisom niniejszej ustawy, dekretoów królewskich, okólników lub instrukcyj wykonawczych. Powyższe kary będą pobierane zgodnie z rozporządzeniami obowiązującymi w sprawie pobierania opłat na rzecz Państwa.

Ponadto Minister może we wszystkich wypadkach tego rodzaju cofnąć koncesję na wykonywanie zawodu agenta emigracyjnego lub odmówić wydania nowej koncesji tej samej osobie bądź na stałe, bądź na określony czas, zależnie od swego uznania.

ROZDZIAŁ IV.

Środki prawne.

Art. 27. Każda skarga, wynikająca z umowy przewozowej lub oparta na zasadzie przepisów niniejszej ustawy, wniesiona przez emigranta przeciw agentowi, z którym zawarł umowę, przedstawicielowi agenta lub kapitanowi albo oficerowi okrętu, przewożącego emigranta, będzie podlegała jurysdykcji prezesa trybunału pierwszej instancji okręgu, w którym jest położone biuro agencji, która sprzedała bilet, jeżeli suma sporu nie przenosi 500 drachm; jeżeli suma sporu przenosi 500 drachm, skarga będzie podlegała jurysdykcji trybunału pierwszej instancji rzeczonoego okręgu.

Prezes wyda wyrok na podstawie postępowania przewidzianego dla skarg o wyrugowanie uporczywych lokatorów i żadne odwołanie od decyzji nie będzie mogło być założone.

Od wyroku trybunału pierwszej instancji może być wniesiona apelacja, jeżeli suma sporu przewyższa 1500 drachm. Apelacja będzie wniesiona, zgodnie z ogólnymi przepisami, ale nie później niż w terminie 10 dni od daty ogłoszenia wyroku, przeciw któremu jest wniesiona.

Rzeczony wyroki nie będą podlegały kasacji.

Art. 28. Każda skarga emigranta będzie wnoszona przeciwko agentowi, zamieszkałemu w Grecji, w charakterze przedstawiciela wszystkich powyżej wymienionych osób i będzie mu oznajmiona; emigrant będzie mógł dochodzić swych praw tylko na nim. Wyrok dotyczący agenta również będzie mógł być wykonywany względem osób, za prawnego reprezentanta których uchodzi on, zgodnie z poprzednimi postanowieniami.

Pełnomocnictwa, wydane przez emigrantów konsulowi greckiemu w kraju obcym dla dochodzeń prawnych, będą wolne od opłaty stemplowej.

Art. 29. Dla spraw wyżej rzeczonych, zgodnie z przepisami prawnymi, ustanawia się pierwszeństwo przed sądami pierwszej instancji i przed sądem apelacyjnym; wyrok będzie ogłoszony na pierwszym posiedzeniu mającym miejsce conajmniej po 24 godzinach od daty wniesienia skarg lub wszelkich innych dokumentów prawnych albo podań.

W tym celu sądy nie są obowiązane przestrzegać postanowień procedury cywilnej, dotyczących przesłuchania świadków, ale mogą wydać wyrok na podstawie złożonych zeznań.

Pełnomocnik emigranta może w zastępstwie emigranta, złożyć przysięgę i będzie osobiście odpowiedzialny za fałszywe zeznanie.

Art. 30. Wymienione władze sądowe będą rozpoznawały wniesione przez osoby, wskazane w pierwszym ustępie art. 27*) skargi wzajemne, do których mają zastosowanie te same przepisy.

Art. 31. Niniejsze przepisy będą miały zastosowanie do spraw wymienionych w artykułach poprzednich, a które powstały między datą odjazdu z Grecji, a końcem podróży morskiej, jedynie wówczas jeżeli podanie pisemne będzie złożone przez emigranta lub w jego imieniu, w terminie miesięcznym od daty przybycia do portu przeznaczenia, konsulowi greckiemu rzeczonoego portu łącznie z zeznaniem, wskazującym sumę sporu.

Jeżeli podanie będzie wniesione zgodnie z poprzednimi przepisami, konsul dostarczy skarżącemu jeden egzemplarz zeznania, sporządzonego dla dochodzenia prawnego w Grecji.

Będzie pobrana opłata stemplowa w wysokości 1 drachmy od zeznania załączonego do skargi i jego odpisu.

Skarga pisemna emigranta, który nie dotarł do miejsca przeznaczenia, winna być złożona konsulowi greckiemu w porcie, w którym podróż została przerwana, lub w razie braku konsula, władzom rzeczonoego portu.

Sprawy powstałe przed odjazdem będą również przedawnione po upływie siedmiomiesięcznego terminu. Złożenie zeznania wyżej wspomnianego konsulowi greckiemu nie będzie niezbędne dla wszczęcia ścigania prawnego w tych sprawach.

Art. 32. Wyroki zapadłe na korzyść emigranta w ostatniej instancji lub z rygozem tymczasowej wykonalności, będą wykonywane na mocy rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych w imieniu osoby, na której korzyść są wydane i do wysokości równej odszkodowaniu i kosztom procesu; suma ta będzie strącona z kaucji, złożonej przez odpowiedzialnego agenta.

ROZDZIAŁ V.

Postanowienia karne.

Art. 33. Będą nakładane następujące kary:

każda osoba, nie będąca agentem lub przedstawicielem agenta lub funkcjonariuszem płatnym agencji, która pomaga do emigracji jednej lub większej ilości osób wbrew przepisom niniejszej ustawy, jako też dekretów królewskich, rozporządzeń i instrukcyj

*) W tekście oryginalnym: „artykułu niniejszego” widocznym jest jednak, że chodzi o art. 27 jak to stwierdza zresztą autor przekładu na język francuski (B. I. du T. Série Législative 1921 II cz. str. 9.

wykonawczych, które będą ogłoszone, ulegnie karze więzienia do 6 miesięcy i karze do 1000 drachm;

każdy agent emigracyjny lub jego przedstawiciel i każdy armator lub agent w ogólności przekraczający przepisy artykułów 12 do 25 włącznie niniejszej ustawy — ulegnie karze pieniężnej do 2000 drachm i karze więzienia do roku;

każda osoba sprzedająca bilety, bądź definitywne, bądź tymczasowe, która nie posiada koncesji na prowadzenie agencji emigracyjnej, lub każda osoba nie uznana prawnie za przedstawiciela agencji tego rodzaju, która sprzedaje emigrantom bilety lub osoba sprzedająca bilety po unieważnieniu wydanej jej koncesji — ulegnie karze pieniężnej do wysokości 3000 drachm i karze więzienia do lat 3.

Kary pieniężne nałożone w myśl niniejszych postanowień na agentów lub przedstawicieli, lub osoby działające w charakterze agentów lub reprezentantów bez koncesji prawnej, będą nałożone równocześnie na ich naczelnych zwierzchników.

Jeżeli towarzystwo przewozowe morskie jest winne przekroczenia prawa — kara więzienia będzie nałożona na przedstawiciela lub funkcjonariusza towarzystwa, który popełnił przekroczenie. Kary pieniężne we wszystkich wypadkach będą nakładane na osobę winną przekroczenia oraz na towarzystwo łącznie i towarzystwo będzie podlegało tym wyrokom bez specjalnego zaznaczenia. Na wypadek mobilizacji lub wojny kary nakładane na mocy poprzednich przepisów będą zdwojone.

Art. 34. We wszystkich wypadkach przekroczenia postanowień niniejszej ustawy i we wszystkich wypadkach bezprawnego działania, mającego cechy występku popełnionego na szkodę emigrantów przez agenta emigracyjnego, jego przedstawiciela lub przez każdą osobę wykonywującą czynności tego rodzaju, przez armatora lub jego urzędnika, strona poszkodowana może zawiadomić o tem właściwego urzędnika emigracyjnego. Rzeczonny funkcjonariusz sporządzi bez zwłoki raport i przesłucha pod przysięgą zarówno stronę poszkodowaną jak jednego lub dwóch świadków.

Rzeczonny funkcjonariusz wniesie bez zwłoki dokumenty prawne tak utworzone do rejestru specjalnego (którego formę określi rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych) i przedstawi je w terminie trzydniowym do właściwego urzędu publicznego, który przesła obrońcy odpis aktu oskarżenia i po upływie okresu trzech dni od daty otrzymania aktu oskarżenia, przedstawi sądowi sprawę dla osądzenia na najbliższej sesji zwykłej.

Osobiste stawanie przed sądem skarżącego lub świadków nie będzie uważane za niezbędne z tym warunkiem, że zeznania złożone w czasie śledztwa wstępnego będą czytane na rozprawach.

Jeżeli skarga będzie skierowana bezpośrednio do urzędu publicznego, urząd ten podda badaniom pod przysięgą jednego lub dwóch świadków i równocześnie ułoży raport; następnie rozpocznie ściganie karne z zachowaniem terminów ustalonych w ustępie poprzednim.

Art. 35. Każda decyzja nakładająca karę pieniężną na agenta emigracyjnego lub na każdą inną osobę, łamiącą przepisy niniejszej ustawy, będzie komunikowana przez właściwy urząd publiczny władzom emigracyjnym, aby odpowiednie zarządzenia mogły być zastosowane przeciw agentowi ukaranemu i aby kary, odszkodowania oraz koszty sądowe były sprawdzone i pobrane.

Ponadto koncesja wydana agentowi emigracyjnemu i udzielone poprzednio zatwierdzenie nominacji przedstawiciela mogą być odwołane przez wyrok sądowy lub przez decyzję Ministra Spraw Wewnętrznych opartą na rzeczonym wyroku.

Art. 36. Kary nakładane przez władze sądowe na mocy postanowień niniejszej ustawy winny być wpłacone do Skarbu w ciągu 48 godzin od chwili wydania ostatecznego wyroku lub w razie nie wniesienia wpłaty, winny być potrącone ze złożonej kaucji. Żadne inne formalności nie są konieczne dla tego celu, jak tylko zawiadomienie Kasy Depozytów i Pożyczek o zapadłym wyroku przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych.

Wyjąwszy wypadek pokrycia w sposób wyżej wskazany, przepisy ogólne, dotyczące pokrycia kar pozostają w mocy, zwłaszcza te, które dotyczą uwięzienia skazanego i zabrania jego majątku. Przepisy te, jeśli sąd uzna to za konieczne, mogą być stosowane jednocześnie z postępowaniem wyżej wskazanem.

ROZDZIAŁ VI.

Środki repatrjacji

Art. 37. Opłaty przewidziane niniejszą ustawą (art. 12, 16 i 25), kary pieniężne, nałożone przez władze sądowe na mocy niniejszej ustawy i kary pieniężne, nałożone przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych będą wpłacone do Skarbu, jako dochody Państwa; będą one wniesione pod osobnemi pozycjami do budżetu dochodów.

Art. 38. Suma równa sumom o których mowa w artykule poprzednim, będzie użyta na ułatwienie repatriacji emigrantów greckich, przebywających czasowo w Ameryce lub innych krajach, na pomoc w ich urządzeniu w Grecji i na utrzymywanie chorych repatriowanych oraz na rozwój elementarnego nauczania języka greckiego w Ameryce, jeżeli na to pozwolą rozporządalne kredyty.

Nadto kredyt równy sumom pobranym na mocy art. 37, w poprzednim okresie budżetowym będzie otwarty w budżecie Ministerstwa Spraw Wewnętrznych pod specjalną rubryką. W pierwszym roku po wejściu w moc niniejszej ustawy, będzie uchwalona i wniesiona do rzonego budżetu suma równa przewidzianej na ten rok wysokości dochodów wyżej wspomnianych.

Art. 39. Suma uchwalona, przewidziana w artykule poprzednim, będzie wydatkowana pod zarządem Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, zgodnie z postanowieniami w tym względzie Komisji złożonej z dyrektora departamentu, któremu podlega Sekcja Emigracyjna w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych, z szefa Sekcji Emigracyjnej, z urzędnika Ministerstwa Spraw Zagranicznych, z urzędnika Ministerstwa Skarbu, oraz z 2 urzędników Ministerstwa Ekonomii Społecznej (Wydziałów Marynarki Handlowej i Pracy), którzy będą mianowani przez właściwych ministrów. Skład rzonej komisji będzie podany do wiadomości przez rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych, ogłoszone w gazecie urzędowej. Komisja ta będzie miała nazwę „Komisji Repatriacyjnej” i będzie rozpatrywała wszystkie sprawy, odnoszące się do tego przedmiotu. Może ona wchodzić bezpośrednio w styczność z władzami państwowymi.

Rzeczona komisja będzie nadto wydawała opinie bezpośrednio na żądanie Ministerstwa Spraw Wewnętrznych o wszystkich kwestjach dotyczących się wykonywania niniejszej ustawy.

ROZDZIAŁ VII.

Przepisy końcowe.

Art. 40. Data wejścia w moc postanowień niniejszej ustawy w ogólności a w szczególności dokładne przepisy, dotyczące się rzonych postanowień, jak też i obowiązków władz policji i żandarmerji będą wskazane w dekrete królewskim, który będzie ogłoszony na wniosek Ministerstwa Spraw Wewnętrznych. Jednakże przepisy rozdziału I wchodzi w moc z dniem ogłoszenia niniejszej ustawy. Będzie ustalony termin conajmniej miesięczny od daty ogłoszenia rzonego dekretu dla stosowania przepisów artykułów 12 do 16. (

Stosunki władz emigracyjnych z władzami konsularnymi, sądowymi, skarbowymi i portowymi, oraz zarządzenia szczegółowe, wydane na mocy przepisów niniejszej ustawy, dotyczących się spraw finansowych i prowadzenia ksiąg, będą ustalone w postanowieniach dekretu królewskiego, który będzie ogłoszony na wniosek Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i innych zainteresowanych ministerstw.

WŁOCHY.

USTAWA O EMIGRACJI Nr. 22,

z dnia 19 listopada 1919 r.

(Gazetta Ufficiale Nr. 292 z dnia 11 grudnia 1919 roku).

ROZDZIAŁ I.

Generalny Komisarjat Emigracyjny i podległe mu urzędv.

Ustanawia się Generalny Komisarjat, podległy Ministerstwu Spraw Zagranicznych, do którego kompetencji należy wszystko to, co odnosi się do emigracji i w którym są skupione agendy, dotyczące emigracji.

Generalny Komisarjat Emigracyjny składa się z jednego Komisarza Generalnego i trzech Komisarzy.

Komisarz Generalny jest mianowany dekretem królewskim na wniosek Ministra Spraw Zagranicznych, po zasięgnięciu opinji Rady Ministrów, z pośród starszych urzędników Komisarjatu lub też jednego z organów administracyjnych państwa.

Komisarze są mianowani do czasowego sprawowania czynności urzędowych dekretem królewskim na wniosek Ministra Spraw Zagranicznych, z pomiędzy starszych urzędników Komisariatu albo też wyjątkowo z pośród urzędników innych organów administracyjnych, mających rangę nie niższą od rangi dyrektora departamentu albo inną równorzędną rangę.

Przepisy, odnoszące się do nominacji i awansów urzędników poszczególnych do Komisariatu oraz ich osobistej odpowiedzialności za czynności nie przewidziane, są ustalone w drodze rozporządzenia.

Do urzędników Komisariatu stosują się przepisy prawne o odpowiedzialności sądowej urzędników cywilnych.

Art. 1. Ustanawia się Najwyższą Radę Emigracyjną, złożoną z:

- a) Generalnego Komisarza jako delegata Ministra Spraw Zagranicznych;
- b) Generalnego Dyrektora Marynarki Handlowej;
- c) Generalnego Dyrektora Pracy i Opieki Społecznej;
- d) Generalnego Dyrektora Banco di Napoli;

e) Generalnych Dyrektorów trzech innych organów administracyjnych państwa, mających szczególną styczność z emigracją, którzy będą mianowani przez Ministra Spraw Zagranicznych;

f) trzech członków, mianowanych dekretem królewskim na wniosek Ministra Spraw Zagranicznych, z pośród ludzi, zajmujących się naukami mającymi związek z emigracją;

g) czterech członków, mianowanych przez Ministra Spraw Zagranicznych z pośród ośmiu obywateli włoskich, przedstawionych przez Generalny Związek Pracy, Ligę Narodową Kooperatyw, Włoską Federację Towarzystw Wzajemnej Pomocy i przez jedno z towarzystw opieki lub oświaty, które będzie wyznaczone przez Ministra, w porozumieniu z Najwyższą Radą Emigracyjną;

h) trzech członków, z których jeden musi być kobietą, wybranych przez Ministra z pośród osób przedstawionych przez instytucje opieki nad emigrantami, uznane przez Komisariat;

i) dwóch członków wybranych przez kompetentnego Ministra z łona stałego Komitetu Pracy i Związku Wykonawczego dla pośrednictwa pracy i bezrobocia (Giunta esecutiva per il collocamento e la disoccupazione). Członkowie Parlamentarnej Komisji kontrolującej, o której mowa w art. 65, ustęp drugi, biorą z urzędu udział w Radzie Emigracyjnej z głosem doradczym. Rozporządzenie określi przepisy dotyczące nominacji i wyboru członków wspomnianych pod g) i h), jako też oznaczy tryb odnowienia składu Rady, honorarja, należne członkom i sposób utworzenia biura prezydjalnego.

Opinia Rady będzie zasięgana w kwestjach ważniejszych, dotyczących emigracji i w sprawach należących do kompetencji kilku Ministerstw.

Na posiedzenia Rady Minister Spraw Zagranicznych będzie mógł wzywać jednego lub więcej delegatów Ministerstw, zainteresowanych w kwestjach przedstawionych Radzie do rozpatrzenia.

W posiedzeniach biorą udział także Komisarze emigracyjni, z głosem doradczym. Rada wybiera z pośród siebie trzech członków, którzy wspólnie z Komisarzem Generalnym, jako prezesem i dwoma członkami, wybranymi w łonie Parlamentarnej Komisji kontrolującej, tworzą stały Komitet z obowiązkami wskazanymi w rozporządzeniu, które określa także sposób odnowienia składu tegoż Komitetu.

Art. 3. Generalny Komisariat Emigracyjny prowadzi korespondencję z władzami Królestwa, przedstawicielami królewskimi za granicą, urzędami emigracyjnymi innych państw i ze wszystkimi instytucjami, które w Królestwie i za granicą zajmują się opieką nad emigrantami.

Generalny Komisariat Emigracyjny korzysta z przywileju bezpłatnej przesyłki pocztowej i telegraficznej we wszystkich sprawach, dotyczących czynności służbowych, które mu zostały przydzielone. Ma prawo bezpłatnego wywieszania swych ogłoszeń na każdej stacji lub agencji na statkach, w wagonach i innych środkach transportowych lądowych i wodnych.

Art. 4. Minister Spraw Zagranicznych będzie obowiązany przedstawiać Parlamentowi corocznie, nie później, jak w kwietniu, sprawozdanie z działalności agend emigracyjnych, z dołączeniem raportu Generalnego Komisarza o ruchu emigracji stałej i czasowej, opatrzonego w odnośne daty statystyczne, zebrane staraniem Komisariatu, o działalności towarzystw przewozowych i ich przedstawicieli, o umowach za-

wartych lub zatwierdzonych w ciągu roku bieżącego, o zmianach które doświadczenie zaleca wprowadzić do obowiązujących przepisów oraz o wszelkich innych sprawach, dotyczących się emigracji.

Sprawozdanie to będzie musiało być wpisane do porządku dziennego następnego posiedzenia, celeni poddania pod dyskusję i zatwierdzenia.

Generalny Komisarz może spełniać czynności Komisarza Rządu zgodnie z art. 59 Konstytucji Królestwa, we wszystkim tem, co dotyczy agend emigracyjnych.

Art. 5. W miastach Genuui, Neapolu i Palermo i we wszystkich tych, które będą wskazane w dekreście królewskim, ustanowiony będzie inspektorat emigracyjny, na którego czele będzie stał funkcjonariusz, zależny od Generalnego Komisarjatu Emigracyjnego.

Inspektor będzie wykonywał te czynności, które są na niego nałożone przez niniejszą ustawę oraz te, które będą określone rozporządzeniem.

Wice-inspektor jest pomocnikiem inspektora i zastępuje go w razie jego nieobecności lub innej przeszkody we wszystkim, co należy do zakresu jego dziafania.

Minister Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Spraw Zagranicznych, doda inspektorom do pomocy w portach odjazdu i w ważniejszych miejscowościach u granic lądowych funkcjonariusza służby bezpieczeństwa publicznego.

Art. 6. Dekretem Generalnego Komisarza mogą być ustanowione komitety powiatowe lub gminne do spraw emigracji, spełniające czynności swe bezpłatnie. Skład ich ustala przepisy rozporządzenia.

Przewodniczącym Komitetu jest naczelnik powiatu, a w razie jego nieobecności burmistrz lub wójt.

W prowincjach, w których stowarzyszenia opieki nad emigrantami funkcjonowałyby w sposób uznany przez Komisarjat za bardziej odpowiedni dla interesów emigrantów, aniżeli komitety powiatowe lub gminne, obowiązki należące do tych ostatnich przejdą na wspomiane stowarzyszenia.

Art. 7. Na każdy okręt, który wiezie emigrantów do krajów zamorskich, wsiada jeden królewski komisarz, który, stosownie do przepisów rozporządzenia, czuwa nad działalnością służby sanitarnej i nad przestrzeganiem praw i przepisów dotyczących emigracji.

Komisarze królewscy są wybierani zasadniczo z grona lekarzy marynarki królewskiej, pozostających w służbie czynnej. Lekarze marynarki królewskiej, wyznaczeni do służby emigracyjnej, zostają oddani do dyspozycji Komisarjatu z zachowaniem przynależności do swego wydziału służbowego.

Komisarze królewscy są wynagradzani z funduszu emigracyjnego, do kasy którego przedsiębiorstwa przewozowe będą musiały wpłacać należne z tego tytułu sumy i mają prawo do przejazdu i do utrzymania w podróży w klasie najwyższej, jaka istnieje na pokładzie statku, w obie strony, na koszt przedsiębiorstwa.

Wyznaczenie komisarza królewskiego do służby emigracyjnej na pokładzie parostatków odbywać się będzie w sposób określony rozporządzeniem.

Komisarze królewscy wykonywują swe czynności także w podróży powrotnej z portu zamorskiego, jeżeli statek płynie do portu europejskiego z powracającymi do kraju włoskimi pasażerami trzeciej klasy, albo innej klasy równorzędnej. W wypadku, w którym zadanie królewskiego komisarza kończy się poza granicami Królestwa z przyczyny przedsiębiorstwa przewozowego, to ostatnie jest obowiązane dostarczyć mu środków do powrotu w warunkach, które określi rozporządzenie.

Art. 8. W państwach, do których kieruje się wychodźtwa włoskie, będą ustanowione na zasadzie układów z odpowiednimi rządami — urzędy opiekuńcze informacyjne i urzędy pośrednictwa pracy.

W główniejszych ośrodkach wychodźtwa włoskiego mogą być mianowani — według przepisów ustanowionych w rozporządzeniu — funkcjonariusze emigracyjni, którzy będą informowali Komisarjat o warunkach emigracji włoskiej oraz będą załatwiali inne czynności, które im będą powierzane. Te same funkcje mogą być powierzone urzędnikom konsularnym lub innym funkcjonariuszom państwowym.

Zarówno w portach przesiadania jak w portach lądowania będą wykonywane na pokładzie parostatków, przewożących emigrantów, stałe inspekcje staraniem funkcjonariuszów emigracyjnych albo urzędników konsularnych według przepisów, które ustala rozporządzenie.

ROZDZIAŁ II.

O emigracji w ogólności.

Art. 9. Wychodźstwo jest dozwolone w granicach, oznaczonych istniejącem prawem.

Popisowi, którzy ukończyli lub kończą w danym roku 18-ty rok życia, popisowi marynarki i wojskowi, należący do korpusu królewskich trenów, mogą emigrować, jeżeli otrzymali na to pozwolenie — pierwsi od prefekta lub podprefekta, drudzy od kapitana portowego, a ostatni od dowódcy korpusu.

Wojskowi pierwszej i drugiej kategorii wojska, którzy nie ukończyli jeszcze 28 roku życia, mogą emigrować, jeżeli otrzymają pozwolenie dowódcy powiatowej komendy, wobec którego powinni udowodnić, że znajdują się w warunkach, które ustali rozporządzenie.

Dozwoloną jest emigracja wojskowych trzeciej kategorii, należących do wojska lądowego i marynarki.

Dozwoloną jest również emigracja wojskowych pierwszej i drugiej kategorii, należących do wojsk lądowych, którzy ukończyli 28 rok życia, ci jednak, którzy nie ukończyli 32 roku życia, winni zgłosić swój odjazd dowódcy powiatowej komendy. Zgłoszenie to dokonywa się na zwykłym papierze i bez opłaty w sposób, który ustali rozporządzenie.

Wolność emigrowania przysznana wojskowym w ustępach poprzednich, może być w wyjątkowych wypadkach czasowo wstrzymana dekretem królewskim na wniosek ministra Wojny i Marynarki.

Minister Spraw Zagranicznych, w porozumieniu z ministrem Spraw Wewnętrznych może wstrzymać emigrację do pewnej okolicy, dla względów porządku publicznego albo też jeżeliby życie, wolność i mienie emigrantów wystawione były na niebezpieczeństwo lub wreszcie gdy tego wymaga ochrona interesów ekonomicznych i moralnych emigrantów.

Art. 10. Dla skutków prawnych ustaw i przepisów o emigracji, za wyjątkiem rozporządzeń specjalnych, za emigranta uważany jest każdy obywatel, który opuszcza ojczyznę w celu fizycznej pracy zarobkowej lub dla prowadzenia drobnego handlu lub też udaje się do małżonka, dzieci, rodziców, braci, wujów, kuzynów i krewnych w tym samym stopniu, którzy wyemigrowali już dawniej w celach zarobkowych lub ten, który powraca do obcego kraju, do którego wyemigrował poprzednio na warunkach, przewidzianych niniejszym artykułem.

Art. 11. Ci, którzy angażują, wywożą lub wysyłają zagranicę w celu zarobkowym małoletnich niżej lat piętnastu bez poddania ich oględzinom lekarskim i niezaoptowanych przez naczelnika gmin w książeczkę, o której mowa w artykułach 4 i następnych ustawy o pracy dzieci z dnia 6 sierpnia 1916, n. 1136 — będą karani grzywną, przewidzianą w art. 13 ustawy o pracy kobiet i dzieci, zatwierdzonej dekretem królewskim z dnia 31 sierpnia 1910 n. 665.

Art. 12. Kto zaciąga lub najmuje w Królestwie jedną lub więcej osób, poniżej lat piętnastu, celem zatrudnienia ich zagranicą, czy to w zajęciach wędrownych, czy to w zawodach, które będą uznane przez rozporządzenie jako szkodliwe dla zdrowia, będzie karany więzieniem do sześciu miesięcy i karą pieniężną od stu do pięciuset lirów.

Taką samą karę ponosi ten, który wywozi albo wysyła za granicę lub też oddaje osobom trzecim celem wywiezienia za granicę osoby poniżej lat piętnastu w zamiarze zatrudnienia ich w sposób wspomniany w pierwszej części niniejszego artykułu. W takim wypadku opiekunowi odbiera się władzę opiekuńczą, zaś rodzice mogą być pozbawieni władzy rodzicielskiej.

Te same przepisy mają zastosowanie do tego, kto powoduje nieletnią kobietę do emigrowania w celu prostytucji.

Art. 13. Kto opuszcza w kraju obcym osoby poniżej lat siedemnastu, które powierzono mu w Królestwie w celu pozyskania dla nich pracy, będzie karany więzieniem do jednego roku i grzywną od trzystu do tysiąca lirów, nie przesądzając większego wymiaru kary w razie złego obchodzenia się lub znęcania się.

Jeżeli osoba nieletnia nie ukończyła lat cztertnastu, kara będzie zwiększona o połowę.

Oskarżony, obywatel czy obcokrajowiec, będzie sądzony na żądanie ministra sprawiedliwości lub na skutek skargi strony; jeżeli zaś był za takie same przestępstwo sądzony za granicą, stosuje się względem niego przepisy artykułów 7 i 8 kodeksu karnego.

Art. 14. Zgodnie z postanowieniem art. 416 kodeksu karnego, ktokolwiek w celu zysku namawia do emigracji i ktokolwiek przy pomocy obwieszczeń okólników lub wszelkiego rodzaju ogłoszeń, dotyczących emigracji, podaje fałszywe wiadomości lub wskazówki, albo też rozpowszechnia w Królestwie tego rodzaju broszury drukowane za granicą, będzie karany więzieniem do sześciu miesięcy i grzywną od 100 do 1000 lirów.

Karany też będzie w myśl art. 416 kodeksu karnego, ktokolwiek w celach zysku, posługując się zmyślonemi opowiadaniem lub podając fałszywe wiadomości, skieruje obywatela do innego kraju jak ten, do którego tenże udać się zamierzał, albo nakłania go do wsiadania na okręt w portach zagranicznych lub potajemnie.

Art. 15. Obywatele, którzy zgodnie z przepisami ustaw i rozporządzeń o emigracji są uważani za emigrantów, muszą przy opuszczeniu granic Królestwa zaopatrzyć się w paszport zagraniczny. Paszport taki jest wydawany przez kompetentne władze według istniejących przepisów i stosownie do instrukcji Generalnego Komisarjatu Emigracyjnego.

Wystawianie i przedłużanie ważności paszportów na wyjazd zagranicę dla osób wymienionych w ustępie poprzednim i dla ich rodzin — bez względu na liczbę osób wpisanych do paszportu — podlega opłacie 2 lirów, która jest przelewana w całości do funduszu emigracyjnego. W okresie ważności paszportu może być zmieniony cel podróży, oznaczony na paszporcie przez władze kompetentne, za opłatą 1 lira, którą przelewa się do funduszu emigracyjnego.

Opłaty paszportowe, przekazywane funduszowi emigracyjnemu, są uwidocznione specjalnym znacznikiem stemplowym, dostarczonym przez Generalny Komisarjat Emigracyjny, który nalepiany będzie na paszporcie przez władzę wydającą paszport. Władze te będą nadsyłały co kwartał do Generalnego Komisarjatu Emigracyjnego sumę uzyskaną z pobranych opłat wraz z imiennym spisem osób, które opłaty uściły.

Przyznaje się również Komisarjатовi Emigracyjnemu prawo żądania od tychże władz perjodycznego nadsyłania imiennych wykazów osób, nieobjętych ustępem pierwszym niniejszego artykułu, którym wydano paszporty na wyjazd zagranicę.

Przekroczenia postanowień zawartych w ustępie pierwszym niniejszego artykułu są karane karą pieniężną od 10 do 100 lirów, a w razie ich powtarzania się, aresztem od 10 dni do sześciu miesięcy, prócz zastosowania kar nałożonych za inne przestępstwa, których przekraczający stały się winnym.

Podania o wydanie paszportu i deklaracje o braku przeszkód (nihil obstat) do wyjazdu mają być przesyłane przez naczelnika gminy do władz kompetentnych w przeciągu dwudziestu czterech godzin od otrzymania podania popartego przepisaniem dokumentami, zaś władze kompetentne mają wydać paszport w przeciągu 24 godzin po otrzymaniu podania lub upoważnienia Generalnego Komisarjatu Emigracyjnego, o ile takowe byłoby potrzebne.

Przepisy potrzebne do uzyskania paszportu dla emigrantów, udających się zagranicę na roboty i dla ich rodzin, są wolne od stempla i wszelkich opłat.

Art. 16. Wszelkie zwolnienia od opłat przyznane przez prawa włoskie w sprawach dotyczących nieszczęśliwych wypadków przy pracy, opieki i ubezpieczeń społecznych, mają zastosowanie także do aktów i dokumentów, żądanych w interesie obywateli w celu uzyskania obrachunku albo wypłaty odszkodowań lub rent, albo też w sprawach dotyczących należnych świadczeń, na zasadzie ustaw obcych o nieszczęśliwych wypadkach przy pracy, o opiece i ubezpieczeniach społecznych.

ROZDZIAŁ III.

O emigracji do krajów zamorskich.

CZĘŚĆ PIERWSZA.

Emigranci.

Art. 17. Dla skutków prawnych niniejszego rozdziału emigrantami są obywatele, odpowiadający warunkom wszczęgólnionym w art. 10 lub podróżujący w trzeciej klasie, albo w klasie, którą Generalny Komisarjat Emigracyjny uzna za równorzędną obecnej klasie trzeciej, którzy udają się do krajów położonych po drugiej stronie kanału Suezkiego, z wyjątkiem kolonii i protektoratów włoskich lub też do krajów, leżących poza cieśniną Gibraltarską z wyjątkiem wybrzeży europejskich.

Ustawa określi w jakich wypadkach uważani będą również za emigrantów ludzie podróżujący w klasie wyższej niż trzecia — o ile nie będzie dowiedzione, że jada w innym charakterze.

Emigrant nie włoskiej narodowości, odplywający z portu włoskiego w Królestwie, jest zrównany pod każdym względem z emigrantem krajowym, jednakowoż nie będzie mógł korzystać z pomocy zagranicznych urzędów opieki, o których mowa

Pasażerowie odjeżdżający samorzutnie i na własny koszt w klasie trzeciej lub też w klasie równorzędnej na statkach krajowych lub obcych i udający się do krajów położonych poza kanałem Suezkim, będą uważani za emigrantów wtedy gdy liczba pasażerów narodowości włoskiej będzie wyższą od 55; jednkże Komisarjat może upoważnić do transportu wbrew powyższemu rozporządzeniu.

CZĘŚĆ DRUGA.

Przedsiębiorstwa przewożące emigrantów.

Nikt nie może werbować emigrantów lub zawierać z nimi umów przewozowych i obiecywać bilety okrętowe, jeżeli nie otrzymał od Komisarjatu koncesji na przewóz emigrantów, a ponadto specjalnej licencji tegoż komisarjatu, wydawanej pod warunkiem złożenia odpowiednich gwarancji, o ile chodzi o emigrantów, korzystających z bezpłatnego lub subsydjowanego przewozu lub w jakikolwiek sposób uprzywilejowanych.

Koncesję mogą otrzymać krajowe towarzystwa żeglugi morskiej, krajowi armatorzy i dzierżawcy okrętów — tak pojedynczo jak i w konsorcjum, o ile rozporządzają statkami, odpowiadającymi warunkom wymaganym przez rozporządzenie.

Koncesja może być udzielona również zagranicznemu towarzystwu żeglugi morskiej, uznanym w Królestwie zgodnie z brzmieniem art. 230 i następnych kodeksu handlowego oraz cudzoziemskim armatorom i dzierżawcom okrętów, o ile rozporządzają statkami, odpowiadającymi warunkom wyszczególnionym w ustawie.

Cudzoziemskim towarzystwom, armatorom i dzierżawcom — koncesja może być udzieloną tylko wtedy, gdy wyznacza jako swego przedstawiciela obywatela włoskiego, zamieszkałego w granicach Królestwa, albo firmę włoską prawnie ukonstytuowaną i jeżeli podporządkują się wszystkim rozporządzeniom i ustawom państwowym w kwestjach dotyczących się czynności emigracyjnych i czynności z nich wynikających oraz wszystkim warunkom koncesji na przewóz emigrantów, które ustanowi Generalny Komisarjat.

Koncesja jest ważną na jeden rok; podlega każdorazowo opłacie koncesyjnej w sumie tysiąca lirów za każdy zarejestrowany statek, łącznie z kaucją nie mniejszą od trzech tysięcy lirów renty w państwowych papierach procentowych, która to kaucja będzie ustalona przez Ministra Spraw Zagranicznych, zależnie od sumy obrotów. Wysokość opłaty koncesyjnej, która przelewana jest całkowicie do funduszu emigracyjnego, może być zmieniona dekretem królewskim na przedstawienie Ministra Spraw Zagranicznych i po zasięgnięciu opinii Najwyższej Rady Emigracyjnej.

Podanie o udzielenie koncesji jest równoznaczne z przyjęciem wszystkich zobowiązań, jakie spadają na towarzystwo przewozowe na mocy istniejących przepisów w sprawie emigracji.

Minister Spraw Zagranicznych, w porozumieniu z Najwyższą Radą Emigracyjną, może motywowanym dekretem odmówić, ograniczyć lub odroczyć udzielenie koncesji.

Kaucja służy w pierwszym rzędzie, jako gwarancja za wykonanie wszystkich zobowiązań towarzystwa przewozowego i jego przedstawiciela względem emigranta lub jego prawnego zastępcy; następnie jako gwarancja za uiszczenie kar pieniężnych nakładanych na towarzystwa przewozowe lub jego reprezentanta na podstawie niniejszej ustawy. Kaucja ma być uzupełniona za każdym razem, gdy została zmniejszona, a to pod karą unieważnienia koncesji; będzie zaś zwrócona, z wyjątkiem wypadku prowadzenia sprawy sądowej — w sześć miesięcy po zaprzestaniu działalności towarzystwa przewozowego.

Art. 19. Towarzystwa zagraniczne, nie uznane jeszcze w Królestwie w myśl artykułów 230 i następnych kodeksu handlowego, przy podaniu o koncesje są zrównane z towarzystwami krajowymi pod względem opłaty rejestracyjnej, nakładanej na akta konstytucyjne towarzystw.

Normalnym opłatom rejestracyjnym będą także podlegały akty o powiększeniu kapitału zakładowego towarzystw, posiadających koncesje. Towarzystwa, które nie przedstawiają do rejestracji aktów o powiększeniu kapitału w przeciągu sześciu miesięcy od daty aktów, utracą koncesję.

Oplaty te będą jednak pobierane tylko od tej części kapitału, która zaangażowana jest we Włoszech.

Akty konstytucyjne zagranicznych towarzystw żeglugi, dla uzyskania koncesji na przewóz emigrantów, będą rejestrowane za stałą opłatą od dwóch tysięcy do dziesięciu tysięcy lirów, zależnie od wysokości kapitału zakładowego. Akta dotyczące powiększenia kapitału zakładowego będą rejestrowane za opłatą stałą, której wysokość będzie ustanowiona proporcjonalnie do opłaty uiszczonyj za rejestrację aktu konstytucyjnego i w zależności od wysokości początkowego kapitału zakładowego.

Art. 20. Kapitan statku krajowego albo zagranicznego, nie zapisanego w akcie koncesyjnym, odbywający podróże z portów zamorskich do portów Królestwa — o ile zabiera na pokład statku więcej niż pięćdziesięciu pasażerów włoskich, podróżujących w klasie trzeciej lub w klasie równorzędnej lub reemigrantów, powinien uzyskać na to specjalne pozwolenie, które może być wydane przez królewskie władze konsularne pod warunkami, które określi rozporządzenie.

Licencje (pozwolenia) konsularne, o których mowa w ustępie poprzednim, podlegają opłacie dziesięciu centimów za każdą tonnę netto pojemności okrętu, suma tych opłat zarówno jak suma kar pieniężnych, przewidzianych w niniejszym artykule, będą przelewane całkowicie do funduszu emigracyjnego.

Kapitan okrętu, który nie zaopatrzywszy się w licencję konsularną, wiezie pasażerów włoskich trzeciej klasy lub klasy równorzędnej albo też reemigrantów włoskich, w liczbie większej od 50 podlega karze pieniężnej w kwocie stu lirów za każdego pasażera. Taka sama kara będzie stosowana także względem kapitana, który przyjął na pokład swego statku w jednym z portów nie zamorskich, pasażerów włoskich trzeciej klasy lub równorzędnej albo reemigrantów, podróżujących do Królestwa, którzy się przesiadli z innych statków, nie zaopatrzonych w licencję konsularną.

W razie niezastosowania się do któregośkolwiek z warunków wyszczególnionych w licencji, kara wynosi dwadzieścia lirów od każdego reemigranta.

Do nałożenia powyższych kar pieniężnych jest kompetentnym kapitan portu przyjazdu statku, zgodnie z ostatnim ustępem artykułu 433, kodeksu marynarki handlowej. Od wyroku kapitana portu można apelować w ciągu dwudziestu dni od dnia ogłoszenia wyroku do Sądu apelacyjnego.

Kapitan, któremu udowodniono jedno z przekroczeń wspomnianych w niniejszym artykule, jest obowiązany do złożenia w królewskiej komendzie portu sumy odpowiadającej nałożonym karom pieniężnym. Dopóki pieniądze nie będą zdeponowane, nie wolno statkowi odiechać z portu, leżącego w granicach Królestwa, do którego przybił.

Art. 21. Rząd Królewski, gdy uzna to za stosowne, może wstrzymać na pewien czas dalsze wpisywanie statków do aktu koncesji na wszystkich lub niektórych liniach komunikacyjnych, wszystkich lub określonych typów. Zarządzenie to będzie wydane dekretem królewskim, na skutek uchwały Rady Ministrów i po zasięgnięciu zdania Najwyższej Rady Emigracyjnej.

Dekret królewski w tym przedmiocie będzie przedstawiony w ciągu 15 dni od jego ogłoszenia Parlamentowi z odnośnym sprawozdaniem.

Art. 22. Krajowe przedsiębiorstwo przewożące emigrantów może pismem wy-stosowanym do Komisarjatu mianować swoich przedstawicieli, przyjmując na siebie odpowiedzialność cywilną za wszystkie ich czynności w zakresie emigracji. Jest ono również odpowiedzialne za czyny swych podwładnych jako też wszelkich innych towarzystw przewozowych i innych osób, którymby powierzyły transport w całości lub częściowo, chociażby to się działo w porozumieniu lub za zgodą emigrantów. Każda umowa, wykluczająca tę ograniczającą tę odpowiedzialność jest nieważna, chociażby nawet była z nią związana zniżka taryfy przewozowej.

Mianowanie przedstawiciela podlega zatwierdzeniu Komisarjatu, który zasięgnąwszy opinii odpowiedniego prefekta, może odmówić mianowania lub je odwołać.

Przedstawiciele towarzystw przewozowych muszą być obywatelami włoskimi i nie mogą odstępować swego mandatu osobom innym.

Kilka towarzystw okrętowych może mianować jednego przedstawiciela za uprzednim wzajemnem porozumieniem, zakomunikowanym Komisarjатовi.

Nie wolno przedstawicielowi towarzystwa przewozowego załatwiać spraw związanych z wysyłką emigrantów na statkach, które nie należą do towarzystwa, względnie towarzystw przewozowych przez niego reprezentowanych.

Generalny Komisarjat Emigracyjny ma prawo zatwierdzać, bądź w akcie koncesyjnym, bądź oddzielnie i w porozumieniu z Komitetem Stałym — mianowanie reprezentantów obcych towarzystw przewozowych, na warunkach przez siebie ułożonych.

Art. 23. Każde zezwolenie na mianowanie przedstawicieli, udzielone przez Komisarjat na wniosek towarzystw okrętowych, będzie podlegało opłacie 50 lirów, wpływających do funduszu emigracyjnego.

Art. 24. Generalny Komisarjat Emigracyjny będzie mógł pozwolić, osobie prywatnej, na warunkach wskazanych w specjalnej licencji, na werbowanie robotników dla siebie lub dla przedsiębiorstw kolonizacyjnych, dozwolonych przez ustawy kraju, w którym mają pracować robotnicy, jeżeli chodzi o kraje wymienione w art. 17 i jeżeli osoba ta przy przewozie robotników korzysta z usług koncesjonowanych przedsiębiorstw przewozowych, które uiściły opłaty przepisane w art. 26.

Jeżeli będzie chodziło o przewożenie do okolic mało lub wcale nie odwiedzianych przez emigrantów włoskich, można zezwolić, pod warunkiem przestrzegania określonych warunków, aby transport taki został uskuteczniiony przez armatora, nie posiadającego koncesji na przewożenie emigrantów.

Pozwolenie takie podlega opłacie dziesięciu lirów, która przechodzi całkowicie na rachunek funduszu emigracyjnego.

Art. 25. Ani towarzystwo przewozowe ani jego przedstawiciel nie mogą wydawać emigrantom włoskim kart okrętowych, jeżeli ci nie przedstawiają paszportu.

Emigrantom uprzywilejowanym, zaangażowanym lub samorzutnym, którzy zawarli umowę przewozową poza siedzibą towarzystwa, towarzystwo przewozowe, względnie jego przedstawiciel jest obowiązany wydać kartę okrętową, która nie może być zastąpiona żadnym innym dokumentem dopóki emigrant nie opuści miejsca swego zamieszkania, udając się do portu odjazdu.

Zabronionem jest każdemu z wyjątkiem towarzystw upoważnionych do tego przez Komisarjat, wydawanie poleceń zaopatrywania emigrantów w bilety kolejowe w kraju przeznaczenia, za wyłączeniem wypadku, gdy te bilety są bezpłatne i wręczane emigrantowi w chwili i miejscu lądowania.

Karta okrętowa dla emigrantów, uznanych za takowych na mocy art. 17, jest wolna od wszelkiej opłaty rejestracyjnej i stempowej.

Art. 26. Od towarzystw przewozowych należy się opłata 8 lirów za każde całe miejsce pasażera, uznanego za emigranta na zasadzie art. 17, 4 lirów za każde pół miejsca i 2 lirów za każde ćwierć miejsca. Taksa ta, wpływająca do funduszu emigracyjnego, może być zmieniona dekretem królewskim, w porozumieniu z Najwyższą Radą Emigracyjną.

Regulamin może ustanowić opłatę nie wyższą od opłaty przewidzianej w ustępie poprzednim — która będzie składana przez towarzystwa przewozowe za podróże powrotne i przez kapitanów statków, którzy otrzymują licencję konsularną zgodnie z art. 20.

Art. 27. Bilet okrętowy sprzedany zagranicą przez dane towarzystwo przewozowe lub w imieniu towarzystwa i wysłany emigrantowi, który ma wsiadać na statek w jednym z portów krajowych, daje emigrantowi prawo żądania odjazdu na pierwszym statku tego towarzystwa, który odplywa w kierunku wskazanym na tym bilecie.

Wszystkie przepisy niniejszej ustawy dotyczą także emigrantów, którzy podróżują na warunkach przewidzianych w niniejszym artykule.

Art. 28. Przyjmowanie emigrantów na statek może być dokonywane przez towarzystwo przewozowe w portach wyszczególnionych w pierwszej części art. 5.

Zabronionem jest, z wyjątkiem wypadków przez siłę wyższą spowodowanych, przesadzanie emigrantów w portach zagranicznych, które nie leżą po drugiej stronie oceanu; zabronionem jest również wysyłanie emigrantów, dla załadowania na statek do jakiegokolwiek portu nie włoskiego. W obu wypadkach można uczynić wyjątek od zakazu za specjalnem pozwoleniem wydanem przez Komisarjat i jeżeli to leży w interesie emigrantów.

Art. 29. Towarzystwo przewozowe jest odpowiedzialne za szkody poniesione przez emigranta, któryby nie został przyjęty w kraju, do którego jechał na skutek istniejących tam praw o emigracji, jeżeli będzie stwierdzone, że towarzystwu przewozowemu były wiadome przed odjazdem te okoliczności, które spowodowały nieprzyjęcie emigranta.

Art. 30. Towarzystwo przewozowe będzie obowiązane, bez względu na zawarcie umów przeciwnych, przewozić (o ile statek w drodze powrotnej ląduje w porcie włoskim) za cenę, która będzie ustalona dekretem Generalnego Komisarjatu włączając w nią i żywienie, niezamożnych obywateli włoskich, którzy z jakiegokolwiek bądź powodu powracają do kraju na skutek zarządzenia lub na żądanie królewskiego agenta dyplomatycznego, albo konsularnego, w liczbie dziesięciu (całych miejsc) na statkach o pojemności do tysiąca ton, powiększając tą liczbę o jedną osobę, za każde dwieście

lub ułamek dwustu ton ponad tysiąc ton pojemności, aż do liczby trzydziestu osób Dzieci w wieku od trzech do dwunastu lat płacą połowę ceny, dzieci poniżej lat trzech jadą zupełnie bezpłatnie.

Ceny biletów okrętowych trzeciej klasy, które towarzystwa przewozowe zamierzają pobierać od emigrantów za podróż z Włoch, muszą być zatwierdzone przez Komisarjat.

Nie później niż 15 listopada, 15 marca i 15 lipca każdego roku towarzystwa przewozowe przedstawia Komisarjatowi proponowane przez siebie ceny przejazdu Komisarjat przystąpi do zatwierdzenia cen przejazdu po zasięgnięciu opinii Generalnej Dyrekcji marynarki handlowej i izb handlowych najważniejszych włoskich miast portowych biorąc przy tem pod uwagę informacje inspekcyjnych i zagranicznych izb handlowych włoskich, istniejących w pierwszorzędnych centrach wychodźstwa włoskiego, jako też uwzględniając informacje o wysokości cen przejazdu w głównych portach zagranicznych, których włoscy konsulowie będą dostarczali Komisarjatowi w periodycznych raportach.

O ile proponowane ceny nie zostałyby zatwierdzone. Komisarjat jest obowiązany wezwać towarzystwa przewozowe do udzielenia w odpowiednim terminie swoich wyjaśnień; poczem dopiero prześle Komisarjat wszystkie akty wraz ze swojemi motywowanemi wnioskami do Najwyższej Rady Marynarki, która będzie obowiązana wypowiedzieć swoją motywowaną opinię.

Do Ministra Spraw Zagranicznych będzie należało ustanowienie na tej zasadzie cen przejazdu, zależnych od jakości transportów i szybkości statków.

Ustalenie cen przejazdu ma miejsce — z reguły — co cztery miesiące, a mianowicie: 1-go stycznia, 1-go maja i 1-go września każdego roku, a ustalone ceny będą obowiązywały przez całe cztery miesiące. Można jednak jeżeli zajdzie potrzeba, zmienić na skutek propozycji towarzystw przewozowych lub z inicjatywy Komisarjatu ceny przejazdu także w ciągu okresu czteromiesięcznego, stosując się do tych samych przepisów, według jakich zostały ustanowione. W ten sam sposób można będzie, również w ciągu okresu czteromiesięcznego, ustanowić ceny przejazdu dla nowoprzybyłych statków.

Ceny przejazdu muszą być podane do wiadomości publicznej przynajmniej na piętnaście dni przed ich zastosowaniem, a w wypadkach rewizji nadzwyczajnych w czasie jaknajkrótszym.

Komisariat poda ceny przejazdu, w powyższy sposób ustalone, do wiadomości komitetów powiatowych i gminnych, prywatnych instytucji opieki i urzędów pośrednictwa pracy i ogłosi także oferty na przewóz po cenach niższych wszystkich tych towarzystw, które tego zażądata i do których emigranci będą mogli być kierowani — w braku miejscowych przedstawicieli towarzystw — za pośrednictwem inspektorów emigracyjnych.

Towarzystwa przewozowe, które przekroczyły zatwierdzone lub ustanowione ceny przejazdu lub które nie zgodziły się przewozić emigrantów po tych cenach, stracą koncesję; w tym wypadku koncesja będzie mogła być przywróconą towarzystwu nie inaczej, jak tylko za zgodą Ministra Spraw Zagranicznych.

Towarzystwu przewozowemu nie wolno podwyższać ceny przejazdu emigrantów, która już została publicznie ogłoszona, albo podana na karcie okrętowej lub innych równoznacznych dokumentach.

W razie niższenia ceny przejazdu poprzednio już ogłoszonej lub zakontraktowanej, niżka ta musi być przyznana wszystkim emigrantom, którzy jednocześnie wsiadają na statek, dla odbycia podróży.

Rozporządzenie będzie obejmowało normy regulujące ceny przejazdu klasy trzeciej w podróży powrotnej pasażerów włoskich, powracających na statkach wpisanych do aktów koncesyjnych lub posiadających licencje konsularne zgodnie z art. 20.

Art. 32. W razie znowy towarzystw przewozowych, dokonanej w celu odmówienia przewozu emigrantów po zatwierdzonej lub ustanowionej cenie, Rząd będzie mógł upoważnić Komitety miejscowe i uznane instytucje opieki do przejęcia czynności przedstawicieli towarzystw okrętowych; będzie też mógł upoważnić specjalnemi koncesjami inne towarzystwa, armatorów lub wynajmujących statki, włochoń i cudzoziemców, do przewożenia emigrantów, lub też uskutecznić przewóz, gdy zajdzie tego potrzeba, wprost przez zarekwirowanie okrętów wpisanych do aktu koncesyjnego według przepisów przewidzianych w rozporządzeniu, będzie mógł zezwolić na przesadzanie emigrantów w portach zagranicznych po tej stronie oceanu i poczynić wszelkie inne zarządzenia ku ochronie wychodźców.

W razie sprawdzenia wyżej przytoczonego faktu, towarzystwu przewozowemu odbierze się koncesję, która nie będzie mu powtórnie udzielona inaczej, jak tylko na

mocy uzasadnionej uchwały Rady Ministrów. W razie powtórzenia się takiego wypadku, koncesja zostaje raz na zawsze odebrana.

Art. 33. Zabronionem jest towarzystwu przewozowemu lub jego przedstawicielowi pobierać od emigranta jakiegokolwiek rodzaju wynagrodzenie, oprócz należności za przejazd. Emigrant będzie miał prawo do zwrotu podwójnej kwoty, którą niesłusznie zapłacił, prócz ewentualnego wynagrodzenia za szkody.

Należność za przejazd, uiszczona przez emigranta w całości lub części za siebie i swoją rodzinę, będzie mu zwrócona, jeżeli nie będzie mógł wyjechać z przyczyny udowodnionej choroby, która dotknie jego lub członka jego rodziny z nim razem współżyjącego lub razem z nim odjechać mającego, albo też jeżeli nie będzie mógł odjechać wskutek spóźnienia się pociągu lub wskutek wypadku przypisywanego winie towarzystwa lub statku.

Jeżeli chodzi o emigrację w jakikolwiek sposób popieraną lub zwerbowaną i emigrant musi — z tych samych przyczyn albo z powodu nieprzyjęcia przez tego, który powierzył werbunek przedsiębiorstwu przewozowemu albo z powodu odrzucenia przez komisję lekarską — powracać z portu odjazdu do gminy swego zamieszkania, albo do granicy państwa, jeżeli jest obcokrajowcem, wówczas koszty pomieszczenia, żywienia i podróży tych osób, jako też koszty przewozu ich bagażu obciążają rachunek towarzystwa przewozowego, a prócz tego w każdym takim wypadku emigrant ma prawo do ewentualnego wynagrodzenia za wynikłe stąd straty.

Jeżeli z jakiegokolwiek innej przyczyny emigrant zerwie kontrakt przed odjazdem statku, na mocy postanowień artykułu 583, n. 2 ustawy handlowej, będzie miał prawo do zwrotu połowy należności za przejazd, i oprócz tego do kosztów żywienia za przyszczałny czas trwania podróży, o ile koszty te są wliczone do ceny za przejazd.

Wreszcie jeżeli emigrant, należący do jakiegokolwiek kategorii, nie zdążył wsiąść na statek z powodu spóźnienia pociągu, nawet spowodowanego siłą wyższą, wówczas zarządy kolejowe są obowiązane odwieźć go z powrotem bezpłatnie zarówno jak jego bagaż do stacji, z której przybył albo do stacji granicznej, jeżeli emigrant jest cudzoziemcem, jeżeli zażąda on tego osobiście od inspektora emigracyjnego i gdy ten wyda mu umotywowany dokument podróży, który ma być przedstawiony na stacji odjazdu w ciągu dwudziestu czterech godzin.

Art. 34. Utrzymanie i pomieszczenie emigranta, posiadającego bilet klasy trzeciej i przybyłego do portu odjazdu, obciąża rachunek towarzystwa przewozowego, licząc od południa dnia, poprzedzającego dzień wyznaczony w bilecie na odjazd do dnia w którym odjazd następuje, bez względu na przyczynę opóźnienia statku.

Emigrant, posiadający bilet klasy trzeciej, którego powiadomiono o opóźnieniu odjazdu, gdy już był w posiadaniu biletu, a który nie opuścił jeszcze miejsca swego zamieszkania, będzie miał prawo do odszkodowania w kwocie 2 lirów dziennie — jeżeli zamówił jedno całe miejsce, a proporcjonalnie mniej, jeżeli zamówił pół lub ćwierć miejsca — aż do przedednia odjazdu.

Jeżeli opóźnienie trwa dłużej niż 10 dni, emigrant będzie mógł wyrzec się zamiaru odjazdu, odebrać należność za przejazd, jeżeli ją już uiszczył i zażądać u kompetentnego inspektora emigracyjnego wynagrodzenia za szkody, gdyby takowe stąd wynikły.

Jeżeli emigrant będzie zmuszony zatrzymać się w jednym z portów pośrednich podróży wskutek wypadku czy potrzeby okrętu lub z powodu kwarantanny wtedy, koszt żywienia — a jeżeli to jest potrzebne i pomieszczenia — będą ponoszone przez towarzystwo przewozowe, towarzystwo zaś w razie zatrzymania się z powodu uszkodzenia okrętu dłużej niż 15 dni, — będzie obowiązane wysłać inny statek mogący przyjąć na swój pokład emigrantów i zawieść ich do miejsca przeznaczenia. W przeciwnym razie Minister Spraw Zagranicznych w porozumieniu z Najwyższą Radą Emigracyjną zastrzeże sobie prawo wydania odpowiednich zarządzeń.

Umowa, na zasadzie której emigrant rzekłby się odszkodowań, przewidzianych niniejszym artykułem, jest nieważna.

ROZDZIAŁ IV.

O wychodźtwie do krajów nie zamorskich.

Art. 35. Nie wolno nikomu spełniać czynności, nawet przedwstępnych, zmierzających do rekrutowania emigrantów na roboty, które mają być wykonane w krajach obcych nie zamorskich, jeżeli nie otrzymał na to specjalnego upoważnienia Generalnego Komisarjatu Emigracyjnego.

Pozwolenie na przystąpienie do takiego rekrutowania jest wydawane przez Komisarjat, albo na skutek polecenia tegoż — przez prefektów. Sposób i warunki wyda-

wania i odnawiania pozwoleń są ustalone w rozporządzeniu; do warunków może być także włączony obowiązek złożenia kaucji.

Pozwolenie podlega opłacie 20 lirów, przechodzącej do funduszu emigracyjnego. Do oryginału pozwolenia ma być dołączony kontrakt pracy, podpisany przez osobę lub przedsiębiorstwo, dla którego rekrutacja jest dokonywana.

Kontrakt pracy powinien zawierać zobowiązanie ze strony przedsiębiorcy do ubezpieczenia od nieszczęśliwych wypadków według prawa włoskiego, a jeżeli chodzi o roboty, które mają być wykonane w krajach obcych, w których ubezpieczenie obco-krajowców nie jest obowiązkowe, według ustaw krajowych i prócz tego powinien zawierać warunki ogólne, wymagane przez ustawę.

Rekrutowanie emigrantów, o którym mowa w niniejszym artykule, musi się odbywać na podstawie aktu pisanego.

Dokumenty werbunkowe podlegają opłacie 5 lirów, przelewanej do funduszu emigracyjnego, od każdego zakontraktowanego robotnika. Opłata ta ma być uiszczona przez przedsiębiorcę w specjalnych markach stemplowych, dostarczonych przez Komisariat i nalepianych na oryginałach aktów werbunkowych, a kasowanych następnie przez Prefekturę, której werbujący jest obowiązany przedstawić te dokumenty zaraz po ukończeniu werbunku. Każda umowa, obciążająca tą opłatą zaangażowanego robotnika, jest nieważna.

Przekraczający przepisy niniejszego artykułu będą karani karą pieniężną od 50 do 1000 lirów za każdego robotnika nieregularnie zaangażowanego. W wypadku zwerbowania małoletnich lub kobiet, kara pieniężna nie będzie niższa od 200 lirów za każdą zwerbowaną osobę; w takim wypadku może być także dodana kara więzienia do sześciu miesięcy.

Art. 36. Emigranci nie objęci art. 17, którzy w celach pracy udają się za granicę koleją, będą korzystali ze specjalnych ulg w podróżach kolejami włoskimi, jako też z ulg, które ewentualnie zostałyby umówione z zarządami kolei zagranicznych — jeżeli na stacji odjazdu równocześnie z biletem jazdy zaopatrzą się w specjalną legitymację, posiadającą ważność na jeden rok za opłatą 1 lira.

Dekret królewski wydany na wniosek kompetentnego ministerstwa w porozumieniu z Ministrem Spraw Zagranicznych, ustali ulgi kolejowe, do których emigrant będzie miał prawo i określi normy przyznawania tych ulg.

Ministrowi Spraw Zagranicznych przysługuje prawo wydania specjalnych zarządzeń po zasięgnięciu opinii Najwyższej Rady Emigracyjnej, mających na celu opiekę nad wychodźstwem, kierującym się drogą morską do krajów nie zamorskich.

ROZDZIAŁ V.

Specjalna jurysdykcja w sprawach emigracji.

CZĘŚĆ PIERWSZA.

Inspektorzy emigracyjni.

Jurysdykcji inspektorów emigracyjnych w portach odjazdu podlegają następujące sprawy, bez względu na wysokość sumy sporu:

1) spory między emigrantami, wyjeżdżającymi za morze a przedsiębiorstwami przewozowymi lub ich przedstawicielami, wynikłe z umowy przewozowej lub jej aktów przedwstępnych albo jakichkolwiek dodatkowych umów, spory powstałe przy stosowaniu ustaw emigracyjnych oraz sprawy, dotyczące się emigrantów lub pasażerów trzeciej klasy lub klasy uznanej za równorzędną, narodowości włoskiej, repatriowanych na statkach wpisanych do aktu koncesyjnego lub posiadających licencję konsularną.

2) spory powstałe na tle werbunków upoważnionych zgodnie z brzmieniem art. 24, za wyjątkiem wypadków, w których licencja werbunkowa ustanowiła sąd specjalny.

3) żądania zwrotu wydatków poniesionych w interesie emigrantów wnoszone przez jakąkolwiek władzę krajową, gdy odpowiedzialność za okoliczności, które były przyczyną tych wydatków, spada na przedsiębiorstwa przewozowe, ich przedstawicieli, przedsiębiorstwa, agencje lub inne instytucje prywatne.

4) spory powstające w miejscu wsiadania na statek między emigrantami a właścicielami gospód, przewoźnikami i tragarzami lub innymi osobami, które wykonały dla emigranta pewną pracę lub świadczenia.

Art. 38. Dekret królewski, wydany na wniosek Ministra Spraw Zagranicznych w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości i Najwyższą Radą Emigracyjną ustala lub zmienia granice terytorjalne kompetencji inspektorów, która będzie omawiana w następnym, 39 artykule.

Minister Sprawiedliwości, w porozumieniu z Ministrem Spraw Zagranicznych, wyznaczy, w wypadkach przewidzianych w rozporządzeniu, przy inspektorach w por-

tach wsiadania jednego urzędnika w stopniu sędziego i w takim razie funkcje sądowe, należące do inspektora, będą wykonywane przez wspomnianego urzędnika sądowego.

Art. 39. Kompetencja terytorjalna inspektorów emigracyjnych w sporach, dotyczących podróży wyjazdowych, określa się według miejsca, w którym został wydany bilet okrętowy, nawet wówczas jeżeli umowa przewozowa nie została wykonana, a o ile umowa ta nie była definitywnie zawarta, — według miejsca, w którym była omawiana.

Kompetencja terytorjalna inspektorów emigracyjnych w sporach dotyczących podróży powrotnych, określa się według portu przeznaczenia lub, jeżeli portem tym jest port zagraniczny — według miejsca zamieszkania osoby powracającej.

Art. 40. Sprawy sądzone przez inspektorów emigracyjnych wnoszone są za pomocą zwykłych skarg, kierowanych do królewskich urzędników emigracyjnych, królewskich komisarzy, wymienionych w art. 7, prefektów, naczelników gmin, podprefektów, władz bezpieczeństwa publicznego, królewskich urzędników dyplomatycznych i konsularnych, powiatowych i gminnych komitetów emigracyjnych albo stowarzyszeń opieki, uznanych przez Komisarjat Emigracyjny. Skarga może być wniesiona piśmiennie na zwykłym papierze lub też ustnie. W ostatnim wypadku skarga musi być zaraz spisana w sposób, który określa rozporządzenie.

Art. 41. Sprawy sporne, wymienione w art. 37 n. 1., wyjąwszy wypadek przewidziany w art. 43, ulegają przedawnieniu po upływie jednego roku, licząc od dnia, w którym rozpoczęła się lub miała się rozpocząć podróż wyjazdowa, zaś przy podróżach powrotnych, licząc od dnia wyładowania we Włoszech.

Skarga może być wniesiona także przez osobę niepełnoletnią, jeżeli ona zawierała umowę przewozową lub też przez osobę trzecią, której nieletnia osoba została prawnie powierzona. W wypadkach zaś, w których jedna osoba opłaca bilet drugiej, skarga może być wniesiona tak przez nabywcę biletu jak przez beneficjarjusza.

Art. 42. Ktokolwiek z tych, którzy według brzmienia art. 40 mają obowiązek przyjmując skargę, skargi tej nie przyjmie lub też nie prześle jej w ciągu 30 dni od otrzymania do Inspektoratu Emigracyjnego, do którego jest ona skierowana, będzie karany grzywną od 100 do 1000 lirów.

Art. 43. Jeżeli w toku jakiegokolwiek postępowania karnego wykaże się istotny powód do wytoczenia sprawy przed inspektora emigracyjnego, co wykonaniem nie było, sędzia tak w ciągu śledztwa jak i na sądzie zastrzega prawa inspektora emigracyjnego; w tym wypadku termin wyznaczony w art. 41 liczy się od daty wręczenia wyroku wyroku karnego, stronie interesowanej w sposób określony w art. 50.

W akcie wręczenia wyroku będzie zaznaczone to zastrzeżenie.

Art. 44. Śledztwo w sprawach sądowych jest przeprowadzone z urzędu. Inspektor może żądać współdziałania funkcjonariuszy jemu podległych i może także wezwać do poszczególnych spraw innych inspektorów, sędziów powiatowych, królewskich urzędników zagranicznych i królewskich komisarzy.

Strony mają prawo wglądu do aktów śledczych i sporządzania odpisu własnym staraniem i na własny koszt.

Art. 45. Przepisy dotyczące prowadzenia śledztwa i sądu ustala rozporządzenie.

Sprawy w których suma sporu nie przewyższa 50 lirów, mogą być załatwiane summarycznie, bez przestrzegania form i terminów.

W każdym wypadku niekompetencji, włączając tutaj także niekompetencję co do samego przedmiotu sprawy, dana sprawa nie może być z urzędu odrzucona, zanim będzie wskazana stronie inna instancja lub sposób obrony.

Art. 46. Względem świadków i ekspertów stosowane są przepisy artykułów 236, 239, 242 i 254 kodeksu postępowania cywilnego.

Art. 47. Komisarjat emigracyjny może dostarczyć w ciągu śledztwa i rozprawy sądowej dokumenty i inne dowody oraz przedstawić na piśmie obronę dla poparcia praw emigrantów.

Art. 48. Każda transakcja, zawarta bez wiedzy inspektora jest nieważna tak długo dopóki nie zostanie przez niego zatwierdzona.

Art. 49. Każda ostateczna decyzja inspektora, gdy przedmiot sporu przewyższa wartość 250 lirów, podlega opłacie 10 lirów, które płaci strona przegrzywająca i które przechodzą do funduszu emigracyjnego.

Inspektor może jednak zwolnić stronę od tej opłaty, jeżeli uzna ją za niezamożną.

Art. 50. Decyzje są komunikowane stronom listem poleconym za kwitem zwrotnym. W ten sposób przesyła się stronom wezwanie do przesłuchania i wszelkie inne zawiadomienia. Koszta stąd powstałe pokrywa się z funduszu emigracyjnego.

Jeżeli emigrant w podaniu swem nie wskazał miejsca swego zamieszkania lub jeżeli przebywa za granicą, to dla wszystkich skutków prawnych będzie on uważany jako zamieszkały w siedzibie Inspektora rozstrzygającego.

Jeżeli w toku procedury wyłonił się wyraźny dowód istnienia przestępstwa, którego osądzenie musi być przeprowadzone z urzędu, inspektor jest obowiązany zawiadomić o tem prokuratorję, która zarządzi w razie potrzeby postępowanie karne według przepisów prawa.

Art. 51. Przeciwno decyzjom inspektorów w sprawach, w których suma sporu przewyższa pięćdziesiąt lirów, dozwolone jest odwołanie do Komisji Centralnej.

Odwołanie wnosi się w terminie trzydziestodniowym od daty ogłoszenia zaskarżonej decyzji zapomocą podania złożonego na ręce sekretarza Komisji Centralnej albo na ręce funkcjonariusza powołanego do przyjmowania podań Jeżeli skarga apelacyjna jest wniesiona ustnie, zostaje spisana przez sekretarza albo funkcjonariusza według przepisów ustalonych w rozporządzeniu.

Art. 52. Wykonanie wyroku od których przysługuje prawo odwołania zostaje wstrzymane na okres czasu, przepisany do wniesienia apelacji i na czas trwania postępowania apelacyjnego.

Sędzia w wypadkach nagłych, może wyznaczyć tymczasową wypłatę w sumie nie wyższej od jednej trzeciej części sumy oznaczonej w wyroku, która będzie wliczona do ogólnej likwidowanej sumy.

CZEŚĆ DRUGA.

Sądy Rozjemcze.

Jurysdykcji Sądów rozjemczych (Collegi dei probiviri), które będą ustanowione zgodnie z art. 54, podlegają spory między emigrantami, wymienionymi w art. 35 a przedsiębiorcami lub werbującymi, jakie wynikły lub są w jakimkolwiek związku z kontraktami pracy, zawartymi w Królestwie, które mają być wykonane za granicą.

Żaden ze sporów, o których mowa w niniejszym artykule, nie może być poddany sądowi rozjemczemu bez uprzedniej próby pogodzenia się przed przewodniczącym tego sądu. Jeżeli doszło do zgody, przewodniczący stwierdza to protokołem, podpisanym także przez strony; protokół ma moc obowiązującą obie strony i stanowi akt wykonawczy, którego odpis może być przesłany w sposób ustalony dla wyroków.

Sprawy sporne, podlegające kompetencji sądów rozjemczych, uważane są po upływie jednego roku za przedawnione.

Kompetencja terytorjalna sądów rozjemczych określona zostaje według miejsca, w którym kontrakt pracy został zawarty.

Art. 54. Sądy rozjemcze do rozsądzania sporów, wspomnianych w artykule 53, zostają ustanowione dekretem królewskim, na wniosek Ministerstwa Spraw Zagranicznych w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości, w miejscowościach, w których werbowanie emigrantów, przewidziane w art. 35 ma najczęściej miejsce. Dekret ten określi okrąg terytorjalny ich kompetencji.

Sąd rozjemczy ma swoją siedzibę w głównej gminie powiatu i składa się z sędziego powiatowego jako przewodniczącego i z dwóch obywateli, wybranych zgodnie z przepisami rozporządzenia: pierwszy z pośród robotników, drugi z pośród przedsiębiorców.

Rozporządzenie ustali także przepisy funkcjonowania tych sądów, biorąc pod uwagę przepisy ustawy o sądach rozjemczych, które mogą mieć zastosowanie.

Art. 55. Emigrant może odwołać się od wyroku w sporze, który go dotyczy — wynikłym z kontraktu bądź jednostkowego, bądź zbiorowego — jeżeli przedmiot sporu, w odniesieniu do apelanta, przewyższa wartość 300 lirów.

Jeżeli chodzi o kontrakt zbiorowy, każdy z emigrantów, który go zawarł może przyłączyć się do apelacji wniesionej przez jednego z nich, jeżeliby nawet przedmiot sporu, w odniesieniu do przyłączającego się apelacji, był niższy od wyżej podanej wartości. W każdym wypadku wyrok sędziego drugiej instancji jest ważny tylko w stosunku do emigranta, który apelację wniósł i do tych, którzy do apelacji się przyłączyli.

Prawo apelacji przysługuje także przedsiębiorcom lub werbującemu, jeżeli suma sporu przewyższa wysokość, oznaczoną w pierwszym ustępie niniejszego artykułu.

Przedsiębiorcy lub werbującemu przysługuje zawsze prawo apelacji, gdy suma na zapłacenie której został skazany, pomnożona przez liczbę emigrantów, którzy spór wszczęli lub wszcząć mogli, dochodzi do wartości dziesięciu tysięcy lirów.

Apelację wnosi się, w sposób określony w rozporządzeniu, do Komisji centralnej w przeciągu trzydziestu dni od ogłoszenia zaskarżonej decyzji.

Art. 56. Każde rozstrzygnięcie sądów rozjemczych podlega opłacie 50 centimów od każdego stu lirów, na korzyść funduszu emigracyjnego.

CZEŚĆ TRZECIA.

Centralna Komisja Emigracyjna.

Art. 57. Centralna Komisja Emigracyjna ma siedzibę w Rzymie przy Komisarjacie Emigracyjnym. W skład jej wchodzi:

- a) jeden radca Sądu kasacyjnego w Rzymie, wyznaczony przez pierwszego prezydenta tegoż Sądu, jako przewodniczący;
- b) jeden członek Rady Emigracyjnej, wyznaczony przez tę Radę; nie może być jednak wyznaczony Generalny Komisarz;
- c) jeden wyższy oficer marynarki, wyznaczony przez Ministerstwo Marynarki;
- d) jedna osoba biegła w kwestiach ekonomicznych i społecznych, mianowana przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych w porozumieniu z Ministrem Przemysłu, Handlu i Pracy;
- e) jeden naczelnik departamentu Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, wyznaczony przez to Ministerstwo.

Członkowie Komisji pełnią ten urząd przez trzy lata i mogą być zatwierdzeni na następny okres trzyletni.

W ten sam sposób mianowanych jest również pięciu członków-zastępców, jeden dla każdej kategorii wyżej podanej, w celu zastępowania członków tytularnych w razie ich nieobecności, przeszkody lub ustąpienia.

Jeden urzędnik w randze sędziego, mianowany przez Ministra Spraw Zagranicznych w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości będzie spełniał czynności sekretarza Komisji i będzie odpowiedzialny za przechowanie aktów.

Członkowie i sekretarze Komisji otrzymują za każdą decyzję, w której brali udział, wynagrodzenie z funduszu emigracyjnego, które będzie określone w rozporządzeniu.

Art. 58. Do kompetencji Komisji Centralnej należy rozpatrywanie apelacji od wyroków Inspektorów, o których mowa w art. 51 i od wyroków rozjemczych wspomnianych w art. 55.

Przepisy procedury dla spraw wnoszonych przed Komisję Centralną będą ustalone w rozporządzeniu.

Wyroki Komisji Centralnej nie są odwoławalne od Sądu Kasacyjnego zgodnie z art. 517 kodeksu procedury cywilnej.

Można jednak prosić o odwołanie w wypadkach przewidzianych w punktach 1, 2, 3 i 4 art. 494 kodeksu postępowania cywilnego.

Prośba o odwołanie zostaje wniesiona jako reklamacja na piśmie i przesłana listem poleconym stronie przeciwnej do jej miejsca zamieszkania, podanego w zaskarżonym wyroku.

Przy postępowaniu sądu odwoławczego będą zastosowane postanowienia artykułów 496, 497 (ustęp pierwszy), 498, 499, 500, 501, 503, 507 i 508 kodeksu postępowania cywilnego.

Będzie zastosowany także art. 506, z tem jednak zastrzeżeniem, że kara pieniężna będzie ograniczona do 25 lirów.

Art. 59. Generalny Komisarjat Emigracyjny ma prawo apelacji do Komisji Centralnej i w każdym wypadku może być reprezentowanym na posiedzeniach tej komisji przez jednego ze swych urzędników, który będzie mógł przedstawić żądania Komisarjatu. Komisarjat może również zarządzić interwencję adwokatów skarbowych lub innych funkcjonariuszy, a nawet, w wyjątkowych wypadkach, adwokatów ze swego ramienia w celu obrony pretensyj emigrantów.

Art. 60. Każda decyzja Komisji Centralnej podlega opłacie 25 lirów. Opłata ta obciąża stronę przegrywającą i przelewana jest w całości do funduszu emigracyjnego.

Komisja może wszakże zwolnić stronę od tej opłaty, jeśli strona została uznana za niezamożną w deklaracji umieszczonej w wyroku.

CZEŚĆ CZWARTA.

Rozporządzenia ogólne.

Art. 61. Każda umowa dążąca do uchylenia kompetencji sądowej, ustanowionej przez niniejszą ustawę lub mająca na celu zrzeczenie się praw, mogących przysługiwać emigrantom w stosunku do przedsiębiorstw przewozowych, nie posiada mocy prawnej.

Art. 62. Wszystkie akty i dokumenty, dotyczące postępowania sądowego przed

Inspektorami Emigracyjnymi, sądami rozjemczymi i Komisją Centralną, z wyrokami włącznie są wolne od wszelkich opłat stemplowych i rejestracyjnych, jeżeli żądane są wyłącznie w interesie emigrantów.

Art. 63. Gdy w toku sprawy sądowej strona, przeciwko której przedstawione będą dowody pisemne, oświadczy, że ich nie uznaje, wówczas będzie miało miejsce postępowanie sądowe dla sprawdzenia dowodów, jednak bez obowiązku przestrzegania przepisów artykułów 284 i następnych, kodeksu procedury cywilnej. Wszakże będzie zawsze stosowany art. 295 tegoż kodeksu.

Jeżeli jedna strona, wnosi skargę o fałsz, wówczas obie strony zostają odesłane do Trybunału cywilnego tej miejscowości, w której toczy się sąd dla wszczęcia postępowania zgodnie z art. 297 i następnymi kodeksu postępowania cywilnego.

W wypadku, przewidzianym w art. 5 kodeksu postępowania karnego, będą zastosowane postanowienia tego artykułu.

Art. 64. Gdy towarzystwa przewozowe lub zajmujący się werbunkiem zostają skazani na zapłacenie kar pieniężnych, powinni wnieść je do Generalnego Komisarjatu Emigracyjnego w sposób określony w rozporządzeniu w przeciągu piętnastu dni od daty wręczenia wyroku.

Gdy po upływie tego terminu towarzystwa przewozowe lub osoby zajmujące się werbunkiem nie uczyniły zadość temu obowiązkowi, Komisarjat potrąci rzeczzone sumy z kaucji, w razie jej istnienia.

Komisariat wypłaci osobom mającym do tego prawo, należące się im sumy w sposób określony w rozporządzeniu, które ustali w jakich wypadkach sumy te mogą być wypłacone pełnomocnikom.

Sumy wpłacone lub mające być wpłacone przez towarzystwa przewozowe i osoby trudniące się werbunkiem Komisarjatu Emigracyjnemu — w myśl niniejszego artykułu — nie podlegają sekwestrowi lub zajęciu ani w Komisarjacie, ani w towarzystwach przewozowych.

ROZDZIAŁ VI.

Fundusz emigracyjny.

Art. 65. Fundusz emigracyjny jest utworzony z opłat, kar pieniężnych i innych dochodów lub wpływów, które mu są przekazywane na zasadzie ustaw i rozporządzeń emigracyjnych.

Wspomniany fundusz pozostaje pod zarządem Generalnego Komisarjatu Emigracyjnego i znajduje się pod kontrolą stałej Komisji, składającej się z trzech senatorów i trzech posłów mianowanych przez odpowiednie izby na każdej sesji. Należą oni do składu Komisji także w przerwie między okresami prawodawczymi i sesjami. Komisja ogłasza corocznie sprawozdanie, które przedstawione jest Parlamentowi przez Ministra Spraw Zagranicznych.

Fundusz powyższy lokuje się w papierach procentowych państwowych lub gwarantowanych przez państwo w tej jego części, która nie jest przeznaczona na pokrycie kosztów służby emigracyjnej.

Część funduszu na ten cel przeznaczona jest ulokowana w Kasie depozytów i pożyczek na rachunku bieżącym, oprocentowanym podług stopy depozytów dobrowolnych i obliczonym według art. 44 regulaminu z dn. 9 grudnia 1876 n. 2802.

Prawo podejmowania sum z tego rachunku bieżącego przysługuje Generalnemu Komisarjatu, Podjęte sumy są przeznaczone wyłącznie na cele emigracyjne tak w kraju jak i zagranicą.

Bilans funduszu emigracyjnego jest przedstawiony co roku przez Ministra Spraw Zagranicznych Parlamentowi, który go kontroluje i uchwała oddzielnie.

W sprawie zarządzania tym bilansem mają zastosowanie — w sposób, który będzie ustanowiony w rozporządzeniu — istniejące postanowienia o administracji i rachunkowości państwowej oraz o kontroli i jurysdykcji Izby obrachunkowej.

Art. 66. Wydatki na Generalny Komisarjat Emigracyjny i agendy do niego należące ciążą na bilansie funduszu emigracyjnego.

Skład personelu, przydzielonego do wykonywania czynności należących do Komisarjatu Generalnego w kraju i zagranicą ustala się jak następuje:

Stanowiska kierownicze: jeden komisarz generalny, z uposażeniem służbowym w wysokości przewidzianej w art. 14, ustęp drugi ustawy z dnia 9 czerwca 1907 n. 298, trzech komisarzy o uposażeniu służbowym, które będzie wyznaczone dekretem królewskim.

Stanowiska techniczne i administracyjne: dwóch wyższych radców emigracyjnych z płacą 10.000 lirów, sześciu radców I klasy z płacą po 8.000 lirów, ośmiu radców II klasy z płacą po 7.000 lirów, ośmiu radców pomocniczych I klasy z płacą po 6.000 lirów, sześciu radców pomocniczych II klasy z płacą po 5.000 lirów, sześciu pierwszych sekretarzy I klasy z pensją po 4.500 lirów, sześciu pierwszych sekretarzy II klasy z płacą po 4.000 lirów, czterech sekretarzy I klasy z płacą po 3.500 lirów, czterech sekretarzy II klasy z płacą po 3.000 lirów, czterech sekretarzy III klasy z płacą po 2.500 lirów, dwóch sekretarzy IV klasy z pensją po 2.000 lirów.

Stanowisko dotyczące rachunkowości: naczelny buchalter z uposażeniem 7.000 lirów, dwóch naczelników wydziału I klasy z pensją po 5.000 lirów, trzech pierwszych buchalterów I klasy z płacą po 4.500 lirów, trzech buchalterów I klasy z pensją po 3.500 lirów, trzech buchalterów II klasy z pensją po 3.000 lirów, dwóch buchalterów III klasy z płacą po 2.500 lirów, jeden buchalter IV klasy z pensją 2.000 lirów.

Stanowiska służby kancelaryjnej: trzech naczelników archiwów z pensją po 4.000 lirów, sześciu archiwistów I klasy z pensją po 3.500 lirów, ośmiu archiwistów II klasy z płacą po 3.000 lirów, ośmiu aplikantów I klasy z płacą po 2.500 lirów, ośmiu aplikantów II klasy z pensją po 2.000 lirów, sześciu aplikantów III klasy z płacą po 1.500 lirów.

Personel niższy: dwóch funkcjonariuszów lub woźnych naczelnych I klasy z płacą po 2.000 lirów, czterech funkcjonariuszy lub woźnych naczelnych II klasy z płacą po 1.800 lirów, sześciu woźnych I klasy z płacą po 1.600 lirów, ośmiu woźnych II klasy z płacą po 1.400 lirów, pięciu służących z płacą po 1.200 lirów.

Urzędnik Komisarjatu, który według artykułu pierwszego niniejszej ustawy zostaje mianowany Komisarzem Generalnym, będzie posiadał stanowisko specjalne poza składem personelu, z uposażeniem równym uposażeniu pełnomocnego ministra I klasy.

Do plac ustanowionych w niniejszym artykule stosują się rozporządzenia Dekretu namiestnikowskiego z dnia 10 lutego 1918 n. 107 i Dekretu Król. z dnia 13 lipca 1919 n. 1345.

Rozporządzenie ogłosi przepisy o mianowaniu i wynagradzaniu personelu technicznego, który okazałby się potrzebnym do wykonywania specjalnych czynności opieki nad emigrantami przy urzędach podlegających komisarjatowi w kraju i zagranicą.

ROZDZIAŁ VII.

Postanowienia karne za naruszenie ustaw i rozporządzeń emigracyjnych.

Art. 67. Inspektorzy emigracyjni, komisarze królewscy i inni funkcjonariusze Generalnego Komisarjatu Emigracyjnego są zrównani z urzędnikami policji sądowej w sprawach, dotyczących naruszenia ustaw i regulaminów emigracyjnych.

Art. 68. Karani będą:

a) Ci, którzy powodują lub popierają emigrację jednej lub więcej osób nie odpowiadających warunkom wymaganym przez ustawy i rozporządzenia oraz ci, którzy powodują, względnie popierają emigrowanie wbrew zakazowi wydanemu przez Ministra Spraw Zagranicznych na mocy ostatniego ustępu art. 9 — aresztem do 6 miesięcy i grzywną od 100 do 1.000 lirów;

b) wykraczający przeciw zarządzeniom pierwszej części art. 9 — grzywną od 50 do 500 lirów;

c) wykraczający przeciw zarządzeniom pierwszej części art. 18 — więzieniem do 3 miesięcy i grzywną od 100 do 1.000 lirów;

d) przedsiębiorstwo przewozowe, które korzysta z usług pośredników, nie będących jego przedstawicielami należycie zatwierdzonymi — grzywną od 100 do 1.000 lirów; tej samej karze ulegnie przedsiębiorstwo przewozowe lub jego przedstawiciele w razie podania jako emigrantów samorzutnych i jadących na koszt własny emigrantów, których przejazd został opłacony w całości lub w części przez rządy obce albo przedsiębiorstwa prywatne; w razie powtórzenia wykroczeń tego rodzaju, wymienieni ulegną grzywnie od 200 do 2.000 lirów;

e) wykraczający przeciw postanowieniom ostatniego ustępu art. 22 oraz ci, którym Minister Spraw Zagranicznych zabronił stale lub czasowo wykonywania czynności emigracyjnych, — grzywną od 100 do 1.000 lirów, nie przesadzając odpowiedzialności, którą przedstawiciel ponosi wobec przedsiębiorstwa, względnie przedsiębiorstw przewozowych, które go mianowały;

f) wykraczający przeciw postanowieniom art. 8 — aresztem do 6 miesięcy i grzywną od 200 do 2.000 lirów;

g) kapitan statku, który, wyjąwszy wypadki siły wyższej, uznane za takie przez Ministerstwo Marynarki, przekroczy w podróży wyjazdowej lub powrotnej (włączając w nią postoje) liczbę dni podróży wymienioną na bilecie — grzywną od 200 do 2.000 lirów za każdy dzień spóźnienia;

h) kapitan, który — wyjąwszy wypadki siły wyższej — w podróży wyjazdowej lub powrotnej wysadzi z okrętu jednego lub więcej emigrantów w portach innych niż te, które były wskazane w porcie odjazdu bez zgody tychże, przedstawionej na piśmie komisarzowi królewskiemu — grzywną od 200 do 2.000 lirów za każdego emigranta wysadzonego z okrętu, a w wypadkach cięższego przewinienia aresztem do 2 miesięcy;

i) ci, którzy zwerbują lub wysła do portu odjazdu jednego lub więcej emigrantów bez wydania im biletu okrętowego, którego żadnym innym dokumentem zastąpić niewolno — grzywną od 100 do 1.000 lirów za każdego emigranta;

l) ci, którzy wydadzą wbrew przepisom jeden lub więcej biletów okrętowych, nie zawierających wszystkich przepisanych wskazówek lub zawierających wskazówki nieściśle, lub których treść uległa zmianom bez otrzymania na to upoważnienia Komisarjatu lub bez wyraźnej zgody emigranta — grzywną od 50 do 500 lirów za każdy bilet okrętowy;

m) ci, którzy będą schwytani na posiadaniu paszportów, wydanych na nazwiska osób innych, a których posiadania nie będą mogli usprawiedliwić — grzywną od 50 do 500 lirów i aresztem do 2 miesięcy, niezależnie od postanowień art. 286 kodeksu karnego, które pozostają w mocy;

n) przedsiębiorstwa przewozowe zarówno jak ich przedstawiciele, agencje i inne osoby prywatne, wyłączając wszakże emigrantów, za wszelkie inne przekroczenia ustaw i rozporządzeń emigracyjnych — grzywną od 100 do 1.000 lirów.

Kary pieniężne za przekroczenia ustaw i przepisów emigracyjnych przekazywane są na rzecz funduszu emigracyjnego.

Za uiszczenie kar pieniężnych, na które zostali skazani kapitanowie, przedstawiciele i osoby zależne od przedsiębiorstw przewozowych, odpowiadają przedsiębiorstwa przewozowe swoją kaucją.

Jeżeli przedsiębiorstwo przewozowe jest towarzystwem żeglugi, wówczas kary ustanowione niniejszem prawem przeciwko przedsiębiorstwom przewozowym będą stosowane do tych, którzy działają jako przedstawiciele towarzystw.

Odpisy postanowień i wyroków za przestępstwa, przewidziane przez ustawę emigracyjną, przesyłają się Komisarjatu Emigracyjnemu dla powzięcia zarządzeń według kompetencji.

ROZDZIAŁ VIII.

Postanowienia ogólne i przechodnie.

Art. 69. Rozporządzenie, które będzie zatwierdzone, a w razie potrzeby ulegnie zmianom — przez dekret królewski, wydany po zasięgnięciu zdania Rady Stanu, będzie zawierało prócz wymienionych dotychczas, jeszcze przepisy dotyczące:

sposobu odróżnienia emigracji czasowej od emigracji stałej, w celu zastosowywania kar, przewidzianych w art. 68;

organizacji urzędów wymienionych w art. 1, i ustalenia wydatków z nimi związanych;

utworzenia bilansu funduszu emigracyjnego;

ustalenia, którym urzędem podległym Komisarjatu przysługuje przywilej bezpłatnej przesyłki pocztowej i telegraficznej;

określenia warunków zdatności i moralności, które mają być wymagane od przedsiębiorstw przewozowych i ich przedstawicieli;

uznania i kontrolowania patronatów opiekuńczych lub innych instytucyj opieki nad emigrantami, utworzonych z inicjatywy prywatnej;

mianowania wybieralnych członków komitetów powiatowych i gminnych i określenia ich czynności; określenia w jakich wypadkach i na jakich warunkach może Minister Spraw Zagranicznych zobowiązać przedsiębiorstwa przewozowe do przewożenia misjonarzy, zajmujących się opieką duchową nad emigrantami;

zorganizowania opieki nad emigrantami w porcie odjazdu także przez zakładanie schronisk, które się będą budowały w miarę tego jak na to pozwolą środki i ułożenia regulaminu przyjmowania emigrantów do tych schronisk, wzyw lekarskich, kapieli i t. d.:

zwiększenia przestrzeni obecnie wyznaczonej dla każdego emigranta w sypialniach statków oddanych do służby emigracyjnej do 2,85 m.³ na pierwszym pokładzie, a do 3 m.³ na niższym pokładzie;

określenia zasad, według których normalna szybkość jazdy statku nie może być mniejszą niż dziesięć mil morskich na godzinę;

ustalenia kryterjów szybkości i ograniczenia postojów w portach do koniecznych potrzeb;

ustalenia na jakich warunkach statki obcokrajowych przedsiębiorstw przewozowych, zawijające do portów włoskich, będą mogły być zwolnione od rewizyj, mających na celu stwierdzenie, że statki te odpowiadają warunkom porządku, ustanowionym przez ustawy i rozporządzenia, włoskie, za pomocą okazania dokumentu wydanego przez kompetentną władzę i zaświadczonego przez królewskiego urzędnika konsularnego w celu stwierdzenia, że dany statek odpowiada przepisanyemu warunkom;

określenia liczby lekarzy na pokładzie, odpowiednio do liczby jadących emigrantów;

określenia jakości i ilości pożywienia i pomieszczenia, wysokości odszkodowania, w razie opóźnienia odjazdu albo zatrzymania się emigrantów w miejscach postoju lub w portach wyładowania, lub też w wypadkach, gdy emigrant nie zostanie przyjęty w porcie odjazdu lub przyjazdu; wreszcie oznaczenia racji żywnościowych na pokładzie i uregulowania innych kwestji, mających na celu poprawę warunków przejazdu morzem;

ustalenia maksymalnej ilości bagażu, który każdy emigrant może zabierać ze sobą na statek bez specjalnej opłaty za przewóz i odszkodowania, które będzie mu przysługiwało w razie zaginięcia lub uszkodzenia bagażu;

warunków podróży morskiej tych pasażerów włoskich trzeciej klasy lub klasy równorzędnej obecnej trzeciej, którzy powracają do kraju;

skoordynowania warunków opieki nad emigrantami, udającymi się poza granice kraju do jakiegokolwiek kraju, zwerbowanymi, wspieranymi i samorzutnymi, niezależnie od tego czy mają lub nie mają zobowiązań względem towarzystw lub ich przedstawicieli;

zorganizowania przy Generalnym Komisarjacie Emigracyjnym perjodycznych zebrań delegatów głównych osiedli włoskich, istniejących zagranicą;

wynagrodzenia zasług tych osób, które w komitetach lokalnych, w sądach rozjemczych, w instytucjach opieki nad emigrantami i w innych placówkach lub czynnościach honorowych, przyczyniły się szczególnie do skutecznego wykonania przepisów ustawy emigracyjnej na korzyść emigrantów;

nadzoru nad warunkami higieny i bezpieczeństwa emigracji;

ustalenia liczby i stopnia lekarzy wojskowych, mających być przydzielonymi do służby emigracyjnej, trybu ciągłego uzupełniania tej liczby, ustalenia okresów służby i stanowisk kierowniczych;

ustalenia trybu rozdziału emerytur oficerów lekarzy między administracją marynarki a funduszem emigracyjnym w stosunku do ogólnej sumy płac, którą każdy z tych urzędów wypłacił tym oficerom przy uwzględnieniu okresów podróży morskich, wykonanych w służbie obu resortów;

oznaczenia zakresu działania lekarzy wojskowych na pokładzie statków, ich traktowania, wysokości należnego wynagrodzenia i wszelkich innych obowiązków przedsiębiorstwa przewozowego względem nich;

służby zdrowia i bezpieczeństwa na pokładzie statków w razie braku lekarzy marynarki królewskiej;

wyznaczania stałego przedziału dla królewskiego komisarza na pokładzie każdego parowca, pozostającego w służbie emigracji;

określenia zadań komisarzy królewskich w sprawach dokonywania poborów do wojska, za granicą i innych specjalnych czynności;

kontroli nad wychodźstwem kobiet i nieletnich w celach pracy zarobkowej;

uregulowania emerytur funkcjonariuszy Komisarjatu, licząc od dnia przyjęcia do służby aż do jej ukończenia, przy pomocy specjalnego funduszu, zarządzanego przez Kasę Depozytów i Pożyczek;

uregulowania — ewentualnie w formie monopolu — ubezpieczenia emigrantów i spraw z tem złączonych;

uregulowania warunków działalności linii, wpisanych do aktów koncesyjnych i oznaczenia w jakich wypadkach statki tracą prawa, wynikające z dokonywania przewozu emigrantów pod szablonem ustaw i rozporządzeń emigracyjnych;

koordynacji instytucji opieki nad emigracją

i w końcu uregulowania i uzgodnienia wszystkiego, co się odnosi do opieki nad emigrantami w kraju i zagranicą.

Art. 70. Ustanowienie składu personalnego Generalnego Komisarjatu Emigracyjnego, wyszczególnionego w art. 66 niniejszej ustawy, będzie zarządzane w sposób który określi dekret Ministra Spraw Zagranicznych.

Dekretem Ministra Spraw Zagranicznych zostanie zarządzane wprowadzenie potrzebnych zmian w bilansie funduszu emigracyjnego.

Art. 71. Reklamacje złożone w Komisjach wyrokujących, ustanowionych na mocy prawa z dn. 31 stycznia 1901 n. 23 i w Komisjach ustanowionych prawem z dnia 2 sierpnia 1913, n. 1075, zostają przekazane z dniem wejścia w życie dekretu ustawy z dn. 29 sierpnia 1918, n. 1379 do rozpatrzenia Inspektorom emigracyjnym, zgodnie z przepisami art. 37—52 niniejszej ustawy, lub do rozpatrzenia Komisji Centralnej, jeżeli reklamacje te są apelacjami, o ile nie znajdują się już w stadium rozstrzygnięcia, w którym to wypadku wspomniane wyżej Komisje wykonują w dalszym ciągu swoje funkcje aż do wydania decyzji.

Art. 72. Wszystkie postanowienia prawne dotyczące spraw, uregulowanych niniejszem prawem, na które nie powołują się artykuły poprzednie, zostają unieważnione.

Widziano z rozkazu Jego Królewskiej Mości.

Minister Spraw Zagranicznych:

Tittoni.

BIBLIOGRAFJA.

O g ó l n e.

Dr. Szawleski Mieczysław. *Polityka Emigracyjna*. Wykłady, Warszawa, 1926. Wyd. Stow. Słuchaczy Szkoły Nauk Politycznych.

Janusz Roszkowski. *Nowe Ustawy Emigracyjne*. Zestawienie porównawcze ustaw emigracyjnych Czechosłowacji, Grecji, Hiszpanji, Jugosławii, i Włoch. Wyd. Urzędu Emigracyjnego, Warszawa, 1927. Odbitka z Przeglądu Emigracyjnego.

Capasso P. *Pressione, emigrazione ed eugenica*, Neapol, 1926. Wyd. „Pensiero Sanitario”.

Lanzoni Primo. *Geografia economica, commerciale universale*, 8 ed. interamente ruffata ed accresciuta da Guida Assereto. Medjolan, 1926. Hoepli, str. 615.

A f r y k a.

Janssens Fr. *Le développement et l'avenir économique du Congo Belge*. Bruksela, 1926, str. 54 R. Wedebergh.

Lejeune Léo. *Aperçu économique sur la colonie du Congo Belge*. Antwerpja, 1926, str. 32 Ed. Slebyg.

Martin Percy F. *Egypt old and new. The land of the Pharaons from the traveller's and economist's point of view*. Londyn, 1926, str. 224. Allen u. Unwin, 1926.

Beyne Marcus R. *Südafrika. Die Zukunft*. Mit 40 Kunstdrucktafeln. Berlin, 1926, str. 241. Morawe u. Scheffelt.

The South and East African Year Book and Guide for 1925 with Atlas, London.

Dr. Seitz. *Zur Geschichte der deutschen kolonialen Bestrebungen*. Berlin, 1924.

A r g e n t y n a.

La poblacion y el movimiento demografico de la Republica Argentina en el periodo 1910 — 1925. Buenos Aires, 1926, str. 82.

Cattaneo Renato. *La Republique Argentine. Etude Economique et financiere*, Paryż, 1926, str. 307.

Compania Italo-Argentina de Colonizacion (S. A.) Estatutos, Buenos Aires, 1925.

Argentine (Informations for immigrants) Buenos Aires, 1926, Gen. Board of Agriculture.

A u s t r j a.

Austrja w r. 1925. Raport gospodarczy wicekonsula Rzeczypospolitej Polskiej w Wiedniu W. Neumana z r. 1925. Warszawa, 1927. Nakł. tyg. Przemysł i Handel.

A z j a.

Furon R. *L'Afganistan*. Paryż, 1926, str. 433.

B e l g j a.

Belgja w r. 1925. Raport gospodarczy wicekonsula Rzeczypospolitej Polskiej w Brukseli, J. Adamka za r. 1925, uzupełniony działem morskim, opracowanym przez konsula Rz. P. w Antwerpji K. Downarowicza, Warszawa, 1927. Tyg. „Przemysł i Handel”, str. 57.

Baudhuin Fernand: *La structure économique de la Belgique*. Paryż, 1926, str. 238

B r a z y l j a.

Sapper Blom und Rederburgh. *Die Ansiedelung von Europäern in den Tropen*, Lipsk, Duncker i Humblot.

Hygienischer Ratgeber für Auswanderer und Tropensiedler. Stuttgart, Ausland und Heimat Verlag.

Dr. A. Hahl. *Zur Geschichte der Kolonialen Betätigung der europäischen Völker*. Berlin, 1924. Sachers und Kuschel.

Anuario Estatístico. Estado de Minas Geraes. Bello Horizonte, 1926.

O położeniu ziemliedielczeskawo raboczawo na kofiejnych plantacjach. Sao Paolo, 1926.

Vorschrift des Einwanderer und Kolonisationswesens. Rio de Janeiro, 1926. Landwirtschaftssekretariat des Staates Minas Geraes.

Estatística do Commercio do Porto Santos, Sao Paolo, 1926. Secretaria do Agricultura.

Francja.

Pairault André. L'immigration organisée et l'emploi de la main d'oeuvre étrangère en France. Paryż, 1926. Les Presses Universitaires de France.
L'Étranger Catholique en France. Paryż, 1926. Wyd. Spes.
Zbiór ustaw o nieszczęśliwych wypadkach przy pracy. Paryż, 1922. Gen. Konf. Pracy.

Kanada.

The Canada Year-Book, 1925. The official statistics annual of the resources, history institutions and economic conditions of the Dominion. Ottawa. Dominion Bureau of Statistics, 1926, str. 1080. Acland.

Meksyk.

Geo A. Schmidt. Mexiko.
M. Wańkowicz. W kościołach Meksyku. Warszawa, 1927. Wyd. „Rój”.

Niemcy.

Warnack. Die Bedeutung Kolonialer Eigenproduktion für die deutsche Volkswirtschaft, Berlin, 1926. Kolonial-Wirtschaft.
Thalheim Karl. Das deutsche Auswanderungsproblem der Nachkriegszeit. Berlin, 1926. Roland i Bartold.
J. Gerstmeyer. Auswanderung und Kolonialpolitik. Berlin, 1924.
J. Thurner. Auswanderer-Hilfe. Innsbruck, 1924. Wagner.
Grothe u. Thalheim. Ratschläge für Auswanderer und Siedler. Lipsk. Albert Otto Paul.
Straubinger J. Auswandererungsfrage und Auswandererfürsorge auf dem Lande Freiburg.
H. Grothe. Auswanderung und deutsche Volkswohlfahrt. Berlin.
Griesenbach M. Auswandererfürsorge und Evangelische Kirche. Berlin, 1925 Wicher.
Deutsche Passvorschriften und Einreisebestimmungen des Auslandes. Stuttgart, 1927. Auskunftsabteilung der Handelskammer.

Palestyna.

Ks. Szczepański Władysław. Palestyna po wojnie światowej. Kraków, 1923. Przegląd Powszechny.

Polska.

Szawleski M. Kwestja emigracji w dobie współczesnej. Rozdział III pracy p. t. Kwestja emigracji w Polsce. Warszawa, 1927, str. 82, Wyd. Pol. Tow. Emigr.
Józef Targowski. Przyczynek do programu osadniczej emigracji polskiej. Warszawa, 1927. Tow. Kolonjalne.
„Świat” Nr. 11 z dnia 12 marca 1927 r. poświęcony sprawom emigracji polskiej. Warszawa, 1927.
Związek Polskiego Nauczycielstwa we Francji (program działania i statut) Lille, 1926.

Rumunia.

Rommenholler C. H. Gross-Rumänien, seine ökonomische, soziale, finanzielle und politische Struktur, und seine spezielle Reichtümer. Berlin, 1926, str. 735. Puttkammer und Mühlbrecht.

Stany Zjednoczone A. P.

Mac Georges Aileen Eleanor. Restriction of immigration, 1920 to 1925. A selected bibliography. Washington, 1926. Government Printing Office.

Włochy.

Corvi Antonio Menotti. L'Italia al lavoro. Italia przy pracy. Katowice, 1926, str. 44. Ilustr. Przegląd Włoski, rok 1, nr. 4.

